

EU-BASFAKTA

Heli Satuli

EU-BASFAKTA

Heli Satuli

europainformationen.fi
Utrikesministeriet

Andra reviderade upplagan

© 2020 Heli Satuli och utrikesministeriets Europainformation

Redaktion Reetta Purontakanen och Gaudeamus

Översättning till svenska Semantix Finland Oy

Omslag, grafisk design och layout Ville Karppanen

Kirjapaino Grano Oy, Helsingfors 2020

978-952-281-661-0 (print)

978-952-281-662-7 (pdf)

978-952-281-663-4 (epub)

Bästa läsare,

EU är närvarande i många saker och för många personer – och ofta utan att vi ens lägger märke till det. Du betalar dina livsmedelsinköp med euro, ditt bolån är bundet till euribor, du tar kanske emot webbinköp utan tullavgifter från en tysk webbutik eller också reser du tillsammans med din hund, som har ett EU-pass för sällskapsdjur, till Lettland.

EU-angelägenheterna är en så oskiljaktig del av alla människors liv, och därför är det viktigt att förstå hur EU fungerar. Dessa EU-basfakta som har reviderats helt och hållet är till hjälp för dig under denna resa. När du har läst dessa vet du vilka rättigheter du har som EU-medborgare, hur EU-lagarna stiftas och exempelvis var Europeiska polisbyrån EUROPOL finns.

Förutom att du kan få bättre insikter om EU:s verksamhet och strukturer kan du också i dessa basfakta få information som är till hjälp, om du vill begrunda dina egna åsikter om unionen. Man måste inte nödvändigtvis gilla EU, men det är till fördel i alla diskussioner, om argumenten både för och emot grundar sig på fakta i stället för antaganden.

Vid uppdateringen av den andra upplagan av denna bok våren 2020 hade kommissionen inlett sitt arbete, brexit hade genomförts, och med Storbritannien pågick förhandlingarna om de nya EU-relationerna. Den senaste krisen som drabbat hela världen anknyter till coronaviruset. Också inom EU blir man tvungen att reagera på denna situation. Förändringar sker hela tiden, precis som det alltid gör i livet. Med hjälp av EU-basfakta blir också dessa fenomen och nyheter lättare att följa upp. Ett tryckt verk kan endast fram till att det går i tryck innehålla den senaste informationen, och därför kan du också genom Europainformationens webbplats www.europainformationen.fi som stöd få uppdaterad information och länkar till våra kanaler på sociala medier. På webbplatsen finns också som stöd podcasts och videofilmer samt svar på såväl vanliga som ovanliga frågor om EU.

Trevliga lästunder,

Reetta Purontakanen

Utrikesministeriets Europainformation,

Helsingfors, april 2020

Innehåll

1. Historia 6

På dessa sidor finner du svar på exempelvis frågan vad europeisk identitet innefattar. Varför och hur har Europeiska unionen grundats? Vilka faser omfattar den mer än 60-åriga historien? Hur blev Finland EU-medlem och hur mycket kommer unionen ytterligare att utvidgas?

2. Hur fungerar EU 38

EU är en helt unik organisation. Vad ligger till grund för dess verksamhet? Vilka organ har unionen och vilka uppgifter har vart och ett av dem? Hur skapas ett EU-direktiv? Hurdan är europaparlamentarikerns vardag och hur bereds EU-ärenden i Finland?

3. EU och ekonomi. 92

Det ekonomiska samarbetet utgör grunden för EU och är den starkaste förenande faktorn för medlemsländerna. Av denna del framgår det vad som avses med EU:s fyra friheter och varför den inre marknaden är EU:s trumfkort. Hur blev euron den valuta som används näst mest i världen? Hur finansierar EU sin verksamhet och vilket slags stöd delar unionen ut till sina medlemsländer?

4. EU och världen. 120

Europeiska unionen är i dag en eftertraktad samarbetspartner på olika håll i världen. Hur har EU:s utrikespolitik utvecklats under decenniernas lopp? Vad ligger till grund för unionens migrationspolitik? Vilka säkerhetsutmaningar står medlemsländerna inför? Och hur har EU blivit en global klimatledare?

5. Medborgarnas Europa 152

Alla medborgare i medlemsländerna är också EU-medborgare.
Vilka rättigheter och skyldigheter har EU-medborgarna?
Vilka fördelar ger ett EU-medlemskap för just dig?

6. Europeiska unionens framtid 168

Europa hotas av olika globala utmaningar på vilka unionen också måste reagera. Men även inom Europa finns det utmaningar för unionen. Vilka problem måste EU inom de närmaste åren fokusera på att lösa? Verket avslutas med ett inlägg av op-ed-skribenten Sixten Korkman som motiverar varför EU omedelbart borde grundas, om inte unionen fanns redan.

EU-vokabulär 182

Person- och faktaregister 184

Bildkällor 190

Skribent 192

1 Historia

En av de svåraste frågorna då det gäller att förstå Europa anknyter till den europeiska identiteten. Finns det någon europeisk identitet? Känner människorna i Europa sig som européer?

Termen "europé" innefattar geografiska, kulturella och historiska faktorer. Tillsammans skapar alla dessa den europeiska identiteten utifrån gemensamma historiska kopplingar, ideologier och värden. Europa har byggts upp på bland annat arvet från den hellenistiska civilisationen, den romerska rättspraxisen och kristendomen. Vilka är alla de faktorer som förenar européerna?

Den europeiska identiteten

Europas gränser

Vad kommer du att tänka på när du hör termen europeisk identitet? Kanske kartan, melodifestivalen, fotboll, pizza och sachertårter eller gemensamma värden, kanske EU:s flagga? För hundra år sedan drevs en reform av den finländska litteraturen av Eldbärarna med mottot ”Öppna fönstren mot Europa!”. För dem innebar den europeiska identiteten industri, urbanisering och modern konst.

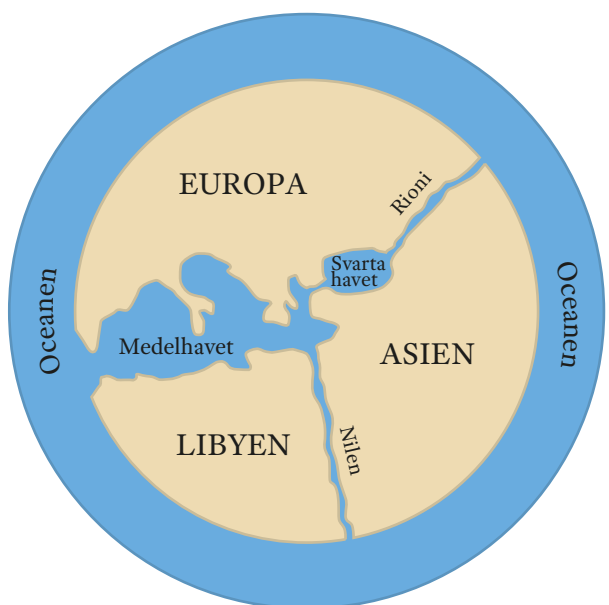
Som begrepp har ”Europa” funnits redan långt innan man började dra upp gränser för området på en karta. Antikens greker delade in världen i tre delar: Europa, Asien och Libyen. Europas medelpunkt var Medelhavet som sträckte sig från väst till nuvarande Portugal, Tyskland och Polen i norr och långt in i den innersta delen av Ryssland i öst. Indelningen användes av bland annat egyptiska Klaudios Ptolemaios på 100-talet. Européerna, ”Europeenses”, nämns första gången i en krönika som innehåller en beskrivning av slaget vid Poitiers 733.

Antikens greker delade in världen i tre delar: Europa, Asien och Libyen. Det finns många historier om hur ordet ”Europa” uppkommit. I den grekiska mytologin var Evrope en fenicisk prinsessa som Zeus i form av en vit ox bortrövade till Kreta.

Geografiskt omges Europa av hav i norr, väst och söder. I Östeuropa finns det däremot ingen tydlig geografisk gräns. Europas geografiska identitet har en mycket vid bemärkelse. Till exempel Europarådets människorättsorganisation har 47 medlemsstater, inklusive Ryssland och Turkiet. Också utvidgningen av Europeiska unionen har fortsatt enligt andra grunder än de geografiska gränserna. Enligt EU-fördragen ska en stat som önskar ansluta sig till unionen ha en ”europeisk karaktär”.

Europas värden

Europa har ett rikt kultur- och värdearv. Det springer fram ur antikens grekiska, hellenistiska och romerska civilisation. Historieskrivningen, filosofin, demokratin, teatern, de olympiska spelen, den grekiska mytologin och arkitekturen utgör exempel på arvet från

Europas bortrövande var också ett populärt målningssmotiv.
På bilden visas renässanskonstnären Tizians verk om temat från omkring 1560–1562.

antiken. De rättsprinciper som skapades under det romerska rikets århundraden anses i sin tur vara grunden för den europeiska rättspraxisen.

De romerska rättsprinciperna omfattade måttlighet, den anhållnas grundläggande rättigheter, rättvisa och jämlikhet inför lagen. En viktig del av den europeiska identiteten är också de judisk-kristna värdena, till exempel övergripande respekt för människovärdet och motstånd mot dödsstraff.

Utifrån dessa har de gemensamma värden som tas upp i EU-grundfördraget fastställts, dvs. respekt för människans värdighet, frihet,

demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna. Den europeiska värdegrunden styr unionens verksamhet och framgår i alla beslut. Varje medlemsland har förbundit sig att iaktta de gemensamma värdena, och en förutsättning för att påbörja medlemskapsförhandlingar är att dessa respekteras.

Europeiska unionens juridiskt bindande stadga proklamerades i Nice i december 2000. I stadgan fastslås de rättigheter som erkänts av EU-länderna och deras medborgare. Till exempel dödsstraff är förbjudet i alla EU-länder.

Den europeiska identitetens 510 miljoner ansikten

Trots värdena som delas finns det också skillnader. Varje land är en separat individ i den stora EU-familjen och har sin egen kultur.

Den europeiska identiteten är oundvikligen en av många identiteter som vi alla har. Den har blivit en del av vår nationella identitet.

Den europeiska identiteten är inte beständig, utan har mer än 510 miljoner ansikten som förändras fortlöpande. Samtidigt är den mer än summan av sina individuella identiteter. En grupp av människor som identifierar sig som européer är redo att förhålla sig på ett visst sätt för att visa att de hör till denna grupp och detta liv inom en institutionell ram som stöder den aktuella identiteten. Av denna anledning har diskussionen om en europeisk identitet alltid en fast koppling till diskussionen om den europeiska integrationen.

EU:S VÄRDEN HAR FÖLJANDE PRAKTISKA BETYDELSE

- Frihet för de nationella medierna
- Dödsstraff är förbjudet
- Medborgarna ska ha rätt att fritt protestera mot en regering
- Demokratiska, nationella val ska ordnas regelbundet
- Arméledningen kan inte bestämma i politiken eller ingripa militärt i denna
- En person anses vara oskyldig fram till att hen konstaterats vara skyldig i en domstol
- Samhället skyddar minoriteternas rättigheter, även om majoriteten önskar begränsa dessa

Efter 2000 började Europeiska unionen använda mottot ”förenade i mångfalden”.

Genom mottot vill man beskriva hur européerna inom EU samarbetar för fred och välfärd och hur de olika europeiska kulturerna, traditionerna och språken påverkar allas liv.

Värdena provas

Under de senaste åren har de gemensamma europeiska värdena prövats både utanför Europa och i medlemsländerna. Olika politiska rörelser, till exempel den populistiska extremhögern, kräver gränser i stället för fri rörlighet och vill överföra beslutsbefogenheterna tillbaka till nationell nivå. Det kanske mest oroväckande fenomenet är nationella ledares försök att krossa rättsstatsprincipen på olika håll i Europa.

Rättsstaten är ett av de värden som ligger till grund för Europeiska unionen. Den är väsentlig också för hela EU-verksamheten: Medlemsstaterna måste ha kapacitet för att självständigt sköta sina uppgifter, med andra ord att säkerställa att EU-rätten tillämpas och att samarbeta med unionens domstol. EU-institutionerna svarar tillsammans med medlemsländerna för att ställningen för rättsstaten som ett av EU:s grundvärden garanteras och att EU:s lagstiftning, värden och principer respekteras.

EU har olika verktyg för att följa upp och utvärdera rättsstatsutvecklingen i medlemsstaterna och reagera på problem som kommer upp. Det tyngsta av dessa är förfarandet som tas upp i artikel 7 i grundfördraget. Artikeln där EU:s värden skyddas innehåller både förebyggande metoder och sanktioner. Som

straff kan en medlemsstat temporärt fråntas sin rösträtt i ministerrådet och Europeiska rådet. EU tillämpar artikel 7 endast i undantagsfall då rättsstatsprincipen allvarligt kränks i något medlemsland. Tills vidare har förfarandet som tas upp i artikel 7 aktualiserats två gånger.

EUROPAS VÄRDEN

Följande värden är en oskiljaktig del av det europeiska levnadssättet. De bildar grunden för EU och har fastslagits i både Lissabonfördraget och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Människans värdighet

Människans värdighet är okränkbar. Den ska respekteras och skyddas, och den utgör grunden för alla grundläggande rättigheter.

Frihet

Varje medborgare har rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom unionsområdet. Enskilda friheter, till exempel respekt för privatlivet, tankefrihet och religionsfrihet, yttrandefrihet, mötesfrihet samt informationsfrihet, har skyddats i EU:s stadga om grundläggande rättigheter.

Demokrati

EU:s verksamhet grundar sig på representativ demokrati. EU-medborgarskap ger också vissa politiska rättigheter. Alla myndiga EU-medborgare har rätt att kandidera och rösta i Europaparlamentsvalet. EU-medborgarna har också rätt att kandidera och rösta i val i sin hemviststat eller sitt ursprungliga hemland.

Jämlikhet

Jämlikhet innebär att alla människor är lika inför lagen. Jämlikhet mellan män och kvinnor utgör grunden för EU-politiken och integrationen. Jämlikhet ska iakttas inom alla områden.

Rättsstatsprincipen

Rättsstatsprinciperna ligger till grund för EU: hela dess verksamhet berättigas genom grundfördragen om vilka medlemsländerna har kommit överens frivilligt och demokratiskt tillsammans. Lag och rätt upprätthålls av ett oberoende rättsväsen. EU-länderna har beviljat unionens domstol den slutliga jurisdiktionen, och domstolens domar ska iakttas av alla.

De mänskliga rättigheterna

De mänskliga rättigheterna har skyddats genom EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Dessa omfattar rätt till skydd mot diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning, rätt till skydd av personuppgifter samt rätt att få sin sak prövad i en domstol.

Europas konfliktfyllda historia

Europa och EU sammanbuntas lätt som synonymer. Med Europa avses ofta EU:s medlemsstater i människornas dagliga tal. Det är dock fråga om två olika saker: Europa är en världsdelen och EU i sin tur ett statsförbund vars medlemmar, dvs. nationalstaterna, samarbetar.

Men det är omöjligt att förstå Europeiska unionens betydelse och orsakerna till dess existens utan att känna till Europas historia. Svar på många av frågorna om EU:s verksamhet och historia finns i Europas historia som är fylld med maktkamper och blodiga krig. Frankerriket leddes av Karl den store, och de områden som detta bildades på betraktas som startpunkten för dagens Väst Europa. Kampen om herraväldet i Europa började egentligen genast när Karl den stores rike delades upp på 800-talet. Alla kungar ville vara "kejsare i sitt eget rike". Områdena i dagens Tyskland och Frankrike var medelpunkterna i makt- kamperna.

Flera förebilder för ett enat Europa glimtar fram i historieböckerna. På 1400-talet sträckte sig gränserna för det mäktiga Burgund från Nederländerna till Provenceområdet i Frankrike. Det fanns många kulturer, mång- etniska folk och minoriteter. I Burgund hade makten decentraliserats till olika områden, och inte ett enda folk hade en dominerande ställning. Vissa anser också att Burgund är en av förebilderna för Europeiska gemenskapen. På 1400-talet använde påven Pius II begreppet Europa propagandistiskt och återopade världsdelen integritet. En plan om ett europeiskt statsförbund cirkulerade vid de europeiska hoven. Det förblev dock en plan som inte avancerade.

Först Frankrike, sedan Tyskland

På 1600–1700-talen levde man ett ganska fridfullt liv i Europa. På den tiden skissade många europeiska tänkare på europeiska statsförbund där fred och handelsfrihet härskade mellan medlemmarna. Men i slutet av 1700-talet förde tankarna om ett freds- förbund kraftigt av Napoleon. Han började sitt krigståg efter franska revolutionen 1789. Han såg det franska som ett europeiskt ideal, och i hans vision skulle Europa bli en förbundsstat som regeras av Frankrike. Napoleonkrigen ledde till att Europas karta modifierades många gånger i början av 1800-talet. Efter årtionden av krig led Napoleon sin sista förlust 1815 i Waterloo, söder om huvudstaden för den framtida EU, dvs. Bryssel.

Efter Napoleons nederlag samlades segrar- staterna i Wien för att lägga om de europeiska gränserna. Nu var det Tysklands tur att försöka få herraväldet över Europa. Kriget mellan Tyskland och Frankrike 1870–1871 blev en fest för det tyska krigsmaskineriet och järnkanslern Otto von Bismarck. I hans grepp blev Tyskland en europeisk stormakt. Imperialism, kolonialpolitik och en allt starkare nationalism vällde fram i Europa. Under de följande decennierna stod kontinenten många gånger på randen av ett krig, och vid sekel- skiftet spräcktes den bräckliga balansen slutgiltigt. Första världskriget bröt ut i augusti 1914. Det skulle vara kortvarigt. I slagorden sades det att kriget var "ett krig för att få slut på alla krig". Så blev det inte. Första världskriget pågick fem år. Det slutade med att Tyskland tvingades ned på knä och ålades enorma krigsersättningar. Dessa ledde till att den politiska instabiliteten i landet accelererade.

Total förstörelse efter andra världskriget

Efter första världskriget grundades Nationernas förbund för att säkerställa freden i Europa. Förbundet hade dock varken makt eller styrka för att kunna förhindra att världsdelen gled in i ett nytt krig. På 1920–1930-talen gick utvecklingen i Europa från demokrati till diktaturer. Depressionsåren och den tilltagande arbetslösheten förvärrade situationen. I öst härskade Josef Stalin över det allt större Sovjetunionen där arbetarklassens världsrevolution manifesterades. På 1930-talet togs makten i Italien över av fascistledaren Benito Mussolini, och i Spanien bröt ett blodigt inbördeskrig ut. Blickarna vändes dock framför allt mot det förbittrade och revanschlystna Tyskland. Där hade ledarskapet övertagits av nationalsocialisten Adolf Hitler. Han tog begreppet Europa som verktyg för den tyska propagan-

dan. Hitler önskade ena Europa med hjälp av den ”mer högt stående” germanska rasen. De övriga europeiska länderna försökte hålla tillbaka Hitler, men misslyckades.

I september 1939 anföll Tyskland och Sovjetunionen Polen. Andra världskriget hade brutit ut. Ödet för många små nationalstater var att bli nedtrampade av stora. Kriget slutade äntligen 1945 då Tyskland besegrades. Andra världskriget pågick fem år och resulterade i total förstörelse: sammanlagt tiotals miljoner döda, sårade och hemlösa människor. Hungersnöd, misär, förstörda städer och kollapsade samhällen. Europa stod i ruiner och hade förlorat sitt hopp.

En sak stod dock klar: Aldrig mer – en upprepning av erfarenheterna från andra världskriget måste förhindras. Men hur kunde en hållbar fred byggas upp i Europa?

Uppkomsten av Europeiska gemenskapen

Efter kriget pyrde en djup misstänksamhet i hela världen. USA som hade krigat på de allierades sida, och den västerländska modell för marknadsekonomin som landet företrädde stod mot det kommunistiska Sovjetunionen. De spända relationerna ledde i slutet av 1940-talet till att kalla kriget bröt ut mellan Sovjetunionen och USA.

Europa delades upp i västländerna och det kommunistiska östblocket. Det ockuperade Tyskland delades upp i två delar: Östtyskland som hörde till kretsen för Sovjetunionen, dvs. DDR, och Västtyskland som stod under de västallierades övervakning, dvs. Tyska förbundsrepubliken (BRD). Den militära alliansen Nato bildades 1950, och fem år senare grundades östblockets motsvarighet, Warszawapakten. År 1961 restes en mur mellan områdena i tudelade Berlin, och denna blev en symbol för hela kalla kriget. Krigshotet fanns hela tiden kvar i beslutsfattarnas bakhuvud.

Kol och stål – nyckelord för integrationen

Europa stod inför en massiv och övergripande återuppbyggnad, men det fanns varken pengar eller resurser hos någon. Sommaren 1947 beslöt USA:s dåvarande utrikesminister George C. Marshall att USA skulle erbjuda de europeiska staterna ekonomisk hjälp för återuppbyggnaden av världsdelen. År 1948 ingick Finland i sin tur med Sovjetunionen ett avtal om vänskap, samverkan och ömsesidigt bistånd, dvs. VSB-pakten. VSB var en form av avtal som Sovjetunionen ingick med länderna som hörde till Warszawapakten och Finland.

I egenskap av Rysslands opartiska granne stod Finland inför svåra årtionden.

Kol och stål har en central roll i historien om Europas integration. Det var primärt produktionen av kol och stål som låg till grund för den tunga industrin i Europa. Kol var den viktigaste tillgängliga energikällan. Dessutom var järn och stål råvaror som användes i krigsförberedelser. Det problem som främst tärde på relationerna mellan Tyskland och Frankrike gällde det lilla området Saar som låg vid gränsen mellan Frankrike och Tyskland och som Frankrike efter kriget orättmätigt annekterat. Området var känt för sin stålindustri som baserade sig på rika kolreserver. Produktionen i Saarområdet hade redan under de två världskrigen utnyttjats för tillverkning av vapen som användes i striderna mot Frankrike. Utan en lösning gällande Saarområdet skulle inte relationerna mellan Frankrike och Tyskland förbättras. Utan försoning mellan Tyskland och Frankrike fanns det inte heller hopp om en enad västeuropeisk front mot östblocket.

Påskan 1950 fick franska regeringens rådgivare Jean Monnet en idé: Tysklands och Frankrikes stål- och kolproduktion måste slås samman. När politisk och ekonomisk makt utövas tillsammans kan inget land i hemlighet rusta upp för krig mot andra. Deklarationen uppkallades efter Frankrikes utrikesminister Robert Schuman. Den kan sammanfattas på följande sätt: "Vi föreslår att fransk-tyska kol- och stålproduktionen ska ställas under en internationell myndighet till vilken de övriga europeiska länderna kan ansluta sig." Han läste upp denna mening i offentligheten 9.5.1950. I Tyskland fick idén ett entusiastiskt mottagande. I dag är den 9 maj Europadagen i alla EU-länder.

Förslaget ledde till förhandlingar med deltagare från förutom Tyskland och Frankrike också från Italien samt Benelux-länderna, dvs. Belgien, Nederländerna och Luxemburg. Benelux-länderna stod under Tysklands och Frankrikes ekonomiska inflytande, och kulturellt sett var de mycket närstående. Efter kriget sökte Italien i sin tur internationellt erkännande och bedömde att ett samarbete också skulle avhjälpa den interna politiska oron. Förhandlingarna resulterade i att Europeiska kol- och stålgemenskapen bildades mellan sex länder 1951. Från och med följande år rörde sig stål och kol fritt i Västeuropa.

Kol- och stålgemenskapen visade sig vara både en ekonomisk och en politisk framgång. Dess medlemmar sammanträdde 1955 i Italien för att diskutera Benelux-ländernas förslag på att grunda en gemensam marknad som innefattar all handel. De långa förhandlingarna ledde slutligen till att Europeiska ekonomiska gemenskapen, dvs. EEG, bildades 1957 i Rom. Samma år bildades också Europeiska atomenergigemenskapen Euratom. Europeiska ekonomiska gemenskapen blev senare Europeiska unionen. Visserligen var det väldigt få medlemmar i något av EEG:s sex medlemsländer som i sin vardag lade märke till uppkomsten av gemenskapen.

Uppkomsten av Europeiska ekonomiska gemenskapen fick inspiration av kol- och stålgemenskapen, men i fråga om målen och förverkligandet var den mycket mer omfattande. I riktlinjerna som dragits upp i avtalet som slöts i Rom framställer de sex grundarländerna önskemål om att "skapa en grund för ett allt närmare förbund mellan de europeiska folken" och att "genom gemensam

verksamhet säkerställa medlemsstaternas ekonomiska och sociala framsteg genom att eliminera gränshindren som delar Europa". Det låter ambitiöst. Romavtalet innehöll också många av kommande EU:s grundelement. Det viktigaste var tullunionen som förebådade frigörelsen av den inre marknaden. Som den ekonomiska gemenskapens organ grundades både kommissionen och rådet. Dessutom inrättades Europaparlamentets företrädare, nationalförsamlingen, och gemenskapens domstol. ●

STABILITET OCH VÄLFÄRD GENOM INTERNATIONELLT SAMARBETE

Efter andra världskriget grundades några internationella organisationer i Europa, och dessa är fortfarande verksamma.

OECD: Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete grundades 1948 för samordningen av USA:s Marshallhjälp. I dag fokuserar organisationen på främjande av ekonomisk tillväxt, sysselsättning och välfärd, gör analyser och landsöversikter samt ger rekommendationer om politiken.

Europarådet: Den mellanstatliga europeiska samarbetsorganisationen Europarådet grundades 1949. Majoriteten av de självständiga staterna i Europa hör till organisationen. Rådet ger resolutioner och åtgärdsrekommendationer, och medlemsstaterna förhandlar fram bindande konventioner. Den mest kända av dessa är konventionen om de mänskliga rättigheterna. Rådet är inte en del av EU.

Europeiska unionens arkitekter

Många olika typer av människor, allt mellan motståndskämpar och jurister samt parlamentariker har deltagit i uppbyggnaden av EU. De har haft samma mål: att skapa ett enhetligt och välbärgat Europa där det råder fred.

Konrad Adenauer

Tyska förbundsrepublikens första förbundskansler 1949–1963. Han påverkade i högre grad än någon annan det efterkrigstida Tysklands ställning i Europas utveckling. En av hörnstenarna i

Adenauers utrikespolitik var att nå en uppgörelse med Frankrike. År 1963 undertecknade Tyskland och Frankrike ett vänskapsavtal som blev en milstolpe i Europas integration.

Winston Churchill

Brittiska premiärministern Winston Churchill var en av de första personerna som föreslog att "Europeiska förenta staterna" skulle grundas.

Andra världskriget hade övertygat

Churchill om att endast Europas integration kunde garantera en fortsatt fred. Churchills mål var att slutgiltigt rensa ut extremnationalism och krigsuppvigling från Europa.

Nicole Fontaine

Europaparlamentets andra kvinnliga talman var en populär politiker och förespråkare för Europas integration som övervakade införandet av euron.

Under sin mandatperiod 1999–2002

började Nicole Fontaine reformera parlamentets arbetssätt och minska klyftan mellan parlamentet och medborgarna. Hon betonade hur viktigt det var att fästa uppmärksamhet vid människornas vardag.

Joseph Bech

Den luxemburgska politikern Joseph Bech påskyndade etableringen av Europeiska kol- och stålge-

menskapen i början av 1950-talet och var en av de viktigaste bakgrundspåverkarna i Europas integration. Utifrån Benelux-ländernas gemensamma promemoria samman kallades i juni 1955 Messinamötet där grunden skapades för etableringen av Europeiska ekonomiska gemenskapen.

Alcide de Gasperi

Alcide de Gasperi utstade Italiens framtid då han var Italiens premiär- och utrikesminister under efterkrigsåren 1945–1953.

de Gasperi talade fortlöpande för initiativ gällande Västeuropas integration, arbetade för att genomföra Marshall-programmet och skapade nära ekonomiska relationer med andra europeiska länder, i synnerhet Frankrike.

Ursula Hirschmann

Tyska Ursula Hirschmann var fascistmotståndare och den som startade den europeiska federalismen. Hon deltog 1941 i sammanställningen av Ventotenes manifest "för ett fritt och integrerat Europa". I manifestet skissades en demokratisk Europeisk union som kunde grundas efter kriget.

Jean Monnet

Den franska ekonomiexperten och politikern Jean Monnet var en förenande kraft bakom uppkomsten av Europeiska unionen. Han deltog i sammanställningen av den så kallade Schuman-deklarationen där en integration av den västeuropeiska tunga industrin förutsåddes.

Robert Schuman

Den franska juristen och utrikesministern betraktas som en av initiativtagarna till Europas integration. Tillsammans med Monnet sammanställde han Schuman-deklarationen som publicerades den 9 maj 1950. Detta datum betraktas som tidpunkten för uppkomsten av Europeiska unionen.

Paul-Henri Spaak

Belgiska Paul-Henri Spaak hade en betydande roll i upprättandet av Romavtalet. Under mötet i Messina 1955 utsåg regeringarna för de sex deltagarländerna en ordförande för arbetsgruppen som skulle bereda Romavtalet.

Altiero Spinelli

Den italienska politikern Altiero Spinelli var en av grundarna av Europeiska unionen i dess nuvarande form. Under hans ledning utarbetades Europaparlamentets fördrag om inrättande för Europeiska unionen, och detta förslag fick stor inverkan för ratificeringen av EU:s grundfördrag på 1980- och 1990-talen.

Simone Veil

Simone Veil var jurist, politiker och feminist. Veil var Europaparlamentets första kvinnliga talman som hade upplevt koncentrationslägrens fasor. Hon var känd som en person som upprätthöll minnet av de avlidna i judeförföljelsen under andra världskriget och hade förbundit sig till de europeiska värdena och integriteten.

Vändpunkt i EU:s historia

Ekonomi i Europa utvecklas

På 1960-talet blomstrade ekonomin, delvis till följd av att tullarna hade slopats i handeln mellan länderna som hörde till den ekonomiska gemenskapen. Länderna kom också överens om en gemensam reglering för livsmedelsproduktionen. Jordbruket etablerade sin ställning i kärnan av gemenskapens politik. På 1960-talet producerade Frankrike allt större volymer av jordbruksprodukter, och snart rådde det till och med ett överutbud på dem.

De första expansionerna

På 1960-talet upphörde den ekonomiska tillväxten då energikrisen började 1973. Orsaken till detta var det korta men förödande Mellanösternkriget. Producentländerna höjde oljepriset, vilket ledde till ekonomiska svårigheter i Europa. Den traditionella europeiska industrin åkte på en rejäl förlust då det gällde konkurrenskraften. Samtidigt började den ekonomiska gemenskapen intressera allt flera europeiska stater. En av dem var Storbritannien.

Danmark, Irland och Storbritannien anslöt sig till Europeiska ekonomiska gemenskapen 1973, och antalet medlemsstater steg till nio. Förstärkt av Storbritannien började Tyskland och Frankrike påskynda samarbetsutvecklingen. Gemenskapen började förverkliga en regionpolitik som innebar att avsevärda penningbelopp överfördes till fattiga områden för sysselsättning och uppbyggnad av infrastrukturen. År 1975 inrättades Europeiska regionala utvecklingsfonden. Man började också fästa uppmärksamhet vid miljöfrågor: gemenskapen stiftade de första lagarna om miljöskydd och introducerade den så kallade principen om att förorenaren betalar.

År 1981 blev Grekland EU:s tionde medlemsstat. Fem år senare anslöt sig Spanien och Portugal som medlemmar. Europas expansion söderut ledde till ett ökat behov av program för regionstöd.

Det första Europaparlamentsvalet

Europaparlamentets föregångare var representantmötet som bestod av företrädare för medlemsstaternas parlament. År 1962 ändrades dess namn till Europaparlamentet. I början var parlamentet endast ett rådgivande organ. På 1970-talet blev det parallellt med rådet en del av unionens budgetbeslutsprocess. Först senare fick parlamentet de nuvarande maktbefogenheterna. År 1979 fick medlemsstaternas medborgare första gången välja parlamentsledamöterna i ett direkt val. Europaparlamentsvalet har därefter ordnats vart femte år.

Europaparlamentets plenisal i Strasbourg, Frankrike, våren 1994.

Europarlamentarikerna röstar om Finlands, Sveriges och Österrikes anslutning som EU-medlemmar. Finland godkändes som unionsmedlem med klara siffror: 381 för och 21 emot. Röstningen hade dock föregåtts av hårda förhandlingar om medlemskapet.

Europaparlamentet i den nya plenisalen i Strasbourg sommaren 2019.
I och med EU:s expansion har parlamentet i fråga om antalet medlemmar blivit större.

Från gemenskap till union

Början av 1990-talet var guldåldern för den europeiska integrationen. I gemenskapen med 12 medlemsländer pågick ett av de största projekten i dess historia: beredningen av det nya grundfördraget. Maastrichtfördraget trädde i kraft 1993 och var det viktigaste steget i den europeiska integrationen sedan gemenskapen grundades. Fördraget ledde till att Europeiska gemenskapen blev Europeiska unionen och att en politisk union officiellt skapades mellan medlemsländerna. Före det hade gemenskapen varit främst en ekonomisk sammanslutning.

På detta sätt tog EU steget in i ett nytt utvecklingsskede i syfte att skapa grunden för ”ett allt närmare förbund mellan de europeiska folken”. Fördraget uppkallades efter en liten stad i södra Nederländerna och förde med sig förutom ett nytt namn också många andra förändringar i unionens verksamhet.

Behörigheterna utvidgades till bland annat de miljö-, social-, konsument- och industri-politiska områdena. Unionen tog steg framåt inom områdena för en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik samt för juridiska och interna frågor, bland annat migrationsfrågor och polisiära frågor. Maastrichtfördraget innehöll också ett förfarande med gemensamma beslut som var viktigt med tanke på Europaparlamentet: parlamentet började tillsammans med medlemsländerna fatta beslut om EU-lagar. I rådet ökade besluten som krävde kvalificerad majoritet. I EU-språket inkluderades också subsidiaritetsprincipen enligt vilken beslut fattas så nära medborgarna som möjligt. Med andra ord fattar EU beslut endast i ärenden där målet uppnås bättre med medlemsländernas gemensamma beslut än på nationell nivå.

Den europeiska industrins allt sämre konkurrenskraft, den alltför starka tyska D-marken och den stora pressen på inflation ledde till att gemenskapens medlemsländer 1979 slöt ett avtal om att inrätta det europeiska valuta-systemet, dvs. EMS. En gemensam monetär union sattes upp som mål. Av medlemslän-dernas valutor bildades en gemensam korg, och centralbankerna förband sig att stödja varandras valutor. Tack vare valutakurssystemet stabiliserades EMS-ländernas valutakurser och räntenivåer.

Västtysklands ekonomiska makt antog på 1980-talet proportioner som aldrig tidigare skådats, och landet blev motorn för hela Europa. Frankrike såg den gemensamma valutatan som ett projekt för att binda Tysklands ekonomiska makt till den politiska gemenskapen som leddes av Frankrike. År 1989 lade Jacques Delors fram en konkret plan som steg-vis skulle leda till den europeiska monetära unionen. Den sista fasen av planen började 1999. Då övergick alla länder som uppfyllde kriterierna till att använda den gemensamma valutatan som man kom överens om att kalla euro. Eurosedlar och -mynt sattes i omlopp i början av 2002 och ersatte de nationella valutaenheterna i 12 EU-länder som bildade det gemensamma euroområdet. De nationella valutorna blev euron 2002. Den gemensamma valutatan har underlättat företagens, konsumenternas och turisternas liv. I dag är euron en av världens viktigaste valutor. Nitton medlemsländer använder euro som valuta.

Det europeiska samarbetet lyftes till en ny nivå i mitten av 1980-talet när Europeiska kommissionen, som leddes av Jacques Delors, publicerade sitt förslag på att etablera den europeiska inre marknaden. År 1986 undertecknade gemenskapsmedlemmarna Europeiska enhetsakten. Utifrån detta grundfördrag inleddes omfattande åtgärder för att försöka eliminera hindren för handeln över EU:s inre gränser och förverkliga en enhetsmarknad.

Enhetsmarknaden var ett faktum 1993, och EU:s fyra friheter skapades: varor, tjänster, människor och pengar fick hädanefter röra sig fritt inom gemenskapsområdet. Också Schengenavtalet, som uppkallades efter en liten by i Luxemburg, trädde i kraft 1995, vilket innebar att passkontrollerna i resenärstrafiken slopades vid de inre gränserna. Miljontals unga människor fick på detta sätt möjligheter att studera i utlandet. I början av 1990-talet började också miljöskyddet samt säkerhets- och försvarssamarbetet väcka allt större intresse bland medlemsländerna.

Den inre marknaden är en av EU:s största prestationer, och dess absoluta trumfkort i världen som globaliseras. Den fria rörligheten ger medborgarna, arbetstagarna, företagen och konsumenterna nya möjligheter. Den skapar de arbetstillfällen och den ekonomiska tillväxt som Europa så väl behöver. Tack vare den inre marknaden kan EU-medborgarna fritt bo, resa, arbeta, studera, tillbringa sina pensionsdagar och göra uppköp inom EU-området. Processen med den inre marknaden pågår dock fortfarande. Också senare har den inre marknaden öppnats genom olika åtgärder, till exempel tjänstedirektivet som godkändes 2006. ●

Finlands väg till EU-medlem

Europas roll stärks

Vid 1980- och 1990-talsskiftet var situationen tumultartad i Europa och världen. Berlinmuren föll, Sovjetunionen upplöstes, det kalla kriget och tudelningen av Europa upphörde. Europeiska unionens betydelse som utstakare av framtiden i Europa såg ut att stärkas alltmer.

Neutralitetspolitiken hade varit till fördel för Finland under efterkrigstiden, först i form av en försiktig strävan och sedan som en offentligt erkänd utrikespolitisk riktlinje. Sedan 1950-talet hade Finland deltagit i de västliga demokratiernas och marknadsekonomiländernas ekonomiska samarbete. Först mellan de nordiska länderna och sedan inom ramen för Europeiska frihandelsorganisationen EFTA:s avtal och sedan 1970-talet också Europeiska ekonomiska gemenskapens avtal, dvs. EEC-frihandelsavtalet. Samarbetet motiverades alltid med nödvändigheten av att säkerställa ekonomiska och handelspolitiska intressen.

Sverige vänder kappan och Finland tar efter

Ännu i början av 1990-talet ansågs det i Finland att neutralitetspolitiken uteslöt ett medlemskap i den dåvarande Europeiska gemenskapen. Sverige var inne på samma linje. Finlands tidigare finansminister och EU-ambasadör Erkki Liikanen sammanfattar hösten 1990 uppfattningarna bland beslutsfattarna på den tiden: "Så länge som det förekommer motsättningar i Europa kan Finland inte genom något beslut som fattas av ett överna-

tionellt organ förbinda sig till lösningar som mot vår vilja ställer oss mot Sovjetunionen".

Den politiska situationen förändrades dock snabbt i Europa. I slutet av 1990 kastade Sverige neutralitetsmotiveringen överbord och meddelade att landet ansöker om medlemskap i Europeiska gemenskapen. Detta påverkade i avgörande grad många finländska beslutsfattareshs inställning till Finlands medlemskap. Samtidigt blev man i Finland tvungen att både omvärdera integrationspolitiken med tanke på utrikespolitiken och klara av den handelspolitiska jaktstartssituationen som uppkommit.

Den politiska diskussionen om Finlands medlemskap fördes vid årsskiftet 1991/1992. I regeringens redogörelse om effekterna av ett medlemskap konstateras det att "ett medlemskap skulle påverka Finlands rättsordning och politiska beslutsfattande mer genomgripande än någon annan internationell lösning tidigare gjort". Med ett klart stöd från riksdagen skickade Finland sin ansökan om medlemskap till Bryssel våren 1992.

Medlemskapet krävde maratonförhandlingar

År 1990 inledde Finland förhandlingar om ett medlemskap i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, dvs. EES. För Finland skapade EES möjligheter att bli medlem i Europeiska gemenskapens inre marknad och i stor utsträckning delta i samarbetet inom många andra politiska områden. EES-avtalet innefattade också en väsentlig del av EU-medlem-

skapets innehåll. Utan EES-avtalet hade förhandlingarna om ett EU-medlemskap blivit svårare. Trots det var de verkligen svåra. Förhandlarnas viktigaste grupp, dåvarande ministrarna Pertti Salolainen och Heikki Haavisto samt ett beredningsmaskineri som bildades av hundratals människor, tröskade igenom mer än 50 000 sidor med EU-regler och fastställde i vilka frågor Finland behövde särskilda lösningar för att kunna ansluta sig som unionsmedlem.

Finland inledde medlemskapsförhandlingar tillsammans med Österrike, Norge och Sverige 1993. Slutligen ställde sig Norge utanför unionen på grund av att landets medborgare tackade nej till ett medlemskap i en folkomröstning. Under de sista veckorna fördes förhandlingar dygnet runt i Bryssel. Atmosfären förändrades när endast de svåraste frågorna gällande budget, jordbruk samt region- och strukturstöd återstod. Mellan varven verkade det som om Finland inte skulle bli medlem i EU. ”Vilken villervalla. Alla talade i mun på varandra och om många saker samtidigt. [EU-ordförandelandet Greklands Europa-

minister Theodoros] Pangalos fortsatte sin framfart. Nästan alla gånger då ministrarna argumenterade för Finlands ståndpunkter blev de avbrutna. Ofta ohövlighet. ”Har ni inte kommit hit för seriösa förhandlingar? Ni förhandlar ju som ryssar!” På detta sätt minns dåvarande statssekreteraren Veli Sundbäck de svåraste stunderna.

Den svåraste armbrytningen gällde jordbruket. Slutligen hittades en kompromiss också i denna fråga. För EU:s del kunde Finland bli medlem. Men först måste finländarnas åsikt begäras. I den folkomröstning som ordnades i Finland i oktober 1994 röstade 56,9 procent för ett EU-medlemskap. Långtifrån alla finländare kände till vad ett medlemskap faktiskt innebar. I olika undersökningar har man bedömt att majoriteten bildade sin positiva ståndpunkt endast på basis av ekonomiska orsaker. I minst lika stor utsträckning sökte finländarna i medlemskapet säkerhet, samhörighet med Västeuropa, billigare livsmedel och avstånd till det förflutna.

I början av 1995 blev Finland Europeiska unionens fjortonde medlemsland. Samma år anslöt sig Österrike och Sverige. ●

Finlands dåvarande president Mauno Koivisto, som deltog i förhandlingarna om EU-medlemskapet, besöker Europaparlamentet hösten 1993.

EU:s expansion

EU:s stora expansion

EU:s största expansion började beredas i mitten av 1990-talet. Unionen mottog då ansökningar om medlemskap från de tidigare öst-blocksländerna (Bulgarien, Polen, Rumänien, Slovakien, Tjeckien och Ungern), de tre baltiska länderna som hade hört till Sovjetunionen (Lettland, Litauen och Estland), ett land som hade hört till forna Jugoslavien (Slovenien) samt två Medelhavsländer (Cypern och Malta). Medlemsförhandlingarna resulterade i att tio nya länder på en och samma gång anslöt sig som EU-medlemmar 2004. Den politiska tudelningen i Öst- och Västeuropa kunde på detta sätt äntligen förklaras avslutad. År 2007 anslöt sig Bulgarien och Rumänien. Även Kroatien anslöt sig 2013. Unionen hade blivit en jätte bestående av 28 länder, och dess geografiska fokus hade flyttats till öst.

Det nuvarande grundfördraget träder i kraft

I och med expansionen behövde EU nödvändigt en enklare och effektivare beslutsprocess. Förslag till nya regler lades fram i det utkast till EU:s grundfördrag som undertecknades i oktober 2004 och som skulle ersätta alla tidigare grundfördrag. Utkastet förkastades dock i folkomröstningarna i Frankrike och Nederländerna 2005. Grundlagsprojektet avslutades, men de centrala reformerna i detta inkluderades genom Lissabonfördraget i grundfördragen. Genom fördraget ändrades – men ersattes således inte – de tidigare grundfördragen. Irland hann dock i sin folkomröstning

en gång förkasta också detta fördrag. De svåra förhandlingarna om reformen av EU:s beslutsprocess tog nästan ett decennium. Slutligen kunde Lissabonfördraget ratificeras i alla EU-länder, och det trädde i kraft 2009. Genom fördraget moderniserades EU:s organ och effektiviserades dess arbetsmetoder. Det innebar ändringar i EU:s uppbyggnad och stärkte ytterligare Europaparlamentets ställning genom att det likställdes med medlemsländernas råd. Genom detta fick Europeiska rådet en ständig ordförande och unionen en hög representant i utrikesärenden och säkerhetspolitik.

Europa drabbas av en ekonomisk kris

År 2008 började en världsomspännande finans- och ekonomiskris. Den var en svår prövning också för Europa. Staternas skatteintäkter minskade, utgifterna ökade och budgetunderskotten svällde. Vissa stater blev svårt skuldsatta då de försökte rädda sina banker. Till följd av detta gled euron in i en djup kris. År 2009 visade det sig att Grekland under flera år hade förvrängt sin ekonomiska statistik. Landet har inte kunnat klara av betalningen av sina skulder. Euroländerna och Internationella valutafonden IMF stödde Grekland med garantier på hundratals miljarder euro.

Efter fallet med Grekland blev euroländerna tvungna att skapa stödpaket också för andra euroländer, till exempel Spanien (2012), Irland (2010), Cypern (2012) och Portugal

(2011). På grund av den ekonomiska krisen inrättades nya EU-strukturer i syfte att säkerställa bankernas stabilitet, minska den offentliga skulden och samordna medlemsstaternas – i synnerhet euroländernas – ekonomiska politik. År 2014 började småningom en ekonomisk tillväxt efter den sju år långa världsomspännande krisen och den ekonomiska konsolideringen inom euroområdet.

Migration, terrorism och klimat i rubrikerna

På 2010-talet har religiösa extremistrelser stuckit upp sitt huvud såväl i Mellanöstern som på andra håll i världen. Oroligheterna och krigen har tvingat människor att fly från sina hem och söka trygghet i Europa. Under rekordåret för migrationen 2015 anlände cirka 1 260 000 asylsökande till EU-länderna. Den okontrollerade migrationsströmmen gav upphov till meningsskiljaktigheter mellan EU:s medlemsstater på grund av att bördan

med asylsökande inte kunde delas jämnt mellan länderna. Mest asylsökande mottogs i Tyskland och Sverige. Till följd av invandringskrisen ökade understödet ytterligare för populistiska och EU-fientliga politiska krafter.

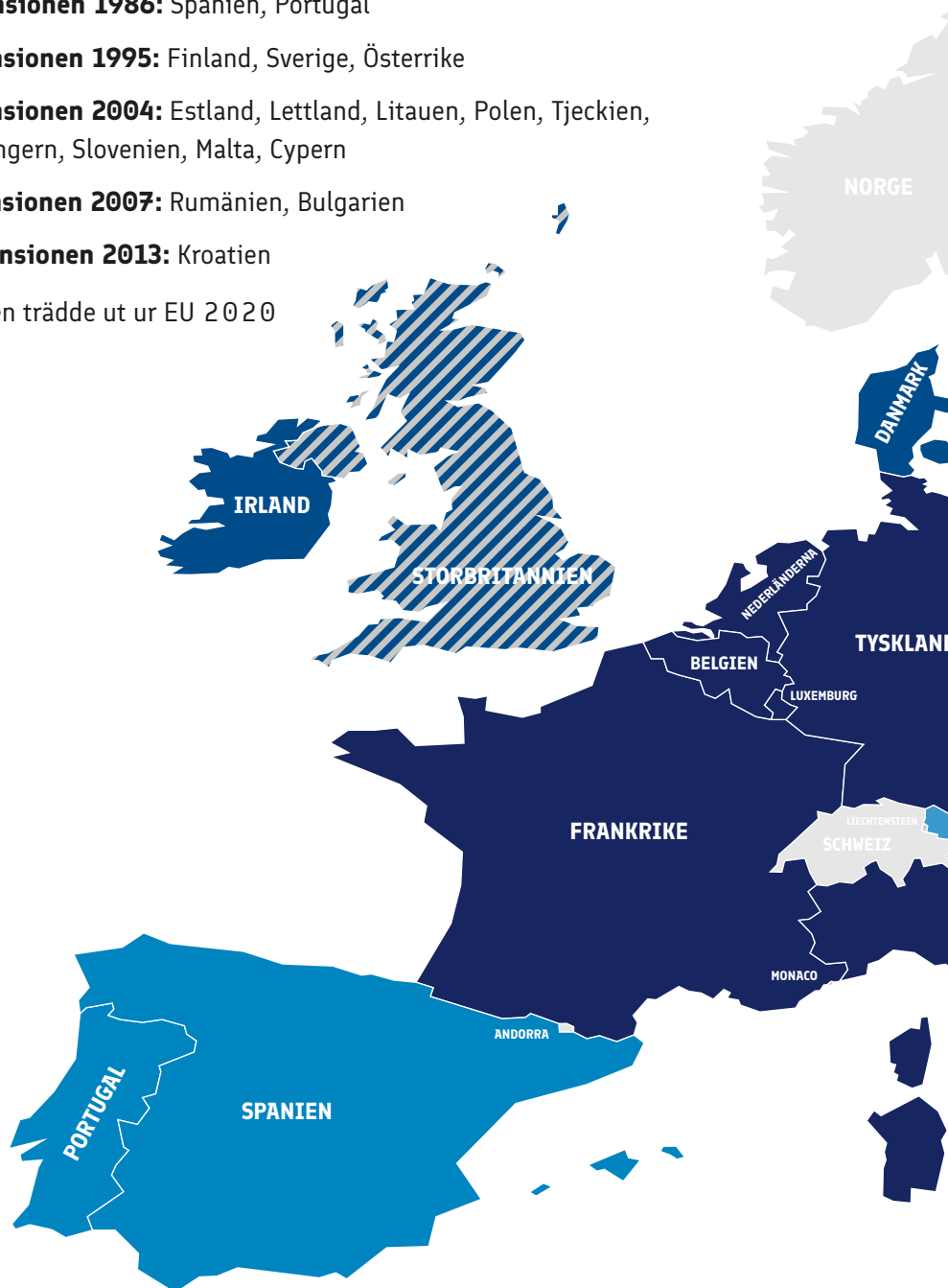
Samtidigt som EU försökte avhjälpa problemen med mottagandet av personer som flytt krig blev unionen själv föremål för terroristattacker. År 2015 dog 12 personer i Paris då extremislamister attackerade redaktionen för tidningen *Charlie Hebdo*. Senare samma år omkom 32 civila personer och 7 terrorister i en serie terroristattacker i Paris. Ett år senare gjordes en attack i EU:s huvudstad Bryssel. Minst 35 personer omkom i en serie bombräder på flygplatsen och metron i Bryssel 2016.

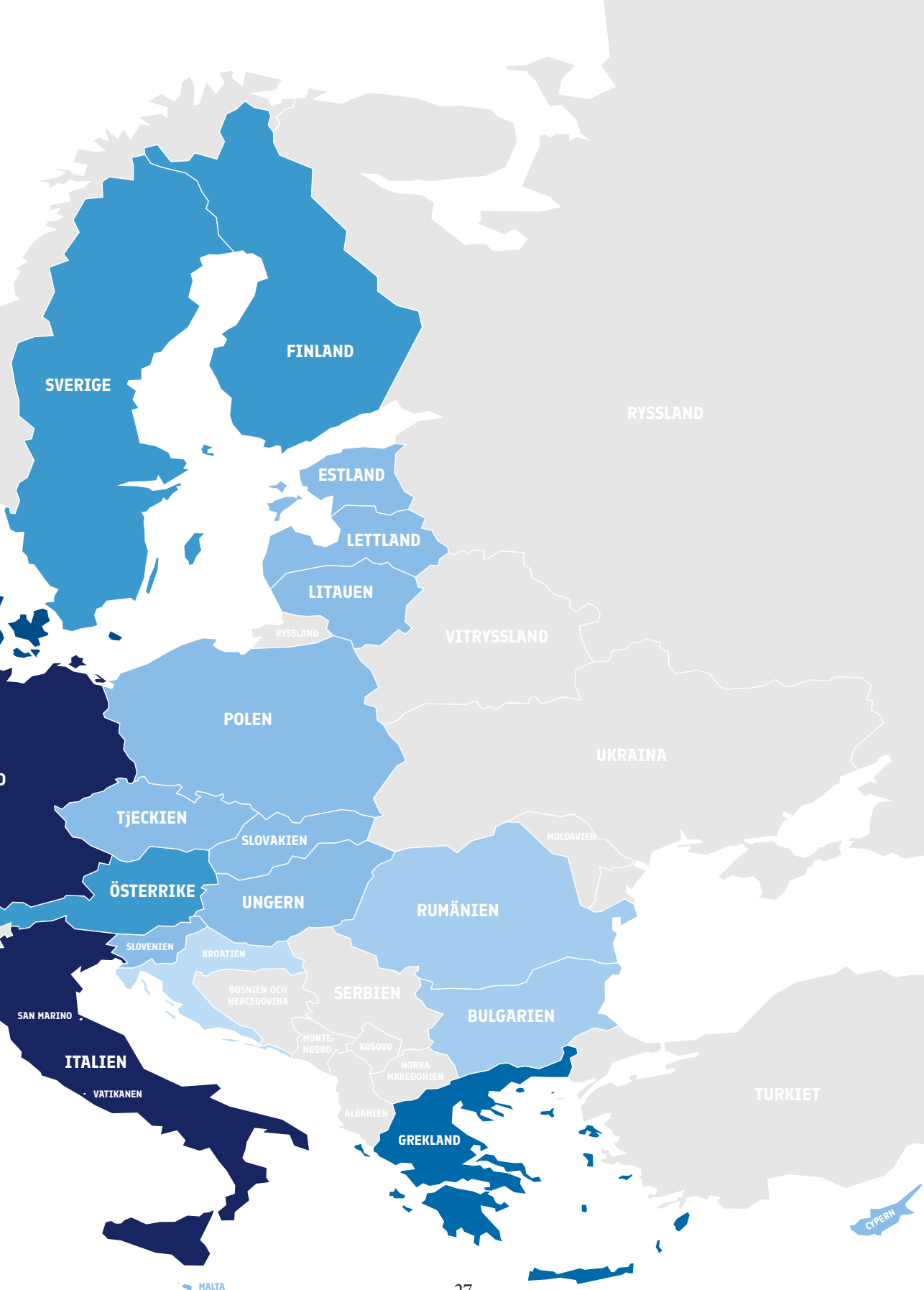
På 2010-talet har EU blivit den internationella ledaren för kampen mot klimatförändringen. Tack vare unionens insatser kunde Parisavtalet, dvs. det internationella klimatavtalet, träda i kraft 2017. Klimatpolitiken har blivit fokus i beslutsprocessen, och i december 2019 fastställde medlemsländerna ett mål om klimatneutralitet inom EU senast 2050.

Unionens expansion fram till i dag

- **Grundarstaterna:** Frankrike, Tyskland, Italien, Belgien, Nederländerna, Luxemburg
- **1. expansionen 1973:** Storbritannien och Nordirland, Irland, Danmark
- **andra expansionen 1981:** Grekland
- **tredje expansionen 1986:** Spanien, Portugal
- **fjärde expansionen 1995:** Finland, Sverige, Österrike
- **femte expansionen 2004:** Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Slovenien, Malta, Cypern
- **sjätte expansionen 2007:** Rumänien, Bulgarien
- **sjunde expansionen 2013:** Kroatien
- Storbritannien trädde ut ur EU 2020

Hur man blir medlem

Medlemskap i Europeiska unionen kan i princip ansökas av vilken som helst stat i Europa som iakttar principerna om frihet, demokrati, de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt rättsstaten och är redo att främja dessa. Dessutom bör man vara redo att underteckna grundfördragen och omfatta EU-lagarna i sin helhet.

Syftet med unionens expansionspolitik är att samla de europeiska länderna bakom ett gemensamt politiskt och ekonomiskt projekt. Det har visat sig vara ett av de effektivaste sätten att främja politiska, ekonomiska och samhällsliga reformer och få fred, stabilitet och demokrati att rota sig i Europa. Genom expansionspolitiken ökar också unionens synlighet i den globala verksamhetsmiljön.

En stat ska dock i praktiken uppfylla ett flertal villkor för att kunna bli medlem. År 1993 fastställde Europeiska rådet tre kriterier som kandidatländerna ska uppfylla innan de kan bli medlemmar. De kallas Köpenhamns-kriterierna. Enligt kriterierna krävs följande av nya medlemsstater före anslutningen:

Det sista landet som anslöt sig till EU var Kroatien 2013.

1. Stabila institutioner som garanterar demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter samt respekt för och skydd av minoriteter.

2. En fungerande marknadsekonomi liksom kapacitet att hantera det konkurrenstryck och de marknadskrafter som råder inom unionen.

3. Förmåga att uppfylla de skyldigheter som följer av medlemskapet samt förmåga att ansluta sig till unionens alla mål. Den offentliga förvaltningen i de stater som ansöker om medlemskap ska ha kapacitet att tillämpa och hantera EU:s lagstiftning i praktiken.

Dessutom måste EU alltid före en ny expansion bedöma huruvida nya medlemmar kan tas emot och huruvida dess organ fortfarande kan verka på ett effektivt sätt.

Lång anslutningsprocess

Ett land som önskar ansluta sig till unionen sänder sin ansökan till rådet för Europeiska unionens råd som begär ett utlåtande från kommissionen. Europaparlamentet underlättas om ansökan. Kommissionen ger inte

nödvändigtvis ett positivt utlåtande. Till exempel när Marocko ansökte om medlemskap 1987 behandlade kommissionen inte ansökan, eftersom Marocko inte är en europeisk stat. Europeiska rådet kan enhälligt besluta om att bevilja ett land en ställning som kandidatstat, om kommissionen ger ett positivt utlåtande. Under förhandlingstiden får kandidatländerna från EU i allmänhet finansiellt stöd före anslutningen så att länderna kan ta igen skillnaden i den ekonomiska utvecklingen. Tillsammans med EU ingår de också ett konsoliderings- och associationsavtal.

Unionens regelverk, dvs. lagstiftning, har enligt politiska områden delats in i mer än 30 kapitel. Den lagstiftning som ska gås igenom har redan mer än 80 000 sidor. Kommissionen jämför EU:s och ansökarlandets lagstiftningar sinsemellan och skriver en sammanfattning av förhandlingskapitlen. I synnerhet juridiska frågor och inrikesfrågor har visat sig vara svåra för många ansökarländer, och under de senaste åren har medlemsförhandlingarna påbörjats med just dessa kapitel. Kommissionen kan rekommendera att behandlingen av ett förhandlingskapitel "avslutas tills vidare", om ansökarlandets lagstiftning i fråga om det aktuella kapitlet anses svara mot EU-lagstiftningen.

När förhandlingarna om alla kapitel avslutats antecknas de överenskomna villkoren i ett anslutningsavtal mellan EU:s medlemsstater och kandidatstaten. För undertecknandet av anslutningsavtalet krävs parlamentets godkännande och rådets enhälliga samtycke. Sedan ratificeras anslutningsavtalet av avtalsländerna antingen i landets parlament eller i en folkomröstning.

Hur mycket kommer unionen ännu att expandera?

Antalet medlemmar i Europeiska unionen har i det närmaste fördubblats under 2000-talet. Antalet EU-medborgare har ökat till drygt en halv miljard. Unionens areal har ökat med 25 procent, och i och med de nya staterna har också olika kulturer, språk och geografisk varians kommit in i gemenskapen.

När länderna i östra Europa anslöt sig som EU-medlemmar upphörde den politiska tudelningen i öst och väst som hade rått sedan 1945. Enligt kritikerna expanderade dock unionen för snabbt på 2000-talet, och alla stater var inte vid anslutningen ännu helt kvalificerade för EU. Expansionen väckte många bekymrade diskussioner i de gamla medlemsländerna. Man fruktade att arbetskraft skulle strömma in från de nya medlemsländerna till de gamla medlemsländerna. I medierna talade man om att "polska rörmokare" skulle ta arbetstillfällena i Finland. Många orosmoment förverkligades dock inte.

Det har också förts många diskussioner om huruvida expansionerna har försvagat EU och dess verksamhetsmöjligheter. Fram till i dag har varje expansion alltid krävt en "smältningstid", men expansionen har också lett till att EU:s politik och institutionella strukturer stärkts. Till exempel en utveckling av regionutvecklingspolitiken var av behovet påkallad när Medelhavsländerna Grekland, Spanien och Portugal anslöt sig som medlemmar på 1980-talet. När det militärt neutrala Finland anslöt sig som medlem fruktade man att unionens utrikes- och säkerhetspolitik skulle sopas under mattan. Så blev det inte. Unionens expansion har ofta lett till att integrationen fördjupats.

Blir Turkiet EU-medlem?

En stark tro på expansion rådde på 2000-talet i unionen. ”En stegvis och kontrollerad expansion är till fördel för hela Europa. Det ligger i vårt intresse att fortfarande försöka stärka Turkiets demokrati och ställning som en bro till muslimvärlden. Det samma gäller stabiliseringen av Väst-Balkans område. Expansionen har främjat och främjar välfärden i hela Europa. Den är också en av de viktigaste garantierna för säkerhet i EU. Det finns ingen orsak att bryta denna positiva utveckling”, konstaterade den dåvarande expansionskommissarien Olli Rehn sommaren 2007.

Ursprungligen ansökte Turkiet om medlemskap redan 1987. Turkiet är Natomedlem och har redan länge haft ett associationsavtal med EU. Turkiets geografiska läge och politiska historia gjorde dock att EU länge tvekade innan ansökan godkändes och Turkiet fick ställningen som kandidatstat 1999. Förhandlingarna inleddes 2005.

Enskilda medlemsstater motsatte sig att vissa kapitel öppnas, och processen framskred långsamt. Inget av kapitlen som öppnades kunde slutföras på grund av att Turkiet inte började tillämpa tilläggsprotokollet till associationsavtalet på Cypern, med andra ord vägrade landet att erkänna EU-landet republiken Cyperns självständighet. År 2016 kom Turkiet och EU överens om gemensamma åtgärder för att bromsa upp den illegala migrationsströmmen till EU och ge ny energi till medlemskapsprocessen. Dessutom kom man överens om att påskynda processen gällande visumfrihet. För tillfället har Turkiets anslutningsprocess dock frysts. Orsaken är bland annat att iakttagandet av rättsstatsprincipen försämrades dramatiskt i landet i synnerhet

efter statskuppöversöket i juli 2016. I många medlemsländer anses det att ett så kallat ”privilegierat partnerskap” med unionen vore ett bättre alternativ för Turkiet.

Också Island ansökte om medlemskap

Norge, Schweiz och Liechtenstein är inte medlemmar i EU, trots att de uppfyller villkoren för medlemskap. Norge har redan två gånger fört förhandlingar om en anslutning. Två gånger har landet även tackat nej till ett medlemskap i folkomröstningar 1972 och 1994. Schweiz ansökte om medlemskap 1992, men drog sig ut ur projektet. I dag är den offentliga åsikten att man i dessa länder motsätter sig en anslutning.

Den ekonomiska krisen släckte EU:s iver för en expansion. Unionen lyckades dock övertala ett annat nordiskt land, Island, att ansöka om medlemskap i EU. Den ekonomiska krisen ledde till ett drastiskt fall i värdet av den isländska kronan, likaså av pensionerna och bostäderna. Trots det förhöll sig EU positivt till Islands eventuella medlemskap, eftersom landet är ett av de äldsta demokratiska länderna i Europa och uppfyllde alla demokratikriterier. Island ansökte om medlemskap i unionen i juli 2009, och förhandlingar inleddes med landet 2010. Som en etablerad demokrati och medlem i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) avancerade Island snabbt i förhandlingarna. När ett uppsving skedde i Islands ekonomi svalnade dock landets intresse för EU. I mars 2015 bad landets regering att EU inte längre skulle betrakta Island som en kandidatstat.

Blickarna vänds mot Väst-Balkan

Under den föregående valperioden 2014–2019 antogs inga nya medlemsstater till unionen. EU ville fokusera på att stabilisera ekonomin efter den långvariga ekonomiska krisen. Vid dörren står dock många stater som är villiga att ansluta sig som medlemmar. EU har beviljat Albanien, tidigare jugoslaviska republiken Norra Makedonien, Montenegro och Serbien ställning som kandidatland. Bosnien och Hercegovina lämnade in ansökan om medlemskap 2016. Kroatens anslutning till unionen 2013 fungerade som en stor sporre för de övriga länderna i Väst-Balkan. Många av dessa länder hörde till forna Jugoslavien. I EU ser länderna ett sätt att påskynda strukturreformen av sin ekonomi, förbättra sina inbördes relationer som krossats av de etniska och religiösa krigen och stärka sina demokratiska institutioner.

I februari 2018 publicerade kommissionen den nya strategin för Väst-Balkan där det konstateras att Montenegro och Serbien kan ansluta sig till unionen före 2025. Tills vidare har inget beslut om Norra Makedonien och Albanien fattats. Upphör EU:s expansion vid detta? Det är omöjligt att säga. De baltiska länderna och Polen har förhållit sig positivt till att Ukraina ansluter sig till EU. De geopolitiska spänningar som konflikten mellan Ukraina och Ryssland gett upphov till har dock lett till att ett EU-medlemskap är osannolikt. Situationen i Moldavien är också svår. Däremot är det inte omöjligt att Schweiz, Island och Norge som redan länge tackat nej till ett EU-medlemskap en dag ändrar åsikt. ●

Norska utrikesministern Ine Eriksen Søreides möte med den förra höga representanten för EU:s utrikespolitik, Federica Mogherini, i Bryssel.

EU och grannrelationerna

Unionen stöder stabilitet i närområdena

Expansionerna 2004 och 2007 ledde till att EU:s gränser flyttades längre österut och söderut, vilket väckte frågan om hur EU borde sköta relationerna med de nya grannarna. EU:s önskemål var att försöka undvika uppkomsten av nya politiska delningslinjer mellan unionen och dess grannområden. Man behövde ett närmare samarbete för att bekämpa de uppkomna säkerhetshoten. Många hot hade dykt upp, till exempel olaglig migration, störningar i energiförsörjningen, miljöförstöring samt statsgränsöverskridande organiserad brottslighet och terrorism.

Av denna anledning skapade EU den nya grannskapspolitiken. Denna omfattar unionens relationer till grannländerna i öst och

sydöst (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland) samt i syd (Algeriet, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Libyen, Marocko, det ockuperade Palestinaområdet, Syrien och Tunisien).

Sedan 2004 har nästan alla dessa länder ingått bilaterala partnerskaps- och samarbetsavtal eller associationsavtal med EU. Genom avtalen har länderna förbundit sig att respektera EU:s gemensamma värden, främja marknadsekonomi och hållbar utveckling samt minska fattigdomen. EU i sin tur tillhandahåller för länderna finansiellt stöd, teknisk och makroekonomisk hjälp samt annat stöd i syfte att påskynda deras utveckling. EU stöder exempelvis Armenien med 144–176 miljoner euro under perioden 2017–2020.

EU:S PARTNERSKAP

A. Det östliga partnerskapet

Syftet med det östliga partnerskapet är att försöka utveckla EU:s relationer till de flesta av de östliga grannarna, dvs. Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland. Partnerskapet inleddes 2009 och grundar sig på europeiska grannskapspolitiken.

B. Medelhavsunionen

Medelhavsunionen omfattar EU:s 28 medlemsstater samt 15 länder i Medelhavsområdet, dvs. Albanien, Algeriet, Bosnien och Hercegovina, Egypten, Israel, Jordanien, Libanon, Mauretanien, Montenegro, Monaco, Marocko, Palestina, Syrien (medlemskapet avbrutet på grund av inbördeskriget), Tunisien och Turkiet. Arabförbundet har deltagit i Medelhavsunionens möten sedan 2008.

Gränsövergångsstället mellan Schweiz och Italien. Schweiz är inte EU-medlem, men hör till EU:s Schengenområde. Därför kan människor resa in i Schweiz utan passkontroll.

Alternativa samarbetsformer

EU har också gjort det lättare för medborgarna i partnerskapsländerna att få visum för EU. Ambitionsnivån för relationerna är avhängig av i vilken utsträckning varje part omfattar de europeiska värdena. EU betonar ”mer för mer”-principen enligt vilken unionen utvecklar starkare partnerskap med de grannar som gör de största framstegen gällande demokratiska reformer. Grannskapspolitiken står utanför expansionsprocessen. I denna ges inga prognoser om hur relationerna mellan grannländerna och EU kommer att utvecklas.

EU erbjuder de europeiska staterna och staterna i närområdena även andra samarbetsformer än medlemskap. Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) etablerades 1994. Syftet med detta var att utvidga unionens inre marknad till Europeiska frihandelsområdets (EFTA) länder. Norge, Island och Liechtenstein hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Schweiz hör till frihandelsområdet, men inte Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Schweiz och EU har många bilaterala avtal. ●

Utträde ur Europeisk unionen också möjligt

I teorin enkelt, i praktiken svårt

Det är naturligtvis också möjligt att träda ut ur unionen. Storbritannien trädde ut ur EU 2020, likaså Grönland, som hör till Danmark, 1979, och också Färöarna har valt att inte gå med i unionen. I EU:s nuvarande grundfördrag föreskrivs att ”varje medlemsstat får i enlighet med sina konstitutionella bestämmelser besluta att utträda ur Europeiska unionen”. En medlemsstat ska anmäla sin avsikt att utträda till Europeiska rådet som behandlar anmälan. Efter det förhandlar EU med medlemsstaten om villkoren för dess utträde och om dess framtida relationer med unionen. Om man inte lyckas nå ett avtal om utträde, träder utträdet i kraft två år efter utträdesanmälan.

Skottarna ville inte träda ut ur EU. Av denna anledning vill man i Skottland ordna en ny folkomröstning om självständighet. I den förra folkomröstningen 2014 röstade 53 procent av medborgarna för att Skottland skulle förbli en del av Storbritannien.

I teorin således enkelt, men i praktiken dock allt annat. Nationella självständighetsrörelser, vars popularitet har ökat i bland annat Katalonien i Spanien, Skottland i Storbritannien och flamländska regionen i Belgien, lyfter fram en fråga på vilken EU inte har något färdigt svar: vad händer om ett medlemsland delas upp i två stater? Till exempel Skottland har en positiv inställning till ett EU-medlemskap. I EU-fördraget sägs det endast att unionen ska respektera sina medlemmars grundlagar. Men ett land kan inte automatiskt ansluta sig som medlem, utan EU:s grundfördrag måste ändras. En ändring av grundfördraget kräver alltid medlemslänternas enhälliga beslut. Det är klart att exempelvis Spanien inte vore redo att godkänna Katalonien som EU-medlem.

Fallet brexit

Storbritannien trädde ut ur EU 31.1.2020. Utträdet föregicks av en mångskiftande händelsekedja. Under sitt 46 år långa medlemskap blev Storbritannien känt som en krånglig unionsmedlem, men en av de största chockerna i unionens historia upplevdes i mars 2017 då Storbritannien lämnade sin utträdesansökan till Europeiska rådet. I juni 2016 hade det i Storbritannien ordnats en folkomröstning där 52 procent av landets medborgare röstade för ett utträde ur EU och 48 procent mot det.

Här vidtog en aldrig tidigare skådad process i unionens historia. Utträdesavtalet mellan EU och Storbritannien upprättades inom ramen för den överenskomna tidsplanen, men det brittiska parlamentet godkände det inte, trots upprepade försök. Tidsfristen på två år löpte ut, och Storbritannien beviljades respit flera gånger. Sommaren 2019 avgick premiärminister Theresa May, och Storbritanniens konservativa parti valde Boris Johnson till ny

premiärminister. Under hans ledning godkände det brittiska parlamentet sist och slutligen utträdesavtalet i januari 2020.

Den övergångsperiod som slogs fast i utträdesavtalet fortsätter till utgången av 2020. Under övergångsperioden iakttar Storbritannien EU:s lagstiftning och deltar i den inre marknaden, men varken i EU-beslutsprocessen eller i EU-organens verksamhet. Övergångsperioden kan förlängas en gång, högst fram till utgången av 2022.

Under loppet av 2020 förhandlar EU och Storbritannien om hur ländernas handelsrelationer ska ordnas efter övergångsperioden. Det hastar med förhandlingarna, eftersom man måste få ett avtal till stånd innan övergångsperioden går ut. Parterna fokuserar på de mest kritiska frågorna, till exempel gränsöverskridande handel. Det som är säkert att en ny form för relationen mellan EU och Storbritannien kommer att sökas under flera år framöver. ●

EU i dag

”Ett enat Europa kan inte bli verklighet på en enda gång och inte heller genom en helhetslösning. Det kommer att bygga på konkreta resultat, varigenom man först skapar en verklig solidaritet.”

– Robert Schuman 9.5.1950

Unionen syns i vårt liv på många sätt

Europeiska unionen är ett unikt ekonomiskt och politiskt förbund mellan de europeiska staterna. Det finns inget jämförelseobjekt i hela världen eller historien. EU är mycket mer än en internationell organisation, men mindre än en förbundsstat. Dess uppbyggnad passar i själva verket inte in på någon traditionell juridisk definition.

EU:s praktiska betydelse syns i vårt liv på många olika sätt. Beroende på sektor har 6–80 procent av den nationella lagstiftningen sitt ursprung i EU. Unionens medlemsländer har cirka 512 miljoner invånare, med andra ord flera än USA och Ryssland sammanlagt har. I fråga om invånarantalet är EU:s inre marknad världens största ekonomiska område. Även som handelsmakt är Europa större än USA.

EU-ländernas sammanlagda bruttonationalprodukt uppgår till mer än 20 procent av den globala produktionen. Den gemensamma valutan euro används av mer än 340 miljoner EU-medborgare. Parallellt med USA:s dollar är euron den viktigaste valutan i världshandeln. EU och dess medlemsländer hör också till dem som bidrar med den största utvecklingshjälpen i världen och svarar för cirka 60 procent av hela den globala utvecklingshjälpen.

Framför allt är EU världens mest framgångsrika fredsprojekt. År 2012 tilldelades Europeiska unionen Nobels fredspris för främjande av försoning, demokrati och mänskliga rättigheter i Europa och hela världen. EU är det första statsförbundet i världen som förärats detta pris. ●

SYFTET MED EU VAR ATT

- bevara och bygga vidare på freden mellan medlemsländerna och grannländerna
- förena EU-länderna i praktiskt samarbete
- se till att EU-medborgarna kan leva i trygghet
- främja ekonomisk och social solidaritet
- bevara den europeiska identiteten och mångfalden i en globaliserad värld
- sprida de gemensamma europeiska värderingarna.

”Vi lever i en tid med en multipolär världsordning där stormakterna betar sig mer oberäkneligt än förutsett. Uttryckligen ett starkt och enhetligt EU är ett sätt att svara på den förändrade situationen.”

– Timo Miettinen

universitetsforskare specialiserad
på europeisk filosofi, idéhistoria och politik
vid Centrum för Europaforskning vid Helsingfors universitet

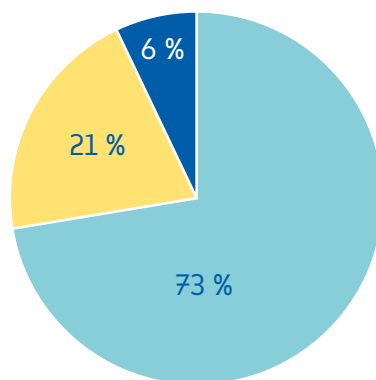
EU i siffror

28 medlemsstater

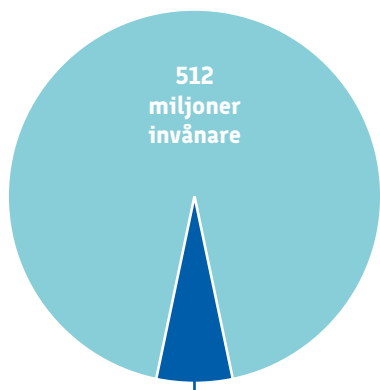

areal: mer än 4,5 miljoner km²

Resor

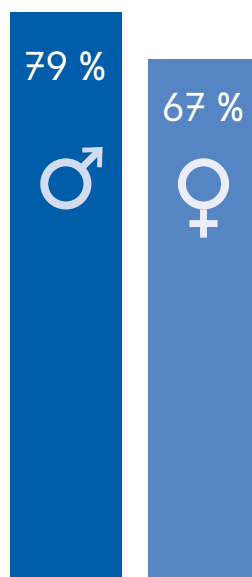

● i hemlandet
● i EU
● utanför EU

Mer än 20 miljoner bor i något annat land än sitt födelseland

Sysselsättningsgrad

2

Hur fungerar EU

Eu har en mycket egenartad organisation, men det är värt att lägga ner all möda på att förstå den. EU påverkar allas vardag, och i EU-politiken är det slutligen fråga om att sköta gemensamma frågor.

Unionens beslutssystem har utvecklats fortlöpande under de senaste 60 åren. Utifrån grundfördragen har ett stort antal förordningar, direktiv och rekommendationer sammanställts. Denna lagstiftning, precis som den övriga EU-politiken, grundar sig på beslut som meddelats av Europaparlamentet, medlemsländernas råd och Europeiska kommissionen.

EU:s utveckling påverkas av medlemsländerna, EU-institutionerna, tiotals EU-verk samt naturligtvis medborgarna och ett otal andra påverkare. EU:s institutioner och deras samspel med andra aktörer gör att unionen är unik.

EU:s verksamhet tar avstamp från grundfördragen

Lagarna grundar sig på avtal

Med EU:s grundfördrag avses det ursprungliga fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen samt fördrag som upprättats efter detta. EU:s grundfördrag bildar en verktygsback för kommissarierna, europaparlamentarikerna, medlemsländernas ministrar och EU-tjänstemännen. I fördragen fastställs EU:s målsättningar, beslutsmetoder samt fördelningen av behörigheterna mellan medlemsstaterna och EU. Varje EU-lag grundar sig på någon artikel i ett grundfördrag. I dag finns det redan totalt mer än 400 artiklar.

Ändringar kräver konsensus

Ändringar som hänför sig till organen förut-sätter alltid att fördragen ändras i EU. EU:s grundfördrag har också reviderats sju gånger mellan 1985 och 2009. Under dessa 25 år var EU ständigt i färd med att bereda, förhandla eller ratificera något nytt grundfördrag. Som jämförelse kan det nämnas att USA:s grundlag ändrats mindre än 30 gånger under 225 år. Ändringarna har dock varit nödvändiga för EU:s verksamhet. Antalet medlemmar i EU har ökat, och medlemsländerna har lagt fram önskemål om en utvidgning av unionens behörigheter.

Även en liten ändring i grundfördraget kräver alltid medlemsländernas enhälliga beslut. Beslut om större avtalsändringar fattas i långaförhandlingar mellan medlemsländerna. På EU-språk kallas dessa regeringskonferenser

(RK). Grundfördragen ska ratificeras, dvs. fastställas i alla medlemsländer innan de kan träda i kraft. I vissa EU-länder ska det enligt den nationella grundlagen ordnas en folkomröstning.

Genom Lissabonfördraget reviderades EU:s verksamhet

EU:s senaste grundfördrag är Lissabonfördraget som trädde i kraft 2009. År 2004 hade EU expanderat till en union som omfattade 25 länder. Av denna anledning var unionen tvungen att revidera sina verksamhetssätt. Beslutsprocessen måste effektiviseras och förenklas, och EU byggas upp till en globalt starkare aktör.

Det första försöket var Nicefördraget 2001, men detta lyckades i det närmaste bara göra beslutsprocesserna mer invecklade i stället för att klargöra dem. Av denna anledning fattade man i medlemsländerna ett beslut om att beslutsfattare på EU-nivå sammanträder vid en regeringskonferens för att göra ett utkast till ett nytt grundfördrag för EU.

Detta resulterade i ett nytt avtal om en grundlag för Europa. Avsikten var att denna skulle ersätta EU:s tidigare grundfördrag och klarlägga hela avtalssystemet. Grundlagen ratificerades i största delen av medlemsländerna, men i folkomröstningarna som ordnades i Nederländerna och Frankrike röstades grundlagsavtalet ned våren 2005. Orsakerna till detta anknöt huvudsakligen till andra faktorer än själva avtalet. Medborgarna röstade i

det närmaste mot en globalisering. De fruktade också att expansionen skulle leda till att EU blir alltför stort. Det negativa resultatet i Frankrike och Nederländerna ledde ändå inte till att hela avtalsreformen spårade ur. EU-medlemsländerna fattade ett beslut om att frågå ”grundlags”-karaktären av avtalet och att de gamla avtalen inte ersätts, utan reformerna inkluderas i dessa. EU-ländernas ledare undertecknade sålunda Lissabonfördraget 2007. Följande år ratificerades fördraget av Finland, men Irland och Tjeckien förhöll sig fortfarande tvivlande till innehållet. Först i den andra folkomröstningen godkändes fördraget av Irland, och tjeckerna godkände det först efter långt begrundande 2009. Många anser att också Lissabonfördraget redan skulle kräva en uppdatering så att EU:s beslutsprocess kunde effektiviseras. Men åtminstone tills vidare är tiden inte mogen för detta: Svårigheterna med ikraftträdandet av Lissabon-

fördraget finns fortfarande i färskt minne, och den allmänna atmosfären i medlemsländerna stöder inte en mer långtgående europeisk integration.

EU:S GRUNDFÖRDRAG

1. Romfördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och Euratom 1958
2. Europeiska enhetsakten 1987
3. Maastrichtfördraget – Fördraget om Europeiska unionen 1992
4. Amsterdamfördraget 1999
5. Nicefördraget 2003
6. Lissabonfördraget 2009

Amsterdamfördraget 1999. Statschefen för varje medlemsland undertecknar en fördragstext.

Europeiska rådet

I Europeiska rådet sammanträder medlemsländernas ledare. Det har de största maktbefogenheterna och bestämmer EU:s politiska inriktning och prioriteter, men stiftar inte lagar. Det kallas också allmänt EU-toppmötet.

Ministerrådet dvs. Europeiska unionens råd

Ett EU-organ till vilket medlemsländernas ministrar hör. Rådet godkänner EU:s lagstiftning, i allmänhet tillsammans med Europaparlamentet. För ministerrådet används ofta förkortningen rådet.

Europarådet

Den äldsta och största politiska samarbets- och människorättsorganisationen i Europa. Det är inte ett EU-organ, utan en separat internationell organisation med medlemmar från 47 stater.

EU i dag enligt Lissabonfördraget

Det främsta syftet med Lissabonfördraget är att effektivisera unionens verksamhet och påverka EU:s yttre image i världen. Europeiska rådet blev ett officiellt EU-organ. Unionen fick en "president", dvs. en ständig ordförande för Europeiska rådet. Hens uppgift är att bereda och leda EU-toppmötena för medlemsländernas ledare. EU fick dessutom en "utrikesminister", dvs. en hög representant för utrikes- och säkerhetspolitiken, och ett "utrikesministerium", dvs. Europeiska utrikes-tjänsten. Den höga representanten verkar som ordförande för medlemsländernas utrikesråd, vice ordförande för kommissionen samt ledare för Europeiska utrikestjänsten.

Också lagstiftningsarbetet rationaliserades. Medbeslutandeförfarandet blev en norm. Det innebär att parlamentet och rådet har lika stort ansvar då EU-lagar godkänns. Medbeslutandeförfarandet tillämpas på cirka 95 procent av EU-lagstiftningen. Också parlamentet fick större budgetbefogenheter. Hos ministerrådet krävs alltför beslut en kvalificerad majoritet. Genom Lissabonfördraget inkluderades också

så kallade delegerade akter i beslutsprocessen. Det innebär att Europeiska kommissionen, som bereder lagförslag, i efterhand kan komplettera eller ändra detaljer i en EU-lag.

Genom Lissabonfördraget fick också medlemsländernas nationella parlament större inflytande. De nationella parlamenten kan avbryta ett kommissionsinitiativ, om de önskar att ett beslut i ett ärende ska fattas på nationell nivå. I och med Lissabonfördraget blev dessutom EU en juridisk person, vilket innebär att unionen får underteckna internationella avtal, till exempel Parisavtalet. Stadgan om de grundläggande rättigheterna där EU-medborgarnas rättigheter fastställs blev också en permanent del av grundfördraget och därigenom juridiskt bindande. Unionens organ ska respektera medborgarnas rättigheter och friheter. Stadgan om de grundläggande rättigheterna är också förpliktande för medlemsländerna. Dessutom fick EU-ländernas medborgare rätt att ta europeiska medborgarinitiativ för att be kommissionen lägga fram förslag till lagstiftning inom områden som hör till unionens behörigheter.

Ett EU utan ansikte?

EU:s beslutsprocess uppfattas ofta som en fjärran, ansiktslös och även hotfull process. Lagar och andra bestämmelser ”dikteras i Bryssel”. Ett exempel på detta var Storbritanniens folkomröstning om brexit där de som krävde ett utträde önskade att beslutsbefogenheterna skulle återtas till Storbritannien. Det kan vara frestande för en minister i ett medlemsland att anklaga EU, om ett beslut inte faller det aktuella landet på läppen. Och vice versa: i fråga om ett positivt beslut skyndar sig landets regering att ta äran av detta.

I verkligheten har varje medlemsland godkänt EU-institutionernas befogenheter och uppgifter. De tas upp i EU-fördragen. De EU-beslut som påverkar medlemslänternas, företagens och medborgarnas vardag fattas inte av ett ansiktslöst maskineri, utan det finns alltid en stor grupp människor bakom lagförslagen. Finlands och alla övriga medlemsländers egna ministrar och tjänstemän bearbetar aktivt EU-politiken och lagarna i varje fas och på alla nivåer. Parlamentsutskottens sammanträden och plenum är offentliga, och på webben kan man ta del av dessa i realtid. Största delen av handlingarna översätts till alla 24 officiella språk i EU. Också ministerrådet har under de senaste åren ökat transparensen i sin verksamhet.

Framåt i samma eller olika takt?

Borde vissa EU-länder tillåtas att i raskare takt än andra fördjupa samarbetet? Denna fråga är ett av unionens stående samtalsämne under den senaste tiden. En person som talar för ett EU som framskrider i olika takt är Frankrikes president Emmanuel Macron. Han anser att

EU inte kan driva igenom tillräckligt ambitiösa reformer, om EU försöker ta hänsyn till alla 28 medlemsländer. Vissa länder måste få gå vidare, om dessa är redo att fördjupa integrationen.

Vissa anser att idén med att framskrida i olika takt ändå framhäver delningslinjerna mellan medlemsländerna och försätter länderna i olikvärdiga ställningar. Å andra sidan sker framåtskridandet redan nu i olika takt i EU-länderna.

Danmark deltar inte i försvarssamarbetet, och Irland har valt att stå utanför Schengensamarbetet. Sverige, Danmark och Tjeckien i sin tur har antingen ingen avsikt eller också ingen skyldighet att ansluta sig till den gemensamma valutan euro. Dessutom har Danmark och Irland rätt att ställa sig utanför regleringen om frihet, säkerhet och rättigheter, och Irland också en undantagsfrihet gällande alla EU-lagar som gäller abort.

Lissabonfördraget möjliggör ett närmare samarbete mellan enskilda medlemsländer: minst nio medlemsländer kan med hjälp av unionsstrukturerna och iakttagande av gemenskapsmetoden avtala om ny praxis, så länge som de övriga kan ansluta sig till denna senare. Ett nära samarbete har blivit aktuellt bland annat vid avtal om principerna för gränsöverskridande skilsmässor samt etablering av ett enhetligt patentskydd (enhetligt patent) och en patentdomstol. Det kanske viktigaste exemplet på ett samarbete som förverkligas i mer begränsad utsträckning är det permanenta strukturerade försvarssamarbetet, dvs. på EU-språk PESCO. Syftet med detta är att intensifiera och stärka EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik samt försvarssamarbete. Tjugofem medlemsländer deltar i samarbetet. ●

EU-organens styrkeförhållanden

Tre självständiga organ

Maktfördelningen mellan EU-institutionerna är en kompromiss mellan tre organ. EU:s allmänna politiska prioriteringar fastställs av Europeiska rådet. Till detta hör statsministern och presidenten i varje medlemsland samt Europeiska rådets ordförande och kommissionens ordförande. Europeiska kommissionen svarar för att stå upp för EU:s allmänna intresse och bereda laginitiativ. Besluten fattas dock av institutioner som står utanför kommissionen, dvs. rådet som består av medlemsländernas ministrar och Europaparlamentet som företräder unionens medborgare. Denna interaktion mellan de tre självständiga organen kallas gemenskapsmetoden på EU-språk.

EU-beslutsprocessen överraskar alltid

Kommissionen har officiellt rätt att bereda lagstiftningsinitiativ och utveckla EU:s policyer, men lagförslagen uppkommer på många olika sätt. I praktiken är kommissionens initiativ ett svar på olika parter idéer, krav och önskemål. Genom vissa initiativ verkställs Europeiska rådets beslut och målsättningar. Vissa lagar stiftas till följd av att nya internationella avtal förpliktar till det. Andra skapas som ett resultat av Europaparlamentets förslag. Ett nytt alternativ är de europeiska medborgarinitiativen. Dessutom leder alltför många lagförslag

till revideringar i befintliga EU-direktiv eller förordningar. Kommissionens planer läggs varje år fram i kommissionens arbetsplan.

EU:s beslutsprocess kan delas in i tre delar: agenda och måluppsättning, förhandlingar och slutligt beslut. Ofta är det omöjligt att förutse hur lång tid var och en del tar. Enbart idékläckningen och sammanställningen av ett förslag tar ofta flera år. Processen omfattar nästan alltid någon överraskande vändning. EU-beslutsprocessen är politisk, och det nationella valresultatet i ett medlemsland, förändringar i den globala ekonomin eller exempelvis en kris kan få avgörande betydelse för huruvida ett lagförslag godkänns eller förkastas och hur länge behandlingen av detta tar.

Alla EU-institutioner har förutom officiell makt också inofficiell makt. I kärnan av hela EU:s beslutsprocess försöker man fortlöpande finna kompromisslösningar och konsensus inom och mellan å ena sidan medlemsländerna och å andra sidan unionens institutioner.

EU-ORGANENS ROLLER I BESLUTSPROCESSEN

KOMMISSIONEN

Europeiska kommissionen upprättar lagförslag. Förslagen lämnas till Europaparlamentet, ministerrådet och de nationella parlamenten.

PARLAMENTET

Europaparlamentets utskott utnämner en europaparlamentariker som föredragande. Hens uppgift är att upprätta ett betänkande som innehåller ändringar i kommissionens förslag. De övriga europaparlamentarikerna får ge förslag till ändringar i betänkandet. Utskottet röstar om betänkandet. Utifrån utskottets betänkande röstar därefter parlamentet om lagförslaget vid ett plenum. Resultatet är parlamentets ståndpunkt. Detta förmedlas till rådet.

MINISTERRÅDET

Medlemsländerna diskuterar kommissionens förslag, men officiellt kan rådets första behandling grunda sig endast på parlamentets ståndpunkt. Ministerrådet kan (1) godkänna parlamentets ståndpunkt, vilket innebär att lagen godkänns, eller (2) göra ändringar i parlamentets ståndpunkt, vilket resulterar i rådets ståndpunkt i den första behandlingen. Denna sänds till parlamentet för en andra behandling.

PARLAMENTET

Rådets ståndpunkt sänds först till utskottet som svarar för ärendet och sammanställer en rekommendation för parlamentets andra behandling. Plenumet röstar om rekommendationen och eventuella ändringsförslag till denna.

MINISTERRÅDET

Rådet går igenom ståndpunkten i parlamentets andra behandling. Rådet informeras också om kommissionens ståndpunkt till parlamentets ändring. Ministerrådet antingen (1) godkänner alla parlamentets ändringar, och då godkänns lagen, eller (2) godkänner inte alla ändringar. I det sist nämnda fallet sammankallas förlikningskommittén.

FÖRLIKNINGSKOMMITTÉN

Förlikningskommittén består av lika många europaparlamentariker som företrädare för rådet. Den föreslagna rättsakten strandar, om förlikningskommittén (1) inte godkänner den gemensamma texten. Texten förmedlas till parlamentet och rådet för en tredje behandling, om förlikningskommittén (2) godkänner den gemensamma texten.

PARLAMENTET

Parlamentets plenum och ministerrådet röstar separat om lagen och godkänner den utan några ytterligare ändringar.

MINISTERRÅDET

Lagen
godkänns.

Lagen
träder
i kraft.

PÅ DETTA SÄTT SKAPAS EN EU-LAG

Ett behov för en EU-lag observeras.

Trafiken ger upphov till en fjärdedel av utsläppen i EU-länderna. Koldioxidutsläppen från nya personbilar måste skäras ned på grund av klimatkrisen som ser ut att bli allt allvarligare.

Beredning i kommissionen: Kommissionen samlar in uppgifter från företag, myndigheter och andra parter för vilka ärendet är aktuellt. Kommissionen gör också en konsekvensbedömning, dvs. undersöker vilka konsekvenser en ny lag kunde ge upphov till. Kommissionen konsulterar också intressentgrupper som får ge sina åsikter i ärendet.

Kommissionen bereder ärendet 2015–2017. Slutsatsen är klar: det behövs ett förslag till en ny förordning om nedskärning av koldioxidutsläppen från nya person- och paketbilar.

Parlamentet inleder sitt arbete. Parlamentet beslutar först vilket utskott laginitiativet åligger. Sedan börjar arbrytningen om vilken politiska grupp som får förordningsförslaget och vilken av Europaparlamentets ledamöter i denna grupp som får till uppgift att sammanställa ett betänkande. De övriga politiska grupperna utnämner en så kallad skuggföredragande, dvs. en parlamentariker som för fram sin egen grupps synpunkter för den egentliga sammanställaren av betänkandet.

Parlamentet godkänner sin ståndpunkt i en plenurröstning.

Då det gäller nedskärning av utsläpp från personbilar senast 2030 föreslår parlamentet en större nedskärning, dvs. 40 procent, än vad rådet gör.

Trafikfrågor åligger transportutskottet. För sammanställning av ett betänkande väljs maltesiska europaparlamentarikern Miriam Dalli som hör till center-vänstergruppen.

Förhandlingar mellan parlamentet och rådet.

Utöver de officiella mötena ordnas dessutom tiotals inofficiella förhandlingar och möten. Grunden utgörs alltid av kommissionens förslag i vilket parlamentarikern som svarar för betänkandet och medlemsländernas företrädare gör ändringar. Slutligen når ministerrådet och parlamentet en överenskommelse om förordningens innehåll och den procentuella nedskärningen av utsläpp.

Kommissionens tjänstemän gör ett utkast till förordningstext. Kommissionens övriga generaldirektorat kommenterar texterna. Därefter offentliggörs lagförslaget.

Kommissionen offentliggör förordningsförslaget hösten 2017. Enligt detta ska biltillverkarna senast 2030 skära ned koldioxidutsläppen från nya person- och paketbilar med 30 procent jämfört med utsläppen 2021.

Medlemsländerna börjar behandla förordningsförslaget i en sektorsarbetsgrupp som består av tjänstemän från medlemsländerna. I Bryssel finns det totalt 200 arbetsgrupper inom olika områden. Varje medlemsland bildar sin egen ståndpunkt gällande förordningsförslaget.

Finlands önskemål är en mer ambitiös nedskärning av bilarnas utsläpp än den som ges i kommissionens förslag, eftersom detta skulle underlätta uppnåendet av målet för nedskärningen av trafikutsläpp i Finland. Också den landsallians som leds av Frankrike och Nederländerna föreslår en nedskärning på 35 procent. Förordningen är dock svår i synnerhet för Tyskland som har en betydande bilindustri och därför motsätter sig nedskärningar. En lägre bränsleförbrukning skulle leda till att biltillverkningskostnaderna stiger med cirka tusen euro per bil.

Förordningen godkänns.

I april 2019 godkänner parlamentet och ministerrådet EU-förordningen 2019/631 om fastställande av normer för koldioxidutsläpp för nya personbilar och för nya lätta nyttofordon. Förordningen innebär att de genomsnittliga koldioxidutsläppen från nya bilar sänks med 37,5 procent mellan 2021 och 2030. Under samma period ska utsläppen från paketbilar som registreras första gången sänkas med 31 procent.

Förordningsförslaget tas först upp för behandling i parlamentet och ministerrådet.

Som lagstiftare är parlamentet likställt med rådet då det gäller trafik- och miljöfrågor. Ingendera av parterna kan köra över den andra.

TRILOGER, DVS. TREPARTSFÖRHANDLINGAR

I EU-fördragen nämns inte triloger. Trilogerna är en inofficiell metod för att försöka påskynda lagstiftningsprocessen mellan EU-institutionerna. Till trilogigruppen hör den parlamentsledamot som utifrån ett laginitiativ sammanställer ett betänkande, ordförande för den av ministerrådets arbetsgrupper som behandlar ärendet och en för lagförslaget ansvarig tjänsteman från kom-

missionen. Den uppgörelse om lagförslaget som uppnåtts i trilogförhandlingarna är inofficiell och kräver ministerrådets och parlamentets välsignelse. En allt större del av EU-lagarna avtalas i trilogerna. Många har kritiserat trilogförhandlingarna för brist på öppenhet till följd av att förhandlingarna förs bakom lyckta dörrar, och exempelvis medierna har inte möjlighet att följa upp dem.

EU:s behörigheter är exakt avgränsade

EU kan inte plötsligt fatta beslut om reglering i ett ärende. EU kan agera endast om medlemsländerna i ett EU-fördrag gett EU behörigheter inom den aktuella sektorn. I EU-fördragen fastställs regler och omfattning, och inom gränserna för dessa kan unionen verka inom vart och ett område. I varje EU-lag hänvisas till en eller flera artiklar eller rättsgrunder i ett EU-fördrag.

EU är stor i stora och liten i små ärenden

I Lissabonfördraget indelas EU:s och medlemsländernas rätt att fatta beslut i ärenden i tre olika huvudtyper: unionens exklusiva befogenheter, medlemsländernas och EU:s delade befogenheter samt EU:s stödåtgärder. I exempelvis internationell handel eller jordbrukspolitik har EU omfattande, nästan exklusiva befogenheter. I utvecklingspolitik eller utbildnings-, hälso- och socialpolitik har däremot medlemsländerna det huvudsakliga ansvaret. Största delen av de ärenden som behandlas

av unionen hör dock till de delade befogenheterna. I detta fall måste ett medlemsland prioritera EU-lagarna, dvs. ändra sin egen lag, om den nationella lagen står i konflikt med EU-lagen. Trafikpolitiken är ett exempel där delade befogenheter gäller.

EU ska också respektera två principer när EU-regler görs upp. Den första av dessa är den så kallade subsidiaritetsprincipen. Enligt denna får EU agera endast i det fall att åtgärderna på EU-nivå är effektivare än ett enskilt medlemslands egna åtgärder. Ett bra exempel på detta är klimat- och miljöpolitiken. Den andra centrala principen är proportionaliteten. EU får inte ingripa i ärenden i större utsträckning än det som krävs för att uppnå målen som satts upp i EU-fördragen. EU har också under de senaste åren betonat att det finns skäl för unionen att vara ”stor i stora ärenden och liten i små ärenden”. Dessutom regleras EU:s makt av medbeslutandeförfarandet: Kommissionen föreslår nya lagar. Därefter beslutar parlamentet och ministerrådet om huruvida ett förslag ska godkännas. En ny lag kräver således att både parlamentet och rådet godkänner varje mening i ett förslag.

Europakommissionens kryssformade huvudbyggnad Berlaymont stod färdig på 1960-talet och ligger mitt i EU-kvarteren i Bryssel. Byggnaden är uppkallad efter nunneklostret Berlaymont som tidigare verkade på denna plats.

Bättre reglering som mål

Många anser att EU är en synonym för byråkrati. Redan för många år sedan gjorde kommissionen upp ett program för att förenkla EU-lagstiftningen. Det har utvidgats till ett så kallat REFIT-program. Under årens lopp har många lagar upphävts, förenklats eller sammanslagits. Nyligen trädde ett paket med bättre reglering i kraft. Tack vare detta förbättrades intressentgruppernas påverkningss-

möjligheter, konsekvensbedömningarna som görs på förhand fick en bättre förankring och ett allt självständigare organ för lagtillsynen skapades. EU-institutionerna undertecknade också ett avtal om bättre lagstiftning. I dag klarar sig också EU bra då det gäller Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling OECD:s indikatorer för bedömning av lagstiftningseffektiviteten. ●

EU:S BEHÖRIGHETER

EU har exklusivt ansvar i följande frågor

- tullunionen
- konkurrensreglerna som behövs i den inre marknadens verksamhet
- euroområdet penningpolitik
- bevarandet av marina naturresurser och organismer inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken
- den gemensamma handelspolitiken
- upprättande av internationella avtal när det enligt EU-lagstiftningen åligger unionen
- trafik
- Europaomspännande väg- och infrastrukturnät
- energi
- frihet, säkerhet och rättigheter
- gemensamma säkerhetsutmaningar inom folkhälsan
- forskning, teknisk utveckling och rymdbranschen
- utvecklingssamarbete och humanitär hjälp

EU och medlemsländerna har delat ansvar i följande frågor

- den inre marknaden
- socialpolitiken, i den utsträckning som fastställs i Lissabonfördraget
- den ekonomiska och sociala sammanhållningen
- jordbruk och fiske bortsett från bevarande av marina biotiska naturresurser
- miljö
- konsumentskydd

Medlemsländernas ansvar, EU endast stöder eller samordnar medlemsländernas verksamhet

- skydd och förbättring av människors hälsa
- industri
- kultur och idrott
- turism
- allmänbildande utbildning, yrkesutbildning, ungdomar
- räddningstjänsten
- administrativt samarbete

EU-LAGARNA HAR MÅNGA NAMN

EU har många olika juridiska rättsakter. Vissa är bindande, andra är det inte. Vissa rättsakter tillämpas i alla EU-länder, en del endast i några länder.

1. Förordningar

Kommissionen föreslår förordningar. En förordning är den striktaste av lagformerna. Förordningarna är bindande rättsakter som i sin helhet ska iakttas i hela EU.

2. Direktiv

Kommissionen föreslår direktiv. I direktiven fastställs minimimålsättningarna som ska uppnås av alla EU-länder. Länderna får dock själva besluta om de nationella lagarna för uppnåendet av målen och välja huruvida minimikraven ska överskridas.

3. Beslut

Besluten är bindande för parter som berörs av dem (till exempel ett enskilt EU-land eller ett företag), och dessa iakttas som sådana. Kommissionen föreslår beslut.

4. Rekommendationer

Rekommendationerna är inte bindande, och det leder inte till några juridiska påföljder, om dessa inte iakttas. Genom rekommendationer kan organen uttrycka sina ståndpunkter och föreslå åtgärder för medlemsländerna.

5. Remissyttrande

Ett remissyttrande är inte bindande och för inte med sig några juridiska skyldigheter för mottagarna. Remissyttranden kan ges av EU:s centrala organ (kommissionen, rådet, parlamentet), regionkommittén samt Europeiska ekonomiska och sociala kommittén.

6. Delegerade akter

De delegerade akterna är juridiskt förpliktande rättsakter genom vilka kommissionen i efterhand kan komplettera eller ändra detaljer i EU-lagarna. Detta kan behövas till exempel för att uppdatera eller precisera bestämmelser.

7. Verkställighetsakter

Verkställighetsakterna är juridiskt förpliktande rättsakter med stöd av vilka kommissionen – under övervakning av EU-ländernas företrädare – kan sätta upp villkor för att säkerställa att EU-lagstiftningen tillämpas på ett enhetligt sätt.

Europeiska kommissionen är EU:s motor

Kommissionen företräder EU

Europeiska kommissionen håller unionen i gång. Kommissionens viktigaste arbete är att ge förslag till EU-lagstiftning och stå upp för EU:s allmänna intresse. Dessa uppgifter gör kommissionen till världens mest inflytelserika internationella organisation. Kommissionen är mycket självständig i sin verksamhet. Kommissionen ser till hela EU:s intresse, och av denna anledning kan den inte ta emot anvisningar från ett enda enskilt medlemsland. I egenskap av "övervakare av grundfördragen" ska kommissionen säkerställa att den lagstiftning som upprättats av rådet och parlamentet verkställs i medlemsstaterna. Kommissionen kan föra ett ärende till EU-domstolen, om detta inte sker.

En kommission, två institutioner

Det finns många missuppfattningar om kommissionens storlek. Kommissionen är relativt liten. Den sysselsätter ungefär lika många som ettmedelstort nationellt ministerium gör. I allmänhet talar man om en enda kommission, trots att kommissionen de facto består av två institutioner. Den ena är gruppen som bildas av kommissarierna, dvs. kollegiet på EU-språk, och den andra är huvudavdelningarna som består av tjänstemän. Kollegiet är kommissionens politiska ledningsgrupp, något likt en nationell regering. Kollegiet bildas av kommissarierna. Alla medlemsländer har en kommissarie. Varje kommissarie har ungefär

samma position som en minister i den nationella regeringen. Kommissarierna väljs för en mandatperiod, dvs. fem år, i taget och är politiskt utnämnda personer i vart och ett land. Ofta är det medlemslandets statsminister eller president som fattar utnämningsbeslutet. Majoriteten av kommissarierna har en lång karriär inom politiken bakom sig.

Ordföranden för kommissionen är ledare för kommissarietkollegiet och hela kommissionen. På basis av medlemslänternas förslag väljer parlamentet ordföranden. I sitt förslag ska medlemslänterna enligt EU-fördraget beakta EU-valresultatet. När den femåriga mandatperioden inleds offentliggör kommissionens ordförande sitt program, dvs. de teman som kommissionen kommer att fokusera på under perioden. Dessutom gör kommissionen varje år upp ett mer exakt arbetsprogram där innehållet i lagstiftningsarbetet fastställs.

Kommissionens uppbyggnad

Kommissionen har totalt cirka 30 olika huvudavdelningar. Var och en ansvarar för en sektor, till exempel miljö, trafik eller översättnings-tjänster. Kommissionens huvudavdelningar kan jämföras med de nationella ministerierna. Majoriteten av kommissarierna svarar för en eller flera huvudavdelningar som hör till den egna portföljen. Till exempel klimatkommissarien svarar för klimathuvudavdelningen. Varje huvudavdelning leds av en generaldirektör

som i sin tur verkar direkt under kommissionen. Vid huvudavdelningarna planeras den EU-politik som åligger var och en av avdelningarna.

Tjänstemännen vid huvudavdelningarna skriver utkasterna till lagförslag. De är medborgare i något av medlemsländerna och väljs genom EU-institutionernas normala rekryteringsprocess. Dessa tjänstemän deltar också i parlamentets och rådets sammanträden där tjänstemännens förslag behandlas. Det är inte alltid lätt att nå enighet gällande lagförslag mellan kommissionens huvudavdelningar. Till exempel ett förslag om begränsningar i användningen av gödsel understöds säkert vid miljöavdelningen, medan man vid huvudavdelningen för jordbruk förhåller sig med mycket större reservation till detta. Det slutliga beslutet fattas mellan kommissarierna vid kollegiet som i allmänhet sammanträder onsdagar i Bryssel.

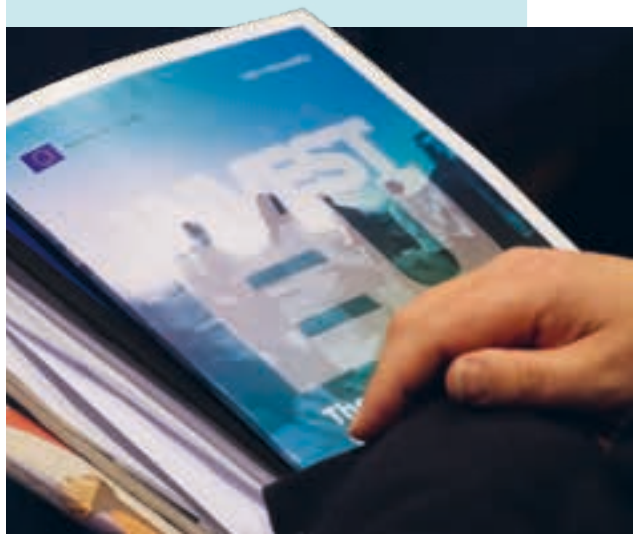
Kommissionens förslag skapas inte i ett vakuum, utan ofta ligger en invecklad process till grund för dessa. Det kan ta upp till ett decennium innan en idé som uppkommit inom eller utanför kommissionen mognar till ett lagförslag. Kommissionen går igenom en omfattande samrådsprocess innan den lägger fram ett laginitiativ. Kommissionen begär åsikter från alla intressentgrupper som berörs av det aktuella temat. På detta sätt försöker man försäkra sig om att ett laginitiativ uppfyller sitt syfte och att åtminstone majoriteten av intressentgrupperna understöder detta. Ungefär på samma sätt ordnar europaparlamentarikerna och tjänstemännen hos medlemsländernas råd samråd med olika intressentgrupper då man fattar beslut om ståndpunkterna till något av kommissionens lagförslag.

Kommissionen var en av de första internationella institutionerna som sammanställde detaljerade undersökningar om klimatförändringarna. Dessa lade grunden för EU:s klimatpolitik och exempelvis etableringen av systemet med utsläppshandel.

Under de senaste åren har dock medlemsländerna krav och initiativ många gånger kört över kommissionens arbete, i synnerhet inom krismättade sektorer, till exempel migration eller säkerhet.

KOMMISSIONENS MAKT

- Kommissionen övervakar EU-fördragen och ser till att EU-lagstiftningen verkställs och iakttas på rätt sätt i medlemsländerna. Därutöver förvaltas EU:s anslag av kommissionen.
- Kommissionen är den inre marknadens konkurrensmyndighet. Den har makt att tillåta och förkasta exempelvis företagsfusioner och -affärer. Denna rätt gäller också företag som är verksamma utanför EU.
- Utifrån ministerrådets mandat förhandlar kommissionen EU:s internationella handelsavtal och andra samarbetsavtal.

Alla medlemsländer önskar en tung portfölj

Efter att ha blivit vald ska kommissionens ordförande först bilda sitt kommissariekollegium av medlemsländernas kommissariekandidater. Ordföranden ger varje kommissarie egna ansvarsområden, dvs. ”portföljer”. Ett undantag är den höga representanten för utrikes- och säkerhetspolitiken som också är kommissionens vice ordförande. Portföljfördelningen är en svår politisk process på grund av att alla ansvarsområden inte är lika tunga. För medlemsländerna har de mest åtråvärda portföljerna varit internationell handel, den inre marknaden, miljö, konkurrenspolitik, jordbruk, energi och regionutveckling. I dessa har EU pengar och makt.

Vice ordförandena samordnar portföljkommissarierna

Kommissariernas portföljer har fördelats under vice ordförandena som samordnar portföljkommissariernas arbete. Den samordnande vice ordföranden ser till att exempelvis lagstiftning som har beretts av jordbrukskommissionären inte står i konflikt med planer som gjorts av kommissionären för den inre marknaden eller vice versa och att alla kommissarier verkar för samma mål. Målet är också att offentliggöra färre laginitiativ. Antalet EU-lagförslag har också minskat under de senaste åren. Under förra perioden offentliggjorde kommissionen endast cirka 25 större lagpaket per år, medan den föregående kommissionen uppnådde i medeltal 150 initiativ per år. Kommissionen har också gett ett löfte om att följa principen ”en in och en ut”, dvs. upphäva en lag varje gång som en ny proposition läggs fram.

En kommissarie förlorar inte sin nationella identitet

Innan en ny kommission kan inleda sin verksamhet måste den få grönt ljus av Europaparlamentet. Parlamentet ordnar med varje kommissariekandidat ett samråd där parlamentsledamöterna frågar ut kommissariekandidaten om hans kompetens och ofta också om hans värderingar. Ibland godkänns inte en kommissariekandidat, utan det aktuella medlemslandet måste föreslå någon annan i stället. Parlamentet röstar om hela kommissionens förtroende precis på samma sätt som man också på nationell nivå röstar om exempelvis regeringens förtroende.

Varje kommissarie har ett kabinett som består av 7–10 rådgivare. Ordförandens kabinett är större. Kabinettets tjänstemän biträder kommissarien i lagstiftningsarbetet och håller hen uppdaterad om händelser inom kommissionen och hela världen. Varje kommissarie får välja medlemmar till sitt kabinett, men det måste finnas medborgare från minst tre medlemsländer i detta. Kommissarierna svär självständighetseden när de tillträder sina tjänster. Deras uppgift är att verka för EU:s gemensamma intresse. Visserligen förlorar kommissarierna de facto inte sin nationella identitet. Till kommissionen bidrar de med sina erfarenheter av medlemsländerna och deras särdrag, vilket ofta är till fördel vid planeringen av lagstiftningsalternativ. ●

Christine Lagarde valdes hösten 2019 till generaldirektör för Europeiska centralbanken. Här skakar hon hand med parlamentets talman David-Maria Sassoli i Bryssel. Lagardes mandatperiod är åtta år.

1. Europeiska kommissionens ordförande: Ursula von der Leyen, Tyskland

Medlemsländerna ger förslag på ordförande för kommissionen med iakttagande av kvalificerad majoritet. De måste beakta resultatet i Europaparlamentsvalet. Kandidaten måste godkännas av majoriteten av ledamöterna i parlamentet (minst 376 ledamöter). Medlemsländerna måste sätta upp en ny kandidat, om en kandidat inte blir godkänd i röstningen.

2. Europaparlamentets talman: David-Maria Sassoli, Italien

Parlamentet röstar fram en ordförande i en sluten omröstning. I röstningen krävs absolut majoritet för att en kandidat ska bli vald. Kandidaterna kan utnämnas av både de politiska grupperna och en grupp med minst 40 europaparlamentariker. Perioden är i allmänhet 2,5 år.

3. Europeiska rådets ordförande, dvs. EU:s president: Charles Michel, Belgien

Medlemsländerna väljer själva Europeiska rådets ordförande. Beslut fattas med kvalificerad majoritet. Ordförandens mandatperiod är 2,5 år, och denna kan förlängas en gång.

4. EU:s höga representant för utrikes- och säkerhetspolitik dvs. "EU:s utrikesminister": Josep Borrell, Spanien

Med samtycke från kommissionens ordförande väljer Europeiska rådet representanten med kvalificerad majoritet. Den höga representanten verkar som ordförande för mötena för medlemsländernas ministrar, leder EU:s utrikestjänst (EEAS) och verkar som kommissionens ordförande.

5. Europeiska centralbankens generaldirektör: Christine Lagarde, Frankrike

För Europeiska centralbankens (ECB) direktion utser Europeiska rådet en ordförande (ECB:s generaldirektör) och en vice ordförande samt fyra andra ledamöter.

KOMMISSIONENS ORDFÖRANDE URSULA VON DER LEYEN

Under perioden 2019–2024 är tyska Ursula von der Leyen ledare för kommissionen. Europaparlamentet valde henne till kommissionens

ordförande sommaren 2019. Von der Leyen är den första kvinnan i EU:s historia som leder kommissionen. I Tyskland har hon verkat som minister sedan 2005 och företräder det kristdemokratiska CDU-partiet som i parlamentet hör till center-högergruppen EPP. Von der Leyen är 60 år, har sju barn och läkarutbildning. Hon talar tyska, engelska och franska. Redan under

de första hundra dagarna av sin mandatperiod offentliggjorde von der Leyen en lång förteckning över initiativ, bland annat ett ambitiöst program för grön utveckling, dvs. Green Deal. Enligt von der Leyen ska Europa styra övergången till en välmående planet och en ny digital värld. För att lyckas med detta måste EU skapa en ekonomi som betjänar medborgarna. Dessutom betonar von der Leyen jämlikhet, och under hennes mandatperiod är också kommissariernas könsfördelning den mest balanserade någonsin i EU:s historia. Von der Leyens planer för perioden har fått en flygande start, men COVID-19-pandemin hotar dock att sätta käppar i hjulet för dessa.

FINLANDS KOMMISSARIE JUTTA URPILAINEN

Under EU-valperioden 2019–2024 är Jutta Urpilainen Finlands kommissarie. I kommissionen svarar Urpilainen för internationella partner-

skap. I de tidigare kommissionerna har det inte funnits en motsvarande portfölj. Urpilainen svarar för EU:s relationer med Sydamerika, Afrika, Asien och örkenen i Stilla oceanen. Under paraplyet med målen för hållbar utveckling främjar Urpilainen grönnare ekonomier och samhällen, stärker jämlikheten och betonar betydelsen av utbildning, vilket gäller såväl flickor som i

större utsträckning de nya generationerna i partnerskapsländerna. Urpilainens period har fått en rivstart, och hon har blivit känd för att vara en entusiastisk kommissionär som har utstrålning. I mars 2020 offentliggjorde Urpilainen tillsammans med den höga representanten för utrikespolitik och säkerhetspolitik Josep Borrell EU:s nya Afrika-strategi. Enligt Urpilainen frångår man i fortsättningen den tidigare hjälpare-hjälp-mottagare-relationen för att i stället betona ett jämlikt och övergripande partnerskap med Afrika. Urpilainen är Finlands första kvinnliga kommissarie. Hon har tidigare varit finansminister, ordförande för SDP samt riksdagsledamot 16 år.

Europeiska rådet visar riktningen för EU

I Europeiska rådet sammanträder medlemsländernas ledare

Med Europeiska rådet avses alla EU-länders statschefer och regeringsledare, dvs. presidenterna eller statsministrarna samt Europeiska kommissionens ordförande. Från största delen av medlemsländerna deltar landets statsminister i mötet. Också Finland företräds av statsministern. EU-ländernas statsministrar och presidenter har sammanträtt regelbundet alltsedan 1970-talet. Visserligen var det först genom Lissabonfördraget 2009 som Europeiska rådet blev ett officiellt organ.

Europeiska rådet, dvs. EU-toppmötet, sammanträder minst fyra gånger per år i Bryssel. Europeiska rådets ordförande kan dessutom sammankalla ett extra möte. Dessa ordnas i synnerhet i krissituationer, under de senaste åren till exempel med anledning av Storbritanniens utträde ur EU och den eskalerade flytt rörelsen. I allmänhet tar mötena två dagar, och efter dessa offentliggörs Europeiska rådets slutsatser, dvs. en sammanfattning av överenskomna saker och riktlinjer. Europeiska rådet har en ständig ordförande som samordnar och sammanjämkar medlemsländernas ståndpunkter och ser till arbetets kontinuitet.

Många slags ansvar axlas

Europeiska rådet är EU:s högsta politiska organ. Rådet stiftar inga lagar, men EU-ledarna kan fatta juridiska beslut som är bindande för hela unionen. Europeiska rådet sätter upp mål för

EU och riktlinjer för att uppnå dessa. Rådet har under årens lopp fattat många beslut som varit centrala med tanke på unionens utveckling och hela världens framtid till exempel gällande ekonomisk stabilisering eller bekämpning av klimatförändringen. EU-ländernas ledare kom överens om exempelvis hur mycket EU måste minska sina utsläpp och enligt vilken tidsplan. Dessutom fattar Europeiska rådet beslut i svåra frågor där medlemsländernas ministrar inte kan nå överenskomelser i råden. Ett exempel på denna typ av svåra frågor är EU:s finansiering. Europeiska rådet behandlar också internationella problem inom gränserna för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.

Europeiska rådet ska också ge förslag på ordförande för Europakommissionen samt utnämna den höga representanten för unionens utrikes- och säkerhetspolitik, kommissionsmedlemmarna officiellt som en grupp samt ledamöterna i direktionen för Europeiska centralbanken (ECB) och generaldirektören för ECB.

Har ett litet medlemsland makt?

I fråga om storleken kan EU-länderna delas in i stora, medelstora och små länder samt mikroländer. Tyskland har mer än 81 miljoner invånare och är därmed enligt folkmängden EU:s största medlemsland. Traditionellt har Tysklands förbundskansler varit den mest

Tysklands förbundskansler Angela Merkel och Frankrikes president Emmanuel Macron är EU:s dynamiska duo.

inflytelserika av EU-ländernas ledare. Också Frankrike, Storbritannien, Italien, Spanien och Polen är stora länder. Finland hör till de mindre länderna. Ett stort medlemsland får förutom flera röster i rådet också politiskt, ekonomiskt och diplomatiskt inflytande. Men det avgörande är medlemslandets förmåga att arbeta för EU:s gemensamma mål. Genom att visa initiativförmåga och söka kompromisslösningar kan det också för ett litet land bli möjligt att få nationellt sett viktiga ändringar och tillägg inskrivna i lagtexterna. Det kan också vara en fördel att vara ett litet medlemsland: ofta är det lättare att bilda en ståndpunkt och hitta en lösning i problematiska frågor. Det uppstår sällan konfrontationer mellan de stora och de små när lagstiftningsförslag förhandlas. Det avgörande är varje lands egna intressen.

Mellanstatlighet eller gemensamma regler?

I proportion till sin storlek är Finland ofta en tyngre påverkare inom EU till följd av att landet är känt som en EU-vänlig pragmatisk lösningssökare. För Finland är det viktigt att bevara maktbalansen mellan kommissionen, parlamentet och ministerrådet samt se till att gemensamt överenskomna regler iakttas. För ett mindre medlemsland är en stark kommission, men inte mellanstatlighet, ofta en fördel. Mellanstatlighet innebär att de stora medlemsländerna fattar beslut utanför de officiella beslutsborden. Traditionellt har Tyskland varit den ekonomiska och Frankrike den politiska motorn i Europa. Förhållandet mellan dessa två länder som grundat EU och nära relationer mellan ländernas ledare har varit centrala med tanke på EU:s utveckling. Tack vare dessa såg den inre marknaden och euron dagens ljus. Många anser att Tysklands och Frankrikes stabiliserande kraft kommer att behövas under de närmaste åren: det är viktigt att de stora ländernas ledare har förbundit sig till att utveckla unionen. Frankrikes och Tysklands ledarställning syns också i EU:s toptjänster: kommissionens ordförande som valdes 2019 är från Tyskland och Europeiska centralbankens generaldirektör från Frankrike.

I synnerhet i ekonomiskpolitiska frågor hade Storbritannien ofta samma åsikter som de nordiska länderna. Efter Storbritanniens utträde ur EU förändras maktbalansen inom unionen. De nordiska länderna, Nederländerna och Baltikum måste verka i ett allt intensivare samarbete för att få sina ståndpunkter hörda i unionen. ●

AGENDA FÖR EUROPEISKA RÅDETS MÖTE 21.–22.6.2019

1. Diskussion om potentiella kandidater för EU:s topptjänster.
2. Godkännande av EU:s strategiska program för de följande 5 åren.
3. Diskussion om EU:s fleråriga finansieringsutveckling 2021–2027.
4. Diskussion om EU:s långsiktiga klimatstrategi fram till 2050.
5. Beslut om att fortsätta bekämpningen av desinformation i EU-länderna.
6. Diskussion om situationen i de östra delarna av Ukraina och vid Azovska sjön samt beslut om att fortsätta de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland.
7. Diskussion om EU:s expansion.
8. Diskussion om landspecifika rekommendationer i samband med den europeiska planeringsterminen.
9. Eurotoppmötet: den ekonomiska situationen, utvidgning av den ekonomiska och monetära unionen (EMU).
10. Lägesöversikt gällande brexit.

Statsminister Sanna Marin vid EU-toppmötet i Bryssel i februari 2020.

I ministerrådet fattar medlemsländernas ministrar beslut

EU:s andra beslutande organ

Parallellt med parlamentet är medlemsländernas ministerråd den andra av EU:s beslutande institutioner. Rådet består av alla medlemsländers ministrar som företräder vart och ett lands regering och röstar för dess räkning. Ministerrådets viktigaste uppgift är att godkänna EU:s lagstiftning. I allmänhet delar rådet denna uppgift med Europaparlamentet. Rådet och parlamentet har lika stort ansvar också då det gäller att godkänna hela EU:s budget. Dessutom undertecknar ministerrådet de internationella fördrag som kommissionen förhandlat fram.

10 olika ministerråd

I allmänhet talar man om ett enda ministerråd, men det finns de facto tio olika ministerråd: medlemsländernas jordbruksministrar sammanträder i jordbruksrådets möte, miljöministrarna i miljörådets möte och så vidare. Till exempel ekonomi- och utrikesministrarna sammanträder i huvudsak varje månad. Undervisningsministrarna och ministrarna för andra områden där EU:s behörigheter är begränsade sammanträder däremot endast mellan en och sex gånger per år. I sitt arbete biträds dessa tio olika ministerråd av ett sekretariat med totalt 2 800 tjänstemän.

De regelbundna rådsmötena, de inofficiella kontakterna och det fortlöpande sökandet av kompromisser mellan medlemsländerna säkerställer att ministrarna lär känna sina kol-

legorväl. Men inte en enda minister glömmer att hen vid mötena företräder sitt hemland och svarar för sina beslut inför sina medborgare.

Enighet som mål

Ministrarna fattar beslut antingen med så kallad kvalificerad majoritet eller enhälligt. I ministerråden försöker man alltid uppnå konsensus mellan alla medlemsländer. Det kräver ofta långa och invecklade förhandlingar. Låt oss ta kommissionens förslag till miljölag som ett fiktivt exempel. Hälften av medlemsländerna kan godkänna kommissionens förslag med några smärre ändringar, men för de övriga är förslaget problematiskt.

Behandlingen av lagförslaget börjar i rådets arbetsgrupper och kommittéer. I arbetsgrupperna företräds medlemsländerna av tjänstemän. Dessa har antingen blivit utsända från huvudstaden i sitt hemland eller också arbetar de hos landets ständiga representation vid EU. Arbetsgrupperna sammanträder varje vecka i Bryssel och gör då en noggrann genomgång, mening för mening, av kommissionens lagförslag. Tjänstemännen har inofficiella möten där de diskuterar eventuella kompromisser. På vilka punkter kan ett medlemsland visa flexibilitet? Vilka ändringar kan göras i en text? Ärenden där man inte når en överenskommelse i arbetsgrupperna sänds för förhandling till följande högre nivå: till kommittén för medlemsländernas ständiga representanter, dvs. EU-ambassadörerna. På EU-språk

kallas den Coreper (Comité des Représentants Permanents).

Coreper arbetar i två olika sammansättningar som skiljs åt med de romerska siffrorna I och II. Coreper II-kommitténs ansvarsområden omfattar allmänna och utrikes frågor, ekonomiska och finansiella frågor, rättsliga och inrikes frågor samt Europeiska rådets beredning. Coreper I-kommittén svarar i sin tur för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjuk-

vård samt konsumentfrågor, konkurrenskraft, transport, telekommunikation och energi, jordbruk och fiske, miljö samt utbildning, ungdom, kultur och idrott. Största delen av ministerrådets beslut avtalas mellan EU-ambassadörerna innan de av medlemsländernas ministrar som svarar för frågan behandlar dessa. Men ministrarnas godkännande behövs dock alltid. Först efter godkännandet är det fråga om ett officiellt beslut från ministerrådet.

EUROGRUPPEN

När euron infördes bildades i ministerrådet en ny "eurogrupp" i vars möten ekonomi- och finansministrarna för alla 19 länder inom euroområdet deltar.

Eurogruppens huvudsakliga uppgift är att försäkra sig om ekonomipolitikernas nära samordning mellan euroområdets medlemsländer. Dessutom försöker gruppen skapa förutsättningar för en kraftigare ekonomisk tillväxt. Euroländernas ledare sammanträder efter behov också i euro-

toppmötena som ordnas i anslutning till Europeiska rådets möten. Också kommissionen som svarar för ekonomiska och finansiella frågor, beskattning och tullfrågor samt Europeiska centralbankens generaldirektör deltar i eurogruppens möten. Som ordförande för eurogruppen verkar finansministern för något euroland parallellt med sin egen tjänst. Med enkel majoritet väljer medlemsländerna hen för en period på två och ett halvt år.

MINISTERRÅDETS SAMMANSÄTTNINGAR (OFFICIELL FÖRKORTNING INOM PARENTES):

- Allmänna frågor (YAN)
- Utrikes frågor (UAN)
- Ekonomiska och finansiella frågor (Ecofin)
- Rättsliga och inrikes frågor (OSA)
- Sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor (TSTK)
- Konkurrenskraft (den inre marknaden, industri och forskning) (KIKY)
- Transport, telekommunikation och energi
- Jordbruk och fiske
- Miljö
- Utbildning, ungdom och kultur

RÖSTNING I MINISTERRÅDET

Ministerrådet fattar beslut antingen

- A)** med enkel majoritet (minst 15 medlemsländer röstar för)
- B)** med kvalificerad majoritet (55 procent av medlemsländerna som representerar minst 65 procent av EU:s befolkning. I praktiken behövs 16 medlemsländer av 28 för detta)
- C)** enhälligt (alla röstar för).

Med kvalificerad majoritet godkänns cirka 80 procent av EU-lagstiftningen. Enhällighet krävs i frågor gällande bland annat beskattning, EU:s finansiering, ändringar i grundfördragen eller anslutning till unionen. Eller i det fall att kommissionen inte kan godkänna ändringar som medlemsländerna gjort i ett lagförslag. För en kvalificerad minoritet som hindrar beslutsfattandet, dvs. blockerar det, krävs fyra ministrar som representerar mer än 35 procent av EU:s befolkning.

EU-ordföranden är den som bygger kompromisser

Varje medlemsland verkar turvis som ordförandeland för EU. Mandatperioden är ett halvt år. Finland var för tredje gången EU:s ordförandeland juni–december 2019. Benämningen EU:s ordförandeland är något vilseledande: medlemslandet för ordet endast i rådet, men varken i parlamentet eller kommissionen. I rådet verkar ordförandelands ministrar som mötesordförande. Ett undantag är utrikesministerrådet som alltid leds av den höga representanten för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik.

Logotypen för Finlands ordförandeperiod.

Ordförandeperioden är en arbetsdryg uppgift

EU-ordförandeskapet ger inte medlemslandet direkt extra makt, men landet får större synlighet och inflytande. I egenskap av ordförande har medlemslandet fortlöpande direkt kontakt med EU:s högsta beslutsnivå. Dessutom får ordförandestaten slå fast vilka frågor den anser vara prioriteter under sin period. Med tanke på kontinuiteten samarbetar tre konsekutiva ordförandeländer i form av en så kallad trojka.

Ordförandelands uppgift är att mellan medlemsländerna bygga upp samförstånd gällande frågor som behandlas, verka som förmedlare och slutföra lagstiftningsprojekt. Om exempelvis två medlemsländer motsätter sig ett lagprojekt, försöker ordförandelandet förhandla med dessa länder. Ordförandelandet ordnar också rådets möten och företräder rådet i inofficiella lagstiftningsförhandlingar med parlamentet. Dessa kallas triloger på EU-språk.

I fråga om arbetsmängden är ordförandeperioderna omfattande. Ordförandeperioden 2019 startade för Finlands del i en svårare situation än normalt till följd av att unionen befann sig i en form av jäsningstillstånd efter EU-valet. EU-ländernas ledare hade precis före ordförandeperioden kommit överens om EU:s strategiska prioriteringar, och Finland fick som rådets första ordförandeland påbörja verkställigheten av detta program. Vanligtvis innehåller strategin endast allmänna utkast till riktlinjer och helheter som man under följande period önskar ta itu med. Av denna anledning kan den första ordföranden efter valet påverka hela EU:s kommande inriktning.

Utöver integreringen av EU:s strategiska program förde Finland bilaterala diskussioner om klimatmålen med medlemsländerna och lyckades främja förhandlingarna så, att Europeiska rådet i december 2019 slog fast

målet om att uppnå klimatneutralitet senast 2050. De övriga prestationerna under ordförandeperioden omfattade bland annat strängare iakttagande av rättsstatsprincipen framläggande av ett förslag på EU:s följande budgetramperiod, dvs. den långsiktiga budgeten, samt utveckling av arbetet mot cyberhot. ●

EU-ORDFÖRANDEKALENDER

År	Ordförandestat
2019	Rumänien och Finland
2020	Kroatien och Tyskland
2021	Portugal och Slovenien
2022	Frankrike och Tjeckien
2023	Sverige och Spanien
2024	Ungern och Polen

Finlands EU-ambassadör Marja Rislakki är Finlands ständiga representant i Europeiska unionen och företrädar Finland i alla EU:s organ. En stor del av Rislakkis tid läggs

ned på förberedelser för rådets möten och EU-toppmötena i Coreper. Mötena är långa. Rislakki ser till att Finlands synpunkter beaktas i EU:s beslutsprocess. EU-ambassadören bevakar Finlands intressen, för fram regeringens synpunkter i aktuella frågor samt hål-

ler kontakt med EU:s institutioner och kollegorna i de övriga medlemsländerna. Dessutom förmedlar hon information om frågor som tas upp och planeras i EU till Finlands regering. EU-ambassadören leder Finlands största utlandsbeskickning, Finlands EU-representation. Den har en nyckelposition i verkställigheten av Finlands EU-politik: representationen bereder rådets beslut utifrån instruktioner från Finlands regering. Både antalet ärenden och deras spektrum är enorma. EU-representationen sysselsätter cirka 100 personer.

Ambassadör Marja Rislakkis arbetsvecka i april 2019 före Finlands ordförandeperiod

Söndag: Avresa från Luxemburg till Bryssel. Irlands utrikesminister bjöd sina kollegor från de nordiska länderna, Baltikum och Nederländerna på en arbetsmiddag.

Måndag: Utrikesrådets möte i Luxemburg. Vid dessa biträder jag Finlands utrikesminister och verkar efter behov som hans ersättare i råden.

Tisdag: Sammanställning av rapporter till Helsingfors. Lunch med rättsstatstema, Belgiens utrikesminister är värd. Rådet för allmänna frågor där jag i egenskap av ersättare för ministern företrädde Finland. På kvällen retur till Bryssel.

Onsdag: Svarar på e-postmeddelanden, möten, förberedelser för Finlands ordförandeperiod, ”100 anföranden om Europa”-diskussionsmöte hos EU-representationen.

Torsdag: Coreper-frukost, som gäst expansionskommissarien och mötestema kommissionens nya expansionspaket. Efter frukosten Coreper-möte hela dagen, på agendan exempelvis invandring. Tillsammans med de så kallade nettobetalarländernas kollegor lunchmöte med temat EU:s mångåriga finansieringsram. På kvällen flyg till Helsingfors.

Fredag: Regeringens EU-ministerutskottsmöte, andra möten gällande förberedelserna för Finlands EU-ordförandeperiod. Jag höll ett anförande vid startmötet för ordförandeperioden.

Europaparlamentet företräder folket

Val i alla medlemsländer vart femte år

Europaparlamentet är världens mest inflytelserika överstatliga parlament. Det företräder EU-medborgarna. Parlamentet övervakar EU:s verksamhet och deltar tillsammans med medlemsländernas råd i EU-lagstiftningen. Sedan 1979 har Europaparlamentets ledamöter vart femte år valts i ett direkt folkval. Det är fråga om världens näst största demokratiska val näst efter valen i Indien. Det nionde valet ordnades i maj 2019. Då var röstningsprocenten 51. I det föregående EU-valet fem år tidigare var röstningsaktiviteten drygt 42 procent.

Parlamentets första uppgift efter valet är att välja ordförande. Talmannen leder arbetet i parlamentet, upprätthåller ordningen vid plenum och företräder parlamentet i världen. Sedan väljer parlamentet 14 vice talmän och beslutar om utskottens sammansättning. En av de 14 vice talmännen är under perioden 2019–2024 De grönas europaparlamentariker Heidi Hautala. Generalsekretariatet sköter parlamentets löpande förvaltningsuppgifter och verkar i Luxemburg och Bryssel. Parlamentet sammanträder tre veckor per månad i Bryssel, Belgien, och fyra dagar per månad i Strasbourg, Frankrike. I Bryssel ordnas turvis utskottsveckor, de politiska gruppernas veckor samt så kallade miniplenarveckor. I Strasbourg fokuserar man på plenum där europaparlamentarikerna beslutar om parlamentets ståndpunkt till lagförslag.

Parlamentets makt har ökat

Parlamentet och dess ledamöter, dvs. europaparlamentarikerna, allmänt kallade meps, har fått ökad makt genom varje nytt EU-fördrag. Genom Lissabonfördraget blev parlamentet parallellt med medlemsländernas ministerråd en juridiskt och politiskt jämställd beslutsfattare i nästan all EU-lagstiftning. Parlamentet har också lika stort ansvar som rådet då det gäller godkännande av EU:s budget. Det har också många gånger förkastat förslag. Då måste budgetförfarandet påbörjas på nytt. Genom budgetmakten har parlamentet stort inflytande över EU:s beslutsprocess.

Därutöver ratificerar parlamentet EU:s internationella fördrag. Det har makt att antingen godkänna eller förkasta fördrag. Parlamentet övervakar också att demokrati förverkligas i hela EU och i synnerhet i kommissionen. Parlamentarikerna väljer kommissionens ordförande och kan antingen godkänna eller förkasta kommissionen och dess arbetsprogram som en helhet. För alla kommissariekandidater ordnar parlamentet ett samråd där europaparlamentarikerna frågar ut dem. Kommissionens ordförande ska föreslå en ny kandidat, om kommissariekandidaten för något land inte understöds av parlamentet. Parlamentet kan när som helst upplösa hela kommissionen genom ett misstroendevotum. Parlamentarikerna utövar sin övervakningsmakt också genom att lägga fram muntliga och skriftliga frågor för rådet. Europaparlamentet kan inte självständigt direkt komma med ett lagstiftningsinitiativ, men kan begära

att kommissionen gör det. Parlamentarikerna godkänner också kommissionens årliga arbetsprogram.

Utskotten i kärnan av arbetet

Det viktigaste arbetet utförs i parlamentets 20 utskott. Varje utskott har mellan 25 och 70 medlemmar. Största delen av utskotten behandlar en viss sektors ärenden, till exempel transport, jordbruk eller den inre marknaden. Några utskott ansvarar för flera områden, till exempel budgetutskottet eller utskottet för kvinnors rättigheter. Varje europaparlamentariker är medlem i ett eller några utskott som antingen ordinarie medlem eller suppleant. Det är ingen självklarhet att en parlamentariker väljs in i önskat utskott. Alla politiska grupper i parlamentet har i utskotten ett antal platser som bestäms enligt gruppstorleken. Då det gäller de tyngsta budgetutskotten finns det fler villiga kandidater än det finns platser. ITRE som svarar för industri-, forsknings- och energifrågor samt ENVI som svarar för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet är parlamentets tyngsta lagstiftningsutskott. I dessa fattar man beslut om lagar som också berör alla finländare och framför allt om stora penningbelopp.

När kommissionen kommer med ett laginitiativ sänds detta till det utskott i parlamentet som svarar för frågan. Ett av utskotten har det huvudsakliga ansvaret för ett initiativ och utnämner bland utskottsmedlemmarna den som ska sammanställa ett betänkande, dvs. en rapportör eller föredragande. Rapportören är den viktigaste parlamentarikern i lagstiftningsprocessen och utövar betydande inflytande. Hen har lika mycket inflytande som ett medlemslands minister. Parlamentarikerna tävlar

om vem som ska få sammanställa lagbetänkanden. Aktivitet, nätverkande och erfarenhet samt också omsorgsfullt engagemang i frågor förutsätts för att få ansvarsuppgifter. Faktakunskaper och argumentering avgör. En röstning om rapportörens betänkande ordnas först i utskottet och sedan i plenum. Efter godkännande representerar det parlamentets ståndpunkt till den aktuella EU-lagen. Under de senaste åren har parlamentet intagit en allt synligare position. Många parlamentariker har haft nyckelroller i exempelvis handelsavtals- och budgetförhandlingar samt föredragit viktiga roaming- och upphovsrättsdirektiv. För valperioden som började 2019 fick alla finländska parlamentariker utskottsplatser där de verkligen kan påverka.

EUROPAPARLAMENTETS LAGSTIFTNINGSBEFOGENHETER

- 1.** Medbeslutandeförfarandet är en vanlig lagstiftningsordning. I och med Lissabonfördraget tillämpas medbeslutandeförfarandet på cirka 95 procent av EU-lagstiftningen. Här har parlamentet och ministerrådet lika stora roller.
- 2.** Genom godkännandeförfarandet ratificerar parlamentet av kommissionen framförhandlade internationella EU-fördrag, grundfördrag som gäller medlemsländers utträde eller EU:s expansion. Parlamentet kan antingen förkasta eller godkänna ett ärende.
- 3.** I samrådsförfarandet kan parlamentet godkänna eller förkasta ett lagförslag eller föreslå ändringar i det. Juridiskt sett har rådet ingen skyldighet att iaktta parlamentets utlåtande, men enligt unionens domstols rättspraxis kan rådet inte fatta ett beslut innan ett utlåtande getts.

Finlands regering träffade Europaparlamentets talman David-Maria Sassoli och ordförandena för parlamentets politiska grupper den 6 september 2019 i Helsingfors.

Det är svårt att mäta parlamentariskernas inflytande

Europaparlamentet har 705 europarlamentariker. Före Storbritanniens EU-utträde fanns det 751 europarlamentariker. Varje medlemsland har minst sex och högst 96 parlamentariker. Antalet platser per medlemsland står i proportion till landets folkmängd. I och med brexit fick Finland ytterligare en plats till följd av att de platser som blev lediga på grund av brexit fördelades mellan de underrepresenterade EU-länderna. I dag har Finland således 14 europarlamentariker i Europaparlamentet. Inget medlemsland förlorade representanter, men vissa länder fick upp till fem nya europarlamentariker.

Parlamentarikerna företräder inte sitt hemland

I parlamentet företräder en europarlamentariker inte sitt eget land eller sitt parti, utan en europeisk politisk grupp. Under valperioden 2019–2024 har parlamentets 705 ledamöter indelats i sju politiska grupper. Parlamentets politiska grupper går inte hand i hand med medlemsländernas nationella partier, och

inom en grupp finns det också många olika åsikter. Ändå är parlamentets politiska grupper förbluffande enhetliga. Om en parlamentariker har för avsikt att rösta emot gruppens ståndpunkt, ska hen i förväg informera gruppen om detta och motivera varför hen inte kan rösta med gruppen. En nationell orsak är en vanlig och förståelig motivering. I detta fall röstar alla parlamentariker som företräder det aktuella medlemslandet på ett annat sätt än gruppen. Det är vanligt att parlamentarikerna i exempelvis fiske- och energifrågor röstar enligt ståndpunkten i sitt land, utan att bry sig om partidisciplinen.

Olika förtroendeuppdrag ger parlamentarikerna mer inflytande. En parlamentariker kan verka exempelvis som parlamentets vice ordförande, ledare i sin egen politiska grupp eller ordförande eller samordnare för något utskott. Samordnaren är den politiska ledaren för gruppen i det aktuella utskottet och beslutar om exempelvis vilken parlamentariker som ska ansvara för vilket lagbetänkande. En institutionell roll är alltid ett tecken på att parlamentarikern uppskattas inom sin egen grupp.

EUROPAPARLAMENTETS UTSKOTT UNDER PERIODEN 2019–2024

- Utskottet för utrikesfrågor (AFET)
- Utskottet för jordbruk och landsbygdens utveckling (AGRI)
- Budgetutskottet (BUDG)
- Utskottet för kultur och utbildning CULT)
- Utvecklingsutskottet (DEVE)
- Utskottet för ekonomi och valutafrågor (ECON)
- Utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL)
- Utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI)
- Utskottet för inre marknaden och konsumentskydd (IMCO)
- Utskottet för internationell handel (INTA)
- Utskottet för industrifrågor, forskning och energi (ITRE)
- Utskottet för rättsliga frågor (JURI)
- Utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)
- Utskottet för regional utveckling (REGI)
- Utskottet för transport och turism (TRAN)
- Utskottet för konstitutionella frågor (AFCO)
- Fiskeriutskottet (PECH)
- Utskottet för framställningar (PETI)
- Utskottet för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM)
- Utskottet för budgetkontroll (CONT)
- Utskottet för mänskliga rättigheter (DROI)
- Utskottet för säkerhet och försvar (SEDE)

ANTAL PARLAMENTARIKER PER MEDLEMSLAND

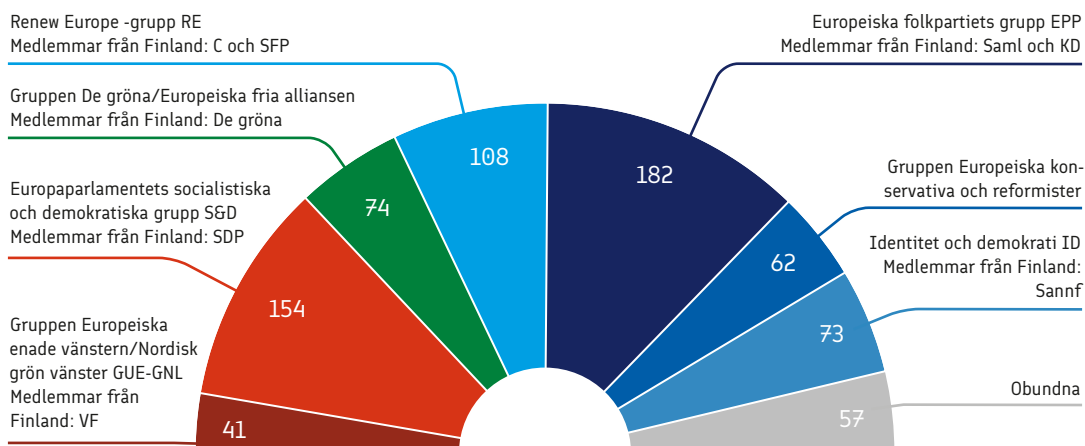
- Mest parlamentariker: Tyskland (96)
- Minst: Cypern, Luxemburg och Malta (6)
- Finland: 14
- Sammanlagt: 705

PARLAMENTETS POLITISKA GRUPPER UNDER PERIODEN 2019–2024

Parlamentet har i dag sju politiska grupper. För att skapa en grupp krävs det minst 25 parlamentariker från en fjärdedel av medlemsländerna, med andra ord från minst sju länder 2019. En enskild parlamentariker kan endast höra till en politisk grupp. Ett fåtal parlamentariker är obundna, dvs. de hör inte till någon grupp. I kammaren

tilldelas ledamöterna platser efter politisk tillhörighet, från vänster till höger. De politiska grupperna bygger upp sin egen organisation genom att utse ordförande, ett presidium och ett sekretariat. Ju större grupp, desto större makt utövar den i parlamentet.

EUROPAPARLAMENTETS POLITISKA GRUPPER 2019–2024

Parlamentet är mer splittrat än tidigare

Under perioden som började 2019 är parlamentet mer splittrat än tidigare. Center-högern och -vänstern förlorade platser, medan de gröna och centerliberala samt extremhögern fick flera platser. Det är första gången i EU:s historia som parlamentets två största politiska grupper inte kan bilda en majoritet. Grupperna blir tvungna att bilda koalitioner och finna samarbetspartner för varje lagförslag separat. Detta kan leda till fördröjningar och problem i EU:s lagstiftningsarbete under denna valperiod.

I parlamentet är finländarna kända för sitt samarbete som överskrider parti- och institutionsgränserna. Det är en av Finlands mycket starka sidor. Under hela den tid som Finland varit medlem i EU har Finlands kommissarie regelbundet träffat de finländska europaparlamentarikerna i samband med plenum i Strasbourg. Denna typ av kontakt mellan kommissarien och parlamentarikerna är sällsynt. Detta gäller också samarbetet mellan de finländska ministerierna, riksdagen och parlamentarikerna. ●

Anländer måndag morgon till mitt kontor i parlamentet. Trafikstockning, men flygfältet ligger på endast 12 kilometers avstånd från parlamentet.

På kontoret gör jag tillsammans med mina assistenter en genomgång av veckokalendern: vad som händer under veckan, dagarnas förlopp och våra förberedelser. Per telefon deltar också assistenter i Finland i mötet. Samtidigt gör vi en genomgång av möten och intervjuer som begärts. Tid krävs också för att sätta sig in i innehållet i veckans ärenden och förbereda sig för anföranden.

Varje dag (mån, tis, ons, tors) har i allmänhet ett par utskottsmöten ordnats kl. 9–12.30 och 15–18. Ibland överlappar två möten varandra, och då springer jag fram och tillbaka mellan två mötesrum. På utskottens agenda finns röstningar, samråd med kommissionens tjänstemän, medlemsländernas ministrar eller forskare samt diskussioner om aktualiserade laginitiativ. Under veckorna med gruppmöten används tiden för gruppmöten och gruppens interna arbete i arbetsgrupper. Jag deltar i politiska skuggmöten, dvs. möten mellan gruppernas förhandlare, om jag verkar som huvudsaklig rapportör eller skuggrapportör för ett lagstiftningsalternativ, dvs. jag sammanställer lagbetänkandet. Lagstiftningstextens innehåll förhandlas och finslipas ord för ord vid mötena.

Före utskottsmötena samlas parlamentarikerna i vår politiska grupp till ett ”prep”-möte där en genomgång görs av ärendena som behandlas i utskottet. Vi förhandlar fram en gemensam röstningslinje, om röstningar ordnas vid mötena. På detta sätt uppstår inga överraskningar i röstningen.

Mellan utskottsmötena äger ofta också möten rum med intressentgrupper, centrala parlamentskollegor samt tjänstemän, till exempel företrädare för kommissionen och rådet. Det är viktigt att träffa människor som har information om aktualiserade laginitiativ i parlamentet samt att redan i förväg påverka initiativ som kommer att tas upp i parlamentet.

Ofta flyger jag tillbaka till Finland tidigt torsdag kväll. I allmänhet ordnas inga utskotts- eller gruppmöten på fredagar till följd av att man velat ge parlamentarikerna tid för rundor också i hemlandet. Fredagar och ofta också lördagar deltar jag som talare i olika möten och evenemang, och ordnar också egna möten. Jag har till exempel besökt olika yrkeshögskoleenheter som ger undervisning i jordbruk, och för dessa presenterat den kommande reformen av den gemensamma jordbrukspolitikerna (CAP).

Vilken är EU:s viktigaste uppgift?

De finländska europarlamentarikerna uppger vad de anser att EU borde fokusera på under denna valperiod.

Eero Heinäluoma (SDP)

EU måste befästa den internationella ordningen som stöder på rättsstatsprincipen, demokrati och de mänskliga rättigheterna.

EU bör ta en ledarroll i klimatpolitiken, finna allmänna lösningar på migrations- och asylfrågor samt bygga upp ett Europa för människor där också konsumenternas och arbetstagarnas rättigheter stärks.

Sirpa Pietikäinen (Saml)

Vi måste fatta beslut gällande stora utmaningar som berör hela mänskligheten, till exempel globaliseringen, resurseffektiviteten, klimatförändringen och digitaliseringen, vilka sinsemellan är beroende av varandra.

För att hitta en lösning på dessa utmaningar behöver vi vetenskaps- och faktabaserad politik. EU måste fokusera på att klara sig i globaliseringen, garantera etisk och säker artificiell intelligens, se till att Europa står i täten för digitaliseringen, fortsätta konsolideringen av EMU, kapitalmarknadsunionen och bankunionen och säkerställa en starkare säkerhets- och försvarskapacitet.

Petri Sarvamaa (Saml)

EU ska se till att rättsstatsprincipen respekteras i medlemsländerna. Metoder för sanktioner för förbrytelser måste skapas, bland annat med hjälp av budgetlagen som gäller rättsstatsprincipen.

Henna Virkkunen (Saml)

Stormakterna hackar på varandra och styrkepolitiken rullar vidare i världen, och då blir det främsta målet för EU att försvara det system som grundar sig på internationella regler. Endast med hjälp av detta kan vi skapa säkerhet och en hållbar ekonomi.

Miapetra Kumpula-Natri (SDP)

Att skapa nya, det nya millenniets arbetstillfällen där hållbar utveckling beaktas. Kampen mot klimatförändringen måste i Europa vändas till investeringar i

tillväxt! Av denna anledning måste industri som uppfyller kriterierna för hållbar utveckling förbättras och insatser göras i forskning som skapar innovationer och arbete. Dessutom krävs konsekvent agerande när EU försvarar sina värden och jämlikhet. Man bör inte pruta på rättsstatsprincipen, den fria pressen och demokratin, trots att försök görs, externt och även internt, att undergräva dessa.

Elsi Katainen (C)

Enhetlighet och en gemensam inriktning i stället för splittring och polarisering. Om man inte satsar på detta blir det svårt för EU att lyckas i någon som helst viktig uppgift, till exempel att nå sina klimatmål, hantera migrationen eller få framgång i sin ambitiösa handelspolitik. Inom EU grundar sig all verksamhet på enhetlighet.

Mauri Pekkarinen (C)

EU måste finna lösningar för att för sin del kunna svara för att förbättra säkerheten i EU och hela världen. Detta innebär lösningar för att klara av klimatutmaningen, säkerställa en hållbar ekonomisk utveckling, verka för bekämpning av gränsöverskridande brottslighet, hantera flyktingfrågan på ett kontrollerat sätt samt förbättra skyddet som en rättsstat ger sina medborgare.

Nils Torvalds (SFP)

EU:s allvarigaste problem finns i beslutsprocessen. Medlemsländerna får endast magra kompromisser till stånd. Systemet tar tid, energi och tär framför allt på konkurrensfördelen globalt sett. Den enda lösningen är att frångå konsensuskravet och utvidga parlamentets makt. Vi har tagit ett stort steg framåt, om den europeiska framtidskonferens som planerats av kommissionens ordförande uppnår detta. I utskotten måste parlamentet fatta beslut som om ledamöterna redan hade denna utvidgade makt. Själv ska jag testa detta i miljöutskottet där jag verkar som samordnare.

Teuvo Hakkarainen (Sannf)

EU måste stegvis överföra behörigheter tillbaka till nationalstaterna. EU kommer i vilket fall som helst att upplösas, vilket britternas utträde visar. Frihandelsområdet EU kan dock bevaras. Det är viktigt att stänga Europas yttre gränser mot skadlig och farlig invandring. Främmande kulturer har också tidigare utgjort ett hot mot Europa. Man måste lära sig av historien och inte upprepa tidigare misstag.

Ville Niinistö (Gröna)

EU har uppstått för att försvara fred samt bygga upp demokrati och välfärd. Dessa uppgifter är idag mer aktuella än de varit på flera decennier. Samtidigt har det genom klimatförändringen och miljökriserna framgått att vår ekonomi bygger på en ohållbar grund vilket äventyrar hela mänsklighetens och naturens framtid. EU måste ta en ledarroll för att omorganisera ekonomin så att den blir hållbar. Samtidigt måste vi också påvisa att demokratin och rättsstaten är de bästa metoderna för att sörja för ett gott samhälle för alla och lösa vår tids utmaningar.

Heidi Hautala (Gröna)

De globala trenderna leder till en allt snabbare klimatförändring, konflikter och ojämlikhet. Eu:s viktigaste uppgift är att anpassa ekonomin och samhäll-

ena enligt kraven för hållbar utveckling och på detta sätt verkställa de 17 målen i FN:s Agenda 2030. Det bästa sättet att försvara en funktionsduglig demokrati är att engagera medborgarna på alla nivåer. Eu måste också kunna samla sig för att bli än bättre global aktör än den är i dag.

Silvia Modig (VF)

Europeiska unionens viktigaste uppgift under denna valperiod är att bekämpa klimatförändringen. Europa behöver Green New Deal, ett investeringspaket

för klimathälsa, för att skapa nya arbetstillfällen genom nya klimatlösningar. Bekämpningen av klimatförändringen måste lösas på ett samhälleligt rättvist sätt så att känslan av okunskap och motsättningar inte ökar.

Laura Huhtasaari (Sannf)

Eu:s medlemsstater borde återfå fullständiga behörigheter och fullständig suveränitet. Eu får inte utöva påtryckning på sina medlemsstater för en

skadlig migrationspolitik. Inkomstöverföringsunionen borde läggas ned, inte längre några nettobetalare eller nettomottagare. Ett utträde och en uppsägning ur eurosyste

met måste möjliggöras. De europeiska industriarbetsplatserna måste försvaras och klimathysterin frångås. Dessutom borde man äntligen kunna avsluta långtradarrallyt mellan Bryssel och Strasbourg.

Alviina Alametsä (Gröna)

Eu:s viktigaste uppgift under denna valperiod är att bekämpa klimatkrisen. Eu måste engagera sin gemenskap i naturskydd och kolneut

tralitet. Likaså måste man fokusera på att främja de mänskliga rättigheterna genom praktiska åtgärder.

EU:s tre övriga organ

Europeiska unionens domstol

Utöver de lagstiftande institutionerna har EU tre andra officiella organ: Europeiska unionens domstol, Europeiska revisionsrätten och Europeiska centralbanken.

EU:s domstol grundades redan 1952 och har sitt säte i Luxemburg. Dess uppgift är att tolka EU-lagstiftningen och se till att lagarna tillämpas på samma sätt i alla EU-länder. Dessutom sörjer EU-domstolen för att EU-institutionerna inte överskrider sina befogenheter. Domstolen avgör också tvister mellan EU-länderna och EU-organen. I vissa fall kan privatpersoner, företag och organisationer föra ärenden till EU-domstolen, om de anser att något av EU-organen kränkt deras rättigheter. EU-domstolen är den högsta domaren i tre olika typer av juridiska tvister: fall mellan EU-institutioner, mellan EU-institutioner och

medlemsländer samt dessutom mellan EU-institutioner och medborgare. Domstolen har således stor makt. EU:s inre marknad har delvis utvecklats genom domstolens avgöranden. Besluten har fungerat som prejudikat och på detta sätt skapat en uppfattning om den europeiska praxisen.

Europeiska centralbanken

Europeiska centralbanken har sitt säte i Frankfurt och svarar för euron och hela EU:s penningpolitik. Enligt grundfördraget är bankens viktigaste uppgift att upprätthålla en stabil prisnivå och utöva tillsyn över bankerna i euroområdet. Därutöver stöder banken den allmänna ekonomiska politiken i unionen. Centralbanken inrättades i Tyskland

Europeiska centralbanken ECB har sitt säte i Frankfurt am Main, Tyskland. Banken sysselsätter mer än 3 500 personer från olika länder i Europa.

delvis som en gottgörelse för att landet gick med på att frångå D-marken. Sommaren 2019 valde medlemsländerna franska Christine Lagarde till ECB:s generaldirektör. Hennes mandatperiod är åtta år.

ECB är ledare för Europeiska centralbanks-systemet (ECBS), till vilket alla nationella centralbanker i EU-länderna hör, dvs. också bankerna i de länder som inte använder euro. ECB:s högsta beslutsorgan består av direktionsens sex medlemmar samt generaldirektörerna för de nationella centralbankerna i de 19 länder som hör till euroområdet. Vid sina sammanträden som ordnas två gånger per månad bedömer rådet den ekonomiska utvecklingen och fattar utifrån detta beslut om eventuella räntehöjningar. Det som många först kommer att tänka på då det gäller ECB är euroområdets referensränta. Räntan på många finländares bolån är också bunden till euribor. Efter behov köper och säljer ECB valutor i syfte att hålla valutakurserna i balans. ECB har också ensamrätt att meddela centralbankerna i länderna inom euroområdet tillstånd att emittera eurosedlar. Efter den ekonomiska krisen har ECB:s ställning och makt stärkts. Finlands Bank deltar i beredningen, beslutsprocessen och verkställigheten i anslutning till euroområdets gemensamma penningpolitik. Finlands Banks generaldirektör sitter i ECB-rådet.

Revisionsrätten

Europeiska revisionsrätten som har sitt säte i Luxemburg är ett organ som är okänt för många. I bakgrunden utför den dock ett

mycket viktigt arbete, dvs. utövar tillsyn över användningen av EU-pengar. Statens revisionsverk är dess motsvarighet i Finland. Namnet är något vilseledande till följd av att revisionsrätten inte meddelar några juridiska domar. Utifrån sina observationer sammanställer den däremot berättelser, inklusive rekommendationer, för kommissionen och EU-länderna. En av de viktigaste är årsberättelsen om utfallet av unionens budget. Rådet och parlamentet behandlar berättelsen, och utifrån rådets rekommendation beslutar parlamentet huruvida kommissionen ska beviljas ansvarsfrihet gällande EU:s budget. Revisionsrätten granskar alla EU-organens och -inrättningarnas intäkter och kostnader och ser till att EU-medlen samlats in och använts regelrätt och ansvarsfullt samt på ett sätt som genererar mervärde. Den gör inspektionsbesök hos EU-institutionerna, medlemsländerna och andra länder som får stöd. Den är en oberoende extern revisor. Revisionsrätten har en medlem från alla EU-länder. Medlemmen utnämns efter ett samråd i parlamentet för sex år genom ett avtal mellan medlemsländerna. Finlands medlem är den tidigare parlamentsledamoten Hannu Takkula under perioden fram till 2023. ●

DEN OKÄNDA REVISIONSRÄTTEN

Revisionsrätten har avslöjat många brister och fel i förvaltningen av EU-medlen. Värdet av dessa uppgick till 1,5 miljarder euro 2013–2017. Revisionsrätten underlättar Europeiska byrån för bedrägeribekämpning om misstänkta bedrägerier, korruption eller andra olagligheter.

EU:s stora familj av ämbetsverk

Många EU-verk finns i medlemsländerna

EU:s institutionsfamilj omfattar också många andra organ och dessutom mer än 40 områdesspecifika verk. Vart och ett har sina egna särskilda uppgifter. Organen och verken finns på olika ställen i Europa, och varje medlemsland har minst ett EU-verk inom sitt territorium. Europeiska kemikaliemyndigheten finns i Finland.

Europeiska investeringsbanken

Europeiska investeringsbanken (EIB) verkar i Luxemburg. Banken beviljar lån och garantier för att hjälpa svagt utvecklade områden i EU och stärka företagens konkurrenskraft. Finlands tidigare statsminister Alexander Stubb är EIB:s vice ordförande.

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

De 353 medlemmarna i Europeiska ekonomiska och sociala kommittén företräder ekonomiska och samhällliga intressentgrupper, till exempel arbetsgivare, arbetstagare, små och medelstora företag eller konsumenter och jordbruksproducenter. Innan ett beslut fattas ordnar rådet och kommissionen ett samråd med kommittén inom många politiska områden. Rådet utnämner medlemmarna för fem år. Finland har 9 företrädare.

Europeiska regionkommittén

Regionkommittén har 353 företrädare för region- och lokalförvaltningen. Dessa har föreslagits av medlemsländerna och utnämnts av rådet för fem år. I regionpolitiska frågor ska rådet och kommissionen ordna ett samråd med regionkommittén, och kommittén kan också på eget initiativ ge utlåtanden. Finland har 9 företrädare.

Europeiska ombudsmannen

Ombudsmannens uppgift är att utreda klagomål som gäller dålig förvaltning hos EU:s organ. Klagomål kan lämnas av EU-ländernas medborgare och invånare samt företag som har sitt säte i EU.

Europeiska utrikestjänsten

Europeiska utrikestjänsten (EEAS), dvs. EU:s ”utrikesministerium”, verkar i Bryssel och biträder den höga representanten för unionens utrikesfrågor och säkerhetspolitik. Sommaren 2019 valdes spanska Josep Borrell som företrädare. Hans mandatperiod varar till utgången av EU-valperioden. Han är ordförande för utrikesrådet och ledare för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik samt samordnar EU:s utrikesrelationer och ser till att dessa är konsekventa.

EU-organen omfattar också Europeiska datatillsynsmannen, EU:s publikationsbyrå, EU:s rekryteringsbyrå (EPSO) samt Europeiska förvaltningsskolan. ●

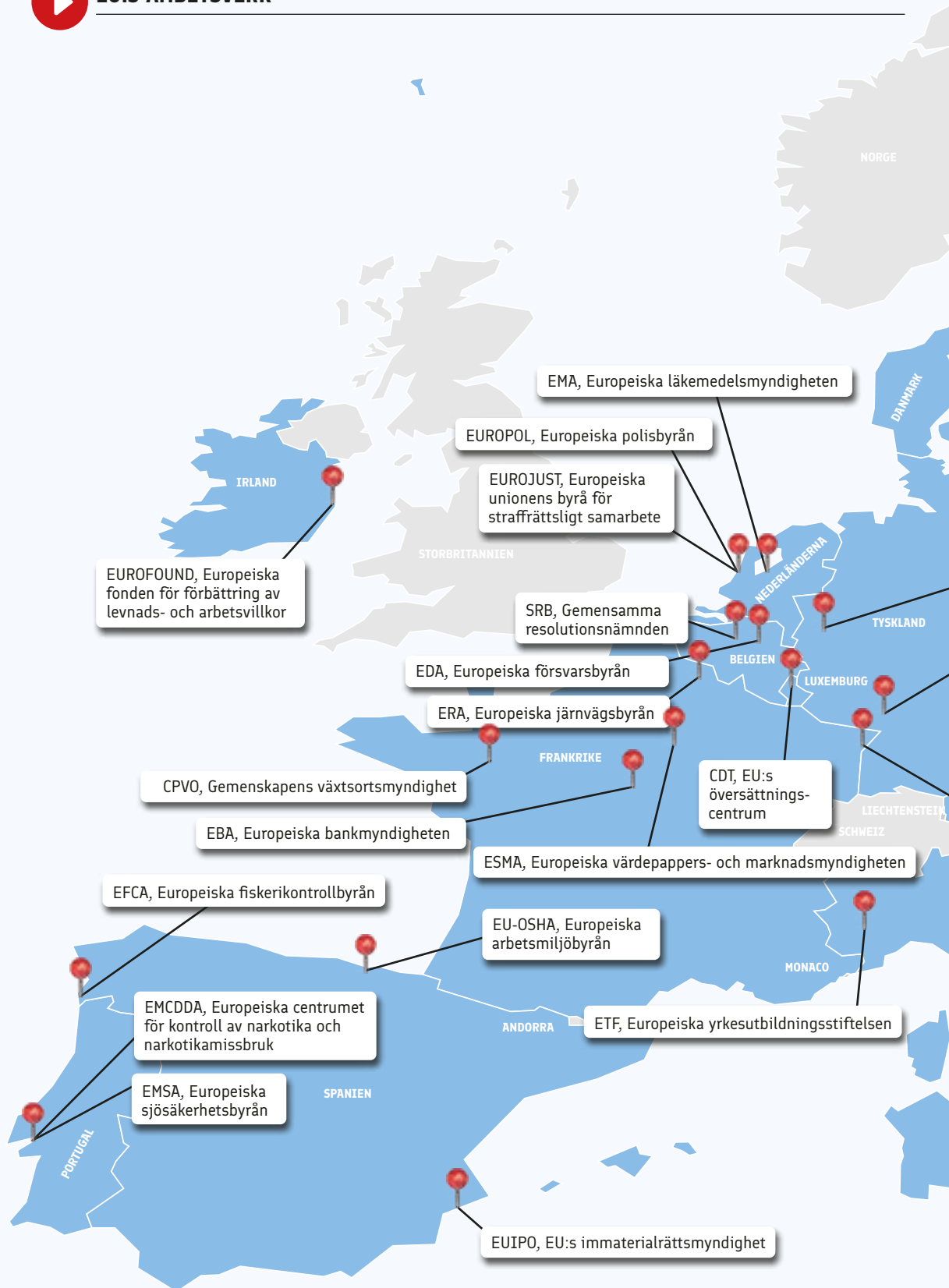
OLAF har ett intensivt samarbete med medlemsländernas behöriga myndigheter när misstänkta bedrägerier utreds.

BYRÅN FÖR BEDRÄGERIBEKÄMPNING OLAF

Byrån för bedrägeribekämpning är placerad i Bryssel och har till uppgift, på det sätt som namnet anger, att upptäcka, utreda och stoppa bedrägerier med EU:s pengar. På detta sätt sörjer byrån för sin egen del för Europas konkurrenskraft och försöker stärka medborgarnas förtroende för EU-organen. Namnförkortningen OLAF kommer från byråns franska namn "Office de Lutte Anti-Fraude". OLAF gör oberoende utredningar av missbruk som

anknyter till EU:s budget samt av korruption. Budgetmissbruk kan förekomma hos EU:s institutioner, företag och medlemsländernas förvaltningsorgan. OLAF ger medlemsländerna rekommendationer om huruvida en juridisk process gällande missbruk ska inledas. Därutöver ger den kommissionen rekommendationer om vilka belopp som borde återkrävas. Finländska Ville Itälä är generaldirektör för Byrån för bedrägeribekämpning.

ECHA, Europeiska kemikalieverket

EU-LISA, IT-verket

ECDC, Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar

BEREC, Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation

EEA, Europeiska miljöbyrån

EIGE, Europeiska jämställdhetsinstitutet

FRONTEX, Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån

EASA, Europeiska byrån för luftfartssäkerhet

EIOPA, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten

GNSS, Verket för EU:s satellitnavigeringssystem Galileo

FRA, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter

CEPOL, Europeiska unionens byrå för utbildning av tjänstemän inom brottsbekämpning

EIT, Europeiska institutet för teknik och innovation

ACER, Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter

EU-LISA, IT-verket

EFSA, Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet

CEDEFOP, Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning

ENISA, EU:s byrå för nät- och informationssäkerhet

EASO, Europeiska stödkontoret för asylfrågor

Beredning av EU-frågor i Finland

Unikt samordningssystem

I Finland har ett särskilt system för samordning av EU-ärenden inrättats hos statsförvaltningen. Syftet med detta är att Finland ska ha en samordnad ståndpunkt som stämmer överens med Finlands allmänna EU-politiska riktlinjer i alla frågor som är anhängiga i EU i deras olika behandlingsskeden. Detta är exceptionellt bland medlemsländerna. Beredningen av EU-ärenden grundar sig på Finlands grundlag. Till samordningssystemet hör avdelningen för EU-ärenden i statsrådets kansli, de behöriga ministerierna, EU-ministerutskottet, kommittén för EU-ärenden samt de sektioner som denna inrättat.

Ministeriet har det huvudsakliga ansvaret för beredningen

Beredningen börjar senast när kommissionen publicerar ett lagförslag och sänder det till rådet och parlamentet. Det ansvariga ministeriet i ett ärende har det huvudsakliga ansvaret för beredningen och formuleringen av Finlands ståndpunkt. För ett lagförslag utnämns vid ministeriet en ansvarig tjänsteman, till exempel en tjänsteman vid jord- och skogsbruksministeriet i jordbruksärenden. Tjänstemannen påbörjar beredningen, och i sitt arbete beaktar hen i så stor utsträckning som möjligt Finlands EU-politiska riktlinjer och berörda parter åsikter. Utifrån kommissionens förslag upprättar den ansvariga tjänstemannen en så kallad grundläggande EU-promemoria.

Den grundläggande promemorian innehåller förutom Finlands preliminära ståndpunkt och det huvudsakliga innehållet i kommissionens förslag också dokument- och sammanträdesuppgifter, förslaget juridiska grund och beslutsförfarande samt bedömningar av de ekonomiska och nationella legislativa effekterna.

EU-ministerutskottet är den viktigaste länken

En stor del av det praktiska arbetet utförs av 35 sektorsspecifika beredningssektioner. Sektionerna kan sammanträda i en begränsad eller bred sammansättning. I den begränsade sammansättningen ingår förutom tjänstemän från ministerierna också representanter för centrala ämbetsverk. I den breda sammansättningen ingår också företrädare för intressentorganisationer och intressentgrupper. Varje sektion har också en företrädare från avdelningen för EU-ärenden vid statsrådets kansli och Ålands landskapsregering.

Ett ärende överförs till kommittén för EU-ärenden, om beredningssektionen inte kommer på någon lösning. Den behandlar också omfattande EU-ärenden som berör många ministerier, till exempel påverkande av kommissionens arbetsprogram. Dessutom fattar kommittén beslut om nationella experter som sänds ut till EU:s organ och ämbetsverk. Kommittén för EU-ärenden har företrädare för ministerierna, republikens presidents kansli, justitiekanslerns ämbetsverk, Finlands

Bank och Ålands landskapsregering. Chefen för avdelningen för EU-ärenden, dvs. statssekreteraren i EU-ärenden, är ordförande för kommittén.

Statsministerns ministerium, dvs. statsrådets kansli och dess EU-sekretariat, ser till att hela systemet i Finland fungerar. Regeringens EU-ministerutskott sammanträder varje vecka för att behandla politiskt, ekonomiskt och rättsligt betydande aktuella EU-ärenden. I ministerutskottet kommer man överens om Finlands prioriterade områden för exempelvis rådets möten. Statsministern är ordförande för ministerutskottet. I betydande ärenden som anknyter till EU:s utrikes- och säkerhetspolitik formuleras Finlands ståndpunkt i samarbete med republikens president.

Riksdagen har en allt större roll

De nationella parlamenten stiftar lagar med stöd av vilka EU-regleringen verkställs. Finlands riksdag engagerar sig starkt i EU:s beslutsprocess redan med tanke på föreskrifterna i Finlands grundlag. Enligt lagen ska statsrådet informera riksdagen om beredningen av EU-ärenden, och regeringen ska åtnjuta riksdagens förtroende också gällande beslut i EU-ärenden. I riksdagen behandlas EU-ärenden av stora utskottet till vilket de särskilda utskotten ger utlåtanden. Ärenden som gäller

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik behandlas i utrikesutskottet. Före varje ministerrådsmöte besöker den ansvariga ministern för det aktuella ärendet stora utskottet för att berätta vilka ärenden som behandlas i rådet och vilka Finlands ståndpunkter är. Statsministern informerar stora utskottet om Europeiska rådets möten.

Varje gång kommissionen kommer med ett laginitiativ sänds detta till det nationella parlamentet i varje medlemsland. Parlamenten ska inom åtta veckor behandla ett initiativ. Under denna period kan det nationella parlamentet meddela EU-institutioner att parlamentet inte anser att det aktuella lagförslaget är i enlighet med subsidiaritetsprincipen, dvs. EU överskrider sina behörigheter på denna punkt. I detta fall måste kommissionen göra en omprövning av lagförslaget och ändra det. Rådet och parlamentet måste rösta för att förslaget förkastas, om mer än hälften av EU-ländernas nationella parlament anser att EU överskrider sina befogenheter. Detta händer dock sällan. De nationella parlamenten har börjat fästa allt större uppmärksamhet vid EU:s lagstiftningsinitiativ och verksamhet. De nationella parlamenten deltar också i förhandlingarna om eventuella framtida ändringar i EU-fördragen. I de flesta av medlemsländerna svarar de också för att ratificera ändringar i EU-fördragen. ●

”Alla finländska riksdagsledamöter beslutar i EU-ärenden.”

– Anna Sorto

utskottsråd, biträdande sekreterare för stora utskottet

I riksdagen svarar stora utskottet för beredningen av den nationella politik som anknyter till EU-medlemskapet.

BREV TILL RIKSDAGEN

I U-skrivelser och E- samt UTP-brev överför statsrådet ärenden som gäller EU-verksamheten till riksdagen för behandling. U-skrivelser görs gällande ärenden som man fattar beslut om i EU och som i fråga om innehållet skulle åligga riksdagen, om Finland inte vore medlem i EU. I E-brev ger ett ministerium redogörelser om anhängiga EU-ärenden till riksdagen. Ärendena gäller andra frågor än lagstiftnings- och budgetfrågor eller internationella fördrag. UTP-breven gäller EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Landskapet Åland har en särställning i EU. Denna ställning framgår av Finlands anslutningsfördrag för EU-medlemskap, och detta kallas Ålandsprotokollet. Ålands lagting uttryckte sitt samtycke till EU-medlemskap för landskapet efter två folkomröstningar 1995. Åland har särskilda bestämmelser om förvärvandet av fast egendom och rätten att bedriva näringsverksamhet i landskapet. Bestämmelserna bekräftar landskapets folkrättsliga särställning. Dessutom ska Åland betraktas som ett tredjeland när det gäller indirekt beskattning, vilket möjliggör skattefri försäljning av varor för personer som reser mellan Åland och andra EU-medlemsstater. Av denna anledning är skattefri försäljning

möjlig på kryssningsfartyg som trafikerar mellan Åland och finska fastlandet. Ålands särställning framgår också vid ratificering av internationella konventioner och EU:s grundfördrag. I självstyrelselagen för Åland föreskrivs att avtal som hör till landskapets behörigheter kräver lagtingets godkännande. I beredningen av EU-ärenden är det viktigt att se till att Ålands landskapsregering deltar och får information. Landskapsregeringens ordförande har rätt att bli hörd i EU-ministerutskottet när ett ärende faller inom landskapet Ålands behörigheter eller i övrigt är särskilt viktigt för landskapet. Åland har också en egen specialsakkunnig vid Finlands ständiga EU-representation i Bryssel.

Intressentgrupperna är en viktig del i beslutsprocessen

I Bryssel finns det 30 000 intressebevakare

EU-besluten påverkar människornas, företagens och verksamhetsområdenas vardag. Många parter har rikligt med värdefull expertis som behövs när innehållet i EU-lagarna sammanställs. De mest kända intressentgrupperna som utövar inflytande i Bryssel är intressebevakarna, dvs. lobbarna. Enligt uppskattningar arbetar cirka 30 000 intressebevakare i Bryssel. De företräder företag, verksamhetsområden, fackförbund, medborgarorganisationer, juridiska byråer, akademiska institutioner, forskningscentraler, religiösa samfund, städer, regioner och idrottsgrenar. I fråga om storleken varierar aktörerna mellan enpersons-kontor och stora paraplyorganisationer på Europeanivå samt multinationella konsultföretag.

Intressebevakarna, dvs. lobbarna tas upp i öppenhetsregistret

Intressebevakarnas uppgift är att påverka lagförslag som är viktiga för dem. Vid planeringen av ett lagförslag har de möten med kommissionens tjänstemän och kommissarierna där de ger beslutsfattarna erfarenhetsgrundad information och respons samt uttrycker sin oro över innehållet i lagstiftningen och effekterna av detta. Vid behandlingen av ett lagförslag fokuserar lobbarna på parlamentarikerna och tjänstemännen som verkar i ministerrådet. Yrkesmässiga intressebevakare vet exakt i vilket skede det finns skäl att försöka nå vilka av de tusentals beslutsfattarna i Bryssel. Lobbyningen kan leda till ökat deltagande och större expertis i beslutsprocessen så länge intressebevakarna handlar sakligt i sitt arbete.

Lissabonfördraget förde med sig många bestämmelser som gäller lobbarnas yrkeskår. En av dessa gäller parlamentets och kommissionens öppenhetsregister till vilket intressebevakarna ska ansluta sig. Med hjälp av registret kan man ta reda på vilka parter som utövar intressebevakning, vilka intressen de driver och hur mycket pengar som läggs ned på intressebevakning. De som tagits upp i öppenhetsregistret förbinder sig att iaktta god intressebevakningskutym. På detta sätt vill man utvidga förtroendet i beslutsprocessen. Kommissarierna, medlemmarna i deras kabinett och generaldirektörerna för de olika huvudavdelningarna publicerar uppgifter om intressentgruppsmötena. Möten kan ordnas endast med intressebevakare som tagits upp i öppenhetsregistret. Parlamentets, rådets och kommissionens förhandlingar om ett obligatoriskt öppenhetsregister pågår fortfarande. Avsikten är att reglerna i framtiden ska gälla för alla tre institutioner.

Medierna följer upp EU-beslutsprocessen

Större öppenhet i beslutsprocessen är en förutsättning för att EU ska bli en alltmer demokratisk beslutsfattare som visar allt större ansvarsfullhet. Till denna uppgift bidrar också i sin tur medierna. I Bryssel verkar ett stort antal medierepresentanter vilkas uppgift är att rapportera, analysera och kommentera EU-beslutsprocessen. Det finns cirka tusen reportrar som registrerat sig hos EU-institutionerna. Färre än 10 finländska korrespondenter och EU-reportrar arbetar i Bryssel. Som jämförelse kan det nämnas att ett par hundra finländska reportrar regelbundet följer upp riksdagen.

I Bryssel är problemet ofta informationsmängden. EU-institutionerna och ett flertal andra parter ordnar informationsmöten och publicerar nyhetsmaterial från morgon till kväll. Ett av de viktigaste mötena är ”Midday Brief”, dvs. infomöte mitt på dagen, som dagligen ordnas av kommissionen. Då kan reportrarna ställa frågor om nästan vad som helst till kommissionens representanter. Många pressmöten kan i dag följas upp på webben och genom kanalerna för de sociala medierna. I synnerhet Twitter har blivit en viktig informationskanal för många reportrar. Varje institution informerar om ärenden som är under behandling, dock ur sitt eget perspektiv, och av denna anledning är det ofta besvärligt att bilda sig en uppfattning om helheterna och hålla sig uppdaterad om dessa. I Bryssel är det vanligt att ärenden som är under behandling diskuteras ”off-the-record” med reportrarna. I detta fall berättar exempelvis en tjänsteman om ärendena som bakgrund, med andra ord anonymt, och i sin artikel hemlighåller reportern sin informationskälla och refererar till en ”EU-källa”. ●

**”DET ÄR ETT MULTISOCIALT ARBETE ATT PÅVERKA EU-LAGSTIFTNINGEN”
PASI MOISIO, DIREKTÖR FÖR BYRÅN I BRYSSSEL FÖR FINLÄNSKA
TRANSPORTORGANISATIONER OCH FÖRETAGARNA I FINLAND**

Vad gör du i Bryssel?

Jag är direktör för den gemensamma EU-byrån för finländska transportorganisationer och Företagarna i Finland. Jag och mitt team har haft ett starkt och långt samarbete med företrädare för EU-organen och andra intressentgrupper. Dessutom deltar vårt EU-intressebevakningsteam intensivt i bland annat verksamheten som bedrivs av små och medelstora företagens europeiska paraplyorganisation SMEUnited och internationella vägtransportorganisationen IRU. Jag är också medlem i Europeiska ekonomiska och sociala kommittén ETSK.

Varför är det viktigt att vara närvarande i Bryssel?

Det är ett multisocialt arbete att påverka EU-lagstiftningen. Det är i allra högsta grad försäljning och marknadsföring. Detta kan inte

göras vid en dator på kontoret. Arbetet kräver nätverk för att man ska kunna föra fram de finländska aktörernas budskap, bästa praxis och mål för EU-beslutsfattarna. Det är svårt att uppnå resultat i påverkandet, om man endast besöker Bryssel. Situationerna utvecklas mycket snabbt, och därför är det svårt att hålla sig uppdaterad i ärendena, om man mellan varven måste hopp av tåget och ta flyget tillbaka till Finland.

På vilket sätt har intressebevakningsarbetet förändrats under årens lopp?

Öppenheten har ökat enormt mycket. På 1990-talet var det mycket svårare att samarbeta med kommissionen. Mellan en tjänsteman och en intressebevakare fanns det, om inte en fysisk, åtminstone en mental mur. I dag finns det ingen mur. Det var en avgörande vändpunkt när öppenhetsregistret skapades. I dag betraktas intressebevakarna alltmer som viktiga experter i Bryssel. Den andra förändringen gäller språket. För närvarande är engelska det klart största språket. En sak består dock: förtroendet. Det är a och o att uppnå förtroende. Man måste modigt, öppet och utan ursäkter föra fram sina egna idéer. I intressebevakningsarbetet måste man alltid vara absolut ärlig för att andra ska anse dig vara pålitlig och uppskattad. När förtroendet upprätthålls kan du vara säker på att EU-lagstiftarna lyssnar på dina budskap.

EU har tre säten

Bryssel, Strasbourg och Luxemburg

Bryssel i Belgien är känd som EU:s huvudstad, men EU-institutionerna har i själva verket tre hemstäder: Utöver Bryssel Strasbourg i Frankrike och Luxemburg.

I Bryssel ordnas EU-toppmötena och ministerrådets möten, förutom under tre månader. Under dessa tre månader sammanträder ministerråden i Luxemburg. Också kommissionen verkar huvudsakligen i Bryssel där parlamentsutskottens och de politiska gruppernas verksamhet har centraliserats. I Bryssel finns också medlemsländernas EU-representationer, intressebevakarna, reportrarna och andra intressgrupper.

I Strasbourg ordnas varje månad Europaparlamentets fyra dagar långa plenum. Parlamentets förvaltning, dvs. generalsekretariatet, verkar i sin tur i Luxemburg. Mötena för medlemsländernas råd ordnas i Luxemburg i april, juni och oktober. I Luxemburg finns också en del av kommissionens verksamheter, till exempel statistikcentralen Eurostat, samt en del av EU:s organ, bland annat investeringsbanken och revisionsrätten. Utöver dessa städer blir namnen på värdstäderna för EU-toppmötena ofta en del av EU-språket. exempelvis Lissabon eller Nicefördraget och Stockholmsprogrammet. I dag ordnas visserligen de officiella EU-toppmötena alltid i Bryssel.

Under årens lopp har resorna mellan Bryssel, Luxemburg och Strasbourg ifrågasatts många gånger. I synnerhet parlamentets månatliga resor till Strasbourg anses av många vara ett slöseri med tid och pengar samt

framför allt ohållbart med tanke på miljön. Mötesplatserna har dock registrerats i EU:s grundfördrag som endast kan ändras enligt ett enhälligt beslut mellan medlemsländerna. Frankrike ger inte så lätt upp Strasbourgs ställning. Å andra sidan kan man säga att den spridda placeringen av institutionerna inte är så olik regionpolitiken i Finland.

EU:s förvaltning behöver flera finländare

I proportion till invånarantalet har Finland tills vidare en god tjänstemannarepresentation i EU:s organ. Situationen ändras dock snabbt. En stor del av finländarna inledde sin karriär när Finland anslöt sig till unionen 1995 eller några år senare. Många av dessa står inför pensionering under de närmaste tio åren. De tomma platserna öppnas för alla sökande till följd av att det inte finns några landsspecifika platskvoter.

Totalt har cirka 6 200 finländska sökande deltagit i EU:s rekryteringstävlingar 2010–2019. Majoriteten av sökandena gallras ut i tävlingen. Under de aktuella åren har 145 finländare fått EU-uppgifter. Unga finländare är redan i dag underrepresenterade i tjänstemannakåren i Bryssel. Däremot ökar andelen spanjorer, italienare och östeuropéer år efter år. Det finns en risk för att Finlands inflytande i EU-maskineriet minskar, om inga nya finländska tjänstemän ersätter dem som ska pensionera sig.

Med tanke på de finländska intressentgrupperna samt intressebevakarna som är verksamma i Bryssel är det viktigt att det finns finländare i EU-institutionernas tjänstemannakår och gärna också i ledarpositioner. Tillgänglighet samt kännedom och insikter om nationella särdrag är betydande fördelar i samarbetet med finländska tjänstemän.

Jämfört med Finland har EU-institutionerna en konkurrenskraftig lönenivå. Vid EU-institutionerna har anställda på basnivå en månadslön på minst cirka 2 300 euro, och

tjänstemän som avlagt en högskoleexamen tjänar 4 500–6 000 euro per månad. På generaldirektörsnivå kan lönen vara upp till 16 000 euro. Lönerna är inte skattefria. På dessa uppbärs EU:s gemenskapsskatt som redovisas i EU:s budget. Skattesatsen varierar enligt lönen mellan 8 och 45 procent. ●

EU-INSTITUTIONERNAS PERSONAL

Cirka sex procent av EU:s årsbudget används för personal-, förvaltnings- och fastighetskostnader. Det är relativt lite. Som exempel kan nämnas att cirka hälften av de finska kommunernas totala kostnader är personalkostnader. EU-institutionerna sysselsätter totalt cirka 45 000 personer. Majoriteten, dvs. cirka 32 000 personer, av dessa arbetar hos kommissionen. Parlamentets generalsekretariat och politiska grupper sysselsätter i sin tur cirka

7 500 personer. Utöver dessa finns parlamentsledamöterna samt deras personal. Rådets generalsekretariat har cirka 3 500 medarbetare. EU-institutionerna sysselsätter omkring 1 300 finländare. Cirka 550 finländare arbetar hos kommissionen. Av dessa är 350 förvaltningstjänstemän, resten assistenter och teknisk personal, till exempel vaktmästare eller chaufförer.

”Det är viktigt att vi har finländare i EU:s tjänst. Jag uppmuntrar i synnerhet unga personer att lämna en ansökan.”

– VILLE CANTELL,
enhetschef,
utrikesministeriets Europakommunikation

ARBETE I EU-UPPGIFTER?

Alternativen för att få en EU-uppgift är många. EU erbjuder både permanenta tjänster och tidsbestämda uppgifter. Dessutom är EU:s avlönade praktik ett bra sätt att bekanta sig med EU-världen. En stadigvarande EU-tjänst kräver att man klarar de tester gällande bland annat logisk slutledningsförmåga, matematiska kunskaper samt läsförståelse som ingår i tävlingen som ordnas av EU:s rekryteringsbyrå EPSO. Ansökan om en tjänst hos ett EU-organ sänds genom EPSO. Ansökan om deltagande i den årliga tävlingen för förvaltningstjänstemän inom allmän karriär kan lämnas av

EU-medborgare som avlagt en lägre högskoleexamen inom något område. Dessutom ska sökanden behärska minst två av de officiella EU-språken, till exempel finska och engelska. Ansökningstiden börjar i allmänhet på våren och pågår cirka en månad. Det finns arbete för yrkeskunniga inom olika områden, allt mellan energi och handelspolitik samt kommunikation och tolkning. Största delen av arbetsuppgifterna finns i Bryssel och Luxemburg, och dessutom erbjuder EU olika arbetsuppgifter också vid de lokala representationerna i EU:s medlemsländer samt i hela världen.

Unionens språk

24 officiella språk

Språket är den mest märkbara uttrycksformen för kultur. Språken är också en oskiljaktig del av den europeiska identiteten. Unionens motto är ”förenade i mångfalden”, och respekt för den språkliga mångformigheten är också ett av EU:s grundvärden. Det är också en viktig faktor med tanke på Europas konkurrenskraft, eftersom förmågan att kommunicera på många språk är en stor resurs för enskilda personer och företag. Målet är att alla EU-medborgare utöver sitt modersmål ska behärska två främmande språk.

EU har 24 officiella språk, vilket har fastställts i en förordning. Förordningen ändras efter behov genom tillägg av nya officiella språk varje gång nya medlemsstater ansluter sig till unionen. Alla officiella språk är likställda. EU-institutionerna kommunicerar med medlemsstaterna på deras eget språk. Alla officiella dokument översätts och diskussionerna tolkas. Syftet med mångspråkigheten är tillgängligare och öppnare EU-institutioner för alla. Också europaparlamentarikerna har rätt att välja vilket officiellt språk de använder i sitt arbete.

Engelska är EU:s största språk

Av EU:s 24 officiella språk kan totalt 552 språkpar bildas, eftersom varje språk kan översättas till 23 andra språk. Vid EU-institutionerna arbetar 4 300 översättare och 800 tolkar samt jurist-lingvister som ser till att kvaliteten på de juridiska texterna är så hög som möjligt på unionens alla språk. De uppskattade kostnaderna för alla språktjänster i alla EU-organ

utgör under en procent av EU:s allmänna budget.

Alla officiella dokument översätts och diskussionerna tolkas, men ändå har goda språkkunskaper stor betydelse i EU-institutionerna. En stor del av tjänstemännens och beslutsfattarnas arbete består av inofficiellt påverkande. Det kräver språkkunskaper. I EU:s interna förhandlingar och kommunikation används engelska, franska och tyska. Det största språket är engelska. En stor del av dokumenten publiceras först på engelska. De personer vars modersmål är engelska eller som behärskar engelska har således en klar fördel. Engelskans ställning som arbetsspråk stärktes i synnerhet efter 2004 då många östeuropeiska länder anslöt sig till unionen. Englands maktposition har inte rubbats, trots att Storbritannien trädde ut ur unionen. Förutom i de nordiska länderna finns det också i de östeuropeiska länderna alltför få som behärskar franska. Engelska är också det officiella språket i två medlemsländer: Malta och Irland.

EU-jargongen smittar av sig

”MFF möjliggör en förskjutning på 15 procent mellan pelarna I och II. EPP kräver tillräckligt med resurser för CEF-instrumenten och PESCO.” EU är känt för sina förkortningar och invecklade begrepp. Det är exempelvis få som åker på semester till ett ”tredje land” som stater utanför unionen kallas på EU-språk. Precis som i fråga om alla yrkesspråk leder arbete med EU-ärenden lätt till att man blir blind för jargongen. Ett bra rättesnöre är att EU-termer endast kan användas om betydelsen av dessa förklaras eller om man vet att åhörarna känner till begreppen. ●

Hurdan är din normala arbetsdag?

Jag verkar som tolk vid många av mötena för rådets arbetsgrupper. De pågår från klockan 10 till klockan 18.30, och ibland drar de ut på tiden. Jag anländer i god tid för att ta del av mötesdokumenten. Dessa får man ofta först på mötesplatsen. Mer konfidentiella handlingar lämnas först precis före mötet och tas tillbaka efter mötet. Många tolkar arbetar i samma tolkningsrum. Det finns tre tolkar, om mer än sex språk ska tolkas. I annat fall finns det i allmänhet två. Tolkningen görs i turer på högst 30 minuter i taget. Själv tolkar jag från franska och engelska till finska och från finska till engelska. I Bryssel finns det cirka 60 konferenstolkar som tolkar från finska.

Vad är det mest utmanande i ditt arbete? Och det mest givande?

Tolkarna arbetar i realtid. Vi måste lyssna och tala samtidigt. Det svåraste är att tolka personer som vid ett möte talar snabbt och läser något direkt från ett papper. Det finns många goda sidor. Alla dagar är olika, och arbetet är utmanande och lärorikt på ett intressant sätt. I arbetet krävs goda allmänna kunskaper, och under en kort tid blir man tvungen att sätta sig in i mycket olika typer av teman. Jag får producera en tjänst som bidrar till att människor förstår varandra. Tolkningen kan ha en avgörande betydelse för ett framgångsrikt möte.

På vilket sätt har ditt arbete förändrats?

Sedan 2010 har jag verkat som tolk i Bryssel. Under denna tid har användningen av engelska vid möten ökat. Ibland kan det dock vara den bästa lösningen för alla parter att man talar sitt modersmål.

Hur blir man tolk hos EU-institutionerna?

Det finns många möjligheter. Först avlade jag en magisterexamen i översättning och tolkning samt specialiseringsstudier för konferenstolkning i franska vid ett universitet. Därefter kunde jag delta i ett prov för att bli frilanstolk hos EU-institutioner. Arbete kan också sökas om man har tillräckligt med arbetserfarenhet. Jag klarade provet. Nyligen fick jag en tidsbestämd tjänst som tolk.

UNIONENS 24 OFFICIELLA SPRÅK

bulgariska, engelska, spanska, holländska, iriska, italienska, grekiska, kroatiska, lettiska, litauiska, maltesiska, portugisiska, polska, franska, rumänska, svenska, tyska, slovakiska, slovenska, finska, danska, tjeckiska, ungerska och estniska

3

EU och ekonomi

Det ekonomiska samarbetet utgör grunden för EU och är även i dag den starkaste förenande faktorn för medlemsländerna. Den gemensamma inre marknaden är motorn för unionens välstånd. Som begrepp har den inre marknaden inte särskilt stor dragningskraft, men den har både drag och kraft. Globalt sett är EU:s inre marknad en unik framgångssaga.

EU betalar cirka en euro per vecka till varje finländare. Detta ger alla finländska företag och konsumenter fritt inträde till en marknad med mer än 500 miljoner människor där en gemensam valuta huvudsakligen används och tullfrihet råder. Den inre marknaden ger Finland produktivt arbete och möjliggör för sin del verksamheten för vår välfärdsstat. Under decenniernas lopp har en övergripande ekonomisk politik byggts upp på EU:s gemensamma marknad. Vad omfattar den?

Grunden för EU:s välstånd

EU:s fyra friheter

Näst efter fred och stabilitet är den inre marknaden något av det viktigaste EU har uppnått. Mellan medlemsländerna har begränsningarna av den fria konkurrensen och handeln eliminerats, och tack vare det har levnadsstandarden höjts i Europa. I undersökningar har det visats att vi enligt bruttonationalprodukten vore 20 procent fattigare än i dag utan den inre marknaden.

Grunden för den inre marknaden utgörs av de så kallade fyra friheterna, dvs. fri rörlighet för människor, kapital, varor och tjänster mellan EU-länderna. Utöver de fyra friheterna har EU sektorsspecifik reglering i syfte att säkerställa att så många företag och konsument som möjligt drar nytta av den inre marknaden. Medlemsländerna har löst upp skattehinder genom att förenhetliga momssatserna och kommit överens om exempelvis minimiskattesatser så att konkurrensen mellan medlemsländerna inte förvanskas. Offentlig upphandling är ett annat exempel på sektorsspecifik reglering. I enlighet med EU-direktiv kan aktörer inom EU-området delta i konkurrensen om vilket som helst medlemslands offentliga upphandlingar. Avtalen om arbete inom den offentliga sektorn är en stor del av ekonomin: de svarar mot 19 procent av EU:s bruttonationalprodukt.

Den inre marknaden innebär också stora fördelar för konsumenterna. Enligt uppskattningar har den inre marknaden inneburit en årlig höjning av de finländska hushållens medelinkomster på 1 020–1 450 euro. Tack

vare den inre marknaden har också priserna sjunkit. Till exempel samtalspriserna har sjunkit till en bråkdel av vad priset var för 10–15 år sedan när den nationella tjänstemarknaden öppnades för aktörer från andra medlemsländer. Tack vare konkurrensen har också priserna på flygbiljetter sjunkit betydligt i Europa.

Från tullunion till inre marknad

Genast efter etableringen av Europeiska ekonomiska gemenskapen kom dess medlemmar överens om att slopa tullhindren mellan länderna och tillämpa en gemensam tulltariff på varor som importeras från områden utanför gemenskapen. Tullunionen trädde i kraft 1968.

Tullavgifterna är dock endast en form av handelshinder. Under 1970-talet fanns det många andra murar som var till nackdel för handeln mellan de europeiska länderna: tekniska krav, hälso- och säkerhetsstandarder, nationella regler som tillämpas på rätten att bedriva ett yrke samt handelstillsyn. På 1980-talet satt den av Jacques Delors ledda kommissionen upp som mål att alla fysiska, tekniska och beskattningsmässiga hinder för fri rörlighet skulle upphävas inom Europeiska ekonomiska gemenskapen inom sju år. Syftet var att påskynda tillväxten i handeln och industriverksamheten på ”den inre marknaden”, dvs. inom ett omfattande, enhetligt ekonomiskt område. Planen realiserades 1992.

EU:s inre marknad, som i dag uppnått vuxen ålder, har många ansikten och former. Den kan anses innefatta de fyra friheterna,

rätt att bedriva rörelse samt gemensam reglering och gemensamma institutioner. Nästan all form av politik som gäller den inre marknaden har en stark koppling till den övriga EU-regleringen, till exempel ekonomiska och monetära unionen eller den digitala inre marknaden. Den inre marknaden har ett brett stöd bland både medlemsländerna och medborgarna. Under den senaste tiden har populariteten ökat i och med att många genom diskussionen om brexit blev varse om hur betydelsefull en fungerande inre marknad är för ekonomin och samarbetet i Europa. För ett litet, exportberoende medlemsland som Finland är en fungerande inre marknad allt i allt. Också Norge, Liechtenstein och Island anser att den inre marknaden är så viktig att länderna har inkluderat reglerna om den inre marknaden i sin egen lagstiftning. Dessa länder betalar

mycket för tillträdet till EU:s inre marknad. Till exempel det belopp som betalas av Norge har under de senaste åren uppgått till mer än 860 miljoner euro, med andra ord är landet en av EU:s största nettobetalande utan rösträtt.

DIJON-LIKÖR OCH RECIPROKT ERKÄNNANDE

EU-länderna har kommit överens om att erkänna varandras nationella regler gällande försäljning av varor. Denna princip om så kallat reciprokt erkännande har avgörande betydelse för den inre marknadens funktion. Principen såg dagens ljus 1979 då Europeiska unionens domstol beslöt att en produkt som tillverkats och lagligen säljs i något EU-land ska kunna säljas i vilken som helst annan medlemsstat. Fallet gällde den franska svartvinbärslikören Cassis de Dijon. Tyskland tillät inte försäljning av denna i Tyskland på grund av att alkoholhalten i Cassis de Dijon är 20 volymprocent och att drycker som har en

alkoholhalt på mindre än 25 procent inte fick säljas som likörer i Tyskland.

Principen håller, om inte produkten eller tjänsten äventyrar medborgarnas hälsa, regleringen eller säkerheten. Det måste också vara möjligt att sälja och använda exempelvis finska Jopo-cyklar i Belgien, trots att den belgiska lagstiftningen innehåller föreskrifter om handbroms på cyklar. I fråga om tjänster erkänner EU-länderna reciprokt nationella regler för att möjliggöra yrkesutövande inom exempelvis juridik, medicin, turism samt bank- och försäkringsbranschen också i något annat land än det land där examen har avlagts.

Den inre marknaden behöver förespråkare

Den inre marknaden etablerades för närmare 30 år sedan, men den gemensamma marknaden är tills vidare inte klar. Det finns fortfarande ett flertal hinder för dess verksamhet. Ett av problemen är den bristfälliga verkställigheten av den avtalade EU-lagstiftningen i medlemsländerna. Enligt kommissionens beräkningar kunde en omedelbar tillväxt på flera procent i den europeiska ekonomin vara möjlig, om den avtalade lagstiftningen om den inre marknaden verkställs i medlemsländerna. Till exempel en tillämpning av tjänstedirektivet som öppnar konkurrensen på EU:s tjänstemarknad skulle höja EU:s bruttonationalprodukt med 2 procent, dvs. med hundratals miljarder euro per år. Genom direktivet som avtalades redan 2006 elimineras hindren för tjänstehandel inom EU, men ofta vill medlemsländerna fortfarande skydda sin egen nationella tjänstemarknad.

För den inre marknaden krävs också en utvidgning av tjänste-, varu-, beskattnings- och industrinätverken. I ett medlemsland erkänns i dag lättare exempelvis yrkeskompe-

tens som förvärvats i något annat medlemsland, men samtidigt byggs det vid gränserna i andra medlemsländer upp nya murar som skyddar den inhemska produktionen. Det råder fortfarande brist på öppenhet i handeln med varor och tjänster mellan medlemsländerna. Det förekommer också problem i den offentliga upphandlingens redlighet till följd av att medlemsländerna fortfarande lätt prioriterar aktörerna i sitt eget land. Kommissionen inleder också varje år flera klagomålsförfaranden vid påstådda överträdelser.

I framtiden behöver Europa i allt högre grad den styrka som den inre marknaden ger. Enligt ett meddelande som kommissionen publicerade 2018 var Europa fortfarande 2007 den klart största ekonomin i världen. Detta är inte fallet längre. År 2017 hade USA blivit den största ekonomin i världen, och även Kina håller i rask takt på att kila in sig emellan. Enligt dagens tillväxttakt blir den europeiska ekonomin bara hälften så stor som USA:s ekonomi och 60–70 procent av storleken på Kinas ekonomi 2020.

SOLVIT

SOLVIT-nätverket tillhandahåller för EU-ländernas medborgare och företag avgiftsfritt hjälp i problem som gäller EU-rättigheter. I SOLVIT-fallen handlar det ofta om exempelvis erkännande av yrkeskompetens, registrering av fordon och beviljande av körkort, ansökan om familjeförmåner och studierättigheter, företagsverksamhet i utlandet och beskattningsproblem.

ÖVERTRÄDELSEFÖRFARANDE

Om Europeiska kommissionen misstänker att något medlemsland bryter mot EU-lagen, försöker kommissionen först finna en lösning genom diskussioner. Ett medlemsland kan lösa ett problem så att EU-lagstiftningen iakttas i det aktuella ärendet. Ett medlemsland kan dock inte alltid vara av samma åsikt som kommissionen. I detta fall inleds ett officiellt överträdelseförfarande i många faser. År 2017 pågick 588 överträdelseförfaranden. Vanligtvis anknuter dessa till trafik, miljö och tjänster. I två fall bötfälldes Belgien och Kroatien samt Slovakien, Slovenien respektive Spanien för en överträdelse.

1. Officiellt meddelande: inom två månader ska ett medlemsland för kommissionen lägga fram sina kommentarer på det aktuella problemet gällande EU-lagen.

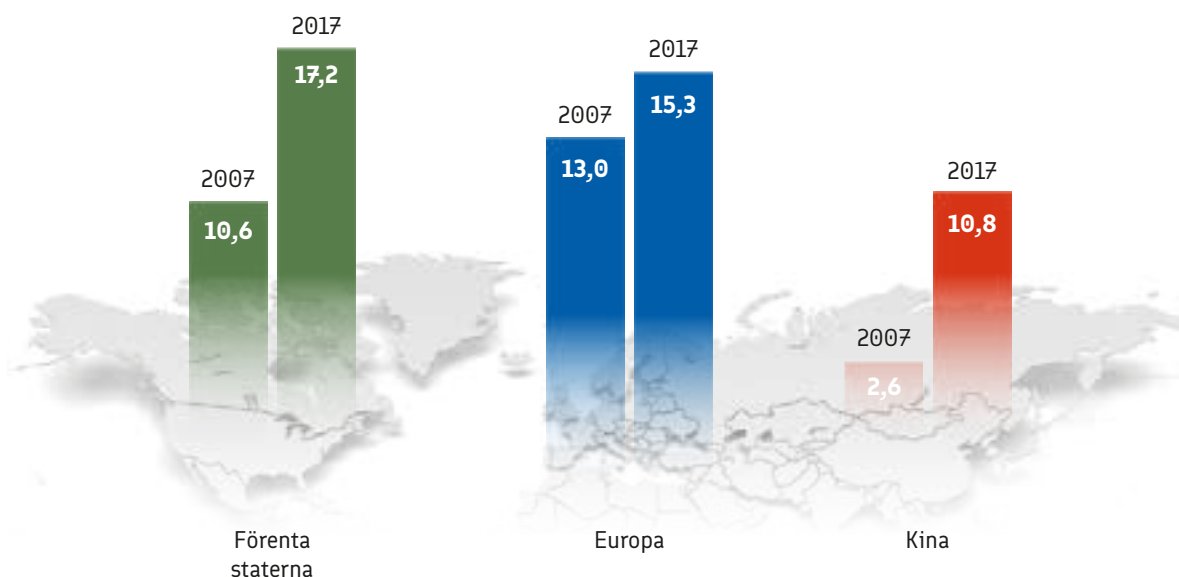
2. Motiverat utlåtande: om kommissionen inte får något svar eller om svaret inte är tillfredsställande, motiverar kommissionen varför medlemslandet har brutit mot EU-lagstiftningen. Medlemslandet ska inom två månader vidta åtgärderna som förutsätts i kommissionens utlåtande.

3. Behandling i EU-domstolen: om kommissionen fortfarande inte får något svar eller om svaret inte är tillfredsställande överförs ärendet till EU-domstolen. Domstolen kan förelägga medlemslandet ett vite.

4. EU-domstolens beslut: domstolen beslutar huruvida medlemslandet brutit mot EU-lagstiftningen. Behandlingstiden är i genomsnitt två år.

5. Ny behandling i EU-domstolen: om ett medlemsland inte iakttar ett beslut som meddelats av domstolen sänder kommissionen på nytt en officiell anmärkning och återför efter behov ärendet till domstolen.

Europas ekonomi i en global jämförelse
bnp (biljoner euro)

Den digitala inre marknaden

På den digitala inre marknaden säljs och köps produkter och tjänster på webben. I Europa växer den digitala ekonomin sju gånger snabbare än den gör på den traditionella marknaden. Den digitala ”offline”-inre marknaden har redan funnits flera decennier, men arbetet med att bygga upp den digitala inre marknaden är först i startfasen. Som helhet dök temat upp på EU:s lagstiftningsagenda 2014. Genom att skapa en enhetlig inre marknad kunde mer än 3 miljoner arbetstillfällen skapas och EU-områdets ekonomi växa med 415 miljarder euro per år. Beloppet är nästan tre gånger högre än hela årsbudgeten för EU. Den pågående övergripande digitala omvälvningen i samhället utgör således en enorm ekonomisk möjlighet för Europa. Samtidigt innefattar den många nya rättsliga och legislativa frågor på vilka EU måste ge ett svar.

År 2015 publicerade kommissionen en strategi för den digitala inre marknaden. Syftet med denna är ett Europa där företag och konsumenter utan beaktande av gränser får tillgång till digitala varor och tjänster i varje medlemsland. Data ska röra sig fritt mellan medlemsländerna, och den digitala verksamhetsmiljön ska möjliggöra konkurrens och innovationer. Under valperioden 2014–2019 publicerade kommissionen sammanlagt 30 lagförslag gällande den digitala inre marknaden. Tack vare dessa har i synnerhet konsumenternas säkerhet och rättigheter i den digitala världen förbättrats under de senaste åren.

Svårt att reglera den digitala världen

Det är svårare att skapa regler för den digitala världen än för den traditionella marknaden. I

princip måste samma regler gälla för bådadera, men genom digitaliseringen har man kunnat skapa många tjänster som inte fanns överhuvudtaget tidigare. En lokal fråga som exempelvis taxitjänster har i och med webbapplikationerna för tjänsterna också blivit en europeisk fråga. I regleringen av den digitala inre marknaden måste man finna en lösning på hundratals hinder och detaljer så att den inre marknaden fungerar och samhällliga problem kan undvikas. Hur ska ersättningar betalas till upphovsmännen för exempelvis förmedling av innehåll som omfattas av upphovsrättigheter från globala webbplattformar som exempelvis Youtube? Det är svåra frågor, och därför blir intrycket att allt framskrider långsamt.

I de nordiska länderna används internet dagligen av 90 procent av den vuxna befolkningen, i de östeuropeiska länderna av endast 60 procent. Människornas digitala kunskaper har en tydlig koppling till samhällets förmåga att nå framgång i världen som digitaliseras. Syftet med kommissionens finansieringsprogram för ett digitalt Europa är att hjälpa de länder som utvecklas långsammare att öka på takten. Det stöder den europeiska ekonomin i den digitala omvälvningen, förbättrar EU:s konkurrenskraft samt utvecklar och stärker de digitala färdigheterna. Avsikten är att ur programmet finansiera projekt under finansieringsperioden 2021–2027. Därutöver måste EU under den innevarande valperioden skapa gemensamma normer för användningen av data, den artificiella intelligensen och automatiseringen. EU behöver regler som uppmuntrar till innovationer, men som också bidrar till att man kan hålla fast vid de europeiska värdena och rättigheterna samt individualiteten. ●

PÅ DETTA SÄTT SYNS DEN DIGITALA INRE MARKNADEN I DIN VARDAG

Förbud mot geoblockering

I Finland kan du genom en webbutik köpa exempelvis en brödrost till samma pris som din kusin i Tyskland gör och behöver inte betala mer för en båtbiljett till Tallinn än esterna gör. Detta är tack vare förbudet mot geoblockering enligt vilket EU-kunder inte får diskrimineras i webbhandeln på grund av språk, nationalitet eller bostadsort.

Roaming

När du reser i ett annat EU-land behöver du inte längre betala avgifter för webbesök, dvs. roaming, när du använder din mobiltelefon. EU-regeln gäller samtal, SMS och datatjänster. När du vistas i medlemsländer betalar du således samma pris för dessa tjänster som du gör i Finland.

Dataskyddsförordningen GDPR

Företag och organisationer ska iaktta strikta krav vid insamling, förvaring och hantering av dina personuppgifter. Kraven gäller också organisationer utanför EU, om dessa behandlar uppgifter om personer som bor i EU-länder.

Elektroniska identifikationskoder

Som europé har du omfattande rättigheter att anlita offentliga tjänster i hela EU-området med dina nationella elektroniska identifikationskoder.

Upphovsrättigheter

För plattformstjänsterna på webben måste ett upphovsrättstillstånd skaffas för innehållet som tillhandahålls och en upphovsrättsersättning betalas till dem som innehar rättigheterna till innehållet.

Fri rörlighet för data

Medlemsländerna kan inte begränsa den landgränsöverskridande datarörligheten, om det inte finns tungt vägande säkerhetsskäl för förbudet. Förordningen gäller all annan form av data än data som innehåller personuppgifter.

Cybersäkerhet

En EU-omfattande cybersäkerhetscertifiering ger bättre tolerans mot cyberhot och hjälper konsumenterna att välja cybersäkra apparater.

E-privacy, dvs. e-integritet

Genom förordningen förbättras säkerheten och konfidentialiteten i den elektroniska kommunikationen och utvidgas också EU-lagstiftningen till att gälla kommunikations-tjänster som Skype och Whatsapp.

Spelregler för webbplattformarna

I EU-förordningen fastställs rättvisa spelregler mellan webbplattformar och företag.

Europas gemensamma valuta

Uppkomsten av euro

År 1971 fattade USA ett beslut om att frigöra dollarns värde från det officiella guldpriset. Här upphörde systemet med fasta växelkurser. Som svar på detta inrättade medlemsländerna i dåvarande Europeiska gemenskapen Europeiska valutasystemet 1979.

I början av 1990-talet fattade EU:s medlemsländer ett beslut om att skapa en europeisk ekonomisk och monetär union. De länder som hörde till denna skulle ha en gemensam valuta och en centraliserad penningpolitik. Ekonomiska och monetära unionen EMU (Economic and Monetary Union) inrättades genom Maastrichtfördraget 1992. För första gången sedan Romerska rikets era hade Europa en gemensam valuta.

Man utgick från att den gemensamma valutan skulle binda Europas ekonomiska motor Tyskland till integrationsutvecklingen, förbättra förutsebarheten och effektiviteten i ekonomin samt skydda euroländerna mot devalveringar och spekulantattacker. På detta sätt hoppades man att den gemensamma valutan skulle bidra till att höja alla européers levnadsstandard och välfärd samt bygga upp en gemensam europeisk identitet. I den första fasen av EMU lades valutaregleringen ned, centralbankernas samarbete utvidgades och deras ekonomiska samröre intensifierades och Ecu togs i användning (Europas valutaenhet, eurons föregångare).

I den andra fasen inrättades Europeiska monetära institutet i Frankfurt, den offentliga sektorns centralbanksfinansiering förbjöds, medlemsländernas penningpolitik harmoni-

serades och man arbetade för målet med oberoende nationella centralbanker.

I den sista fasen 1999 bands euroländernas valutakurser till varandra. Man beslöt att kalla den gemensamma valutan euro. Euron togs i användning i alla betalningar 2002 då eurosedlar- och mynt emitterades. Europeiska monetära institutets uppgifter överfördes till Europeiska centralbanken. Därefter har ECB ansvarat för Europas penningpolitik.

Finland tog euron i användning genast från början. I Finland anses de viktigaste fördelarna vara att kostnaderna för valutaväxling har minskat, konkurrensen har ökat och att valutakursriskerna eliminerades i och med att euron infördes. Alla företag inom exportsektorn och hushållen hade upplevt riskerna: fluktuationer i markens värde kunde leda till att varor som köptes från utlandet eller ett utländskt lån plötsligt blev dyrare.

Övergången till den gemensamma valutan gav upphov till betydande konsekvenser i medlemsländerna. Många länder var tvungna att göra svåra strukturella förändringar i sin statsekonomi i syfte att uppfylla kriterierna för den maximinivå på statsskulden och statens underskott som införandet av euron krävde. Tack vare åtstramningen och konjunkturuppgången efter mitten av 1990-talet uppfyllde Finland lätt EMU-kriterierna.

I många länder var önskan så stark att bli medlem i eurofamiljen att länderna tillgrip tvivelaktiga budgetomöbleringar för att uppfylla kriterierna. Dessa gav senare upphov till problem.

Genom stabilitets- och tillväxtpakten övervakas budgetdisciplinen

När EMU hade bildats förband sig medlemsländerna att iaktta EU:s stabilitets- och tillväxtpakt som är en av de viktigaste stadgorna för EU:s monetära union. Dessa grundregler förpliktar EU-länderna att samordna sin ekonomiska politik och undvika alltför stort underskott och offentlig skuld i den offentliga ekonomin.

Genom pakten övervakas att inte ett enda euroland lever över sina tillgångar och ger upphov till problem för andra länder. Enskilda euroländers slösaktiga penninganvändning

försvagar placerarnas tro på euroområdet. Av denna anledning måste budgetdisciplinen övervakas med hjälp av ett avtal. Underskottet i euroländernas offentliga ekonomi får enligt avtalet inte överstiga tre procent av bruttonationalprodukten. Euroländerna kan i samförstånd påföra böter för ett land där gränsen överskrids. En bötfällning av länderna visade sig dock i praktiken vara politiskt svårt på 2000-talet. Man talade inte i övrigt heller om skavanker och svagheter som den ekonomiska och monetära unionen fortfarande dras med.

KRITERIER FÖR ANSLUTNING TILL EURON

Prisstabilitet: inflationen får inte överstiga den genomsnittliga inflationen i de tre EU-länder som har lägst inflation med mer än 1,5 procent.

Räntenivå: den långa räntan får inte avvika med mer än 2 procent från den genomsnittliga räntan i de tre medlemsländer med lägst ränta.

Underskott: det nationella budgetunderskottet måste vara under 3 procent av BNP.

Underskott innebär att man inte nått finansieringsmålen i budgeten och att landets ekonomi visar förlust.

Statsskuld: skulden får inte vara större än 60 procent av BNP.

Stabil växelkurs: växelkursen ska ha hållits inom det tillåtna fluktuationsbandet under de senaste två åren innan euron tas i användning.

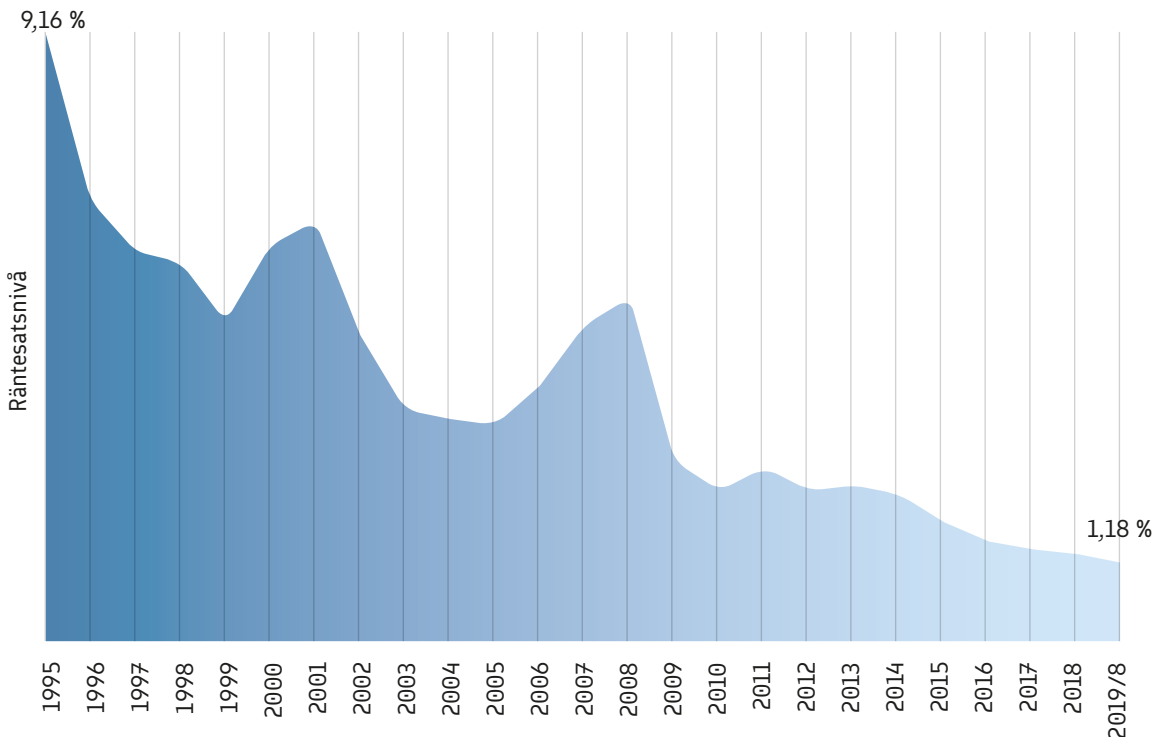
EURON I DAG

Europeiska ekonomiska och monetära unionen är stabilare, och för konsumenterna är euron populärare än någonsin. Av invånarna i euroländerna anser 75 procent att euron är en bra sak. Euron är den valuta som näst efter amerikanska dollarn används mest i världen: 36 procent av alla betalningstransaktioner görs i euro, och 60 länder har bundit sin valuta till euron. Tjugoåriga euron har ökat handeln och minskat företagens valutarisker och mängden pappersarbete. Företag kan

finansiera sina investeringar till lägre kostnader, och de stater som använder euron sparar varje år cirka 70 miljarder euro i räntekostnader. Euron är till fördel också för konsumenterna: till exempel resenärer besparas från besväret med och kostnaderna för valutaväxling. De som gör inköp kan direkt jämföra priserna i olika länder sinsemellan. Europeiska centralbanken ser till att priserna är stabila, och därför är bolånen förmånligare och räntenivån lägre.

BOLÅNERÄNTORNAS PRISUTVECKLING I FINLAND 1995–2019

Den låga, stabila och mer förutsebara räntenivån som euron förde med sig har varit till stor fördel för de finländska konsumenterna. Ett exempel är bolånen. Före euron, 1995, betalade finländarna en ränta på i genomsnitt 9,16 procent på sina bolån. År 2019 var den faktiska genomsnittliga totalräntan på bolån endast 1,18 procent.

Källa: Suomen Rahatieto

Operation Rädda euron

Det största hotet mot euroområdet var från första början den globala finanskrisen. Denna utlöstes 2008 till följd av krisen på den amerikanska bolånemarknaden. Också Europa drabbades av ekonomiska svårigheter. Skatteintäkterna minskade, staternas kostnader och budgetunderskott ökade. Recessionen resulterade i att alltför många företag och konsumenter inte kunde återbetala sina skulder till bankerna. Vissa stater blev svårt skuldsatta då de försökte rädda sina banker.

Greklands svåra resa

Skuldkrisen bröt ut när det uppdagades att Grekland under flera år hade förvanskats sin ekonomiska statistik. Detta rubbade place-rarnas förtroende för den grekiska ekonomin, och landet måste betala allt högre räntor på sina lån. Grekland hade inga möjligheter att klara av betalningen av sina skulder på 360 miljarder euro. År 2010 försökte euroländerna under ledning av Tyskland finna lösningar och nå politiskt samförstånd för att hjälpa Grekland. Euroländerna och Internationella valutafonden IMF stödde Grekland med garantier på hundratals miljarder euro.

Räddningsprogram behövdes också för Portugal, Irland och Cypern. Länderna ställdes under den så kallade trojkans, dvs. kommissionens, Europeiska centralbankens och IMF:s övervakning. Räddningsprogrammen innefattade reformer vars syfte var en effektivisering i synnerhet av ländernas offentliga sektor. I slutet av 2013 var Irland det första landet som kunde avsluta sitt program för ekonomisk anpassning, och började på nytt lyfta lån direkt från kapitalmarknaden. Följande år kom också

Portugal och Spanien på fötter igen. År 2016 lyckades också Cypern med detta. För Grekland har det däremot varit svårare att genomföra de ekonomiska strukturreformerna och förbättra den ekonomiska situationen i landet. År 2018 blev landet fritt från räddningsprogrammet, men arbetslösheten i Grekland var fortfarande 2019 den högsta i euro- och EU-länderna. Krisen var en av de värsta i unionens historia. Den visade på ett rätt sätt hur djupt beroende euroländerna är av varandra. EU:s lagar, institutioner, människor och beslutsprocesser prövades till det yttersta. Krisen rev också upp en djup delningslinje mellan stödländerna i norr och hjälpmottagarländerna i söder.

Intensivare och striktare ekonomisk kontroll

När den akuta fasen av eurokrisen hade klarats av började EU-länderna åtgärda svagheter i den ekonomiska och monetära unionen. Euroländerna inrättade den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) 2010 samt Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) 2012 i syfte att säkerställa den finansiella stabiliteten i euroområdet. Dessa instrument var till hjälp för att snabbare komma ut ur krisen.

Många EU-ledare krävde att den ekonomiska och monetära unionen skulle stärkas för att hela EU skulle bli starkare. År 2015 offentliggjorde ordförandena för fem EU-institutioner en gemensam plan för att konsolidera Europeiska ekonomiska och monetära unionen senast 2025. Utifrån denna har kommissionen under de senaste åren offentliggjort konkreta förslag där målet är att öka EMU:s enhetlighet, effektivitet och ansvarsskyldighet. Ett exempel på detta är förslaget att inrätta Europeiska valutafonden (EVF).

Enligt medlemsländernas nya finanspolitiska avtal som är betydligt striktare kan bottenfällningen av medlemsländer som visar ett underskott ske mer automatiskt. Man hoppas att detta i fortsättningen kan förhindra att en skuld kris av samma typ som eurokrisen upprepas. EU-länderna och -organen har också börjat vidta åtgärder i syfte att förbättra EU:s ekonomiska styrning och kontroll. Varje höst ska medlemsländerna för kommissionen lägga fram sin budget för följande år. Förfarandet kallas den europeiska planeringsterminen. Medlemsländerna ska ändra sina nationella budgetar enligt kommissionens anmärkningar. Under de senaste åren har medlemsländerna dock varit ovilliga att verkställa kommissionens ändringskrav och gjort det i ojämn takt. Problem förekommer främst i länder där ekonomin är i obalans.

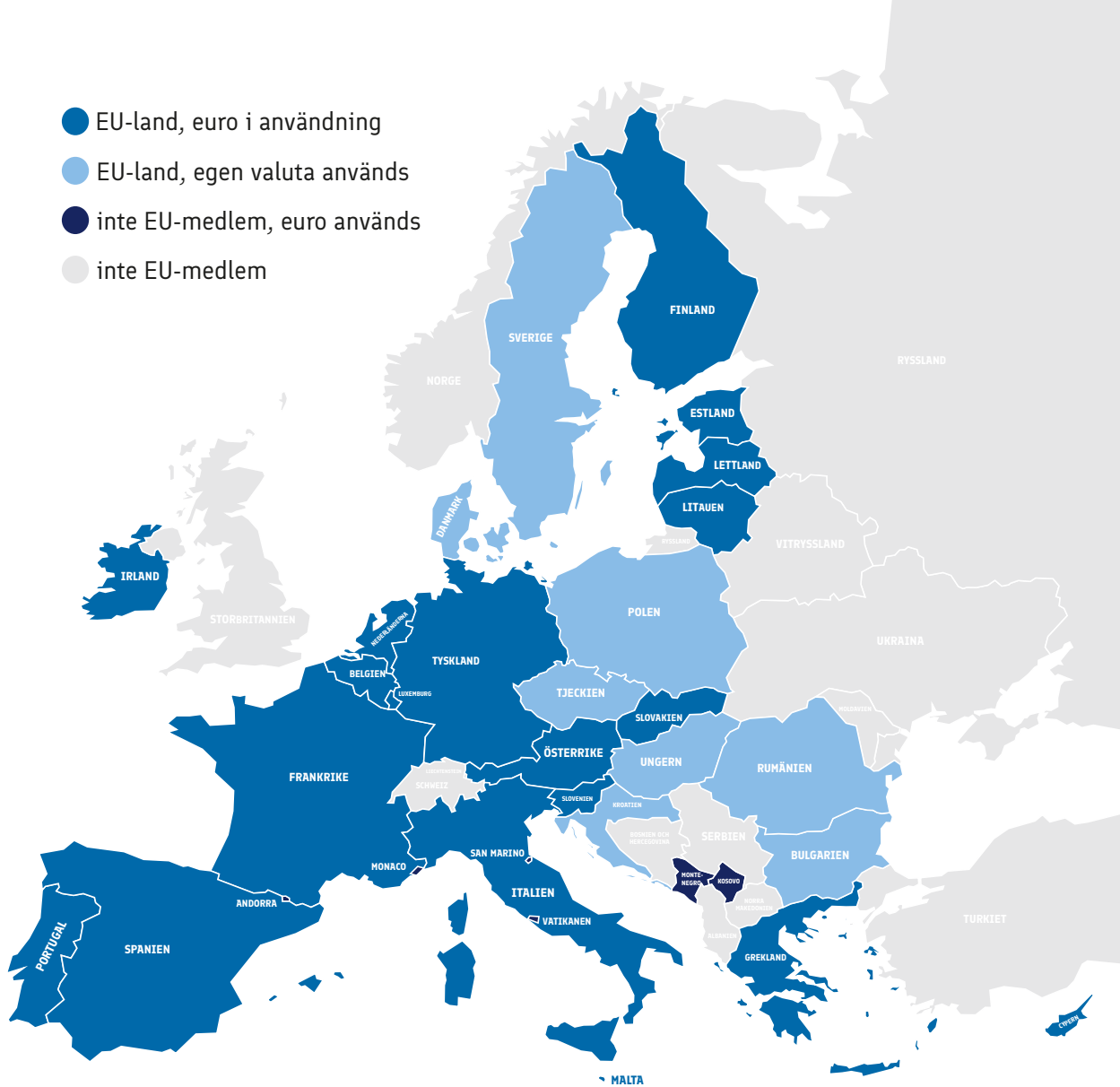
EMU stärks i små steg

Medlemsländernas iver att stärka EMU avtog när den ekonomiska krisen vände, och en ekonomisk tillväxt började i största delen av EU-länderna. Medlemsländerna har inte varit villiga att utvidga kommissionens maktbefogenheter eller skapa en gemensam representation för euroländerna i IMF. År 2017 föreslog Frankrikes president Emmanuel Macron bland annat en egen budget och finansminister för euroområdet. För många av medlemsländerna var förslagen alltför radikala. I synnerhet de så kallade Hansaländerna, som Nederländerna, Finland och de övriga nordiska länderna benämns EU-språk, motsatte sig en eurobudget och en utvidgning av det gemensamma ansvaret för ekonomin. Euroländerna nådde slutligen en uppgörelse om att upprätta en mindre eurobudget under EU:s budget. Syftet

med denna är att stimulera euroländernas konkurrenskraft. Beslutet var ett anspråkslöst, men viktigt genombrott. Frankrike hade önskat använda budgeten för att balansera ekonomin i euroländerna, med andra ord hade man en gemensam budget kunnat dela ut pengar till euroländer som har en sämre ekonomisk situation. Detta godkändes inte av Tyskland, Finland och de övriga nordiska länderna.

Då det gäller bankunionen har man framskridit längst. Den är ett tillsyns- och krislösningssystem på EU-nivå för bankerna. EU-bestämmelserna har inneburit en förbättring av skyddet för bankdepositioner, de europeiska bankernas öppenhet och ansvarsfullhet samt en omarbetning av deras förfaranden. Nya bestämmelser har också fastslagits gällande stängning av banker som kollapsar. Med en fond som inrättats för ändamålet säkerställer man att kostnaderna som stängningen av banker ger upphov till betalas av bankerna, och inte av skattebetalarna. År 2019 godkände medlemsländerna ett bankpaket som ytterligare minskar riskerna inom bankbranschen och stärker bankernas kapacitet att klara av störningar. För en fullständig bankunion krävs ytterligare att ett europeiskt depositions-skyddssystem inrättas, men medlemsländernas har inte nått enighet i ärendet. Också kapitalmarknadsunionen är fortfarande i sin linda, likaså målet att utvidga användningen av euro globalt.

Kommissionen har som mål att ytterligare fördjupa den ekonomiska och monetära unionen, men få tror på stora framsteg. ●

EUROLÄNDERNA

Euro används i 19 EU-länder. Euroländerna omfattar Belgien, Spanien, Nederländerna, Irland, Italien, Österrike, Grekland, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Portugal, Frankrike, Tyskland, Slovakien, Slovenien, Finland och Estland. Sverige och Danmark har fått dispens för att stå

utanför euron. De medlemsländer som inte nämns här förväntas ta euron i användning när de uppfyller kriterierna som krävs. Också sex stater som står utanför EU använder euron som sin valuta: Monaco, Andorra, San Marino, Vatikanstaten, Kosovo och Montenegro.

Finansiering från Europeiska unionen

EU:s prioriteringar framgår av budgeten

EU:s budget var 165,8 miljarder euro 2019. Vid första påseendet kan den verka stor, men EU:s budget är de facto liten. Beloppet är bara cirka en procent av alla medlemsländers sammanlagda bruttonationalprodukt. För jämförelsen kan det nämnas att exempelvis Tysklands årsbudget är cirka 1,2 biljoner euro och Amerikas förenta staters budget är mer än 20 gånger större än EU:s budget. EU:s makt grundar sig också i högre grad på lagar än på pengar. Dess budget är inte tillräcklig för att lösa problemen i Europa. Beloppet visar dock EU:s prioriteringar, och å andra sidan har EU:s olika typer av finansiering en stor hävstångseffekt. De projekt som stöds av EU sätter igång offentliga och privata investeringar i medlemsländerna.

I motsats till staterna kan EU inte ha några skulder. Och inte heller något överskott, detta ska återföras till medlemsstaterna. EU:s intäkter avgör hur mycket disponibla medel unionen har. EU:s budget finansieras med tullavgifter för produkter som importeras från områden utanför EU, mervärdesskatt (moms) som uppbärs på varor och tjänster i hela EU samt med medlemsavgifterna. Medlemsavgifterna är den överlägset största inkomstkällan för EU. Ju större ett medlemslands nationalekonomi är, desto högre är EU-medlemsavgiften. Mätt i euro betalar Tyskland mest för sitt medlemskap, nästmest Frankrike och Italien.

De två viktigaste dokumenten

Då det gäller EU:s pengar finns det två viktiga dokument. Det ena är årsbudgeten. Budgeten

bestämmer på årsnivå i detalj hur mycket pengar som står till förfogande för varje ärende. Beslut om årsbudgeten fattas i ett medbeslutandeförfarande av parlamentet och rådet, och deras godkännande kräver en kvalificerad majoritet. EU:s budget innefattar fonder genom vilka pengarna i EU-budgeten förmedlas till medlemsländerna. De största andelarna av kostnadskakan bildas av jordbruksstöden och regionutvecklingsstöden.

Det andra viktiga dokumentet heter flerårig finansieringsram, dvs. på EU-språk MFF – Multiannual Financial Framework. MFF fastställer för sju år i taget hur mycket pengar som står till unionens förfogande och hur detta belopp ska fördelas mellan de politiska sektorerna. Årsbudgetarna är underkastade finansieringsramen. För 2021–2027 föreslår kommissionen 1 279,4 miljarder euro som total nivå för finansieringsramen. Beroende på beräkningssättet svarar det mot 1,11–1,14 procent av medlemsländernas bruttonationalprodukt. Ett avtal om finansieringsramarna kräver parlamentets godkännande och medlemsländernas enhälliga beslut i rådet.

Nya utmaningar, nya utgifter

EU har under de senaste åren fått ta itu med många nya utmaningar, allt mellan klimatkris och terrorism. På grund av brexit förlorar EU dessutom på årsnivå 10–15 miljarder euro under följande finansieringsperiod. Storbritannien var EU:s näst största nettobetalare. Kommissionen föreslår att EU under de närmaste åren ska satsa mer på forskning och utveckling, den inre marknaden, miljöskydd

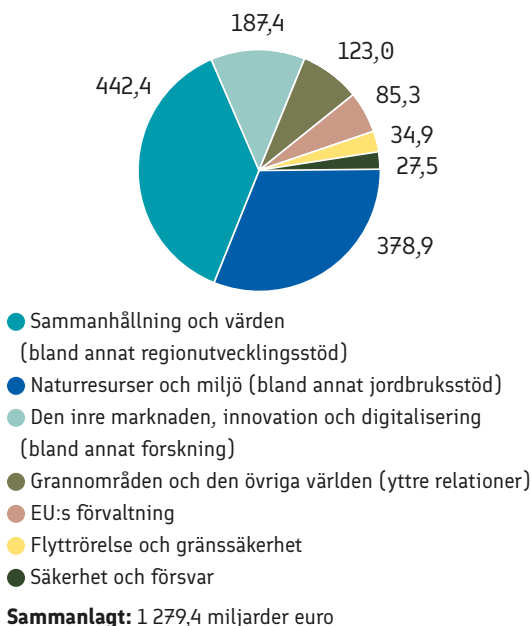
och bekämpning av klimatkrisen samt migration, säkerhet och försvar. Som motvikt föreslår kommissionen nedskärningar i jordbruks- och regionutvecklingsstöden.

Finansieringsramen är också enklare än tidigare. Antalet program, dvs. finansieringsobjekt, hade minskat med mer än en tredjedel, från 58 program till 37, till följd av att spridda finansieringsobjekt har sammanslagits och rationaliserats. Målet är också att försöka minska byråkratin som belastar stödmottagarna och förvaltningsmyndigheterna. Kommissionen har för EU föreslagit nya egna medel, dvs. penningkällor, till exempel plastavgifter som grundar sig på mängden plastförpackningsavfall som inte återvunnits. Dessa kunde årligen bidra med cirka 22 miljarder euro till kassan, med andra ord cirka 12 procent av alla intäkter. En annan nyhet är också EU-kommissionens förslag på att slopa nedsättningen av medlemsavgifterna. I dag debiteras Sverige, Danmark, Österrike, Tyskland och Nederländerna en nedsatt medlemsavgift. Länderna har ansökt om nedsättningar till följd av att deras ekonomistruktur är sådan, att de får proportionellt mindre av vissa slags EU-stöd. Till exempel Storbritannien fick från och med 1980-talet en nedsättning av sin medlemsavgift till följd av att landets jordbrukssektor är relativt liten. Det svåraste av reformförslagen gäller dock villkoren som anknyter till EU-medlens. Kommissionen föreslår en ny mekanism som innebär att unionen kunde avbryta eller minska EU-finansieringen för ett medlemsland, om brister upptäcks i iakttagandet av rättsstatsprincipen. Idén med villkor för EU-finansieringen stöter på kraftigt motstånd i de östeuropeiska länderna, i synnerhet Polen och Ungern.

Pengar orsakar tvister också inom EU

Enligt de kritiska rösterna borde kommissionen ha gjort en ännu modigare reform av EU:s finansiering. Trots nedskärningarna används två tredjedelar av EU-medlen också i fortsättningen för jordbruks- och regionutvecklingsstöd. En sak är säker: när man talar om pengar på EU-nivå präglas diskussionen av dispyter. Medlemsländerna har ofta olika åsikter om hur EU-pengarna ska användas. För att lösa unionens nya utmaningar, upprätthålla och utvidga EU-ländernas konkurrenskraft eller stödja de svagare medlemsländerna och inskränka skillnaderna mellan medlemsländerna? I allmänhet vill kommissionen och parlamentet höja EU-finansieringen, medan medlemsländerna, dvs. de slutliga betalarna, vill sänka den. Sist och slutligen är det EU-ländernas ledare som fattar beslut i de viktigaste frågorna.

EU:S BUDGETFÖRSLAG FÖR 2021–2027 (MILJARDER EURO)

AV VAD BESTÅR DE PENGAR (1,5 MILJARDER EURO) SOM FINLAND FÅR FRÅN EU?

**Totalt
1 500,6
miljoner
euro**

Konkurrenskraft som
främjar tillväxt och
sysselsättning 303,4
miljoner euro

EU:s forskningspro-
gram Horisont 2020
179,3 miljoner euro

Förnuftig och
inkluderande
tillväxt
561 miljoner euro

Stödet för avlägsna och gleset bebodda områden 34,8 miljoner euro

Infrastru

Den ekonomiska,
sociala och regiona-
la kohesionen 257,6
miljoner euro

Jordbruksstöden
537,2 miljoner euro

Direkt stöd till
odlarna 523,3
miljoner euro

Hållbar tillväxt:
naturresurser
873,2 miljoner euro

Landsbygds-
utvecklingsstöd
319,2 miljoner euro

Exempelvis det stöd som
av Europeiska fonden för
landsbygdsutveckling
beviljades för bland annat
utbildningsprojektet
Parasta poroa där man
utvecklar användningen av
renkött i den arktiska
livsmedelsproduktionen,
uppgick till 297 000 euro.

Havs- och fiskeristöd 8,8 miljoner euro

Övriga stöd 8,0 miljoner euro

Säkerhet och medborgarskap 30,8 miljoner euro

Förvaltning 35,6 miljoner euro

EU-institutionerna, de finländska EU-tjänstemännens
pensioner och Europa-skolorna 35,6 miljoner euro

Till exempel Helsingfors universitet fick ur programmet Horisont 2020 finansiering på totalt 17,8 miljoner euro för 40 olika projekt.

Erasmus studentutbytesprogram 34,6 miljoner euro

strukturprogrammet för ett sammanlänkat Europa 17,3 miljoner euro

Till exempel inom finansieringsprogrammet Northern Periphery and Arctic, dvs. norra periferin och Arktis, uppgick stödet för ett enskilt projekt till i genomsnitt 5,4 miljoner euro.

Till exempel en finländsk odlare får ett jordbruksstöd på 240 euro per hektar, med andra ord ä stödbeloppet för en medelstor jordbruksenhet 11 280 euro per år. Stöden utgör cirka en tredjedel av de finländska producenternas totala inkomster.

Varje år betalar EU 50 euro till alla finländare

Finland hör till de EU-länder som kräver en strikt budgetdisciplin. Bortsett från de första åren har Finland under medlemskapet varit en av EU:s nettobetalare. Under den innevarande finansieringsperioden, dvs. 2014–2020, har Finland fått en EU-finansiering på totalt 5,4 miljarder euro och betalat 7 miljarder till EU. Nittio procent av de EU-pengar som Finland fått består av jordbruksstöd, pengar som allokerats för region- och strukturpolitik samt forskningsprogrammet Horisont.

Finlands nettobetalning till EU har under de senaste åren varit cirka 50 euro per år och invånare. Finland är en av nettobetalarna som betalar minst. Vi betalar klart mindre än exempelvis Nederländerna, Sverige, Tyskland, Danmark och Österrike, trots att deras avgifter har nedsatts. Också Frankrike och Italien, som kämpar med ekonomiska svårigheter, är större nettobetalare än Finland. I proportion till invånarantalet var EU:s största nettobetalare 2017 Sverige (139 euro per invånare), Tyskland (129 euro) och Danmark (122 euro). De som får mest EU-stöd räknat per invånare är Litauen (448 euro per invånare), Estland (358 euro) och Grekland (349 euro). ●

Bekämpning av klimatförändringen 6,1 miljoner euro

Inre säkerhet 7,3 miljoner euro

Asylansökan, invandring och integration 11,7 miljoner euro

Stöd för ämbetsverk som är verksamma i Finland 4,5 miljoner euro

Hälsoprogram 2,1 miljoner euro

Övriga stöd 5,2 miljoner euro

För exempelvis integrationsåtgärder i Finland erhöles totalt 2,4 miljoner euro.

EU vakar över hederlig konkurrens

Mellan medlemsländerna finns det stora skillnader i beskattningen

EU har alltsedan etableringen haft regler som försvarar hederlig konkurrens. Dessa påverkar i hög grad människornas vardag, eftersom vi dagligen kommer i kontakt med marknaden. Konkurrenspolitik är en sektor där EU har omfattande befogenheter. I konkurrensfrågor verkar kommissionen i det närmaste självständigt, och ingriper sällan i beslut. Tack vare detta har EU kunnat bevara sin funktionsförmåga i konkurrenspolitiken, och EU har i allmänhet kunnat reagera på identifierade marknadsstörningar.

I konkurrenspolitiken är det helt enkelt fråga om att främja en sund konkurrens mellan företag på den gemensamma inre marknaden. Konkurrensen får företag att konkurrera med meriter – priser, kvalitet och innovationer – och tillgodose konsumenternas behov. Genom konkurrensen faller på detta sätt makten i konsumenternas händer. Tack vare strikta och neutrala regler har alla företag lika verksamhetsförutsättningar och möjligheter att

gå framgång. Den starka och regelbaserade konkurrensen är också en av stödpelarna för Europas välstånd och välfärd.

Den strikta övervakningen fungerar

Kommissionen kämpar mot monopol och hindrar medlemsländerna från att gynna företag i sitt eget land på bekostnad av aktörer från andra EU-länder. Kommissionen kan påföra böter, om ett företag eller en stat bryter mot konkurrensreglerna. Enligt EU-reglerna ska företag och samfund underrätta kommissionen om alla stora företagsavtal samt fusioner eller företagsköp som leder till att något företag kan få en dominerande ställning inom någon marknadssektor.

Kommissionen har makt att besluta enligt vilka villkor stora företagsköp kan tillåtas. Under 30 år har EU meddelat 30 negativa och 6 000 positiva beslut gällande företagsfusioner. Fusioner, allianser och andra företagssammanslagningar får inte vara till förfång för konkurrensen på den inre marknaden. Besluten grundar sig på en rättslig och ekonomisk analys. Dessutom löser kommissionen upp karteller och bestämmer vilken typ av statsstöd de nationella eller regionala förvaltningarna kan bevilja företag. Kommissionen kan kräva att ett stöd ska återbetalas, om något EU-medlemsland beviljar ett lagstridigt stöd eller försummar att informera om ett beviljat

Kommissionens ledande vice ordförande Margrethe Vestager påförde 2014–2019 böter på flera miljarder euro för sökmotorjätten Google.

EU BÖTFÄLLER GLOBALT

I konkurrenspolitiken är EU förutom en unionsintern också en internationell aktör. Tack vare den stora inre marknaden har EU stort ekonomiskt inflytande. Kommissionen kan meddela förbud eller påföra böter också då det gäller amerikanska eller asiatiska företag som är verksamma i Europa. Kommissionen har under de senaste åren inte tvekat då det gällt att stämma exempelvis Silicon Valleys storföretag. Under

perioden 2014–2019 påförde kommissionen böter på flera miljarder euro för exempel sökmotorjätten Google på grund av orättvis konkurrens. EU har också straffat Apple, Starbucks, McDonalds, Microsoft, Facebook och Intel för brott mot konkurrensreglerna. År 2016 konstaterade kommissionen att Irland beviljat Apple en grundlös skattefördel värd 13 miljarder euro.

stöd. Under de senaste åren har kommissionen gett medlemsländernas konkurrensmyndigheter allt större befogenheter att övervaka konkurrensfrågor.

Nya konkurrensregler?

Konkurrensreglerna har under de senaste åren placerats högt på agendan för medlemsländernas ledare. Globaliseringen accelererar, vilket har lett till betydande konsekvenser för näringslivet samt de ekonomiska strukturerna. Förändringarna kräver att EU vidtar kraftigare åtgärder för att försvara Europas intressen. Under den senaste tiden har den infekterade politiska situationen i världen gett upphov till ytterligare utmaningar. I synnerhet Kinas allt större inflytande och de handels- och industripolitiska medel som landet tar till har väckt allt större oro i Europa. Kineserna kan exempelvis delta i europeisk offentlig upphandling, men européerna kan inte göra det i Kina.

Även i handelspolitiken är EU-diskussionen ofta ideologisk och känsloladdad. Enligt

den traditionella tankemodellen lär sig de europeiska företagen att bli konkurrenskraftiga på hemmamarknaden där konkurrensen är hård. I synnerhet Tyskland, Frankrike och andra stora EU-länder anser att EU inte i dagens läge kan svara på de utmaningar som satts upp av Kina och andra globala ekonomiska makter. Frankrike och Tyskland önskar en reform av EU:s industripolitik och konkurrensregler så att Europa kunde skapa storföretag som med stöd av sitt betydande marknadsinflytande kunde konkurrera på ett jämställt sett med amerikanska och kinesiska storföretag. Många små medlemsländer är dock av annan åsikt. När marknaden koncentreras till stora aktörer leder det dels till att priserna stiger då konkurrensen minskar och dels också till att verksamheten hos de små medlemsländernas företag försvåras på den gemensamma marknaden. Det som är säkert är att reformen av industripolitiken och konkurrensreglerna kommer att vara i rampljuset under denna EU-valperiod. ●

EU och beskattningen

Stora skillnader mellan medlemsländerna

Skattefrågor är i stor utsträckning underställda medlemsländernas egna beslutsbefogenheter. Varje EU-land beslutar självt hur mycket skatter som ska uppbäras av medborgarna. Medlemsländerna svarar också för skatteuppbörden. Mellan medlemsländerna finns det fortfarande stora skillnader i fråga om skattesystemen och skattesatserna. Till exempel i Ungern är företagsskattesatsen endast 9 procent, medan den i Frankrike är 3 procent. I Bulgarien är medelinkomsttagarnas inkomstskattesats 10 och i Belgien 38.

Den nationella beskattningen får dock inte sätta upp hinder för den inre marknadens funktion, dvs. skadar den fria rörligheten av varor, tjänster eller kapital. De primära målen för EU:s skattepolitik är också att eliminera de skattemässiga hindren för gränsöverskridande ekonomisk verksamhet, förhindra skadlig skattekonkurrens och skattefusk samt förbättra samarbetet mellan medlemsländernas skatteförvaltningar.

EU ingriper inte i den direkta beskattningen, dvs. inkomst-, förmögenhets- och kapital-skatterna. I många direktiv och EU-domstolens rättspraxis fastställs dock regler gällande bologsbeskattningen och privatpersonernas beskattning. Då det gäller den indirekta beskattningen är EU-regleringen mer omfattande. Den indirekta beskattningen innefattar skatter som inte uppbärs på inkomster eller förmögenhet. Dessa är mervärdesskatt, punktbeskattning, importtullar samt energiskatter och andra miljöavgifter.

Beskattningsfrågorna utvecklas långsamt

Medlemsländerna håller ett fast grepp om makten i beskattningsfrågor. Beskattningen har sedan den inre marknaden etablerades, dvs. sedan 1990-talet, harmoniserats inom EU, men utvecklingstakten är långsam. En central orsak till detta är kravet på enhällighet: Samtliga beslut om frågor som gäller beskattningen kräver i rådet ett enhälligt beslut av medlemsländerna. Parlamentet hörs endast i beskattningsfrågor.

Globalisering och många andra nya utmaningar skulle kräva alltmer gränsöverskridande samarbete, men kravet på enhällighet försvårar skattesamordningen. Kommissionen har också föreslagit en övergång till beslut med kvalificerad majoritet inom vissa beskattningsområden. På detta sätt kunde man få fart på beslutsprocessen. Många av medlemsländerna motsätter sig dock kommissionens förslag.

Skatteskalder

Under de senaste åren har skatteflyktsskandalerna bland multinationella företag som är verksamma i EU-länder och även bland privatpersoner dykt upp i rubrikerna. Detta har också lett till att beskattningsfrågor allt synligare tas upp på EU:s agenda. Bekämpning av skattebedrägerier och aggressiv skatteplanering var också en av de politiska prioriteringarna under den föregående valperioden. Kommissionen offentliggjorde närmare 30 lagförslag gällande beskattning mellan 2014

och 2019. Besluten om att inom beskattningen öka öppenheten och förbättra samarbetet mellan medlemsländerna har varit banbrytande. Besluten om gränsöverskridande beskattning för förhindrande av kringgående av skatt kan nämnas som exempel på detta.

Von der Leyens kommission har hållit sig till samma linje i beskattningsfrågor. Kommissionen vill ha en reform av bolagsskattesystemet och återställa kopplingen mellan beskattningen och företagets geografiska placering. Med andra ord ska ett företag betala skatt till det land där vinsten uppstår.

Bolagsskatteregleringen är föråldrad och svarar inte mot de nya digitala affärsmodellerna. EU agerar på egen hand, om inte OECD funnit en global lösning för beskattningen av företagsjättarna inom den digitala branschen före utgången av 2020. Därtill kommer kommissionen att förenkla företagsbeskattningsmiljön på den inre marknaden samtidigt som man försöker skapa en gemensam grund för samfundsbeskattningen. Det innebär att alla de företag som verkar i EU-länderna skulle iakttä ett och samma EU-system vid beräkning av sina skattepliktiga inkomster. ●

EU:S SKATTEPOLITIK

Personbeskattning

Inom EU åligger personbeskattningen medlemsländerna, men EU hjälper till i samordningen av exempelvis arvbeskattningen, pensionerna och sparbeloppen.

Bolagsbeskattning

Genom EU-reglering förhindras dubbelbeskattning av företag och projekt som verkar i mer än ett land. Syftet var att främja en mer jämlik skattebehandling av företag och bekämpa kringgående av skatt.

Punktbeskattning

Syftet med EU:s regler om punktbeskattning är att skillnaden mellan medlemslänternas alkohol-, tobaks- och energiskatter inte är till förfång för landsgränsöverskridande handel eller förvanskar konkurrensen.

Momsbeskattning

Syftet med momsreglerna är att garantera fri rörlighet av varor och en sund konkurrens på den inre marknaden. Momssat-

terna har miniminivåer. Miniminivån för de flesta varor och tjänster är 15 procent. Medlemsländerna har dock tillåtit stor flexibilitet, eftersom EU inte har fastställt någon maximinivå för momsen. Också avvikelser är möjliga. En nationellt lägre skattesats kan tillämpas på exempelvis läkemedel, böcker och livsmedel. Vissa tjänster och varor kan helt befrias från skatter.

Bekämpning av skattebedrägerier och kringgående av skatt

EU-reglerna ger medlemsländerna en möjlighet att på ett samordnat sätt ingripa i gränsöverskridande skattebedrägerier och kringgående av skatt.

Beskattning inom finansbranschen

Elva EU-länder har planer på att börja tillämpa en finanstransaktionsskatt vars syfte är att finansbranschen på ett rättvist sätt ska delta i finansieringen av den offentliga sektorn.

Stöd till regionerna

Varje medlemsland får regionutvecklingsstöd

Många har vid broar, vägar eller andra offentliga byggprojekt sett en skylt på vilken det anges att projektet har fått EU-finansiering. Alla områden inom Europeiska unionen berörs av regionutvecklingspolitiken. Syftet med denna är att minska den ekonomiska och sociala ojämlikheten mellan medlemsländerna samt kompensera de fattigare medlemsländerna för kostnaderna som integrationen ger upphov till.

Alla medlemsländer får regionutvecklingsstöd i en eller annan form från EU. I de förmodna länderna beviljas stödet för områden som lider av en den industriella strukturförändringen. Största delen av stödpengarna beviljas dock medlemsländer vars bruttonationalprodukt är lägre än 75 procent av genomsnittet för EU-länderna. Mätt i euro är EU:s regionutvecklingspolitik en av unionens viktigaste sektorer. Regionutvecklingsmedlens andel av EU:s budget har redan länge varit cirka en tredjedel.

EU:s expansion har lett till ett större behov av stöd

Regionutvecklingspolitikens betydelse har ökat i och med EU:s expansion. På 1970-talet anslöt sig Irland, Storbritannien och Danmark, vilket ledde till större välståndsskillnader inom gemenskapen, men först när Medelhavsländerna anslöt sig som medlemmar på 1980-talet blev skillnaderna gällande bruttonationalprodukten kännbara. Dessa tre länder fick på

1980- och 1990-talen mycket hjälp från EU.

När de östeuropeiska länderna anslöt sig som unionsmedlemmar 2004 växte klyftan mellan de rika och fattiga medlemsländerna och antog helt nya dimensioner. De länder som anslöt sig 2004, 2007 och 2013 har en bruttonationalprodukt som fortfarande är rejält lägre än genomsnittet för EU. De fattigaste medlemsländerna är Rumänien, Bulgarien, Kroatien, Lettland och Polen. Enligt bruttonationalprodukten är i sin tur Luxemburg, Österrike, Nederländerna, Sverige och Danmark de rikaste medlemsländerna. Också Finland ligger över medeltalet.

Efter expansionen 2004 har många tidigare stödmottagarländer, till exempel Spanien och Irland, inte längre varit kvalificerade för stöd. I dag är Polen det klart största mottagarlandet för regional- och kohesionsstöd. Efter den ekonomiska krisen framhävdes EU:s regionpolitiska roll ytterligare. Utan kohesionspolitik hade de välbehövliga offentliga investeringarna blivit 45 procent lägre i de fattigaste staterna.

Två huvudsakliga fonder

Regionpolitiken finansieras genom två huvudsakliga fonder. Dessa är Europeiska regionutvecklingsfonden (ERUF) och kohesionsfonden (KF). Ur Europeiska regionutvecklingsfonden finansieras regionala utvecklingsprojekt och stimuleras ekonomin i områden där utvecklingen släpar efter. Finansiering beviljas också för reform av stagnerande industriområden. Ur kohesionsfonden finansieras trafiknäts- och miljöprogram i EU-länder vars bruttonational-

produkt är under 90 procent av genomsnittet i EU. Ur den mindre Europeiska socialfonden finansieras yrkesutbildning och sysselsättning för arbetslösa. Tillsammans med Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (landsbygdsfonden) och Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) bildar dessa fonder Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI).

Målet är en stödpolitik som ger bättre resultat

Under den kommande finansieringsperioden 2021–2027 fokuserar EU i allt högre grad på frågor där EU-stöden ger den största nyttan. Den första av prioriteringarna kallas Ett smartare EU. I denna fokuserar man på innovation, digitalisering, ekonomisk omvandling och stöd till små och medelstora företag. Den andra prioriteringen är Ett grönare, koldioxidfritt EU där fokus ligger på att uppnå målen i Paris klimatavtal. För dessa två sektorer anvisas i fortsättningen 65–85 procent av anslagen.

Utdelningen av stöd grundar sig även i fortsättningen huvudsakligen på bruttonationalprodukten per invånare. Därtill börjar man tillämpa nya kriterier, till exempel ungdomsarbetslöshet, låg utbildningsnivå, klimatförändringen samt mottagande och integration av invandrare. De mest avlägsna områdena i Europa får också i fortsättningen särskilt stöd från EU. Alla program inkluderar en resultatram som innefattar kvantitativa mål, till exempel antal arbetstillfällen som skapas med hjälp av programmet. Dessutom kontrolleras resultatutfallet i fortsättningen varje år tillsammans med kommissionen. Avsikten är också att regionutvecklingsfonden ska förenkla och ge mer flexibilitet. Till exempel ansökan om utbetalning av stöd förenklas och övervakningen

av stödanvändningen underlättas. Övervakningen av användningen av regionstöden åligger huvudsakligen medlemsländerna.

Iakttagande av EU-reglerna ett villkor för att få stöd?

Under de senaste åren har utdelningen av regionutvecklingsmedel i allt högre grad präglats av tvister. Motsättningarna har intensifierats mellan de gamla, mer förmögna nettobetalarländerna och de nya, huvudsakligen östeuropeiska nettomottagarländerna. Många anser att resultaten som uppnåtts med hjälp av kohesionsmedlen är för magra, och därför har många kritiska röster höjts. De förmögna medlemsländerna kräver också att regionutvecklingsstöden ska omfattas av villkorlighet: inga stöd utbetalas, om inte EU-reglerna iakttas. Till exempel Polen har från unionen fått mer än 100 miljarder euro för att utveckla sin ekonomi, men landet har under de senaste åren kritiserats för att trampa ner EU-reglerna och principerna. Trots problemen är stödet för den ekonomiska och sociala kohesionen också i framtiden en väsentlig del av EU:s enhetspolitik. ●

FINLANDS EU-REGIONUTVECKLINGSMEDEL

Under finansieringsperioden 2014–2020 får Finland från Europeiska struktur- och investeringsfonden stöd på totalt 3,8 miljarder euro, dvs. cirka 690 euro per finländare. Finland har inte fått några stöd ur kohesionsfonden, eftersom landets bruttonationalprodukt alltid varit högre än 75 procent av genomsnittet i EU.

EU stimulerar forskning och innovation

Stöd för teknisk utveckling

Grundarna av Europeiska gemenskapen förutspådde redan på 1950-talet att Europas välstånd beror på huruvida Europa kan bevara sin ställning som världsledare inom teknik. Ända från början har innovationspolitiken varit ett viktigt område inom EU-lagstiftningen, och medlemsländerna har nästan utan undantag varit av samma åsikt om dess betydelse. Syftet med forsknings- och innovationspolitiken är att stärka Europas vetenskapliga och tekniska grund och på detta sätt hjälpa europeiska aktörer då det gäller att förbättra den internationella konkurrenskraften. Detta blir svårare år för år då den globala konkurrensen skärps.

Europa i kläm i konkurrensen

Grunden är i ordning: Europa har kreativitet, skicklighet och den behövliga kunskapsgrunden. Cirka två tredjedelar av den ekonomiska tillväxten i Europa har under de senaste decennierna grundat sig på innovationer. EU:s innovationskapacitet förbättrades 2019 redan för fjärde året i rad, och är nu bättre än USA:s. Innovationskapaciteten mäter hur väl idéer som härrör från innovationsbranscher kommer ut på marknaden, skapar arbetstillfällen och förbättrar Europas konkurrenskraft.

Det finns dock saker som kan förbättras. EU förlorar fortlöpande terräng i förhållande till Japan och Sydkorea. Kinas kapacitet växer tre gånger snabbare än EU:s. I förhållande till

bruttonationalprodukten används rejält mindre pengar för forskning och innovation i Europa än i USA och Japan. Det behövs också mycket mer riskkapitalplaceringar i Europa. I dagens läge når EU-länderna upp till endast en fjärdedel av USA:s nivå. Många startup-företag som vill växa har brist på kapital och stöter på problem med att komma in på marknaden, trots den inre marknaden. Patentering är dyr, standardisering långsam, och det råder brist på sakkunniga i Europa. Många forskare och innovativa företag flyttar i hopp om gynnsammare förhållanden till Nordamerika eller Asien.

Framgångsfonden ESIR

I EU-länderna behövs framför allt mer investeringar. I syfte att stödja investeringar upprättade kommissionen under den föregående perioden Europeiska investeringsprogrammet. Dess flaggskepp är Europeiska fonden för strategiska investeringar EFSI. Med hjälp av EFSI försöker man avhjälpa förtroendebristen och bryta den onda cirkeln med ringa investeringar som den ekonomiska krisen gett upphov till. EFSI-fonden är EU:s budgetgaranti. För Europeiska investeringsbankgruppen garanterar den ett skydd för den del av projekt till vilken de största riskerna anknyter. På detta sätt kan också högriskprojekt få finansiering.

Tillsammans med Europeiska investeringsbanken (EIB) förvaltar kommissionen fonden. Ur EFSI-fonden beviljas stöd för investeringar inom nyckelbranscher som omfattar bland

HORISONT EUROPA

EU:s första forskningsprogram inrättades 1983. I fråga om omfattning, tillämpningsområde och ambition har programmen blivit allt större. Budgeten för Horisont 2020 som pågår fram till 2020 är närmare 80 miljarder euro. Det är världens största i sitt slag. Största delen av pengarna anvisas för forskning som bedrivs inom områdena hälsa, livsmedel och jordbruk, informations- och kommunikationsteknik, nano-

vetenskap, energi, miljö, trafik, säkerhet, rymdforskning samt ekonomi- och samhällsvetenskaper. I projekten deltar vanligtvis universitet, forskningscentraler och företag samt enskilda forskare från många medlemsstater. Under finansieringsperioden 2021–2027 heter ramprogrammet Horisont Europa, och kommissionen föreslår 94 miljarder euro för detta.

annat infrastruktur, energieffektivitet och förnybar energi, forskning och innovation, miljö, jordbruk, digital teknik, utbildning, hälsa och sociala projekt. Den hjälper också små startup-företag med verksamhetsexpansion och -tillväxt genom att erbjuda finansiering.

EFSI har visat sig vara en framgång. Den har startat investeringar värda rejält mer än 400 miljarder euro i EU-länderna, och mer än 950 000 små och medelstora företag har dragit nytta av finansieringsmöjligheterna. Finansieringen väntas sätta fart på investeringar till ett värde på 500 miljarder euro och höja EU:s bruttonationalprodukt med 1,3 procent senast 2020. I Finland har EFSI finansierat exempelvis uppbyggnaden av 5G-nätet, förebyggandet av kroniska sjukdomar och nya metoder för rening av avloppsvatten.

InvestEU samlar finansieringen

Efter 2020 byter EFSI namn och utvidgar sitt verksamhetsområde. Under den nya finansieringsperioden heter EU:s investeringsprogram InvestEU. Programmet InvestEU för samman alla finansiella instrument som är avsedda att stödja EU:s investeringar. Med hjälp av detta försöker man skapa investeringar värda 650 miljarder euro under programperioden 2021–2027.

Under de kommande åren utlovas även andra ändringar i EU:s innovationspolitik. Europeiska innovationsrådet EIC inleder sin verksamhet 2021. EIC:s finansieringsansökningar är öppna, och man försöker med hjälp av personliga intervjuer finna de mest innovativa startup-företagen samt små och medelstora företagen i Europa. Det är inte längre EU som beslutar om beviljande av finansiering, utan det görs av erfarna placerare, entreprenörer och företrädare för forskarvärlden. ●

EU:s jordbrukspolitik

En central del av budgeten

Jordbrukspolitiken är ett av de äldsta, mest kända och även finansiellt största områdena inom EU-politiken. Ännu på 1980-talet var jordbruksstödens andel av unionens budget hisnande tre fjärdedelar, men under årens lopp har jordbrukets relativa betydelse minskat i och med att EU:s verksamhet expanderat. I dag är jordbrukets andel av EU:s utgifter drygt en tredjedel. Beslut gällande jordbruksfrågor fattas tillsammans med medlemsländerna, Europaparlamentet och kommissionen i ett medbeslutandeförfarande.

Målet är att utveckla hela landsbygden

Det ursprungliga syftet med jordbrukspolitiken var ett självförsörjande jordbruk i Europa till följd av att den europeiska produktionen inte var tillräcklig för att svara på efterfrågan i världsdelen. Utfallet överskred förväntningarna. Därefter måste jordbrukspolitiken sättas in på ett nytt spår: för att slippa överproduktion reviderades politiken så att den blev mer marknadsbaserad. På 1990-talet ersattes de prisstöd som var bundna till produktionsvolymerna med stöd som utbetalades direkt till odlarna, och mål för hållbar utveckling inkluderades också. I dag har det europeiska jordbruket en viktig uppgift i livsmedelsförsörjningen för befolkningen i medlemsländerna och hela världen. EU är en av världens största livsmedelsexportörer.

För att beviljas stöd ska jordbrukarna följa bestämmelserna om bland annat livsmedels säkerhet, djurens välbefinnande och miljö.

Under de senaste decennierna har fokus i EU:s jordbrukspolitik flyttats från enbart produktionsstöd till stöd för landsbygdsutvecklingen och miljöskydd. Det europeiska jordbruket har en viktig uppgift i bekämpningen av klimatförändringen samt i skyddet av vilda växter och djur.

Stora förändringar i jordbruket

EU:s jordbrukspolitik består av två pelare. Den ena pelaren består av inkomststöd och marknadsåtgärder, den andra av landsbygdsutveckling.

Finland har program för landsbygdsutveckling i Fastlandsfinland och Landskapet Åland.

Den senaste stora reformen av jordbrukspolitiken trädde i kraft 2015, men följande reform behandlas redan i EU:s organ. Avsikten är att godkänna reformen som en del av den fleråriga finansieringsramen 2021–2027. Jordbrukspolitikens verksamhetsmiljö har förändrats på många sätt under de senaste åren. Den geopolitiska osäkerheten, Världshandelsorganisationen WTO:s lamslagning, protektionismen och handelskrigen påverkar var och en den europeiska jordbruksmarknaden. Jordbruket måste också effektivare än i dag svara på utmaningen som klimatförändringen för med sig. Inom den närmaste framtiden påverkas näringen i väsentlig grad också av digitaliseringen.

Av denna anledning föreslår kommissionen många ändringar i jordbruksbudgeten 2021–2027. Jordbrukets andel av utgifterna blir i fortsättningen allt mindre, drygt 28

procent. Den första pelaren, dvs. den som gäller jordbruksstöd, är fortfarande den primära och står för närmare 80 procent av utgifterna. Odlarnas direkta inkomststöd förblir även i fortsättningen grunden för EU:s jordbrukspolitik. Syftet med inkomststöden är att hjälpa små och medelstora jordbruksheter samt uppmuntra unga personer att bli odlare. Vart och ett EU-land fastställer i sin strategiplan hur man har för avsikt att uppnå målen på EU-nivå och hur man samtidigt tillgodoser behoven bland de egna odlarna och landsbygdssamfundet.

Hållbart och lönsamt fiske

EU:s fiskeripolitik var i början en del av jordbrukspolitiken, men på 1970-talet då de stora fiskeriländerna Storbritannien, Irland och Danmark anslöt sig som medlemmar i Europeiska ekonomiska gemenskapen behövdes separata gemensamma spelregler. EU började fatta beslut om användningen av de gemensamma naturresurserna, bevarandet och skyddet av fiskresurserna samt de internationella relationerna inom fiskeri. Fiskresurserna är gemensamma, och enligt EU:s fiskeripolitik har alla fiskeflottor i EU-länderna av denna anledning lika rätt att verka inom EU:s vattenområden. På detta sätt tryggas lika konkurrens.

Syftet med fiskeripolitiken är också att säkerställa att hållbara principer iakttas i EU:s fiskeri så att fiskstammarnas storlek och produktiviteten inte äventyras på lång sikt. Ett annat mål är att stödja fiskeriet som näring och trygga en rimlig levnadsstandard för fiskerisamfundet. Den senaste reformen av fiskeripolitiken trädde i kraft 2014. Den gav EU-länderna allt större påverkningsmöjligheter på nationell och regional nivå. ●

JORDBRUKET I MEDLEMSLÄNDERNA

Det finns cirka 11,9 miljoner jordbruksheter i EU-länderna. Sektorn sysselsätter drygt 12 miljoner människor. Av staternas areal är cirka 57 procent landsbygdsområden, där 24 procent av befolkningen bor. Trettioåtta procent av EU:s totala budget, dvs. 408,31 miljarder euro, används 2014–2020 för jordbrukspolitiken. Av detta belopp utgörs 308,73 miljarder euro av direkta inkomststöd och resten av landsbygdsutvecklingsstöd. Den största stödmottagaren är Frankrike vars andel av stödpotten är 16 procent. De stora jordbruksländerna omfattar också Tyskland, Spanien, Italien, Polen, Grekland och Rumänien. Finland får jordbruksstöd på 6,1 miljarder euro 2014–2020. EU:s jordbruksstöd kostar cirka 30 cent per dag och EU-medborgare.

URSPRUNGSMÄRKNING

Vilken är den gemensamma nämnaren för Feta, Lapplands mandelpotatis och Champagne? Alla har EU:s namnskydd. Med namnskydd avses skyddade ursprungsbeteckningar (SUB) och geografiska beteckningar (SGB) samt sådana kvalitetssystem på EU-nivå som gäller garanterade traditionella specialiteter (TSG). Syftet med namnskyddssystemet är att skydda produkter mot missbruk av ett vedertaget namn. För konsumenten innebär skyddet en garanti för att produktens ursprung, råmaterial och tillverkningsmetoder är kända. I EU har cirka 3 400 namn skyddats.

4

EU och världen

EU har under 2010-talet blivit en allt synligare global kraft. Unionen är ledare för kampen mot klimatförändringen, förespråkare för regelbaserad världshandel och den största finansiären av utvecklingshjälp. Unionen arbetar för att stärka freden, demokratin och de mänskliga rättigheterna. För ett par år sedan fick säkerhetsproblemen i närområdena EU-länderna på alerten då det gällde att skydda de gemensamma värdena, intressena och framför allt säkerheten. EU har också under den senaste tiden tagit några steg framåt i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Europeiska unionen är i dag och i framtiden en eftertraktad samarbetspartner på olika håll i världen. För att EU ska kunna svara på denna efterfrågan måste unionen framstå som enhetlig. Fortfarande är EU dock i många fall en ineffektiv och inkonsekvent global aktör. Vad beror det på, och hur försöker unionen svara på de globala utmaningarna?

Europeiska unionen som en global aktör

Världen är lyhörd för ett enhetligt EU

EU:s verksamhet och inflytande slutar inte vid de yttre gränserna av unionen. Och vice versa: händelser på andra sidan jordklotet påverkar genom globaliseringen de europeiska människorna i allt högre grad. Det är av många orsaker viktigt att EU är samstämmigt ute i världen. För det första förefaller även EU:s stora länder, exempelvis Frankrike och Tyskland, små för Kina och andra globala konkurrenter. Konkurrentländerna måste dock vara lyhörda för ett enhetligt EU. EU:s globala betydelse har ökat varje gång unionen utvidgat sina befogenheter eller expanderat. EU är en stark global aktör framför allt tack vare sin storlek: befolkningsmässigt sett är unionen världens största handelsgemenskap vars gemensamma marknad är mer än 40 procent större än USA:s.

Från alternativet kalla kriget till vägvisare

På 1970-talet kom gemenskapens dåvarande medlemsländer överens om ett fritt mellanstatligt samarbete inom utrikespolitiken. Det kallades Den politiska koordinationen i Europa. Man lade märke till att samarbetet förde nytta med sig. Medlemsländerna började begrunda huruvida Europeiska gemenskapen kunde bli ett alternativ parallellt med de två parterna i kalla kriget, dvs. USA och Sovjetunionen. Alternativet kunde stöda ett multilateralt samarbete och liberalism samt främja en fredlig konfliktlösning och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna.

När kalla kriget tog slut flyttades diskussionen om att bygga upp en gemensam utrikespolitik till en helt ny nivå. År 1992 gav Maastrichtfördraget ramarna för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiska lagstiftning. Nu hade unionen för första gången en chans att samstämmigt företräda medlemsländerna utanför unionen, till exempel i FN. I och med Lissabonfördraget fick EU nya globala företrädare: Europeiska rådets ordförande och den höga representanten för utrikes- och säkerhetspolitiken. Dessutom var Lissabonfördraget startskottet för EU:s "utrikesministerium" (EEAS). Syftet med benämningarna var också att höja EU:s internationella profil. I dag har EU diplomatiska förbindelser med nästan alla stater i världen och stort inflytande i internationella organisationer, såsom Förenta nationernas specialorganisationer, samt toppmöten där miljö och utveckling behandlas.

Ofta är det svårt att hitta en gemensam linje

EU:s befogenheter i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken omfattar alla sektorer inom utrikespolitiken och samtliga frågor gällande unionens säkerhet. I utrikespolitiska ärenden måste medlemsländerna finna en gemensam ståndpunkt. Ett medlemsland kan dock välja att avstå från att rösta. Under den senaste tiden har medlemsländerna beslutat att exempelvis stöda det syriska folket med

EU:s utrikestjänst (EEAS) finns i Bryssel.

krishjälp till ett värde på 9,4 miljarder euro, främjat fredsprocessen i Mellanöstern samt sökt gemensamma metoder för att försvara sig mot hybridhot. Men EU har de facto ingen gemensam utrikespolitik. Den europeiska utrikespolitiken omfattar både den internationella politik som bedrivs av EU och den som bedrivs av medlemsländerna själva, tillsammans eller åtskilt. I motsats till handelspolitiken är utrikes- och säkerhetspolitiken avhängig av mellanstatlig konsensus. Ofta är det svårt att nå enhällighet. EU:s största medlemsland Tyskland har på grund av sin egen historiska barlast stora svårigheter att för EU tillåta en roll som statlig aktör i utrikesärenden. Frankrike i sin tur har traditionellt varit redo att fortsätta på denna linje.

EU:s förändrade position

Efter kalla kriget fungerade EU:s ekonomiska potential och dess eget exempel på fredlig lösning av tvister som incitament för andra världsdelar. USA:s stöd och dess världspolitiska ledarroll var dock centrala för EU:s internationella operativa kapacitet. Under den senaste hälften av 2010-talet förändrades den globala maktbalansen och därigenom också EU:s position. År 2016 röstade man i Storbritannien för ett utträde ur unionen, och i USA valdes motståndaren av globalisering, multilateralt samarbete och fri handel Donald Trump till president. USA drog sig tillbaka från sin roll som global ledare och upphörde med sitt stöd för unionens integrationsutveckling. På grund av Storbritanniens utträde har EU dessutom förlorat sin viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska styrka. Som svar offentliggjorde EU en utrikes- och säkerhetspolitisk strategi. EU är en global betalare då det gäller exempelvis utvecklingshjälp, och av denna anledning borde unionen också ha global kraft.

MÅLEN FÖR EU:S GEMENSAMMA UTRIKESPOLITIK ÄR ATT

- effektivt och enhälligt svara på globala utmaningar samt kriser som utbryter i närområden.
- skydda de europeiska värdena och unionens säkerhet.
- bekämpa protektionism och bevara EU-handelns öppna och regelbaserade standarder.
- främja fred och välfärd i hela världen.

En trovärdig internationell aktör som mål

EU:s specialitet är en så kallad mjuk styrka. Det primära syftet med EU:s utrikespolitik har alltsedan början varit att trygga säkerhet, stabilitet, demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna inom både Europas närregioner och andra känsliga områden på olika håll i världen. EU använder sin mjuka styrka till exempel i valbevakning, humanitär hjälp och utvecklingshjälp.

I dag lyckas EU försvara sitt gemensamma intresse samstämmt i synnerhet när handelsrelationer ingås. Men i frågor som gäller den nationella självbestämmanderätten dyker problemen upp. Europas beroende av Ryssland då det gäller den framtida energin eller Kinas investeringar på den europeiska marknaden är exempel på dessa. Kina har investerat mycket pengar i Medelhavsländernas

infrastruktur, och dessa medlemsländer har nödvändigtvis inte varit redo att kritisera Kina jämsides med de övriga medlemsländerna. EU lyckades inte hålla fälla en dom i fallet med giftgasattacker i Salisbury, Storbritannien 2018, trots att det fanns starka bevis mot Ryssland.

Det finns många orsaker till meningsskiljaktigheterna eller den bristande gemenskapen som det kallas på EU-språk. En av dessa är medlemsländernas inrikespolitik: i många länder har ett parti som betonar nationell självbestämmanderätt tagit makten. Dessutom har relationen mellan kommissionen och många medlemsländer försämrats på grund av den ekonomiska krisen. De stora medlemsländerna bedriver fortfarande sin egen diplomati. EU betraktas som en trovärdig global aktör först när unionen faktiskt är samstämmt. Det tar tid att uppnå detta mål. ●

HALLÅ, HÖR EU?

USA:s tidigare utrikesminister Henry Kissinger beklagade sig i tiderna över att EU inte har något telefonnummer dit man kan ringa gällande utrikespolitiska frågor. Nu finns det ansvars personer. Den höga representanten, EU:s utrikestjänst (EEAS) och medlemsländerna svarar för genomförandet och verkställigheten av EU:s utrikespolitik.

Europeiska rådet sätter i sin tur upp de allmänna riktlinjerna för EU:s utrikespolitik.

Medlemsländernas utrikesministrar sammanträder en gång per månad för att

fatta beslut i EU:s utrikesärenden. Försvarsministrarna sammanträder i sin tur fyra gånger per år för att diskutera försvars- och säkerhetsfrågor.

I utrikesfrågor kan rådets sammansättning variera enligt mötestemana. Efter behov deltar också de nationella utvecklings-, handels- eller försvarsministrarna i plenumen. Utrikesministermötet leds av den höga representanten för utrikes- och säkerhetspolitiken. Representanten kan ge förslag, men EU-ländernas ministrar fattar de slutliga besluten.

EU:S KRISHANTERING

Inom ramen för det internationella ansvaret och uppbyggandet av den gemensamma säkerheten deltar Finland i den internationella krishanteringen. Genom krishanteringen försöker man förebygga en utvidgning av konflikter, skapa stabilitet och utvecklingsförutsättningar inom området samt minska den humanitära nöden. Staterna i hela världen är starkt beroende av varandra, och effekterna av en kris slår ut på ett stort område. Inom krishanteringen är Europeiska unionen den mest centrala aktören för Finland. Civilkrishanteringsoperationer ordnas förutom i krisområden också inom områden där samhällena behöver extern hjälp. Operationerna fokuserar på utveckling av polisverksamheten, rättsväsendet, gränsbevakningen, tullväsendet, fängsväsendet samt den övriga förvaltningen eller exempelvis främjande av minoritetsfrågor och demokrati. EU:s aktuella militära operationer och civilkrishanteringsoperationer:

- ALTHEA/BiH (Bosnien och Hercegovina)
- EU NAVFOR Somalia (Somalias kust)
- EUAM Iraq (Irak)
- EUAM Ukraine (Ukraina)
- EUBAM Libya (Libyen)
- EUBAM Moldova and Ukraine (Moldavien och Ukraina)
- EUBAM Rafah (Rafah gränsövergångsstället vid gränsen mellan Gaza och Egypten)
- EUCAP Somalia (Somalia)
- EUCAP Sahel Mali (Mali)
- EUCAP Sahel Niger (Niger)
- EULEX Kosovo (Kosovo)
- EUMM Georgia (Georgien)
- EUNAVFOR MED Operation Sophia (Medelhavet)
- EUPOL COPPS/Palestinian Territories (Palestina)
- EUTM RCA (Centralafrikanska republiken)
- EUTM Somalia (Somalia)
- EUTM-Mali (Mali)

Övervakningsmissionen EUMM Georgien inrättades i september 2008 i syfte att övervaka fredsavtalet mellan Georgien och Ryssland.

EU är den globala klimatledaren

Klimatkrisen slår till i människors medvetande

Klimatuppvärmningen är vår tids värsta kris. Klimatforskare i hela världen började redan på 1960-talet tala om den globala uppvärmningen. Också i Europa reagerade dock beslutsfattarna långsamt på detta. År 1988 grundade FN den mellanstatliga klimatförändringspanelen. Panelen har lyckats fästa världens uppmärksamhet på de katastrofala följderna av klimatuppvärmningen, och klimatkrisen har på 2010-talet slagit till med kraft i människors medvetande. Klimatuppvärmningen beror på att koncentrationerna av koldioxid (CO_2) och andra växthusgaser ökar i atmosfären. Temperaturen har redan blivit en grad högre än under den förindustriella tiden till följd av utsläpp som orsakas av människan. Konsekvenserna av uppvärmningen är redan skönjbara: havsvattennivån höjs och glaciärerna smälter i allt raskare takt.

Mot striktare klimatmål

EU:s första klimatmål sattes upp på 1990-talet. Dessa grundade sig på det internationella mål som sattes upp 1996 om att begränsa klimatuppvärmningen till två grader samt på de överenskomna utsläppsminskningarna i Kyotoprotokollet. De låter inte så ambitiösa: EU:s dåvarande 15 medlemsländer förband sig att minska sina utsläpp med 8 procent jämfört med nivån 1990. Den första perioden i Kyoto-protokollet slutade 2012. Samma år tog EU ett stort steg framåt i kampen mot klimatförändringen. Medlemsländernas ledare förband sig till ett mål för unionen att skära ned sina utsläpp med minst 20 procent senast 2020, att utvidga marknadsandelen för förnybar energi med 20 procent och att minska den totala energiförbrukningen med 20 procent. På EU-språk kallas beslutet 20:20:20-paketet. EU har redan överskridit målen för paketet. Utöver detta mål kom EU-länderna överens om bindande lagstiftning i syfte att skära ned skadliga utsläpp inom EU-området. Största delen av åtgärderna som vidtas gäller investeringar i ny teknik också för att skapa flera arbetstillfällen och stimulera den ekonomiska tillväxten.

EU:S HUVUDFÖRHANDLARE I KLIMATFRÅGOR ELINA BARDRAM: GLOBALT SAMARBETE KRÄVS FÖR ATT LÖSA KLIMATUTMANINGEN

Elina Bardram jobbar för kommissionen och minns väl tiden då klimatfrågorna ännu inte stod i fokus i EU-beslutsfattarnas arbete.

– När jag började arbeta vid kommissionens generaldirektorat för utrikestjänsten i början av 2000-talet fick jag ansvaret för klimatfrågor. Klimat- och miljöfrågorna betraktades som mjuka, gröna teman som lämpar sig bra för unga, nordiska kvinnor, konstaterar Bardram.

Därefter har det hunnit hända mycket. Klimatfrågorna har blivit hård politik på alla dess nivåer och inom alla dess sektorer. I sitt nuvarande arbete vid generaldirektoratet för klimatfrågor svarar Bardram för de internationella relationerna inom klimatpolitiken. Bardram har verkat som ledare för EU-delegationen vid bland annat klimatförhandlingarna i Paris. Klimatmötet i Paris har av en god orsak präntats in i hennes minne.

– Det var som ett två veckor långt maratonlopp. Där hann man gå igenom hela känslspektret, beskriver Bardram.

Förutom att Bardram var ledare för kommissionens grupp med mer än 50 förhandlare

samordnade hon också flera hundra förhandlares arbete och hade bilaterala förhandlingar med de olika länderna. Det var en tung erfarenhet också på grund av att teamet vakade hela tiden.

– Det fanns övernattningsrum i förhandlingslokalerna, och i dessa kunde man ta en halv timmes tupplur på pauserna.

Arbetet bar frukt. Klimatavtalet från Paris roddes i land. Enligt klimatförhandlaren har det samtidigt varit både fantastiskt och tungt att vara med och bevittna hur EU kunnat leva upp till sin roll som global ledare i klimatpolitiken och engagera internationella strategiska partner för detta. EU står dock för endast cirka 10 procent av utsläppen av växthusgaser i världen. Klimatutmaningen kan lösas endast genom internationellt samarbete.

– Klimatförändringen är en av de mest betydande utmaningarna i världshistorien. Parisavtalet och samförstånd om nödvändigheten av en förändring har fungerat som en viktig motkraft mot populism och nationalism. Det för samman nationalstaterna.

”Klimatpolitiken står i fokus i kommissionärernas arbetsbeskrivningar under den följande femårsperioden.”

– *Elina Bardram*

EU:s huvudförhandlare i KLIMATFRÅGOR

Senast mellan 2014 och 2019 slogs grundpålarna för EU:s position som internationell klimatledare. År 2014 satte EU-ledarna som mål upp att skära ned utsläppen med 40 procent jämfört med nivån 1990. Dessutom har kommissionen lyckats kombinera energi-, klimat-, ekonomi- och industripolicyerna som tidigare utvecklades som separata helheter. En övergång till en ekonomi med låg koldioxidhalt ses som nödvändig för att kunna bevara den europeiska välfärden. Samtidigt är önskemålet att EU:s initiativtagande skapar en press på de internationella klimatförhandlingarna.

Tack vare EU:s oeftergivlighet fick man vid FN:s klimatmöte i Paris 2015 till stånd ett avtal mellan 195 länder. I avtalet sattes gränsen för klimatuppvärmningen till två celsiusgrader. År 2016 godkände parlamentet Parisavtalet, och avtalet trädde i kraft. Samma år avtalades också på internationell nivå en minskning av utsläppen från flygtrafiken, och 2018 godkände internationella sjöfartsorganisationen IMO strategin för nedskärning av sjöfartsutsläppen.

EU och en klimatneutral framtid

Det är klart att de nuvarande åtgärderna inte är tillräckliga för att stoppa klimatuppvärmningen. I den rapport som 2018 offentliggjordes av den internationella klimatpanelen IPCC konkretiseras det varför en gräns på högst 1,5 grader ska sättas upp. Konsekvenserna av klimatiförändringen blir dubbelt värre, om den globala uppvärmningen blir större.

I slutet av 2018 offentliggjorde kommissionen EU:s långsiktiga energi- och klimatstrategi. Strategin som gäller fram till 2050 innehåller åtta olika scenarier för hur EU för sin del kan bidra till att uppnå temperaturmålen i Parisavtalet. Scenarierna behandlar alla centrala sektorer och innehåller stegmärken för att nå låga utsläpp i ekonomin och samhället. De två mest ambitiösa planerna resulterar i en utsläppsminskning på 100 procent senast 2050 jämfört med 1990. Detta mål måste uppnås, om den globala uppvärmningen ska begränsas till 1,5 grader.

Enligt Parisavtalet ska EU sända sin långsiktiga beslutsstrategi till FN 2020. Under sitt EU-ordförandeskap försökte Finland hösten 2019 få fram en gemensam ståndpunkt gällande klimatpolitiken. Medlemsländerna bekräftade också i december 2019 att EU:s mål är kolneutralitet 2050. Den nuvarande kommissionen har ytterligare höjt ambitionsnivån. I början av sin period offentliggjorde den ett omfattande åtgärdsprogram för grön utveckling, dvs. Green Deal. Syftet med detta är göra hela ekonomin hållbar så att övergången till grön ekonomi är till fördel för både medborgarna och företagen. Kommissionen kommer antagligen att föreslå EU:s mål för utsläppsminskning 2030 ska skärpas från 30 till 50 procent. De fattigare östeuropeiska länder som på 2000-talet anslöt sig till EU anser att klimatriktninjerna är för stränga. I dessa länder fruktar man att riktlinjerna leder till att energipriset höjs och att företagens

konkurrenskraft försämras. Av de rikare länderna kräver de fattigare gottgörelser för kostnader som en övergång till ett samhälle med låg kolhalt skulle ge upphov till. Förutom Finland arbetar också Nederländerna, Sverige,

Portugal, Luxemburg och Frankrike för en ambitiös klimatpolitik. I fortsättningen blir det helt säkert allt svårare för EU-länderna att hitta en gemensam linje i klimatpolitiken. ●

SYSTEMET MED UTSLÄPPSHANDEL ÄR KLIMATPOLITIKENS FLAGGSKEPP

EU:s viktigaste verktyg för att minska utsläppen är ett EU-omfattande system för utsläppshandel. Det är fortfarande i fråga om växthusgaser det största systemet för utsläppshandel. Energibolagen, industrin och EU:s inrikesflyg, sammanlagt mer än 11 000 inrättningar och hälften av alla utsläpp inom unionsområdet, omfattas av systemet. Idén är enkel: för företagen skapas ett incitament för att minska utsläppen genom att de är tvungna att betala för sina rättigheter att släppa ut koldioxid i atmos-

fären. Man försäkrar sig om att utsläppen minskat genom att varje år bevilja mindre utsläppsrättigheter. En utsläppsrätt motsvarar utsläpp på ett ton koldioxid. Utsläppsrättigheternas pris bestäms på marknaden. När myndigheterna ger ut nya utsläppsrättigheter säljs dessa på en auktion till den högst budande. Företag kan också sinsemellan handla med rättigheter. Med andra ord sköter marknaden om att utsläppen minskas där det är billigast.

DET ARKTISKA OMRÅDET BLIR VARMARE

Naturen i det arktiska området befinner sig mitt i en skrämmande och snabb förändring på grund av klimatförändringen som orsakats av människan. Klimatet inom området blir varmare upp till tre gånger snabbare än det i genomsnitt gör globalt sett. Konsekvenserna av uppvärmningen känns överallt. Istäcket krymper både arealmässigt och i fråga om tjockleken. Havsvattennivån höjs, vilket leder till att väderleksförhållandena i Finland och hela världen förändras. Det permanenta havsistäcket har blivit hälften mindre under de senaste 40 åren. Havsvattennivån i Europa höjs med 5–7 meter, om istäcket på Grönland smälter i motsvarande takt. Det är många andra områden än Nederländerna som då täcks av vatten.

Samtidigt får människorna för första gången tillgång till de arktiska rikedomar som havet som frigörs från is för med sig. Ishavsmiljön har blivit föremål för en intensiv ekonomisk konkurrens. De rikaste länderna i världen är intresserade i synnerhet av att öppna Nordostpassagen norr om Sibirien för havstrafik. Det skulle innebära en omvälvning i världshandeln. Förändringarna i det arktiska området har

också lett till att EU fastställt sin politik för det arktiska området. EU har ett eget program för Arktispolitiken och är ambassadör för det arktiska området. Uppgiften sköts av Marie-Anne Coninx från Belgien.

I framtiden bör Europa allt tydligare finna prioriteringar att fokusera på i Arktispolitiken. Bekämpningen av klimatförändringen är naturligtvis en självklar prioritering. Den andra är forskning och innovationer, och den tredje det arktiska områdets förbindelser. Det är möjligt att hitta en balans mellan områdets känsliga natur och ekonomiska tillväxt. Också i fortsättningen måste Europa kunna dra nytta av rikedomarna i det arktiska området, till exempel olja, gas, mineraler och fiskbestånd. Men det lyckas endast genom att tillämpa den renaste tekniken, beakta naturresurserna samt samarbeta med områdets ursprungsbefolkning. En idé är att skapa ett "mikrokosmos" av det arktiska området – ett utvecklingslaboratorium där världens bästa hållbara innovationer testas. Testet kan skalas så att det är till nytta för hela Europa, om lösningen fungerar.

EU skyddar miljön till lands, till havs och i luften

Strikt miljöpolitik

EU:s miljöpolitik är känd för att vara strikt. EU har också stora befogenheter inom alla miljöpolitiska områden, och EU-länderna har utfärdat hundratals direktiv, förordningar och beslut för att skydda de gemensamma naturresurserna. Med hjälp av EU-lagarna slår man vakt om människornas hälsa och livskvalitet samt uppmuntrar företag till grön affärsverksamhet. Hållbar utveckling är en viktig del av miljöpolitiken. Miljön är ett bra exempel på områden som har en stark koppling till många andra sektorer såsom beskattning eller energi.

Målet är förebyggande av problem

FN:s första miljökonferens ordnades 1972. Inspirerade av denna konstaterade Europeiska ekonomiska gemenskapens ledare att gemenskapen behöver en miljöpolitik. Under det följande decenniet inkluderades miljöfrågorna i grundfördragen, och på 1990-talet också målet med hållbar utveckling. På 1990-talet inleddes också verksamheten vid Europeiska miljöbyrån som stöder utvecklingen, förverkligandet och utvärderingen av EU:s miljöpolitik samt informerar om miljöfrågor. Beslut i miljöfrågor fattas i ett medbeslutandeförfarande mellan medlemsländerna, kommissionen och parlamentet. I miljöfrågor fattar medlemsländerna beslut med kvalificerad majoritet. Genom Lissabonfördraget fick unionen rätt att ingå internationella avtal.

EU:s miljöpolitik grundar sig på förebyggande av miljöproblem och bekämpning av miljöskador primärt vid deras källa. En viktig faktor är också den så kallade principen om att förorenaren betalar, med andra ord ska de parter som bedriver verksamhet se till att skador avhjälpas och svara för kostnaderna. EU:s miljöpolitik styrs av de fleråriga miljöhandlingsprogrammen. Klimatförändringen, naturens mångfald, livsmedelstryggheten, avskogningen och den försämrade jordmånen går hand i hand. I biodiversitetsstrategin som spänner över perioden fram till 2030 förbinder sig EU att hejda utarmningen av naturens mångfald samt att bevara sina ekosystem och återställa dessa i sitt ursprungliga skick. EU:s mål är att också på internationell nivå uppnå resultat i saken.

Den nationella verkställigheten är ett stort problem

Under de senaste åren har EU fokuserat på cirkulär ekonomi och bekämpning av klimatförändringen. De strikta EU-lagarna är dock inte till någon nytta för miljön, om dessa inte iaktas i medlemsländerna. EU:s miljölagstiftning är ökänd för den bristfälliga verkställigheten på nationell och lokal nivå. Ett exempel är EU:s ramdirektiv för vatten. Det är ett av världens mest övergripande miljölagspaket och innehåller till exempel dricksvattendirektivet, badvattendirektivet, samhällsavfallsdirektivet och översvämningsdirektivet. Den

bristfälliga nationella verkställigheten ledde till att det ursprungliga målet för vattendirektivet inte uppnåddes. Alla typer av vatten i Europa skulle vara av god kvalitet senast 2015. Nu har uppnåendet av detta mål uppskjutits till 2027.

Europa har inte en motsvarighet till USA:s miljöskyddsverk EPA som övervakar att gemensamt avtalade bestämmelser iakttas. Övervakningsansvaret får i hög grad axlas av medlemsländerna. I syfte att förbättra situationen har

EU introducerat minimikrav för miljöinspektionerna som görs av medlemsländerna.

Dessutom förpliktas medlemsländerna att införa effektiva straffrättsliga påföljder för allvarliga miljöbrott, till exempel olaglig avfallsförstörelse eller olaglig handel med vilda djur och växter. ●

DEN CIRKULÄRA EKONOMIN ÄR EN MEGATREND

En förnuftig användning av naturresurserna hörde till de första av EU:s miljöprinciper. Det var dock först den strategi om cirkulär ekonomi som offentliggjordes 2015 som gjorde att man gick från ord till handling. Den centrala tanken med den cirkulära ekonomin är att råvaror och material ska användas länge i ett hushåll och att materialets värde bibehålls så att miljöolägenheterna minskar. Avfall uppstår inte när överskottsmaterial blir råmaterial för andra och produkterna planeras för användning om och om igen. Genom cirkulär ekonomi förändras samtidigt hela den ekonomiska logiken: värde uppstår i högre grad än tidigare utan material, och produkter ersätts med olika tjänster. Människor kan i stället för lampor köpa belysning som en tjänst. Föremål och resurser fördelas i stället för att ägas. Cleantech, dvs. ”ren teknik” som främjar en hållbar användning av naturresurser och minskar de negativa miljökonsekvenserna, kolsnålhet och bioekonomi som tar avstamp från

förnybara naturresurser är alla besläktade med den cirkulära ekonomin. Syftet med EU:s strategi om cirkulär ekonomi är att påskynda övergången från lineär ekonomi (dvs. ”tillverka, använd och släng bort”-kedjan) till cirkulär ekonomi. Med hjälp av strategin försöker man dessutom stärka EU:s globala konkurrenskraft, främja en hållbar ekonomisk tillväxt och skapa nya arbetstillfällen. En del av de 54 åtgärderna i EU:s plan för cirkulär ekonomi har redan genomförts i sin helhet, och även de övriga är i genomförandefasen. En av de viktigaste gäller plastavfall: allt plastavfall ska kunna återvinnas eller återanvändas senast 2030. Genom bestämmelserna om engångsplast ingriper man i de tio vanligaste typerna av plastavfall som hittas på EU:s stränder och försöker på detta sätt minska mängden plastavfall i haven. Vid Världsekonomiforumet 2019 förlänades kommissionen ett pris för sin roll som motor för övergången till cirkulär ekonomi och som internationell vägvisare.

1. Satsningar för den cirkulära ekonomin

Genom EU:s strategi om cirkulär ekonomi utvecklas EU till världsledare för resurseffektiv ekonomi.

2. Skydd av hav och stränder

Målet är att skydda och rena stränder, hav och världshav samt främja en hållbar användning av dessa. Östersjön är ett av haven som kräver särskilt skydd.

3. Renare luft

EU:s miljölagstiftning omfattar den allmänna luftkvaliteten, industrins utsläpp och luftkvalitetspolitiken som anknyter till trafiken.

4. Kemikaliesäkerhet

EU säkerställer kemikaliesäkerheten och förbättrar den internationella konkurrenskraften för industrin inom EU.

5. Bullerbekämpning

EU-lagstiftningen är till hjälp för att undvika, förhindra eller minska de negativa konsekvenserna av miljöbuller.

6. Förbättring av jordmånskvaliteten

EU-länderna försöker förebygga jordmånens erosion och öka de organiska marksubstanserna.

7. Utveckling av stadsmiljön

EU hjälper städerna att utveckla sina områden på ett hållbart sätt.

8. Avfallshantering och återvinning

EU inskränker de miljö- och hälsomässiga konsekvenserna av avfall genom exempelvis strikta bestämmelser om avfallshanteringen och förbättrar Europas resurseffektivitet genom att främja den cirkulära ekonomin.

9. Skydd av vattendrag

Skyddet av vattenresurserna är en av hörnstenarna i EU:s miljöskydd. Status för många europeiska vattenområden är i vågskålen, och vatten har en avgörande ställning även i kampen mot klimatförändringen.

Ren energi för alla

Från kolunion till kolsnålhet

Europeiska gemenskapens historia fick sin början från energi, kolunionen. I dag har EU-länderna lika stor nytta av en gemensam energipolitik som de hade under gemenskapens första år. Genom EU:s rättsakter säkerställs kontinuiteten av den gemensamma energi- och miljöpolitiken, även vid ett regeringsbyte i medlemsländerna. Energipolitiken garanterar att varje EU-land avancerar mot ett kolsnålt samhälle och att företagen inom branschen har lika verksamhetsförutsättningar på den gemensamma marknaden.

Importberoendet ett gemensamt problem

Alla medlemsländer har rätt att fritt välja på vilket sätt de producerar energi. Metoderna varierar mycket mellan EU-länderna. Den viktigaste av energikällorna är kärnenergin vars andel är 28,7 procent av den totala produktionen. Denna har särskilt stor betydelse i Frankrike där närmare 80 procent av energin produceras med kärnkraft. I hälften av EU:s medlemsländer används inte kärnenergi överhuvudtaget för energiproduktion. I Finland uppvärms hem och andra byggnader i städer huvudsakligen med fjärrvärme som utvinns ur kraftverkens spillvärme, medan den vanligaste uppvärmningsformen i Mellaneuropa är gas.

En sak är dock gemensam för alla EU-länder: importberoende. Mer än hälften av all energi som används i EU importeras från andra områden. Nästan all importenergi är fossil.

Största delen av energin som strömmar in i Europa kommer från Ryssland. Européerna är således utsatta för leveransavbrott och prishöjningar som internationella kriser kan ge upphov till. Importberoendet har ökat under de senaste åren till följd av att medlemsländerna av klimatskäl själva har frångått att använda stenkol, råolja och naturgas i energiproduktionen. Den inhemska produktionen av ren förnybar energi räcker dock tills vidare inte till för att svara på efterfrågan, men produktionsvolymen av förnybar energi visar en uppgång i hela Europa.

Nyckelordet är en energunion

I EU:s energipolitik fokuserade man länge på att skapa en gemensam energimarknad. Under den föregående valperioden förändrades situationen. Kommissionen insåg att energi har anknytning till allt: ekonomi, säkerhetspolitik, miljö och regionutveckling. Kommissionen började tala om en energunion och slog för första gången samman den interna energimarknaden, kampen mot klimatförändringen, solidaritet, konsumenternas behov, energisäkerhet och innovationer. På detta sätt placerades energipolitiken i rampluset i EU:s beslutsprocess. Samtidigt lyckades kommissionen också engagera de östeuropeiska länder som tidigare hade stretat emot och tagit avstånd från idéer där man endast betonar ett öppnande av energimarknaden. Enhet är ett villkor, eftersom de centrala energipolitiska besluten kräver enhällighet bland medlemsländerna i ministerrådet.

Under valperioden 2014–2019 fick EU genomklubbat ett massivt energipolitiskt reformpaket. Paketet ”Ren energi för alla i Europa” som innehåller åtta lagar ger förutsättningar för reglering om övergång till fossilfri energi och skapar en grund för EU:s väg mot verkställigheten av förbindelserna i Parisavtalet.

EU:s mål är att tillhandahålla säker och hållbar energi till ett rimligt pris för alla.

Genom reglering försöker man också minska importberoendet, förbättra leveranssäkerheten och utvidga de landsgränsöverskridande energinäten. Under de närmaste åren tar kommissionen itu med en reform av energibeskattningen och en förbättring av energisektorernas samarbete. Kommissionen föreslår också en utvidgning av systemet med utsläppshandel så att det också omfattar sjöfarten, vägtrafiken och byggbranschen. ●

PÅ DETTA SÄTT FÖRÄNDRAS EU-LÄNDERNAS ENERGIMARKNAD SENAST 2030

1. Förnybar energi

Andelen förnybar energi måste höjas till 32 procent av den totala energiförbrukningen. Då det gäller uppvärmning och nedkylning bör den förnybara energins andel höjas med 1,3 procent per år. Inom trafiksektorn är målet för den förnybara energins andel 14 procent av vilken 3,5 procent utgörs av avancerade bränslen. Beslutet är viktigt för den inhemska biobränsleindustrin.

2. Energieffektivitet

Målet är att förbättra energieffektiviteten med 32,5 procent. I resten av energianvändningen bör man varje år nå en ny inbesparing på 0,8 procent mellan 2021 och 2030. Medlemsländerna sätter upp egna mål. Både energieffektivitetsmålet och målet för förnybar energi utvärderas på nytt 2023.

3. Byggnadernas energieffektivitet

Den mängd energi som används i byggnader och klimatkonsekvenserna av detta bör minskas. Medlemsländerna bör för övergången till ett byggnadsbestånd som inte ger några som helst energiutsläpp göra upp en plan som gäller fram till 2050. De krav som berör medlemsländerna omfattar bland annat byggande av

laddningsställen för elbilar, smarta automationssystem samt interaktion mellan byggnader och energinät. Med andra ord måste exempelvis spillvärmen från byggnader tas till vara effektivare än i dag.

4. Elmarknaden

Konsumenternas valmöjligheter förbättras och konkurrensen ökar. Den nya marknadsmodellen förbättrar dessutom elleveranssäkerheten och integreringen av förnybar energi i systemet. Kunden har rätt att bland annat få en smart mätare, byta elleverantör avgiftsfritt inom tre veckor samt göra pris- och produktjämförelser avgiftsfritt.

5. Energiunionens förvaltningsmodell

Senast vid utgången av 2019 sände medlemsländerna sina nationella energi- och klimatplaner till kommissionen. I sina planer ska medlemsländerna bland annat uppge hur de har för avsikt att verkställa direktivet om förnybar energi och uppnå kraven i direktivet om energieffektivitet.

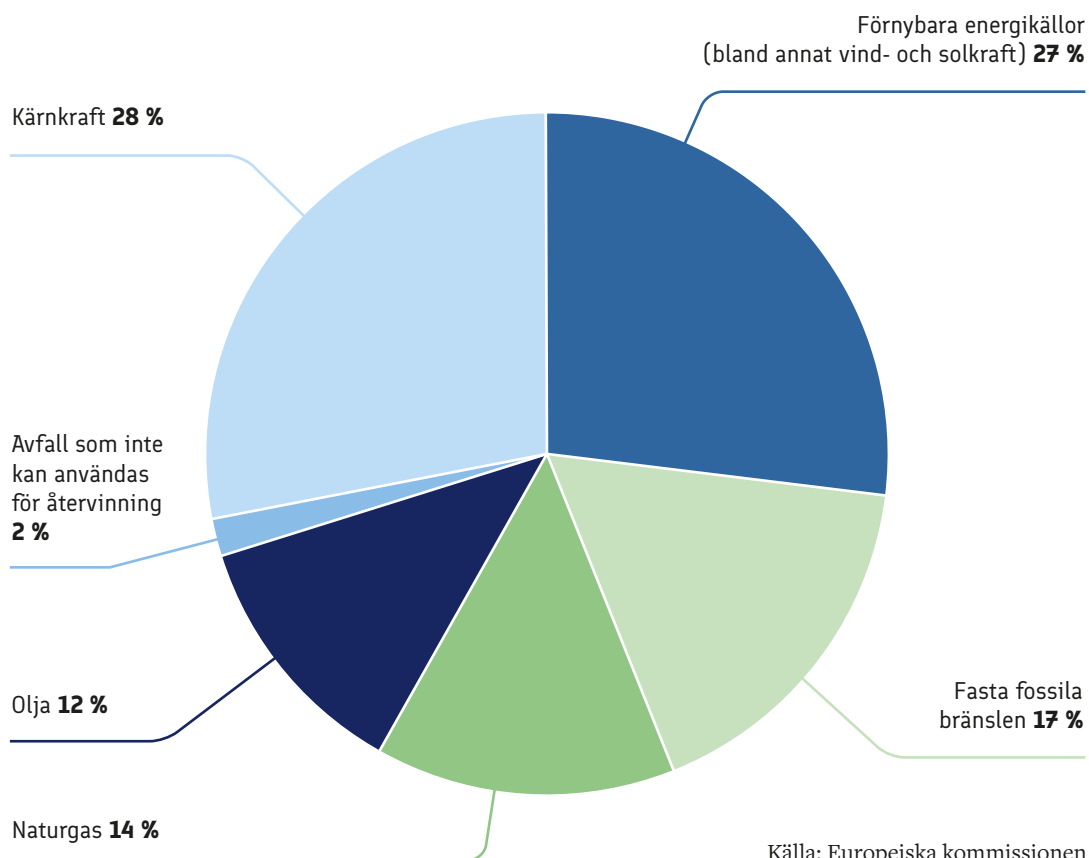

EU:S ENERGI I SIFFROR

- EU importerar 53 procent av all energi som förbrukas.
- I sex medlemsländer är man beroende av en enda extern leverantör då det gäller gasimport.
- Av byggnadsbeståndet i EU är 75 procent energiineffektivt.
- Byggnaderna drar 40 procent av all energiförbrukning i EU och ger upphov till 36 procent av EU:s utsläpp.
- Trafiken är till 94 procent beroende av oljeprodukter, och av dessa är 90 procent importvaror.
- I Europa är partipriset för el 30 procent och för gas 100 procent högre än i USA.

Källa: Europeiska kommissionen

ENERGIPRODUKTIONEN I EUROPA

Med kolsnål och digital trafik som mål

EU:s trafikpolitik är en omfattande helhet

Utan mångsidig, fungerande trafik stannar hela Europa. Väg-, spår-, sjö- och lufttrafik krävs för både den europeiska ekonomin och människan.

EU:s mål har ända från början varit en gemensam öppen trafikmarknad.

I dag är EU:s trafikpolitik en bred helhet som omfattar allt mellan bekämpning av klimatförändringen och trafiksäkerhet samt inskränkning av byråkratin med tullformalityter. Resenärer har garanterats omfattande rättigheter oavsett trafikform. EU har exempelvis revolutionerat flygtrafiken. Flygtrafiken i Europa dominerades tidigare av nationella flygbolag och statliga flygplatser. I dag kan bolagen erbjuda sina tjänster på alla rutter inom EU och själva bestämma sina priser. Detta har varit till fördel för resenärerna i synnerhet. Också järnvägsmarknaden har steg för steg öppnats för konkurrens. På sjötransporter tillämpas EU:s konkurrensregler oavsett om rederiet är ett europeiskt bolag eller om ett fartyg seglar under tredje lands flagg, dvs ett land utanför EU. Syftet med reglerna är att förhindra en orättvis prissättning och stödja skeppsbyggnadsindustrin i Europa.

Den stora hållbarhetsutmaningen i trafiken

Trafiksektorn håller inte enbart ekonomins hjul i rullning, utan är i sig en stor ekonomisk

sektor: trafikens andel av EU:s bruttonationalprodukt är mer än 9 procent, och trafiktjänstbranscherna sysselsätter 11 miljoner människor i medlemsländerna. Trafiken för dock också med sig negativa konsekvenser för samhällena och miljön: olyckor, koldioxidutsläpp, luftföroreningar och buller. Trafiken ger upphov till en fjärdedel av alla växthusgasutsläpp i EU. Dessutom är trafiken den enda branschen vars utsläpp har ökat efter 1990. Den fortlöpande utsläppsökningen utgör ett hot för EU:s klimatomål. Senast 2050 bör trafikutsläppen i EU skäras ned med 60 procent jämfört med nivån 1990. Utmaningen är redan nu enorm, och ännu större blir den på grund av att trafikvolymerna enligt prognosen alltjämt ökar. Själva trafiksektorn förändras och utvecklas hela tiden. Artificiell intelligens, robotisering, automatisering, elektronisk rörlighet, digitalisering och övriga typer av innovativ teknik innebär stora förändringar i snabb takt inom sektorn.

Tre rörlighetspaket

För att kunna ta itu med utmaningarna har EU-länderna under de senaste åren fattat beslut om stora lagstiftningspaket som ska resultera i att EU blir allt enhetligare och får större nätverk för såväl energi, trafik, digitalisering som säkerhet. Då det gäller trafiklagarna har det funnits genomgående trender: digitalisering och utsläppsminskning. Den viktigaste laghelheten är ett massivt rörlighetspaket i tre delar. I rörlighetspaketen öppnas alla de

Det behövs betydligt fler laddningsställen för elbilar än det finns i dag.

viktigaste rättsakterna gällande vägtransport för omvärdering. Den första delen av paketet innehåller de grundläggande rättsakterna gällande branschen, till exempel direktiv om kör- och vilotider. Syftet med lagarna är att förhindra att arbetsvillkoren trampas ned och att jämna ut spelfältet mellan de väst- och östeuropeiska företagen. Lagbehandlingen i parlamentet och medlemsländernas råd var ansträngande, och i denna vägdes medlemsländernas engagemang i EU:s grundvärden,

till exempel fri rörlighet. Det första rörlighetspaketet är tills vidare inte helt i mål.

De laginitiativ som finns i paketets andra del sammanflätades under temat ren rörlighet, och den tredje delen fokuserar på automatisering och digitalisering i trafiken. Dessutom har EU-länderna avtalat om strikta normer för trafikutsläppen. De genomsnittliga koldioxidutsläppen från nya personbilar bör minska med 37,5 procent 2021–2030. Paketbilarnas utsläpp ska under samma period minska med 31 procent, och utsläppen från lastbilar och annan tung materiel med 30 procent senast 2030. I och med besluten minskar koldioxidutsläppen med 54 miljoner ton under följande decennium. Det motsvarar de årliga koldioxidutsläppen i Sverige.

EU ger starkt stöd för övergång till eldrift i trafiken. Nätverket av laddningsställen är dock tills vidare otillräckligt, och Europa är i fråga om batteriproduktion helt beroende av import. Av denna anledning har EU som mål att i batteriindustrin skapa en hållbar värdekedja med början från brytning av batterimetall fram till produktion, återvinning och återanvändning av batterier. Här kan Finland få en betydande ställning. ●

BATTERIBRANSCHEN ÄR EN AV FINLANDS MYCKET STARKA SIDOR

I fråga om batteribranschen är Finland ett unikt land i Europa. Utöver Finland är det endast Sverige som i sin jordmån har de mineraler som behövs i tillverkningen av batterier: kobolt, nickel, litium och grafit. I dag vill alla ha dessa mineraler. Finland har gedigen kompetens och långa traditioner i hela batterivärdekedjan: gruvindustrin, vidareförädlingen, tillverkningen, använd-

ningen, laddningstekniken och återvinningen. Dessutom står förmånlig förnybar energi till industrins förfogande. Finland har som mål att råmaterialet och komponenterna ska förädlas så långt som möjligt i Finland. En hög förädlingsgrad ger flera arbetstillfällen, mera skatteintäkter och exporteuron.

CEF – PENGAR FÖR EKONOMINS BLODÅDROR

Ur infrastrukturprogrammet Ett sammanlänkat Europa, dvs. CEF, finansieras projekt för att bygga upp förbindelser i energi- och trafikstamnät samt digitala stamnät i Europa. De projekt som har betydelse för Finland är banprojektet Rail Baltica som förbinder de baltiska länderna, Polen och Finland samt utvecklingen av energiinfrastrukturen i Östersjöområdet.

EU finansierar också uppbyggandet av ett Europaomfattande så kallat stomnät. Målet är ett säkert och hållbart trafiksystem. Från detta nätverk sträcker sig stomnätspassagen Nordsjön-Östersjön till Finland. Kommissionen har föreslagit att denna passage ska förlängas från Helsingfors till Torneå. Detta skulle för Finland öka beloppet för banprojekt som kan få

EU-stöd med upp till 2 miljarder euro. Som mest kan banprojekt få ett EU-stöd på 30 procent. Finland ansöker om finansieringsstöd för att planera en förbättring av spårförbindelsen Kouvola–Kotka–Fredrikshamn och utveckla spårtrafiken på förbindelsesträckan Uleåborg–Laurila–Torneå–Haparanda samt för projekt med landström för många hamnar.

Under EU-finansieringsperioden 2021–2027 allokerar CEF 2.0-programmet offentliga investeringar på totalt 42 miljarder euro för europeisk trafik- och energiinfrastruktur och digital infrastruktur som överskrider medlemslänternas gränser. Bekämpningen av klimatförändringen är en särskild prioritering. Av finansieringen riktas 60 procent till projekt som stöder detta.

Kontroll över invandringen är en jätteutmaning för EU

Europa är mer internationellt än tidigare

Allt flera av EU-ländernas medborgare lever och arbetar i något annat medlemsland än i den stat där de är medborgare. Det kommer också allt flera invandrare från områden utanför EU. Européerna upplever dock lätt att antalet invandrare är större än det de facto är. Till exempel nederländskorna uppskattar att invandrarnas andel av befolkningen är 26 procent, men deras faktiska andel är 12 procent. I Finland är alla utlänningars andel av befolkningen 4,7 procent.

Principen är ett övergripande förhållningssätt

EU agerar aktivt i invandringsfrågor. Invandrings- och asylpolitik behövs för att EU ska kunna både dra nytta av den ökade rörligheten och klara av utmaningarna denna sätter upp. Lösningen är ett övergripande förhållningssätt. EU:s interna åtgärder kombineras med övervakning av de yttre gränserna och kontroll över flyttrörelsen. I ett medbeslutande-förfarande fattar medlemsländerna tillsammans med parlamentet beslut i frågor som gäller laglig och olaglig invandring. Ministerrådet godkänner dock allena de tillfälliga åtgärderna för att klara av en situation där ett stort antal utländska medborgare plötsligt reser in i ett medlemsland. Genom Lissabon-fördraget fick EU-domstolen fullständiga befogenheter i invandrings- och asylfrågor,

med andra ord kan domstolen meddela domar som gäller i alla medlemsländer. Domstolen har till exempel beslutat att ett medlemsland har rätt att återsända en asylsökande till den EU-stat dit hen först anlände.

Invandringskrisen avslöjade bristerna

Den invandringskris som bröt ut 2015 ledde till att problemen i EU:s invandringspolitik lyftes upp till ytan. Krisen nådde sin kulmen det år då 1 260 000 asylsökande anlände till EU-länder. Den största enskilda orsaken till den explosionsartade ökningen i antalet asylsökande var inbördeskriget i Syrien som också spred sig till Libanon och Irak. Dessutom förvärrades situationen i Afghanistan vilket satte ännu fler människor i rörelse. Samtidigt ökade klimatflyktingskapet till följd av den exceptionella torkan i Afrika sommaren 2014.

Majoriteten av flyktingarna anlände sjövägen till Grekland och Italien. Flera tusentals människor som försökte ta sig till Europa miste livet i seglatsen över Medelhavet. EU hade problem med övervakningen vid de yttre gränserna, och många EU-länder som hör till Schengenområdet införde interna gränskontroller på nytt. Ofta var det svårt att bedöma huruvida en person var en politisk eller en ekonomisk flykting. Det fanns problem också i de praktiska mottagningsarrangemangen.

Turkiet har en viktig roll då det gäller kontroll över flyttrörelsen till EU-länderna. Många asylsökande som vill ta sig till Europa anländer via Turkiet.

EU-länderna tvistade framför allt om hur asylsökandena skulle fördelas mellan medlemsländerna. År 2015 visade det sig att Tyskland var det medlemsland där villigheten att ge flyktingarna asyl var störst.

Nödåtgärder ger resultat

EU reagerade på invandringskrisen med både omedelbara brådskande hjälpåtgärder och en långsiktig strategi. Kommissionen föreslog ett tillfälligt system för omplacering av asylsökandena som anlände till Medelhavsländerna och ett så kallat "hot spot"-system där gränsbevakningsbyrån Frontex och de övriga EU-verken hjälpte länderna som hade det största antalet asylsökande med registrering av människorna och i kampen mot människosmuggling. Man försökte påskynda återsändningen av dem som hade fått ett negativt

asylbeslut. Tillsammans med Turkiet ingick EU ett avtal om återsändning till följd av att många asylsökande anlände till Europa via Turkiet. Det har dock uppkommit problem mellan parterna då det gäller att iakttä avtalet. Dessutom sände unionen experter till avreselandet, utökade det europeiska gräns- och sjöbevakningsväsendets resurser samt startade en operation mot människosmuggling i Medelhavet. Ur EU:s budget anvisades under krisåren 2015–2017 mer än 10 miljarder euro för humanitär hjälp för flyktingarna både inom och utanför EU. De internationella människorättsorganisationerna har dock kritiserat EU för att under krisåren ha prioriterat skyddet av sina egna yttre gränser på bekostnad av respekt för flyktingarnas mänskliga rättigheter och återsänt invandrare som räddats ur havet till länder där säkerheten för dem inte kunde garanteras efter återvändandet.

Medlemsländerna håller fast vid olika riktlinjer

EU:s invandringspolitik har visat sig vara effektiv då det gäller att säkra de yttre gränserna, minska antalet olagliga invandrare och förbättra samarbetet med avreseländerna. Jämfört med det rekordhöga antalet flyktingar 2016 har antalet flyktingar minskat med 97 procent på den östliga Medelhavsrutten och med 80 procent på den centrala Medelhavsrutten. Sedan 2015 har mer än 730 000 människor med hjälp av EU:s operationer räddats ur havet.

EU:s interna invandringspolitik har däremot inte haft lika stor framgång. Kommissionen har lagt fram sju förslag på en reform av det gemensamma asylsystemet. Av dessa har fem godkänts, men de två svåraste har fastnat i en tvist mellan medlemsländerna. Medlemsländerna har inte kunnat komma överens om ett solidariskt och hållbart system för att fördela asylsökandena mellan medlemsländerna.

Ungern, Polen, Rumänien, Slovakien och Tjeckien vill inte vara med i systemet och bära sitt ansvar gällande de gemensamt överenskomna flyktingkvoterna. Samtidigt anser Italien, Spanien och Grekland att unionen i hög grad övergett dem då det gäller invandrarna. Också återsändningen av personer som fått ett negativt asylbeslut måste effektiviseras.

DE SEX MÅLEN FÖR EU:S INVANDRINGSPOLITIK, ATT

1. skydda dem som behöver skydd
2. ingripa mot irreguljär invandring
3. rädda liv till havs och säkra de yttre gränserna
4. garantera fri rörlighet för personer inom Schengenområdet
5. bättre organisera den lagliga invandringen
6. bättre integrera invandrare från länder utanför EU.

EU:S BEFOGENHETER I INVANDRINGSFRÅGOR

Laglig invandring: EU fastslår förutsättningarna för inresa i och vistelse i landet då det gäller medborgare i länder utanför unionen. En medlemsstat har rätt att besluta hur många medborgare från länder utanför EU som tillåts inom dess område för jobbsökning.

Integrering: EU uppmuntrar och stöder medlemsländerna i deras åtgärder för att främja invandrarnas integrering. Avsikten är dock inte att harmonisera medlemsländernas lagar och förordningar.

Bekämpning av olaglig invandring: EU förebygger och minskar olaglig invandring

genom att återsända olagliga invandrare till deras avreseland.

Avtal om återtagande: EU ingår avtal om återtagande av medborgare från länder utanför EU till avrese- eller transitlandet, om dessa inte uppfyller villkoren för inresa, vistelse eller boende i ett medlemsland.

Asylansökningar: Asylansökningar kan behandlas i hela EU enligt gemensamt avtalade principer. Minimikrav har satts upp för beviljande av asylsökandes inresa och flyktingstatus.

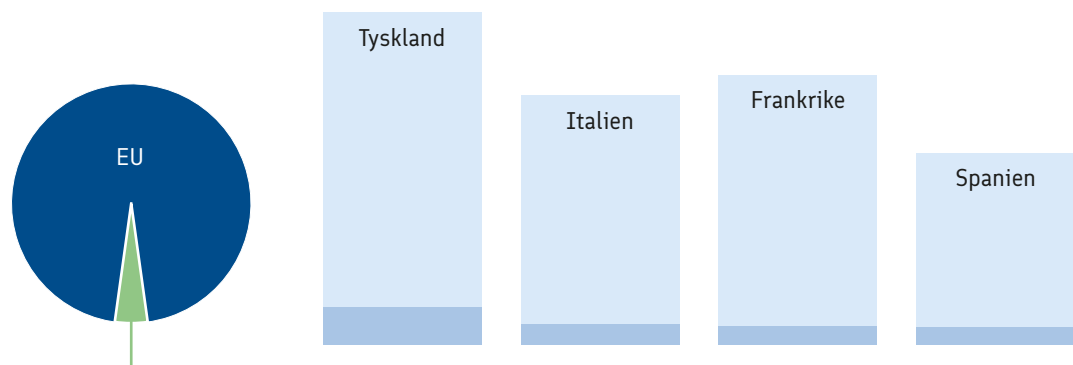
Invandringen är också en möjlighet

EU:s mer långsiktiga mål är att se till att alla EU-länder iakttar de gemensamma asylreglerna. Dessutom arbetar EU för att minska attraktiviteten av irreguljär invandring och underlätta återsändningen av illegala invandrare. Det bästa sättet att begränsa flyttrörelsen är att förbättra förhållandena i avreseländerna, och av denna anledning samarbetar unionen på många nivåer med avreseländerna och ger dem finansiellt stöd. Samtidigt bekämpar EU människosmuggling. Också bevakningen av de yttre gränserna har stärkts genom en större budget för gränsbevakningsbyrån Frontex och en synligare roll för den i gränsbevakningen.

Antalet asylsökande har under den senaste tiden visat en smärre uppgång, men siffrorna är inte ens tillnärmelsevis lika höga som de var 2015 och 2016. Också i dag är invandringen en av de frågor som skapar den största splittringen mellan EU-länderna.

Invandringsfientliga partier har i många EU-länder utnyttjat människornas fruktan och gjort invandringen till syndabocken för den ökade terrorismen och många andra problem. Invandringen är dock även en möjlighet för Europa. De allt äldre samhällena behöver i framtiden allt fler invandrare för att hålla ekonomins hjul i rullning. År 2009 introducerades EU:s "blåa kort". Det är ett uppehållstillstånd som ger en medborgare i ett land utanför EU rätt att bo och arbeta inom något medlemslands område. Det blåa kortet beviljas för arbete som kräver hög kompetens. Kommissionen har föreslagit en revidering av reglerna gällande det blåa kortet, bland annat en beräkning av inkomstnivå som krävs för experter. I dag är kriterierna för strikta. Medlemsländerna har varken i fråga om revideringen av det blåa kortet eller någon annan form av främjande av laglig invandring nått något samförstånd. ●

FLYTTRÖRELSEN I SIFFROR

EU har cirka 22,5 miljoner invånare som är medborgare i länder utanför EU. Deras andel av hela EU:s befolkning var **4,4 procent** 2018

Av EU-medborgarna bor 17,6 miljoner i något annat medlemsland än det land där de är medborgare. Mest utlänningar bor i Tyskland (9,2 miljoner), Italien (5 miljoner), Frankrike (4,6 miljoner) och Spanien (4,4 miljoner). I proportion till invånarantalet bor det mest utlänningar i Luxemburg, Cypern, Österrike, Estland och Lettland. Däremot var andelen utlänningar i Polen, Rumänien och Litauen under en procent av invånarantalet.

Källa Eurostat, siffror från 2018.

Nya säkerhetshot väckte EU

Säkerhetsmiljön har förändrats

EU:s säkerhets- och försvarspolitik låg i en dvala under flera decennier. Medlemsländerna hade varken förtroende för varandra eller någon vilja att utveckla samarbetet inom den interna och externa säkerheten samt försvaret.

År 2014 förändrades dock situationen då Ryssland annekterade Krimhalvön från Ukraina. Följande år drabbades Europa av invandringskrisen, likaså av terroristattacker som krävde hundratals dödsoffer. Terrorattacken i Paris 2015 och ett år senare i Bryssel samt attackerna i ett flertal andra europeiska städer väckte bestörtning i Europa. Antalet cyberattacker ökade exponentiellt parallellt med andra hybridhot, till exempel valpåverkande. Dessutom blev den politiska situationen så instabil som den aldrig varit, även i väst, när briterna röstade för ett utträde ur EU och USA valde Donald Trump till president. Säkerhetsmiljön i Europa förändrades på ett oåterkalleligt sätt.

Med små steg framåt

EU tog sina första försiktiga steg inom säkerhet och försvar i slutet av 1990-talet. Då inledde EU:s två största militära makter, dvs. Frankrike och Storbritannien, ett militärt samarbete, och medlemsländerna skapade en gemensam säkerhets- och försvarspolitik för EU. I början av 2000-talet förband sig EU att utanför sina gränser verka i humanitära operationer och räddningsaktioner, fredsbevarande och krishantering. Unionen fick en kommitté för

utrikes- och säkerhetspolitik, dvs. på EU-språk COPS, samt en militär kommitté och krishanteringsenhet. För första gången fanns det experter i militär uniform i EU-institutionerna.

Medlemsländerna ställer en del av sina egna trupper till EU:s förfogande för dessa krishanteringsoperationer. Natos och EU:s inbördes arrangemang ger EU en möjlighet att använda Natos logistiska resurser. EU har redan påbörjat mer än 30 militära och civila operationer.

I och med att den militära tekniken utvecklas och blir dyrare har EU-länderna haft ett önskemål om att utvidga samarbetet inom vapentillverkning och se till att ländernas vapensystem är överensstämmande. Av denna anledning inrättade medlemsländerna Europeiska försvarsbyrån som står till tjänst i utvecklingen av EU:s militära beredskap. Ett exempel på det praktiska samarbetet är också byrån för samordning och samarbete i rättsliga frågor, Eurojust, som verkar i Haag. Tack vare denna kan medlemsländernas utrednings- och åklagarmyndigheter samarbeta i brottsutredningar som gäller flera EU-länder. Ett annat praktiskt verktyg är den europeiska arresteringsordern som möjliggör en överlåtelse av en person som misstänks eller dömts för ett brott från ett medlemsland till ett annat, utan några långvariga överlåtelseförfaranden.

EU satsar på säkerhet

Genom terrorattackerna i slutet av 2010-talet blev det uppenbart för EU-länderna att inte ett enda land kan säkerställa sådan militär

styrka som skulle krävas för att försvara landets medborgare. Man var tvungen att förena sina krafter. Enligt opinionsmätningarna ville också medborgarna att EU skulle fokusera på att utveckla ett gemensamt försvar samt bekämpa terrorism, cyberattacker och organiserad brottslighet. Detta gjordes också.

Kommissionen lanserade en idé om en säkerhetsunion. Efter strategidokumententen lades en hög med konkreta åtgärder fram. Direktivet om bekämpning av terrorism trädde i kraft 2018. I detta fastställs vad som avses med terrorism och vilka minimistaff som utmätts för terrorgärningar. I nät- och informationssäkerhetsdirektivet förpliktas i sin tur medlemsländerna att bygga upp en adekvat infrastruktur som möjliggör såväl anmälningar som svar på cyberattacker. Serviceproducenterna ska inom en timme efter ett myndighetsbeslut avlägsna terroristiskt innehåll från nätet. I Europa har också andra åtgärder vidtagits för att bekämpa terrorism. Till exempel bevakningen har blivit striktare då det gäller resenärer som överskrider EU:s gränser. I dag är det obligatoriskt för flygbolagen att spara sina uppgifter i ett resenärsregister som står till förfogande för polisstyrkorna i hela Europa.

EU och medlemsländerna har under de senaste åren effektiviserat sin beredskap för att klara av cyberattacker och svara på dessa. I många medlemsländer utgör cyberattackerna redan mer än hälften av all brottslighet. År 2017 godkände medlemsländerna den så kallade verktygsbacken för cyberdiplomati. Med stöd av denna kan EU exempelvis utmäta straff för dem som från ett område utanför EU riktar en cyberattack mot medlemsländerna.

Cyberattackerna är en del av hybridpåverkandet som omfattar allt mellan propaganda och cyberattacker. Genom operationerna

försöker man påverka staternas interna frågor utan att gripa till direkt våld. Finland är en föregångare i frågor som gäller hybridpåverkande. Ett bevis på detta är Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot som inrättades i Helsingfors och i vars verksamhet Nato och villiga EU-medlemsländer deltar.

Med en försvarsunion som mål

EU har under de senaste åren tagit ett stort steg framåt för att utveckla det gemensamma försvaret. EU har fått en permanent militärstab i Bryssel och en egen europeisk försvarsfond. Avsikten är att denna ska förbättra den militära kapaciteten i Europa samt den globala konkurrenskraften inom försvarsbranschen. En budget på 11,5 miljarder euro har föreslagits för fonden. Vidare har man för avsikt att stödja den militära mobiliteten med 5,8 miljarder euro.

EU OCH NATO

Av EU:s 28 medlemsstater är 22 också medlemmar i försvarsalliansen Nato.

I artikel 5 i Natos grundfördrag förpliktas medlemsländerna att försvara de övriga medlemsländerna. Den erbjuder ett skydd i synnerhet för de östeuropeiska EU-länderna för vilka Rysslands oförutsebara beteende utgör ett allt större hot.

EU:s styrka är ett "mjukt" försvar, vilket innebär exempelvis verktyg för civilkrishantering. Den ekonomiska och politiska integrationen förenar medlemsländerna och förebygger på detta sätt otrygghetskänslor.

SCHENGEN – EN SYMBOL FÖR FRI RÖRLIGHET

Ett av de viktigaste projekten för att underlätta resandet genomfördes 1985. I gränsstaden Schengen slöt regeringarna i Nederländerna, Belgien, Luxemburg, Frankrike och Tyskland ett avtal om att alla personkontroller skulle avlägsnas vid EU-ländernas gemensamma gränser. På detta sätt skapades ett område som kallas Schengen och där det inte finns några inre gränser. Samtidigt kom man överens om att harmonisera kontrollerna vid gränserna som inte är EU-gränser och introducera en gemensam visumpolitik. Ett medlemsland kan tillfälligt ta gränskontroller i

användning i nödsituationer. Hösten 2019 har sex medlemsländer kontroll vid de inre gränserna inom vissa av sina gränssektorer. Schengenområdet har steg för steg utvidgats. År 2017 hade Schengenbestämmelserna verkställts i alla medlemsländer förutom Bulgarien, Irland, Kroatien, Cypern, Rumänien och Storbritannien. Schengenområdet omfattar dessutom fyra länder utanför EU: Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. Kommissionen önskar att Rumänien, Bulgarien och Kroatien så snart som möjligt ska inkluderas som medlem i Schengenområdet.

Allt närmare relationer mellan EU och Nato

År 2017 kom EU-länderna, bortsett från Danmark, Malta och Storbritannien, överens om att inleda ett strukturellt försvarssamarbete. Det ger de berörda länderna en möjlighet att intensifiera sitt försvarssamarbete. Tillsammans genomför länderna olika slags försvarsprojekt inom exempelvis cybersäkerhet. I dag finns det 34 projekt som väntar på verkställighet. Finland deltar i exempelvis det av Nederländerna ledda projektet Militär mobilitet.

Intensifieringen av försvarssamarbetet har inte begränsats till enbart EU:s åtgärder. År 2018 inrättade Frankrike det europeiska interventionsinitiativet. Försvarsmakten i de länder som deltar i detta har ett intensivt samarbete i syfte att skapa en gemensam strategisk försvarskultur. Det har också skett en stor förändring i samarbetet mellan EU och Nato. Utöver samarbetsdeklarationen har Nato och

EU kommit överens om 74 praktiska åtgärder. Genom dessa fördjupas samarbetet i de centrala operationerna, hybridpåverkandet och bekämpningen av terrorism. Institutionerna kompletterar varandra, eftersom EU till sitt förfogande har många verktyg och mjuk makt som inte Nato har.

Strategisk autonomi som mål

Dessa åtgärder har resulterat i att EU:s försvarspolitik utvecklats mer under de senaste två åren än den gjort de föregående 60 åren. Målet är att bygga upp ”Europas strategiska autonomi” dvs. EU:s kapacitet att försvara sig och ute i världen handla utan hjälp från någon annan, i synnerhet USA. EU har också redan gett prov på sin styrka i säkerhets- och försvarsfrågor: Efter ockupationen av Krim skulle de sanktioner som sattes upp mot Ryssland inte ha varit möjliga utan förberedelserna

som gjordes i Bryssel. EU har visat att unionen har kapacitet att reagera på många kriser där Nato inte har någon roll, i synnerhet i Afrika. EU har handlat effektivt i kampen mot sjörövarna utanför den afrikanska östkusten. Ändå trampar medlemsländerna fortfarande

över EU i utrikes-, säkerhets- och försvarsfrågor. Framtiden för EU:s försvarsunion beror slutligen på medlemsländernas vilja: är EU:s stora medlemsländers önskan att ha en försvarsunion och att EU blir en fullvärdig internationell och självständig aktör? ●

FINLAND OCH DEN ÖVERGRIPANDE SÄKERHETEN

Finland har aktivt deltagit i utvecklingen av EU:s gemensamma försvar. Finland är inte medlem i Nato, och av denna anledning stärks landets försvar genom ett närmare samarbete. Finland har också mycket att ge, nämligen ett unikt koncept för den övergripande säkerheten. I Finland svarar myndigheterna, näringslivet och tredje sektorn tillsammans var för sig för den övergripande säkerheten, inklusive försörj-

ningsberedskapen. Medborgarsamhället har i hög grad förbundit sig att försvara Finland och upprätthålla den nationella säkerheten. Ett exempel är försvarskurserna. Tack vare modellen kan Finland bjuda på ett kraftigare motstånd mot hybridattacker än många andra västländer kan. I dag finns det intresse för detta i många EU-länder.

FRONTEX BEVAKAR DE YTTRE GRÄNSERNA

EU:s gränssäkerhetsbyrå Frontex som har sitt säte i Warszawa svarar för hanteringen av EU-samarbetet gällande säkerheten vid de yttre gränserna. Medlemsländerna får låna byråns fartyg, helikoptrar och flygplan för gemensam patrullering. I nödsituationer kan byrån sända ut snabba gränsinterventionsgrupper. År 2019 inrättades i Europa en ny permanent gräns- och sjöbevakningstrupp som stöder EU-länderna i gränsbevakningen, bekämpar organiserad brottslighet och hjälper med återsändande av personer som fått ett negativt asylbeslut. Tidigare har Frontex inte haft några egna gränsbevakare. Avsikten är att gränsbevakningen med en styrka på 5 000 gränsbeva-

kare ska inleda sin verksamhet 2021 och utvidga personalstyrkan till 10 000 personer senast 2027. Finland skulle delta i verksamheten med totalt 140 gränsbevakare.

EU och en handelspolitik som är öppen för världen

Unionen har blivit en handelsmakt

EU är världens största exportör och importör av varor och tjänster. Medlemsländernas andel av all världshandel är mer än en femtedel, och handeln med områden utanför EU är för många exportdrivna medlemsländer som Finland en viktig del av ekonomin. Exporten till områden utanför EU sysselsätter i dag direkt eller indirekt mer än 30 miljoner människor i EU-länderna.

Unionen har under de senaste åren etablerat sin ställning som världsledande förespråkare för öppen, regelbaserad och hållbar handel. Efter 2014 har EU ingått handelsavtal med 15 länder. EU har redan frihandelsavtal med mer än 70 stater i hela världen. Ytterligare ett tjugotal avtal förhandlas som bäst eller också väntar dessa på underskrifter.

EU för sina värden ut i världen

Handelspolitiken hör till EU:s exklusiva befogenheter. Unionen har haft makt att redan under flera decennier förhandla internationella avtal om varuhandel. Kommissionen förhandlar avtalen när medlemsländerna först gett sitt förhandlingsmandat för detta. I Sydeuropa förhåller man sig traditionellt mer kritiskt till frihandel än i de nordiska länderna och Östeuropa där ekonomin är mer exportberoende.

Kommissionen har som mål att de frihandelsavtal som ingåtts av EU ska vara till så stor fördel som möjligt för de europeiska konsumenterna, samhällena och företagen. Med stöd av dessa kan EU sprida de strikta europeiska normerna gällande livsmedelssäkerhet, miljö och konsumenträttigheter till hela

MERCOSUR – VÄRLDENS STÖRSTA HANDELSAVTAL

Sommaren 2019 nådde EU en uppgörelse gällande ett handelsavtal med Brasilien, Argentina, Uruguay och Paraguay. Detta så kallade Mercosur-avtal skapar ett handelsområde som innefattar 32 stater och cirka 775 miljoner människor. I och med avtalet sänks tullarna och minskas handelshindren för många varor, tjänster och offentlig upphandling. De europeiska företagen betalar varje år 4 miljarder euro mindre i tull än tidigare. EU och Mercosur-

området förbinder sig båda till målen i klimatavtalet från Paris, skydd av skogar, respekt för arbetstagarnas rättigheter och ansvarsfull företagsverksamhet. Avtalet kräver ännu medlemsländernas och Europaparlamentets godkännande. Avtalet har också kritiserats på grund av att man bedömer att det trappar upp avskogningen och förvärrar belägenheten för EU:s jordbruksproducenter.

PROTEKTIONISMEN PÅ UPPGÅNG

De spända relationerna mellan USA, Kina och EU påverkar hela den globala ekonomin, och protektionismen tilltar i hela världen. I dag finns det ett rekordhøgt antal handelshinder: sammanlagt 425 åtgärder i 59 länder. Hindren omfattar till exempel obligatoriska textilmärkningar, överlopps tullar eller testkrav. För företagen i EU orsakar dessa varje år kostnader på flera miljarder. Mest hinder har satts upp av Kina som upprätthåller 37 proble-

matiska hinder, och näst mest av Ryssland som har 34 hinder.

EU har svarat på problemen genom att skärpa handelsskyddsåtgärderna som vidtas för att ingripa i utländska företags ohederliga konkurrens, till exempel dumpning och statsstöd. Om en stat utanför EU till exempel beviljar något av sina företag finansiellt stöd för export av produkter, uppbär EU på dessa produkter överlopps tull.

världen. Under den senaste tiden har man i avtalen inkluderat bindande förpliktelser som gäller bland annat klimat- och miljöpolitik, offentlig upphandling, standarder, korruptionsbekämpning, djurens välbefinnande, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan könen. De handelsavtal som ingicks 2017 med Kanada och 2018 med Japan utgör goda exempel på detta. I dessa förpliktas EU:s handelspartner att iaktta så strikta krav som möjligt gällande arbetstagare, konsumenter och miljö samtidigt som handelspartnernas engagemang i hållbar utveckling stärks.

WTO i en djup kris

Största delen av världshandeln bedrivs mellan länder som hör till Världshandelsorganisationen (World Trade Organization, WTO). Inom WTO har medlemmarna tillsammans kommit överens om enligt vilka villkor världshandeln ska bedrivas och hur handelshinder elimineras. Hos WTO avtalas också hur höga tullar medlemmarna kan uppbära i sin inbör-

des handel. WTO har dock under den senaste tiden drivit in i en djup kris. Organisationen har inte kunnat anpassa sig till världshandelsituationen som förändrats i rask takt och i synnerhet inte till Kinas avancemang från utvecklingsland till en strategisk konkurrent för EU och USA. Många av WTO:s medlemmar upplever att en reform av organisationen behövs, men det har varit svårt att finna enhetliga synpunkter om omarbetningen av reglementet och förhandlingarna.

EU har inget handelsavtal med sina viktigaste handelspartner, dvs. Kina och USA. År 2019 påbörjade EU förhandlingar med USA om ett handelsavtal som begränsas till industriprodukter, men man har inte ens kunnat påbörja förhandlingarna. Inom de närmaste åren står EU inför en stor utmaning då det gäller att befästa positionen som global förspråkare av regelbaserad handel och en handelsmakt som är öppen, men inte kan utnyttjas. ●

Hållbar tillväxt är det primära målet för utvecklingssamarbetet

EU är den som beviljar de största stöden i världen

EU är en supermakt inom utvecklingssamarbetet. På årsnivå använder EU och dess medlemsländer mer än 70 miljarder euro för utvecklingshjälp. Det motsvarar cirka 60 procent av all utvecklingshjälp i världen. EU är fortfarande den som beviljar mest stöd i hela världen, även om dess andel minskat under 2010-talet. Utvecklingspolitiken är en del av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik och hör till de delade befogenheterna. EU och alla medlemsländer har sitt eget utvecklingssamarbete och sin egen utvecklingspolitik. EU-länderna kommer sinsemellan överens om rutinerna och principerna som styr verkställigheten av varje EU-lands utvecklingssamarbete. År 2018 styrdes 18 procent av Finlands anslag för utvecklingssamarbete genom EU.

Kommissionens generaldirektorat för internationellt samarbete och utvecklingsfrågor och utrikestjänsten svarar för planeringen och genomförandet av EU:s utvecklingspolitik. EU har 140 beskickningar på olika håll i världen. De ansvarar för bland annat förvaltningen och uppföljningen av utvecklingssamarbetsprojekt i partnerländer.

Monetär hjälp utgör numera endast en liten del av samarbetet

År 2017 kom EU-länderna överens om en europeisk utvecklingspolitisk strategi, dvs. en så kallad "konsensus". Dess primära mål är att

minska fattigdomen samt främja säkerheten och stabiliteten i hela världen. Konsensus grundar sig på FN:s Agenda 2030-program och målen för hållbar utveckling. EU och medlemsländerna hjälper de länder som mest behöver hjälp för att bekämpa fattigdom, se till att befolkningen får mat, ha beredskap för naturkatastrofer, förbättra tillgången på dricksvatten och bekämpa sjukdomar. Samtidigt uppmanar EU dessa länder att iakttä rättsstatsprincipen, respektera de mänskliga rättigheterna, stödja medborgarsamhället och öppna sin marknad.

EXEMPEL PÅ RESULTATEN AV EU:S UTVECKLINGSPOLITIK UNDER DE SENASTE ÅREN

- EU har delat ut 165 miljoner moskitnät som behandlats med insektsgift i syfte att minska spridningen av malaria.
- Möjligheter att använda källor för hållbar energi har beretts för 1,1 miljoner människor.
- EU har utbildat 84 000 lärare.
- I länder som har den svagaste ställningen har 4 100 kilometer vägar samt infrastruktur byggts för att underlätta människornas liv.

En allt viktigare del av EU:s utvecklingspolitik är att få fart på den ekonomiska tillväxten. Europeiska fonden för hållbar utveckling (EFHU) och planen för externa investeringar har som mål att ingripa i orsakerna till invandringen som har Europa som destination och få till stånd en hållbar tillväxt i utvecklingsländerna.

Cotonou-avtalet som undertecknades 2000 är en av hörnstenarna i EU:s utvecklingspolitik. Det är ett övergripande avtal om stöd och handel mellan EU samt staterna i Afrika, Karibien och Stilla havet.

Dessutom har EU beviljat många av världens minst utvecklade länder handelsfördelar. Sedan 2005 har de aktuella länderna tullfritt kunnat föra in praktiskt taget vilka som helst produkter i EU. Cotonou-avtalet går ut i februari 2020. Förhandlingar om ett nytt avtal pågår. De svåraste frågorna gäller handel och invandring. EU försöker förnya avtalet så att det blir regionalt. Regionala egna avtal skulle ytterligare fördjupa samarbetet, och frågorna kunde framskrida i raskare takt. Förhandlingarna har framskridit långsamt, och det är klart att ett nytt avtal inte kan börja gälla innan det nuvarande har gått ut. ●

AFRIKAS FRAMTID ÄR EN ÖDESFRÅGA FÖR EUROPA

Afrikas befolkning kommer att öka till 2,5 miljarder fram till 2050. Var fjärde människa i världen kommer att vara afrikansk. Invandringskrisen som började 2015 visar konkret hur sammanflätade EU:s och Afrikas öden är. Kolonialismen har upphört, men denna gör det fortfarande svårare att skapa ett jämställt partnerskap. Samtidigt utvidgar Kina, Ryssland och länderna i Mellanöstern sitt ekonomiska och politiska inflytande på den afrikanska kontinenten. Klimatet är en orsak till att EU-länderna måste ta en aktivare och mer övergripande roll i Afrika. Om man inte får kontroll över klimatförändringen, blir följden en enorm humanitär katastrof i Afrika. Människorna styr mot Europa. Av denna anledning försöker EU skapa ekonomisk tillväxt och hejda flyttrörelsen på den afrikanska kontinenten. Den monetära hjälpen till Afrika är numera endast en liten del av samarbetet. Utöver kontroll över flyttrörelsen prioriteras i samarbetet investeringar i människor och i

synnerhet utbildning. Alliansen mellan Afrika och EU för hållbara investeringar och arbetstillfällen offentliggjordes av kommissionen 2018. Med hjälp av denna har man för avsikt att inom ett par år skapa 10 miljoner nya arbetstillfällen i Afrika. Den största enskilda satsningen under de senaste åren är det nya programmet för externa investeringar för att skapa en hållbar och produktiv ekonomi i Afrika. Avsikten är att få investeringar på 44 miljarder euro i rörelse. Kontinenten har en enorm potential, och ett stadium med god utveckling har enligt många indikatorer börjat. Sju av världens tio snabbast växande ekonomier finns i Afrika. Också handeln mellan EU och Afrika ökar fortlöpande, och EU:s andel av Afrikas handel är 36 procent. EU har som mål att utifrån ett flertal handelsavtal som ingåtts mellan EU-länderna och afrikanska stater bygga upp ett frihandelsavtal mellan världsdelarna.

5

Medborgarnas Europa

Alla medborgare i medlemsländerna är också EU-medborgare. Som EU-medborgare drar vi nytta av saker som vi ofta anser vara självklarheter. Fred och stabilitet härskar i Europa, och vi är en del av världens största ekonomiska samarbetsområde. Vi kan resa, bo och arbeta i andra EU-länder samt komma med europeiska medborgarinitiativ och framställningar. De rättigheter som medborgarna i ett medlemsland åtnjuter har samlats i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Vad innebär medborgarskap i unionen i praktiken, och hur syns EU i vår vardag?

Sammanfattning av EU-medborgarnas rättigheter

Grundläggande rättigheter

EU-medborgarnas grundläggande rättigheter har fastställts i Lissabonfördraget. De rättigheter som medborgarna i ett medlemsland åtnjuter har samlats i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna. Stadgan innehåller också rättigheter som anknyter till bland annat de mänskliga rättigheterna, friheterna, jämställdheten, det gemensamma ansvaret och lagtillämpningen. I denna fastställs rättigheterna gällande exempelvis dataskydd, mänskisk kloning och miljöskydd på hög nivå. I och med Lissabonfördraget blev stadgan juridiskt bindande.

Rörelsefrihet

Varje EU-medborgare får fritt röra sig och vistas utan visum tre månader i medlemsländerna samt i Norge, Island, Schweiz och Liechtenstein som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Därefter måste en EU-medborgare registrera sig i landet och visa att hen kan finansiera sin vistelse i landet.

Rätt att rösta

En medborgare får rösta i kommunalval och Europaparlamentsvalet i det EU-land där hen har sin stadigvarande hemvist. Hen kan också ställa upp som kandidat i Europaparlamentsvalet.

Rätt till sjukvård

Medborgarna har rätt till sjukvård i EU-länderna, Island, Liechtenstein, Norge och Schweiz. En EU-medborgare som tillfälligt uppehåller sig i ett land får den nödvändiga vården enligt samma villkor som medborgarna i det aktuella landet genom att visa upp det europeiska sjukvårdskortet. I Finland får man kortet gratis från FPA. En person som permanent flyttar till något annat EU-land får sjukvård genom att registrera sig hos sjukförsäkringsanstalten i sitt nya hemvistland. Frågor som gäller arbetsliv, socialskydd, hälsovård och utbildning är i stor utsträckning underkastade medlemsländernas egna beslutsbefogenheter. Å andra sidan är utmaningarna inom social- och hälsovården likartade oavsett i vilket land man befinner sig. Av denna anledning blir det europeiska samarbetet allt viktigare även i dessa frågor.

Rätt att komma med medborgarinitiativ

EU-medborgarna kan genom ett medborgarinitiativ begära att Europeiska kommissionen gör ett lagförslag gällande ett tema där EU har beslutsbefogenheter. Ett medborgarinitiativ måste understödjas av en miljon EU-medborgare från minst sju medlemsländer. Från varje medlemsland behövs det ett minimiantal personer som undertecknar initiativet.

Rätt att göra framställningar och anföra klagomål

Alla EU-medborgare kan göra en framställan till Europaparlamentet i ett ärende som hör till EU:s område och som har direkt koppling till den som gör framställan. Det kan gälla ett allmänt eller privat intresse. En EU-medborgare kan också hos Europeiska ombudsmannen anföra klagomål om ett förvaltningsmässigt missförhållande i ett EU-organ eller en EU-inrättning.

Konsumenträttigheter

EU-länderna har det mest täckande konsumentskyddet i världen. Konsumentpolitiken omfattar lagar gällande skydd av konsumenternas hälsa, säkerhet och ekonomiska intressen samt informationstillgång, organisering och utbildning. Medlemsländerna kan föreskriva striktare skyddsåtgärder, om de är i överensstämmelse med grundfördragen. EU:s lagstiftning skyddar dig alltid när du beställer eller köper produkter på nätet. Detta innebär till exempel att din mobiltelefon kan repareras eller ersättas avgiftsfritt, om den går sönder inom ett år.

Under de senaste åren har det blivit mycket billigare att använda mobiltelefoner och smarta apparater utomlands. Avgifterna för nätbesök slopades i juli 2017, vilket innebär att du i dag betalar samma pris för att använda din mobiltelefon i utlandet som du gör i ditt hemland. Också resenärers rättigheter har stärkts. EU förpliktar bland annat medlemsländernas flygbolag att till resenärerna betala en ersättning flygningar som ställs in eller bagage som försvinner på flygningar inom EU-området. ●

När du vaknar på morgonen slår du på din kaffekokare och borstar tänderna med en eltandborste. Den CE-märkning som finns på apparaterna innebär att produkten uppfyller kraven i EU:s lagar om skydd för hälsa, säkerhet och miljö. EU fastställer till exempel vilka metaller som tryggt kan användas i de olika apparaterna. Kaffekokare och andra apparater som har en värmeplatta ska slås av automatiskt inom 40 minuter när de inte används. EU:s energimärke anger i sin tur hur apparatens energiförbrukning placerar sig på en skala mellan A och G. Klass A (grön) är den mest energieffektiva och klass G (röd) förbrukar mest energi.

Du smörjer in ditt ansikte med fuktighetskräm. Kosmetik är föremål för omfattande EU-reglering. I EU-länderna får exempelvis kosmetik som testats i djurförsök inte säljas. Likaså finns det strikta bestämmelser om märkningen av produkter av kosmetik-, livsmedels- och dryckeskaraktär. Utan vissa märkningar släpps produkterna inte ens ut på marknaden.

Dags för en måltid. EU har världens striktaste säkerhetsstandarder för livsmedel. Euro-

peiska myndigheten för livsmedelssäkerhet övervakar säkerheten. Obligatoriska kontroller i hela livsmedelskedjan säkerställer att växter och djur är friska, livsmedlen och djurfodren trygga och produkterna rätt märkta. En förpackning ska ha märkningar om ursprung, land, näringsvärde och sista förbrukningsdatum. Till exempel ägg ska ha en stämpel av vilken äggens ursprung och hönsens levnadsförhållanden framgår. Ämnen som orsakar allergier ska framhävas i förpackningspåskriften. Livsmedelsmärkningen, -framläggningen och -reklamen får inte vara vilseledande för konsumenterna. Det finns stränga regler om tillåtna nutritions- och hälsopåståenden, till exempel "fettsnål" eller "fiberrik". EU:s märke för ekologiska produkter anger i sin tur att produkten uppfyller EU:s regler om ekologisk odling.

Du tar dina allergiläkemedel. Inget läkemedel släpps ut på EU-marknaden innan det klarat kontrollen vid Europeiska läkemedelsmyndigheten.

Sedan klär du på dig och ger dig av. De kläder som importeras till EU-länderna ska uppfylla många kvalitetskrav. Av produktappen ska det framgå till exempel vilka fibrer

som använts i tillverkningen av plagget. EU:s miljömärke kan också finnas i ditt plagg. Detta ges för produkter och tjänster som ger upphov till mindre skadliga konsekvenser för miljön.

Du tar tåget till din kompis. Resenärernas rättsskydd skyddar EU-medborgare då de reser med flyg, tåg, fartyg eller buss inom EU. Till exempel ett flygbolag måste betala en ersättning till en resenär, om flyget är väsentligt försenat eller om det ställs in. Då det gäller paketsemestrar ska den som sålt semesterpaketet också behandla en resenärs reklamation. Resenären är skyddad även i det fall att researrangören eller ett flygbolag går i konkurs.

När du äter lunch ringer din kompis som är på semester på Samoa och berättar att hens pass blivit stulet. Finland har ingen beskickning på Samoa. Ingen fara, eftersom medborgare i EU-länder har rätt att få hjälp från andra medlemsländers diplomatiska eller konsulära myndigheter i hela världen i de länder där hemlandet inte har någon beskickning.

När du kommer hem märker du att batteriet i din mobiltelefon är tomt. Enligt EU:s bestämmelser om energieffektivitet får laddare för mobiltelefoner förbruka högst 0,3 watt när apparaten inte används. EU har för avsikt att förenhetliga laddarna.

Du ringer till din bror som studerar i Frankrike. Ni har mycket att prata om, men det blir ingen jättefaktura för utlandssamtal. Avgifter för samtal, SMS och nätbesök i dataöverföringen, dvs. roaming, mellan EU-länderna är förbjudna.

Din bror trivs bra i Frankrike. EU-ländernas medborgare har rätt att resa, arbeta och studera i vilket som helst av EU-länderna. En examen som avläggs efter minst tre års universitetsstudier erkänns i alla EU-länder. Tack vare den inre marknaden kan du också köpa

en begagnad bil utomlands och föra in den tullfritt till ditt hemland, anställa en kakelläggare från ett annat EU-land för att renovera ditt badrum eller på nätet beställa varor från något annat EU-land tullfritt.

Du planerar en semesterresa till Spanien och beställer ett europeiskt sjukvårdskort från FPA. När du har kortet blir det lättare för dig att få sjukvård under en tillfällig vistelse i något annat EU- eller EES-land. Man får tillgång till sjukvård enligt samma villkor och till samma kostnader som de försäkrade i det aktuella landet. Tack vare det europeiska receptet kan du ta ut läkarordinerade läkemedel också i andra EU-länder.

Plötsligt kommer du ihåg att du har glömt att köpa den bok som din guddotter önskat sig i födelsedagspresent. Vilken tur att nätbutiken alltid är öppen. Enligt EU-lagen får produkter som köpts genom en nätbutik alltid returneras inom minst 14 dagar. Konsumenterna har också rätt till en två års garanti bland annat då det gäller elektronikprodukter. Med andra ord, om din mobiltelefon går sönder, ska den repareras eller ersättas avgiftsfritt oavsett i vilket EU-land du har köpt den. Nätbutikerna får inte heller diskriminera köpare på grund av hemvistsorten eller avvisa ett kreditkort som utfärdats i ett annat EU-land. Lagen förbjuder också förtäckta avgifter och kostnader på nätet samt förhandsifyllda valrutor som tidigare användes till exempel för att lura personer att teckna en reseförsäkring.

Du tittar ännu en stund på TV innan du lägger dig. Minst 30 procent av programmen som visas genom TV-bolag och strömningstjänster ska ha producerats i Europa. Reklam får visas högst 12 minuter per timme och program som är skadliga för barn endast sent på kvällen. ●

Sociala Europa

Arbetslivet är i ett brytningsskede

Socialskyddssystemen i EU:s medlemsländer hör till de bästa i världen. Största delen av EU-länderna placerar sig bra i en jämförelse av livskvalitet och välfärd. Alla medlemmar står dock inför stora utmaningar då det gäller arbetsliv, utbildning samt hälso- och socialpolitik.

Arbetslivet är i ett stort brytningsskede i hela världen. Artificiell intelligens och andra tekniska innovationer, globaliseringen och den allt större tjänstesektorn för med sig nya affärsverksamhetsmodeller och arbetsformer, och de samhälleliga ramarna hänger inte nödvändigtvis med i utvecklingen. I EU-länderna skapades närmare 16 miljoner nya arbetstillfällen mellan 2014 och 2019. Arbetslöshet förekommer dock allmänt i många länder i synnerhet bland unga personer. Också den låga nativiteten och befolkningens åldrande utgör hot mot välfärdssystemets hållbarhet. Inkomstskillnaderna ökar också överallt i Europa beroende på var människorna bor samt vilken utbildning och social bakgrund de har. Av samhällena i EU-länderna krävs det en systematisk förändring för att kunna svara på utmaningarna.

Medlemsländerna fattar beslut, EU stöder

EU har endast begränsade befogenheter i sysselsättnings- och socialpolitiken. Det är i stor utsträckning medlemsstaterna som svarar för frågor som gäller arbetslivet och socialpolitiken. Medlemsländerna fattar beslut om bland

annat minimilöner och lönereglering, kollektivavtalsförhandlingarnas roll, pensionssystemen och pensionsåldern samt arbetslöshetsförmånerna. I dessa frågor har EU inga beslutsbefogenheter.

Under årens lopp har dock EU utvecklat sin egen sociala dimension. Romfördraget som godkändes redan 1957 innehöll grundläggande principer om lika löner för kvinnor och män samt rätt för arbetstagarna att fritt röra sig inom EU-området. I dag följer EU upp medlemsländernas åtgärder i sociala frågor och samordnar uppnåendet av målen med hjälp av rättsakter och fonder. Dessutom uppmuntrar EU medlemsländerna till utbyte av bästa praxis sinsemellan, till exempel i frågor gällande social delaktighet, fattigdom och pensioner. Arbetstagarnas och arbetsgivarnas intressebevakningsorganisationer, som är verksamma inom många länder, har en roll som formaliserats i EU. Kommissionen ska ordna ett samråd med dessa innan ett förslag på arbets- och socialpolitik läggs fram.

Europeiska unionen och medlemsstaterna har också mål som de arbetar för tillsammans. Målet är att höja sysselsättningsgraden bland 20–64-åringar till 75 procent senast 2020. År 2019 var sysselsättningsgraden i genomsnitt 73 procent i EU-länderna.

EU har reglering om exempelvis arbetstider och deltidsarbete samt lagar för ingripande i diskriminering på arbetsplatserna och säkerställande av arbetshälsan och arbetarskyddet. År 2018 godkändes nya bestämmelser om utsända arbetstagare. En utsänd arbetstagare är ett utländskt företags arbetstagare som tillfälligt arbetar i Finland, eller en finländare

som arbetar utomlands i ett finländskt företags tjänst. Syftet med de nya bestämmelserna är att garantera samma lön för samma arbete på samma plats. År 2019 föreslog kommissionen också att medlemsländerna i rådet oftare en tidigare skulle fatta beslut med kvalificerad majoritet i socialpolitiska frågor. Det har varit svårt för medlemsländerna att uppnå samförstånd i dessa frågor, och genom beslut med kvalificerad majoritet kunde EU effektivare utnyttja sina begränsade befogenheter.

Hjälp från fonder och nätverk

Enligt EU:s ungdomsgaranti ska alla personer under 25 år erbjudas en arbetsplats eller en plats inom fortbildning, läroavtalsutbildning eller en praktikantplats inom fyra månader räknat från datum då arbetslösheten började eller en utbildning avslutades. Syftet med de europeiska solidaritetrupperna är i sin tur att ge unga personer möjligheter att delta i frivilligarbete eller projekt som är till nytta för samfund och enskilda personer på olika ställen i Europa.

Europeiska socialfonden är EU:s viktigaste verktyg för att främja sysselsättning och social delaktighet. Med stöd av denna har miljontals människor lärt sig nya färdigheter och hittat jobb. Den nya Europeiska socialfonden plus fokuserar i synnerhet på ungdomsarbetslöshet och barn. Ett exempel på ett program som finansierats ur denna är Ungdomssysselsättningsinitiativet (YEI) som är riktat till unga personer som inte studerar, arbetar eller deltar i praktik.

Ett namn som många finländare känner igen är Europeiska förändringsfonden (EFT). Ur denna utbetalas stöd för exempelvis arbetstagare som har blivit uppsagda när stora företag lagt ned sin verksamhet eller flyttat sin produktion till ett område utanför EU. Finländare har fått stöd ur denna tio gånger.

Europeiska nätverket för arbetsförmedlingar (Eures) är ett nätverk som stöder arbetsökandes rörlighet och som tillhandahåller information och handledning samt rekryterings- och jobbsökningstjänster för arbetssökande och arbetsgivare.

EU SAMORDNAR MEDLEMSLÄNDERNAS MYNDIGHETSBESLUT

Enligt reciprocitetsprincipen kan ett medlemsland erkänna beslut som en myndighet i något annat medlemsland har fattat. De kan också verkställas i ett annat EU-land. På detta sätt försäkras man sig om att människornas grundläggande rättigheter bibehålls och på motsvarande sätt kan mänskorna inte heller fly från sina rättigheter till något annat land. EU har till exempel ingått avtal om erkännande av avgöranden gällande barnens umgängesrätt. Fortkörningsböter som påförts i något annat EU-land kan också drivas in i hemvistlandet. Genom EU-beslut har strafflagstiftningen

också harmoniserats. Enligt samma princip har EU-ländernas socialskyddssystem samordnats. Medborgarna förlorar inte sin rätt till socialskydd när de flyttar till något annat EU-land. I allmänhet omfattas en person av socialskyddet i det land där hen jobbar. Kriteriet är hemvistlandet, om hen inte har något arbete. Det behöriga medlemslandet ska dock beakta de förmåner som ackumulerats i det andra EU-landet. På detta sätt försäkras man sig om att människorna inte missbrukar den fria rörligheten och skaffar sig dubbla förmåner eller grundlösa stöd.

EU stöder utbildnings- och kultursamarbete

Varje medlemsstat beslutar om sin egen utbildningspolitik. EU bestämmer inte hur skolor och utbildning ska organiseras eller vad en läroplan ska innehålla. Inom detta område ska EU ge stöd. Men även i utbildningspolitiken finns det utmaningar, till exempel arbetskraftens yrkeskompetens, den globala konkurrensen och förskoleundervisningen, som till många delar är de samma för alla medlemsländer och kräver gemensamma lösningar.

Det europeiska utbildningspolitiska samarbetet fokuserar på fyra teman: livslångt lärande och rörlighet, lika möjligheter för alla, social sammanhållning och aktivt medborgarskap samt kreativitet, innovationsförmåga och företaganda. EU-länderna är en del av det europeiska högskoleområdet (EHEA). Det är ett högskoleutbildningsområde som bildats av 48 stater och omfattar nästan hela Europa. Staterna inom området samarbetar för att universitetsstudierna som avläggs i länderna som hör till högskoleutbildningsområdet ska leda till jämförbara examina som erkänns inom hela området.

Euro för den europeiska kulturproduktionen

Kulturen har stor betydelse för att bygga upp känslan av sammanhållning i Europa. EU:s mål är också att använda kulturen och den kulturella mångformigheten för att öka den sociala sammanhållningen och välbefinnandet. Kulturen fungerar också som en grund för kreativitet som är viktig i såväl utbildningen som skapandet av nya uppfinningar och tjänster. Inom kulturpolitiken kompletterar unionens åtgärder medlemsländernas politik. Unionen deltar också i exempelvis skyddet av det europeiska kulturarvet, stöder samarbetet mellan de olika ländernas kulturinrättningar samt underlättar rörligheten för arbetstagare och samlingar inom kulturbranschen.

Den europeiska kulturen, filmbranschen och den audiovisuella branschen, performans- och bildkonsten samt andra skapande branscher får stöd ur EU:s budget. Det viktigaste av EU:s kulturprogram heter Kreativa Europa. Med dess finansiering stöds exempelvis produktionen av europeiska audiovisuella produkter. På detta sätt vill man utvidga den europeiska produktionen parallellt med den ameri-

EUROPEISKA ARBETSMYNDIGHETEN

Arbetstagarnas fria rörlighet är en av de centrala friheterna på EU:s inre marknad. Antalet personer som arbetar i något annat medlemsland har också under 2010-talet fördubblats till cirka 17 miljoner. År 2019 inrättades europeiska arbetsmyndigheten (ELA, European Labour Authority) som skulle säkerställa rättvis rörlighet för arbetstagare. Arbetsmyndigheten ska främja

samarbetet mellan medlemsländerna och underlätta informationsgången. Myndigheten verkar som medlare mellan medlemsländernas myndigheter då det gäller tillämpning av EU-lagstiftningen. Dessutom får ELA rätt att samordna socialskyddsfrågor när en arbetstagare övergår till ett arbete i någon annan medlemsstat.

År 2011 var Åbo Europas kulturhuvudstad. Från Finland väljs kulturhuvudstaden följande gång 2026.

kanska. Kreativa Europa gör det också lättare för små företag inom den skapande branschen att få lånefinansiering för sin verksamhet. Också finländska företag har ur programmet fått stöd för att utveckla spelprojekt. År 2018 beviljade EU 14 länder stöd på totalt 3,8 miljoner euro för utveckling av spel.

Ett av EU:s mest kända kulturprojekt är evenemanget Europeiska kulturhuvudstäder. Varje år väljs två städer från två medlemsländer som kulturhuvudstäder. Valet grundar sig på städernas utbud av kulturprogram för invånare i olika åldrar. Fram till i dag har mer än 40 städer utsetts till kulturhuvudstäder. ●

FRAMGÅNGSSAGAN ERASMUS

Den överlägset mest kända av EU:s utbildningssamarbetsformer är studentutbytesprogrammet Erasmus. Det första Erasmus-programmet inleddes 1987, och därefter har mer än fem miljoner unga personer i Europa deltagit i programmet. Studerandena kan få ekonomiskt stöd och hjälp med arrangemangen under den tid de tillbringar utomlands vid ett europeiskt partneruniversitet eller för arbetsplatsutbildning. Tack vare det europeiska studiepoängssystemet räknas studier som avlagts utomlands till godo i en ung persons studier i sitt hemland. Skolorna kan samarbeta med skolor eller organisationer i andra EU-län-

der och tillsammans genomföra exempelvis olika projekt. Också lärare och andra anställda kan genom programmet pröva på att arbeta i ett område utanför hemlandet. Från Finland deltar år efter år allt fler unga personer i Erasmus-utbytet. Antalet har ökat under hela 2010-talet. För finländarna är Tyskland den populäraste utbytesdestinationen. De näst populäraste destinationerna är Spanien och Nederländerna. Under EU:s finansieringsperiod 2021–2027 är avsikten att anslaget för Erasmus-programmet ska höjas till 30 miljarder euro, vilket är dubbelt mera än under perioden 2014–2020.

Medborgarnas kanaler för påverkande

Röstningsaktiviteten i EU-val allt högre

Alla EU-medborgare kan delta i EU:s beslutsprocess. Det lättaste sättet är förstås att använda sin rösträtt. Alla myndiga EU-medborgare har rätt att kandidera och rösta i Europaparlamentsvalet.

Om en person har sin stadigvarande hemvist i något annat EU-land än Finland, har hen samma rätt att rösta och kandidera i kommunalval och Europaparlamentsval som medborgarna i hens hemviststat har. Var och en kan

dock rösta och kandidera endast i en enda medlemsstat. Med andra ord kan en finländsk medborgare som har sin hemvist i Sverige rösta endast i Finland eller i Sverige. Traditionellt har röstningsprocenten i Europaparlamentsvalen varit lägre än i nationella val. I EU-valet 2019 var dock röstningsnivån större. Mer än 50 procent av européerna använde sin rösträtt, med andra ord var röstningsprocenten den högsta på 20 år i EU-val. I Finland använde 42,7 procent av de röstberättigade sin röst. Också bland unga personer ökade röstningsaktiviteten. Av de europeiska unga personerna i åldern 18–24 år röstade i medeltal 42 procent i EU-valet. I Finland röstade 27 procent av personerna i åldern 18–24 år, vilket är 17 procentenheter mer än 2014.

I Finland kan EU:s beslutsprocess naturligtvis också påverkas genom att rösta i riksdagsvalet och påverka EU-politiken som bedrivs av Finlands regering.

MILLA PALONEN

I EU-parlamentsvalet våren 2019 ökade de unga personernas röstningsaktivitet.

Europeiska medborgarinitiativ

Medlemsländernas medborgare har sedan 2012 kunnat komma med europeiska medborgarinitiativ. Mer än 8 miljoner människor har redan stött medborgarinitiativ och för sin del orsakat ändringar i EU:s politiska agenda. Genom ett medborgarinitiativ kan människor föreslå konkreta ändringar i EU-lagstiftningen. Initiativet kan gälla vilket som helst område där Europeiska kommissionen har befogenheter att ge förslag till rättsakter.

För ett medborgarinitiativ krävs minst sju röstberättigade EU-medborgare från minst sju EU-länder. Dessa personer som representerar sju medlemsländer ska bilda en medborgarkommitté för att samla in de nödvändiga underskrifterna. Kommissionen måste behandla ett initiativ och bedöma huruvida lagändringar behövs, om initiativet får minst en

miljon underskrifter inom ett år. EU:s normala lagstiftningsprocess börjar, om kommissionen beslutar att ge ett förslag till rättsakt. När de nya reglerna träder i kraft 2020 blir det lättare än tidigare att komma med initiativ.

Tills vidare har kommissionen behandlat endast fyra initiativ. Av dessa har två resulterat i lagstiftning. Den ena lagen gäller dricksvatten. Medborgarinitiativet gällande en förbättring av tillgången till säkert dricksvatten fick inom tidsfristen 1,6 miljoner underskrifter. Utifrån initiativet fattade kommissionen ett beslut om att föreslå en uppdatering av EU-lagen om vatten. Det andra medborgarinitiativet som resulterade i en lag gällde förbud mot användning av bekämpningsmedlet glyfosat. Kommissionen har mellan 2014 och 2019 avvisat nio initiativ på grund av att de inte uppfyllde villkoren.

Många metoder för framställningar och klagomål

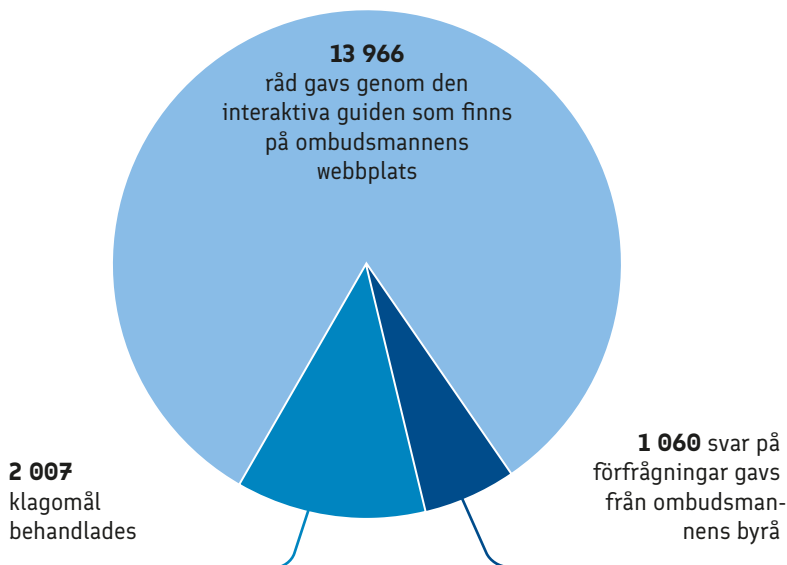
I fråga om beslut som meddelats av nationella myndigheter ska klagan primärt riktas till de nationella myndigheterna och domstolarna. Europaparlamentet kan göra en framställan i ett ärende som anknyter till EU:s lagstiftning och direkt påverkar den som gör framställan. Framställningarnas teman har omfattat till exempel beskattning av laddning av elbilar i Finland och inverkan av hormonella skadliga ämnen på hälsan. Europaparlamentets utskott för framställningar beslutar huruvida ett ärende ska föras vidare till kommissionen för undersökning.

En medborgare kan sända en klagan direkt till kommissionen, om ett medlemsland inte iakttar EU:s lagstiftning. Kommissionen kan efter behov inleda ett överträdelseförfarande mot det aktuella medlemslandet. En privat-

person kan också vända sig till EU-domstolen, om något beslut som meddelats av ett EU-organ har påverkat hen personligen. Däremot kan ett beslut som har fattats av en nationell myndighet eller domstol inte överklagas hos EU-domstolen. Ett klagomål kan sändas till EU:s byrå för bedrägeribekämpning OLAF, om man misstänker missbruk av EU-medel eller något annat allvarligt missbruk.

Europeiska ombudsmannen har till uppgift att hjälpa medborgare att närma sig EU. Europaparlamentet utnämner ombudsmannen vars mandatperiod är den samma som parlamentets mandatperiod. Ombudsmannen ska undersöka klagomål som har gjorts om EU:s organ och inrättningar. Europeiska dataombudsmannen ska i sin tur se till att EU:s organ och andra instanser respekterar medborgarnas rätt till integritet i behandlingen av personuppgifter.

ANTAL MEDBORGARE SOM EUROPEISKA OMBUDSMANNEN HJÄLPT 2015: 17 033

Cambridge Analytica-skandalen avslöjades tack vare en anmälan som lämnades av Christopher Wylie (till höger på bilden) som arbetade vid företaget. Skandalen väckte en diskussion om dataskyddet för dem som använder sociala medier.

EU skyddar dem som anmäler missbruk

Vilken är den gemensamma nämnaren för 77 miljoner ägg som förorenades av insektsgiftet Fipronil, högre utsläpp än uppgett från Volkswagen-bilar och konsultbolaget Cambridge Analytica som olagligen utnyttjat 87 miljoner Facebook-användares uppgifter? Alla dessa missbruk har uppdagats tack vare anmälningar som lämnats av enskilda personer.

Kommissionen föreslog 2018 en lag för att ge ett täckande skydd för dem som anmäler missbruk. För tillfället finns det inte i Finland och inte heller i många andra EU-länder någon lagstiftning som skyddar ställningen för dem som anmäler missbruk. Endast få personer vågar anmäla skatteflykt, miljöbrott, hot mot hälsan eller bestickning som de lagt

märke till. Genom direktivet försöker man skydda dem som anmäler missbruk mot hämndaktioner, till exempel uppsägningar och förflyttning till sämre arbetsuppgifter. Reglerna ger också skydd för anmälarnas närkrets, till exempel arbetskamrater och släktingar. Lagen skulle för dem som anmäler missbruk garantera skyddade kanaler genom vilka missförhållanden kunde rapporteras, utan att anmälarna behöver frukta hämndaktioner. Anmälan kan göras antingen inom en organisation eller alternativt direkt till myndigheterna. Medlemsländerna skulle också vara tvungna att försäkra sig om att de som anmäler missbruk garanteras övergripande och neutral information och rättshjälp kostnadsfritt. ●

EU:s symboler

Den europeiska identiteten har många gemensamma symboler. EU-länderna, de lokala myndigheterna och enskilda medborgare får välja om de vill använda dessa. Den mest kända av symbolerna är Europas flagga. Den har 12 gula stjärnor på blå botten. Europeiska unionen började använda flaggan 1984. I dag vajar den på parlamentsbyggnader, offentliga inrättningar och minnesmärken i Europa. Flaggan är en symbol för Europas folk, och cirkeln illustrerar de europeiska folkens enhet och harmoni. Antalet stjärnor ändras inte – det finns alltid 12, vilket symboliserar fulländning och enhet. ●

SYMBOLER

1. stjärnflaggan
2. EU-passet
3. Europahymnen som kommer från Ludwig van Beethovens nionde symfoni (Hymn till glädjen)
4. Den gemensamma valutan euro
5. Europadagen som i medlemsländerna firas den 9 maj
6. Mottot: "Förenade i mångfalden"

Europeiska unionens medlemmar

	Nederländerna
	Belgien
	Bulgarien
	Spanien
	Irland
	Italien
	Österrike
	Grekland
	Kroatien
	Cypern
	Lettland
	Litauen
	Luxemburg
	Malta
	Portugal
	Polen
	Frankrike
	Rumänien
	Sverige
	Tyskland
	Slovakien
	Slovenien
	Finland
	Danmark
	Tjeckien
	Ungern
	Estland

Mer information om Europeiska unionen

På finska:

eurooppatiedotus.fi

Information om EU på EU:s 24 officiella språk:

europa.eu

Europeiska unionens historia

Information och videofilmer om EU:s historia samt dess grundare:

europa.eu/european-union/about-eu/history_fi

Ditt Europa

Hjälp och råd för EU:s medborgare och deras familjemedlemmar:

europa.eu/youreurope/citizens/index_fi.htm

Europeiska unionens publikationsbyrå

En nätbokhandel som har mer än 110 000 titlar, 235 000 PDF-filer

och e-böcker på EU:s 24 officiella språk. Största delen av verken är avgiftsfria:

<https://publications.europa.eu/fi/publications>

Webbplatser för barn och unga

Spel och frågesport om EU för barn och unga:

europa.eu/learning-corner/home_fi

Europeiska ungdomsportalen

Information för unga om exempelvis utbildning, arbetsplatser och resande:

europa.eu/youth/EU_fi

Arbete hos EU-institutionerna

epso.europa.eu

Europe Direct

Europe Direct är en tjänst där svar ges på frågor gällande Europeiska unionen.

Ring avgiftsfritt till numret: 00 800 6 7 8 9 10 11.

Europeiska kommissionen har en representation i alla medlemsländer:

ec.europa.eu/info/contact/local-offices-eu-member-countries_fi

Europeiska parlamentet har en informationsbyrå i alla medlemsländer:

www.europarl.europa.eu/atyourservice/fi/information_offices.html

Det finns hundratals EU-informationskontor i Europa.

Adressen till närmaste informationskontor finns på webbadressen:

europa.eu/european-union/contact_fi

Medborgarsamråd

Dessa evenemang ordnas regelbundet på olika ställen i EU:

ec.europa.eu/info/events/citizens-dialogues_fi

6

Europeiska unionens framtid

Varför önskade de europeiska stater som håller hårt fast vid sin självständighet överföra en del av sina beslutsbefogenheter till överstatliga organisationer? Helt enkelt till följd av att det låg och ligger i staternas eget intresse – i framtiden i allt högre grad. Världen har blivit osäkrare, och de externa globala hoten som Europa står inför, till exempel klimatförändringen, terrorismen och den okontrollerade flyttrörelsen, har under de senaste åren konkretiserat EU:s värde på ett nytt sätt. På vilka externa och Europainterna problem måste EU under de närmaste åren försöka hitta en lösning?

EU och försvar av demokratin

Rättsstatsproblemen väntar på en lösning

De europeiska värdena kan sammanfattas i en triangel: ett hörn bildas av rättsstaten, ett av demokrati och ett av de mänskliga rättigheterna. Triangeln klingar när alla tre sektorer fungerar. Under den senaste tiden har det i många medlemsländer funnits problem med klangen.

Extremhögerpartier som i vissa EU-länder fått en maktposition har försökt tära på rättsstaten och inskränka de grundläggande rättigheterna, till exempel mediernas frihet. I synnerhet i Ungern, Polen, Rumänien och Bulgarien har demokratin och de mänskliga rättigheterna utvecklats i en oroväckande riktning. I exempelvis Ungern äventyras rättsväsendets självständighet och medborgarnas yttrandefrihet.

Utan regler som baserar sig på delade värden har EU ingen gemensam grund. Multiplikatoreffekterna på hela EU:s ekonomi, tillväxt, den inre marknadens verksamhet och medborgarnas välfärd är långtgående. I världen har EU blivit känt som budbärare för demokrati och de europeiska värdena. I fortsättningen kan unionen inte på ett trovärdigt sätt försvara ett multilateralt regelbaserat system eller människorättsinstitutioner, om den inte får triangeln att klinga i sina medlemsländer.

Den nya rättsstatsmekanismen ger möjligheter att i större utsträckning ingripa i rättsstatsproblem som har en koppling till användningen av EU:s budget. Medel kan innehållas, om det exempelvis förekommer diskrepanser då det gäller domarnas oberoende i ett med-

lemsland. Domarna ska kunna övervaka att EU-medlen används på vederbörligt sätt. I extrema fall kan all EU-finansiering vägras för ett medlemsland. Kommissionen gör också årliga inspektioner av att demokratin, rättsstaten och de grundläggande fri- och rättigheterna förverkligas i alla medlemsländer. På detta sätt kunde man reagera på problemen i ett tidigare skede. Det återstår att se huruvida dessa åtgärder är tillräckliga.

Enheten prövas

En annan av EU:s stora interna utmaningar gäller enheten. Vissa medlemsländer önskar intensifiera EU-samarbetet, nedan andra anser att integrationen redan i sin nuvarande form är lite för mycket. Leder detta till en ökning av arrangemangen där en grupp bestående av några länder intensifierar sitt inbördes samarbete, utan de övriga medlemsländerna?

I många medlemsländer anser man att exempelvis den ekonomiska och monetära unionen redan är tillräckligt stabil så länge de gemensamma reglerna iakttas, men en annan grupp stater kräver en starkare ekonomisk union. Under de närmaste åren kommer man säkert att på ett eller annat framskrida med den ofullbordade ekonomiska och monetära unionen.

Ett framskridande i olika takt innebär att varje EU-land fritt kan välja inom vilka politiska områden de önskar medverka. Den grundläggande principen för EU:s verksamhet har dock alltid varit gemensamt ansvar, vilket innebär att både kostnaderna och fördelarna ska delas. De nya integrationsformerna

grundar sig också i hög grad på förtroende och är inte lagligt bindande.

En berättelse i stället för teknokrati

Unionen har i många medlemsländer ett rekordstort understöd, men röstningsprocenten i eurovalet förblir trots det låg i många länder, och EU känns fortfarande fjärran.

Unionen måste finna metoder för att bli en synligare del i människornas vardag och lättare att närma sig till exempel på lokal nivå. På detta sätt kunde man starta en gemensam offentlig diskussion om EU-frågor, och genom denna kunde medborgarna få möjligheter för bättre påverkande av innehållet i EU:s politik. Samtidigt kunde man rätta till förvanskad information om EU.

I fortsättningen måste unionen också satsa mer på att motivera sin verksamhet: vad EU eftersträvar och varför. Vilken nytta har medborgarna av exempelvis handelspolitik som öppnar EU-marknaden? I budskapen kan man dock inte behandla enbart ekonomi och säkerhet. EU måste övertyga människorna om att unionen kan svara på de framtida utmaningarna som gäller människornas vardag.

En fördragsreform i sikte?

Under de närmaste åren borde EU också effektivisera sitt beslutssystem och utvidga sina befogenheter. Det förväntas att EU ska göra andra saker än det unionen kan göra inom ramen för fördragen.

Inom EU har man fattat ett beslut om att starta Europeiska framtidskonferensen i syfte att samla medborgarna närmare unionen samt diskutera innehållet i EU-politiken och eventuella institutionella reformer.

I väntan på en grundfördragsreform är en av metoderna för att effektivisera beslutsprocessen att frångå kravet på enhällighet. Kommissionen har föreslagit att man i medlemsländernas råd övergår från kravet på enhällighet till beslut med kvalificerad majoritet då det gäller klimat-, social- och beskattningsfrågor samt säkerhets- och försvarspolitiska frågor. EU skulle också behöva mer makt inom vissa sektorer, till exempel hanteringen av olaglig och laglig invandring. I den närmaste framtiden kommer säkert också omarbetningen av EU:s budget att väcka diskussion. Det återstår också att se huruvida förslaget om överstatliga vallängder för de europeiska partierna verkställs. I detta fall kunde även finländarna i Europaparlamentsval ge sin röst åt exempelvis en italiensk europarlamentskandidat i stället för en finländsk mep. ●

STATUS FÖR EU

Människornas uppfattning om EU är positivare än den varit på många år. Förtroendet för EU har under den senaste tiden ökat i 20 EU-länder, och endast 17 procent av medlemsländernas medborgare har en negativ bild av EU. Av européerna förhåller sig 61 procent optimistiskt till EU:s framtid, och mer än hälften är nöjda med hur demokratin fungerar i EU. Också understödet för euron är rekordhøgt. Européerna anser att det viktigaste EU uppnått är EU-medborgarskap och fri rörlighet. Som det värsta problemet på EU-nivå betraktas invandringen, därefter oron över klimatförändringen.

Källa: Enkäten Eurobarometern 2019.

EU och klimatkrisen

Klimatpolitikens inriktning i medlemsländernas händer

EU har fått ett nytt *raison d'être*, dvs. existensberättigande, genom klimatkampen och miljöskyddet. Unionen har lyckats uppnå en position som global ledare i klimatpolitiken och engagera många av världens viktigaste ekonomier i klimatkampen. Men takten måste ökas. Det är viktigt att EU i framtiden fortsätter på samma ambitiösa linje.

För tillfället är EU:s mål för 2050 en utsläppsminskning på 80–95 procent jämfört med nivån 1990. Den avtalade lagstiftningen gäller fram till 2030, och enligt kommissionens bedömning uppnås med hjälp av de överenskomna åtgärderna en utsläppsminskning på 45 procent senast 2030. Målen i Paris klimatavtal uppnås dock inte med dessa siffror. Kommissionen vill stärka EU:s roll som en global klimatledare och göra EU kolneutralt senast 2050. Förbinder sig medlemsländerna till detta mål? Och på vilket sätt och med vilka pengar görs detta? I fråga om dessa beslut är bollen nu hos medlemsländerna.

Ansaret för att rädda jordklotet tynger EU:s axlar

Under de närmaste åren måste Europa satsa alltmer också på internationell klimatdiplomati. I dag verkar det som om ansvaret för att rädda jordklotet i hög grad vilar på EU:s axlar. Alla ledande ekonomier har dock samma behov av långsiktigt engagemang i nedskärning av utsläpp. EU är världens näst största ekonomi, endast USA:s är större, och unionen har redan

många gånger visat att den har styrka för att driva på uppsättningen av striktare mål i resten av världen.

I EU tar man itu med klimatfrågorna på ett mer övergripande sätt. Ett exempel är utvecklingshjälpen: Den måste byggas upp så att den är till hjälp för utvecklingsländerna när de tar ett språng över den fossila industrifasen. Ett annat exempel är handelsrelationerna: EU måste utveckla mekanismer för att förbinda den internationella handeln till hållbar utveckling. Dessutom måste EU göra ytterligare investeringar i utveckling av teknik som bidrar till att uppnå klimatmålen. Beskattningen måste också kopplas till klimattalkot. EU måste påskynda övergången till ett kolsnålt energisystem. Hela det ekonomiska systemet måste ändras så att det blir mer hållbart och i enlighet med modellen för en cirkulär ekonomi. Det omfattar också allt kapital och finansmarknaden. Investeringar kan allokeras effektivt, om man kan fastställa vad som är hållbar ekonomisk verksamhet och vad som inte är det med tanke på klimatet.

Under den senaste tiden har allt kraftigare effekter av klimatförändringen börjat synas i naturen, och i samma takt ökar människornas klimatångest. Av denna anledning är det viktigt att EU och medlemsländerna i den närmaste framtiden fokuserar på att vara lyhörda för människornas ängslan. I synnerhet då det gäller människor som upplever att de är förlorare när det ekonomiska systemet ändras för att bli hållbart med tanke på klimatet. EU får inte européernas stöd för en nödvändig förändring, om dessa upplever att klimatpolitiken dikteras över deras huvuden. ●

Den rörelse som den svenska skoleleven Greta Thunberg grundade 2018 har mobiliserat massvis med unga personer i hela världen för deltagande i skolstrejk för klimatet.

KLIMATPLANERNA SOM SATTS UPP AV EUROPEISKA KOMMISSIONENS ORDFÖRANDE

- EU blir den första klimatneutrala kontinenten senast 2050.
- EU ska senast 2030 ha skurit ned sina koldioxidutsläpp med 50 procent jämfört med nivån 1990.
- "Green Deal", dvs. en europeisk miljölag som innebär att målet för kolneutralitet blir rättsligt bindande.
- Europeiska investeringsbanken omvandlas delvis till en klimatbank som senast 2030 kan få igång investeringar på en biljon euro för den gröna ekonomin.
- Koltullar vid EU:s yttre gränser, dvs. en tullavgift på varor som importeras från exempelvis Kina eller USA och i vilkas produktion kol har använts.
- EU måste förmå de övriga centrala staterna i världen att förbinda sig till att sätta upp egna striktare utsläppsmål senast 2021.

EU och invandringen

En ny kris kan börja när som helst

Kvantitativt kan flyttrörelsen till Europa under de senaste åren inte jämföras med siffrorna under krisåren, men en ny flyttrörelsekris kan börja när som helst på grund av exempelvis en naturkatastrof eller en politisk konflikt. Det finns många orsaker till att Europa förblir en attraktiv kontinent. Utöver det geografiska läget är också EU-områdets stabilitet, välbefinnande och öppenhet stora attraktionsfaktorer. Konflikter, konsekvenserna av klimatförändringen och fattigdom får även i framtiden människor att söka en bättre framtid i Europa. En stor del av flyttrörelsen riktar sig från Afrika till EU-länderna. Av denna anledning måste EU satsa på ett alltmer övergripande och jämställt partnerskap med Afrika. Målet bör vara en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling i Afrika.

En hållbar invandringspolitik som mål

EU:s nuvarande asylsystem är inte redo för att ta emot stora människomassor. Under finansieringsperioden 2021–2027 utlovas närmare tre gånger mer pengar än tidigare för invandringsfrågor. Utöver pengar behöver EU en effektiv, rejäl och hållbar invandrings- och flyktingpolitik. Denna politik skulle ge asyl för personer som faktiskt behöver det, och snabbt återsända de personer till avreselandet vilka inte behöver internationellt skydd. Med hjälp av politiken kunde man förhindra att människoliv förloras i synnerhet i Medelhavsområdet och eliminera människosmuggling.

Bevakningen av de yttre gränserna måste intensifieras, samtidigt som antalet kanaler för arbetsrelaterad invandring till EU-länderna måste ökas.

Det är inte lätt att pussla ihop denna helhet. Reformen av EU:s invandringspolitik, dvs. det så kallade Dublins förordningspaketet, har stått och stampat på stället redan i årtal. Detta trots att medlemsländernas medborgare och EU-ledarna är överens om att invandringen är en av unionens största utmaningar och en fråga på vilken man endast tillsammans kan finna en lösning.

Också laglig invandring torde även i fortsättningen förbli ett svårt tema. Det vore dock viktigt för EU-länderna att underlätta den lagliga invandringen så att Europa kan svara på den arbetskraftsbrist som den åldrande befolkningen ger upphov till. Som det nu ser ut kommer bevakningen av EU:s yttre gränser att förbli prioriteringen i invandringspolitiken under de närmaste åren. ●

VAR GÅR EU:S GRÄNSER?

Hur mycket större kan unionen ännu bli? Nästan alla europeiska stater är redan EU-medlemmar. För den nya relationen med Storbritannien söks fortfarande en form. Norge, Island och Schweiz har valt en annan typ av samarbete med EU. I norr, söder och väst har gränserna redan nåtts, men unionens expansion stannar knappast upp innan alla Väst-Balkans stater har inkluderats i EU-familjen. Området omfattar sju länder: Kroatien, Montenegro, Serbien, Norra Makedonien, Albanien, Kosovo samt Bosnien och Hercegovina.

Kroatiens anslutning som unionsmedlem 2013 var ett stort incitament för Väst-Balkans övriga stater. Kommissionen bedömer att Montenegro och Serbien går i tåten och kan ansluta sig till unionen senast 2025. Kommissionen har rekommenderat att medlemskapsförhandlingar ska inledas med Norra Makedonien och Albanien, men för detta krävs medlemsländernas enhälliga godkännande, och därför kan det dröja flera år innan man når ett beslut. Bosnien och Hercegovina samt Kosovo eventuella kandidatstater. Kosovo förklarade sig självständigt från Serbien 2008, men Serbien har inte erkänt förklaringen. Tillsammans med Serbien för Kosovo en dialog som stöds av EU och som borde leda till ett rättsligt bindande avtal om en nor-

malisering av relationerna mellan dessa länder. Detta är en absolut förutsättning för att inleda medlemskapsförhandlingar.

Den största frågan i expansionsdiskussionen gäller Turkiet. Medlemskapsförhandlingar inleddes med Turkiet redan 2005, men landets rättsstatssituation försämrades dramatiskt i synnerhet efter kuppförsoket 2016. Turkiets president Recep Tayyip Erdoğan förordnade därefter att en lag om undantagstillstånd skulle träda i kraft, och med stöd av denna har han bland annat avskedat hundratusentals arbetstagare och placerat medierna under regeringens kontroll. För tillfället har Turkiets anslutningsprocess lagts på is. Ett medlemskap för landet verkar osannolikt, och båda parterna är medvetna om detta. I Turkiets situation finns det dock andra mål för medlemskapsförhandlingarna än ett medlemskap. Från Turkiet får EU hjälp med att hantera flyttrörelsen, och förhandlingsrelationen är till hjälp för att hålla landet nära Europa. Från EU får Turkiet i sin tur finansiellt stöd, och drar nytta av de ekonomiska relationerna. En formell förhandling om anslutning fortsätter åtminstone så länge som det är till fördel för båda. Av denna anledning kommer knappast någondera av parterna att avbryta förhandlingarna inom den närmaste framtiden.

Rand Mohamed Deeb valdes till årets flyktingkvinna 2019. Hennes liv vändes upp och ner på grund av det förödande inbördeskriget i Syrien. Hon och hennes familj anlände som kvotflyktingar till Finland 2017. Deeb slutförde sina gymnasiestudier 2019. Nu vill hon inleda studier i medicin och lär finska på arabiska på sin Youtube-kanal.

EU och säkerheten

”Låt mig säga det en gång för alla: jag stöder kraftigt en stärkning av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik”

Republikens president SAULI NIINISTÖ
20.8.2019 på ambassadörmötet

Försvsarssamarbetets framtid är full av frågetecken

Tack vare EU är Europa världens säkraste kontinent, men hotet om militära konflikter och terrorism har inte försvunnit från Europa, utan också nya problem har dykt upp, till exempel hybridhot och cyberattacker. Ett lands suveränitet kan ifrågasättas utan att ett enda skott avfyras, till exempel genom att orsaka störningar i eldistributionen mitt under köldperioden. Samtidigt har den traditionella brottsligheten blivit digital och överskrider allt oftare statsgränser.

Säkerhets- och försvarspolitiken har under de senaste åren fått en central roll i EU. Det är också önskemålet bland medlemslänternas medborgare: tre fjärdedelar av européerna vill att EU ska ha ett intensivare samarbete än i dag i säkerhets- och försvarsfrågor. Mandatet är starkt, men arbetet har bara börjat. Under de närmaste åren måste EU fokusera på att förbättra såväl förebyggandet av brottslighet och det rättsliga samarbetet som gränssäkerheten, räddningsverksamheten och förmågan att svara på hybridhot. Unionen måste i syfte att se till medborgarnas totala säkerhet kunna försvara sig mot säkerhetshot som tar sig uttryck i allt fler former såväl på webben som

till lands, till havs och i luften. Dessutom måste unionen intensifiera sitt deltagande i konfliktförebyggande och fredsfrämjande i världen.

Många tror att EU-samarbetet i försvars- och säkerhetsfrågor kommer att vara betydligt intensivare än det är i dag när kommissionen avslutar sin mandatperiod 2024. Vad innebär detta i praktiken? Det finns många frågetecken. Vad innefattar sist och slutligen en försvarsunion? Får EU en egen armé på det sätt som man planerar i de mest ambitiösa scenarierna? Eller bildar medlemslänternas ett nätverk av sina nationella arméer? Kommer medlemslänternas att ha en gemensam upphandling av vapen och annan försvarsmateriel? Under de närmaste åren måste EU också klarlägga vad som avses med ”strategisk autonomi” som utformats i unionens globala strategi.

Och hurdan förhållande har EU:s försvar till militäralliansen Nato i framtiden? Kanske överlappningarna mellan EU:s egen försvarsverksamhet och Natos aktiviteter i fortsättningen inte längre ses som ett lika stort problem som i dag. Det är klart att Nato också i

framtiden bildar försvarsgrunden för största delen av EU-länderna. Dessutom är medlemsländerna knappast redo att ge upp sin självständighet och sina beslutsbefogenheter

inom militärt försvar och säkerhet. På grund av dessa orsaker kommer det knappast att ske några radikala förändringar i EU:s säkerhets- och försvarspolitik under de närmaste åren. ●

EU:S UTMANINGAR

1. Nationalisterna, populisterna och extremhögern får allt större understöd och går till attack mot de europeiska värdena.
2. Befolkningen blir äldre och nativiteten sjunker, vilket slår hårt ut på medlemsländernas offentliga ekonomier. Den äldre generationens beslutsfattare motsätter sig också ofta förändringar som skulle krävas för att kunna reagera på globala problem såsom klimatkrisen.
3. På längre sikt är det nuvarande ekonomiska systemet ohållbart. En radikal ekonomisk reform och en förändring i hela samhället krävs för att lösa klimatkrisen.
4. Kina är politiskt och ekonomiskt starkare än tidigare. Landet är en strategisk konkurrent för EU, och får allt större inflytande i Europa.
5. USA har dragit sig ur det internationella samarbetet.
6. Det krävs nya metoder och mer övergripande säkerhets- och försvarspolitik för att kunna svara på hybridhot. Alltför många konflikter uppstår på webben.
7. Det finns fortfarande en risk för terrorism i Europa.
8. Flyttrörelsen till Europa kan ta ny fart. EU saknar hållbara spelregler för asylpolitiken.
9. Den digitala tekniken påverkar allt som vi gör. I synnerhet utvecklingen av artificiell intelligens tar arbetstillfällena och gör djupa spår i samhällena och människornas vardag.
10. EU har inte kunnat lyssna och svara på människornas ångslan som orsakats av globaliseringen, klimatförändringen och teknikutvecklingen. Med tanke på EU:s existens är det viktigt att ta hänsyn till megatrenderna.

”Den stora frågan är hur man i en mer oförutsebar politisk miljö ska finna lösningar på EU-nivå.”

– Juha Jokela

Programdirektör för utrikespolitiska institutet

EU och samhällsomyvlnngen

Den europeiska befolkningen blir allt äldre

Den pågående samhällsomyvlnngen kräver europeiska lösningar. Den europeiska befolkningens åldrande i kombination med samhällets övergripande digitalisering är samtidigt både en kvistig utmaning och en stor möjlighet.

Många medlemsländer lider redan i dag av brist på arbetskraft inom många branscher. Samtidigt ökar pensionärernas andel i proportion till den sysselsatta befolkningen, och människorna som lever allt längre orsakar högre hälsovårdskostnader. EU-ländernas offentliga ekonomier står inför en aldrig tidigare skådad utmaning. Tekniken skapar en minst lika stor utmaning. Den digitala teknikens tentakler når i fortsättningen alla områden i livet. En del av människorna drar nytta av det, för en del leder övergången till en digital ekonomi till att arbetet förloras eller lönen sjunker.

Spelregler för tillämpning av artificiell intelligens

Artificiell intelligens är ett av de fenomen som kommer att påverka den globala ekonomin mest inom den närmaste framtiden. Den har en väsentlig roll vid begrundande av hur ekonomisk tillväxt ska skapas i framtiden. Artificiell intelligens tar arbetstillfällen överallt, men skapar också många nya. Nya skapas först på ställen där man tar tillfället i akt gällande artificiell intelligens. Europa släpar efter i utvecklingen. Europa har dock en stark sida som är till fördel, och betydelsen av denna ökar: värdena. Under de närmaste åren måste EU

skapa etiska spelregler för att utveckla den artificiella intelligensen. Man måste finna en balans där man samtidigt sätter fart på utvecklingen av och investeringarna i artificiell intelligens, men också sörjer för medborgarnas förtroende, rättsstatsprincipen samt förverkligandet av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande rättigheterna. Det finns efterfrågan på mänskooorienterad artificiell intelligens i världen, och Europa skulle kunna värva andra ekonomier, om detta kunde skapa standarder för verksamheten.

Samhällets digitalisering leder till både positiva och negativa konsekvenser, och just av denna anledning krävs politiskt ledarskap och politiska beslut. Resultatet blir en allt större ojämlikhet och en djup tudelning av samhället, om man inte kan avhjälpa problemen som förändringen för med sig. En av EU:s grundläggande uppgifter är att trygga medborgarnas välfärd. Av denna anledning måste unionen tillsammans med medlemsländerna finna metoder för ny utbildning för människor som förlorat sitt arbete på grund av automationen, förlänga människornas arbetskarriärer, modifiera socialskyddet så att det svarar mot de nya arbetsformerna samt lära medborgarna att tillämpa den digitala tekniken på ett säkert sätt. Fortlöpande lärande måste sättas upp som mål. I den närmaste framtiden dyker också diskussionen om ett europeiskt arbetslöshetsskydd allt starkare upp till ytan.

Det som allt starkare kommer upp under de närmaste åren är också en diskussion om det europeiska arbetslöshetsskyddet, en för-

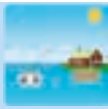
bättring av positionen för arbetstagarna inom plattformsekonomin och en rättvis minimilön inom EU samt bekämpning av fattigdom.

EU måste sköta sin marknadsföring

Den globala verksamhetsmiljön har blivit alltmer oförutsebar och konkurrensen hårdare. EU grundades så att makten hos den starkaste kunde ersättas med regelbaserat samarbete. Av denna anledning åligger det naturligtvis EU att också i global skala försvara ett regelbaserat multilateralt system och revidera detta. Samtidigt måste EU frångå sin överdrivna välvilja gentemot internationella konkurrentländer och förutsätta reciprocitet av dem. Konkurrentländer ska stöda europeiska aktörer, om EU exempelvis stöder deras forskningsprojekt.

Den inre marknaden är värd 20 biljoner euro, och i fortsättningen måste EU i allt högre grad målmedvetet utnyttja den hävstångskraft som marknaden har. Det förutsätter att den inre marknaden fungerar. Handelspolitiken, konkurrenspolitiken och den inre marknaden är sömlöst kopplade till varandra. I den närmaste framtiden kräver den inre marknaden allt större uppmärksamhet av EU. Man måste bli av med hindren som byggts av medlemsländerna. Det krävs en alltmer övergripande taktik för att stärka den inre marknaden, där inre marknadspolitiken, digitaliseringen, konkurrens- och industripolitiken samt handelspolitiken bildar en fast helhet. På detta sätt kan Europa bli världens mest konkurrenskraftiga och socialt enhetliga kolsnåla ekonomi. ●

DEN EUROPEISKA LEVNADSSTANDARDEN HÖR TILL VÄRLDENS HÖGSTA

	 EU	Förenta staterna	Kina	Ryssland	Japan	Australien
Förväntad livslängd (år)	 80,7	78,6	77,1	72,5	84,2	82,8
Lycka (index 1–10)	 6,7	6,89	5,25	6,81	5,92	7,27
Avlönad semester (dagar per år)	 22	0	5	20	10	20
Tid utanför arbetet (timmar per dygn)	 15,5	14,4	0	14,9	14,9	14,4

Källa: OECD, FN, Europakommissionen

Om inte EU fanns, borde den grundas omedelbart

EU skapades för att främja fred och välstånd i Europa. Trots motsatta påståenden har EU lyckats bra i sin uppgift. Europa njuter av den längsta sammanhängande fredstiden i sin historia. Generellt är levnadsförhållandena i Europa bättre än

någonsin och någon annanstans.

Framgången betyder inte att EU skulle ha slutfört sin uppgift. Förändringarna i världen kräver en fortlöpande uppdatering av EU-politiken. Som exempel kan nämnas utveckling av den inre marknaden med tanke på kraven som den digitala ekonomin ställer.

Det som är ännu viktigare är att globaliseringen sätter grunderna för EU:s verksamhet i ett nytt sken. Jordklotet har "krympt", med andra ord har ländernas inbördes beroende blivit starkare. Till sin karaktär är de största problemen i allt högre grad globala. Problem kan inte hanteras, och allra minst avhjälpas, utan tidigare mer långtgående internationellt samarbete. Det finns många exempel på detta.

Det finns en orsak till att klimatuppvärmningen och alla andra miljöproblem i dag är föremål för stor uppmärksamhet och oro. Inget land kan på egen hand förhindra klimatuppvärmningen. Målen kan uppnås

endast om alla betydande stater förbinder sig till de internationella avtalen. USA:s president Donald Trump är ökänd för att vara en klimatskeptiker, men i USA har insikterna om farorna med klimatuppvärmningen blivit bättre. Likaså i Kina. Det är bara en tidsfråga när en omfattande internationell front kan bildas i syfte att bekämpa klimatuppvärmningen. I klimatpolitiken är EU en föregångare, även om den utsläppshandel som unionen börjat bedriva måste utvecklas ytterligare.

De geopolitiska konflikterna är en sorglig vardag i Mellanöstern, och det förekommer farliga sammandrabbningar också på andra ställen. Det finns en orsak till att i synnerhet Mellanöstern och Afrika är orosmoment för Europa. Krig förhindrar utveckling och ger upphov till humanitär nöd samt utlöser flyktingströmmar. En etiskt hållbar lösning på dessa problem finns på ett internationellt plan. Det är EU:s fördel att vara en betydande aktör då problem diskuteras och beslut fattas.

Den gynnsamma ekonomiska utvecklingen efter andra världskriget är för sin del en följd av att det i världen skapades ett multilateralt system som grundade sig på konventioner och permanenta institutioner. Dess väsentliga delar omfattar Internationella valutafonden IMF, Världsbanken, Världshandelsorganisationen WTO samt FN och dess underorganisationer. USA har under president Trumps ledning försökt försvaga denna världsordning. Det är till fördel för hela Europa att EU försvarar frihandel och internationellt samarbete.

President Trumps politik är en stor förändring jämfört med den tidigare linjen där USA utnyttjade sin hegemoniska position för att främja den globala stabiliteten. USA:s position har dock i synnerhet till följd av Kinas uppgång försvagats, och den multipolära maktstruktur som uppstår kan leda till nya risker. Av unionens medlemsländer krävs det förmåga att bilda en gemensam utrikes- och säkerhetspolitisk linje för att kunna bekämpa dessa.

Europas socioekonomiska system grundar sig på en sammanslagning av marknads ekonomi och välfärdsstat. Hållbarheten av detta system sätter upp egna krav på det internationella samarbetet. Det väsentliga vore att kunna förhindra penningtvätt och skatteflykt samt inskränka det internationella finansieringssystemets kränkbarhet. Också detta kräver omfattande och effektivt internationellt samarbete där EU har mycket att ge och vinna eller förlora.

Om inte EU fanns, borde den grundas omedelbart. Inte enbart till följd av att unionen har betydande prestationer på sitt konto då det gäller främjande av Europas interna fred och välbefinnande, utan också för att globaliseringens logik kräver att Europa har större kapacitet att medverka till att lösa jordklotets stora problem. Med tanke på de kommande generationerna är det ytterst viktigt att vi

kan bekämpa klimatuppvärmningen och extrem fattigdom samt ojämlikhet och instabilitet. Detta kräver mer, och en handlingskraftigare union än i dag.

Vid en diskussion om EU:s framtid gör man ofta misstaget att tro att endast ett entydigt val kan göras mellan två alternativ. Som det ena alternativet ses en centralstyrd förbundsstat som upphäver den nationella självständigheten. Som ett andra alternativ erbjuds frivilligt samarbete mellan förbundsstaterna. Denna förenkling är på många sätt vilseledande. I verkligheten är EU ett förbund av stater som bevarat sin självständighet. Förbundet grundar sig på både mellanstatligt samarbete och till valda delar på överstatliga beslut.

Globaliseringens logik kräver att man måste kunna stärka EU:s förmåga att fatta överstatliga beslut inom vissa områden. De små ländernas nationella självbestämmanderätt är i stor utsträckning och i allt högre grad en illusion. Vi européer kan trygga vår självständighet och våra intressen endast genom att verka tillsammans. Det vore önskvärt att Finland tar detta som utgångspunkt vid diskussioner om EU:s framtid.

Sixten Korkman
POL.DR., ekonomist

”Gårdagens suveräna nationer kan inte längre lösa dagens problem. Gemenskapen är egentligen bara ett steg på vägen mot morgondagens organiserade värld.”

Den europeiska integrationens grundare JEAN MONNET's ord som uttalades 1976 är fortfarande aktuella.

EU-vokabulär

Amsterdamfördraget. Ett fördrag som bland annat innehöll en definition av EU-medborgare och de grundläggande rättigheterna.

Bankunionen. Europeiska bankunionen som inrättades i syfte att lindra konsekvenserna av den ekonomiska krisen består av banktillsyn, ett krissystem samt ett enhetligt depositionsskydd.

Beslut med kvalificerad majoritet. EU-rådets beslut som backas upp av medlemsländernas kvalificerade majoritet.

Brexit. Storbritanniens utträde ur EU.

Coreper (Comité des représentants permanents). Medlemsländernas ständiga representanters kommitté som bereder ministerrådets möten och beslut. Sammanträder i två olika sammansättningar (I och II).

Direktiv. En EU-akt som förpliktar medlemsländerna att ändra sin lagstiftning. Kallas även lagstiftningsanvisning.

Dubbel majoritet. Ett sätt att fatta beslut där 55 procent av medlemsländerna står bakom beslutet i rådet. Medlemsländernas majoritet ska representera 65 procent av EU:s medborgare.

Ecofin. EU-finansministrarnas råd.

EU:s ordförandeskap. Roterande ordförandeskap som innehas av medlemsländerna sex månader i taget.

EU:s president. Europeiska rådets ständiga ordförande.

Eurogruppen. En grupp som består av finansministrarna från länderna där euron används som valuta och som främjar medlemsstaternas samarbete i frågor som gäller euron.

Euroområdet. Medlemsländerna som använder den gemensamma valutan euro.

Europadagen. Firas till minne av Schuman-deklarationen den 9 maj 1950. Deklarationen innehöll ett initiativ till att grunda en kol- och stålgemenskap.

Europaparlamentet. Ett organ som tillsammans med rådet fattar beslut om EU:s lagstiftning, övervakar kommissionens verksamhet samt utser kommissionens ordförande och kommissionärer.

Europaparlamentariker (MEP, mep, eurorepresentant). Ledamot i Europaparlamentet.

Eurorådet. Mellanstatlig organisation som behandlar de mänskliga rättigheterna. Inte ett EU-organ.

Europas värden. EU:s grundvärden är respekt för människans värdighet och de mänskliga rättigheterna, frihet, demokrati, jämlikhet och rättsstaten.

Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC).

Frihandels- och tullområde som inrättades 1957 genom Romfördraget.

Europeiska ekonomiska och monetära unionen (EMU). Ett samarbete mellan medlemsländerna som möjliggjorde införandet av euro.

Europeiska enhetsakten. Grundfördraget från 1986, i och med detta skapades den inre marknaden.

Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKS). Ett organ som bildades av sex länder 1951 och som skapade en gemensam kol- och stålmarknad. EKS inkommerades i Europeiska gemenskapen 1967.

Europeiska kommissionen. Ett organ som lägger fram förslag till EU-lagstiftning och övervakar att fördragen iaktas.

Europeiska ombudsmannen. Behandlar medborgarnas klagomål om EU:s organ. Klagomålen kan gälla missförhållanden i förvaltningen eller missbruk av befogenheter.

Europeiska planeringsterminen. En del av den omarbetade stabilitets- och tillväxtpakten. Stöder medlemsländerna då det gäller att främja konkurrenskraften och sysselsättningen.

Europeiska revisionsrätten. Ett organ som verkar som extern revisor för EU:s medelsanvändning.

Europeiska rådet. Ett organ som består av medlemsstaternas statsöverhuvuden och leds av EU:s president. Stiftar inte lagar, men kan fatta beslut som är bindande för EU.

Europeiska unionens domstol. Ett organ som övervakar att EU-fördragen och -lagstiftningen iaktas.

Europeiska unionens råd. Ett organ som består av representanter för medlemsländerna. EU:s viktigaste lagstiftare.

Europeiska utrikestjänsten (EEAS). Ett organ som säkerställer att EU:s yttre verksamhet är konsekvent och effektiv. Består av centralförvaltningen i Bryssel och 140 delegationer på olika håll i världen.

Europeiskt medborgarinitiativ. En miljon EU-medborgare från minst sju EU-länder kan begära att kommissionen ger ett lagförslag i ett ärende som ingår i EU:s verksamhetsområde.

Flexibelt samarbete. En grupp medlemsländer samarbetar snabbare än andra i ett visst ärende. Kallas även fördjupat eller intensifierat samarbete.

Frontex. (Frontières extérieures) Europeiska gränsbevakningsväsendet som svarar för verkställigheten av den gemensamma politiken gällande EU:s yttre gränser.

Förbundsstatsutveckling (federalism). Vid diskussion om EU avses organens ökande makt. EU är dock inte en förbundsstat, utan snarare ett staternas förbund.

Fördrag. Fördragen om upprättandet av EU och Europeiska gemenskapen och de avtal som har medfört ändringar i dessa.

Förhandsavgörande. Beslut från Europeiska unionens domstol vilket fattas enligt framläggande från det nationella rättsväsendet.

Förordning. EU:s akter som är förpliktande som sådana för medlemsländerna omedelbart efter att de trätt i kraft.

Gemenskapsmetod. Betonar EU-organens centrala roll i beslutsprocessen.

Generaldirektorat (DG, Directorate Général). Kommissionens generaldirektorat som svarar för vissa politiska sektorer, till exempel generaldirektoratet för jordbruk.

Hög representant. Representant för EU:s utrikesfrågor och säkerhetspolitik som också kallas EU:s utrikesminister.

Integration. En integrationsprocess som innebär att nationalstaterna förenar sina krafter och överläter en del av sina befogenheter till EU:s organ.

Klimatavtalet från Paris. Ett internationellt avtal som godkändes 2015 och vars mål är att stoppa klimatförändringen.

Kommissarie. Medlem i Europeiska kommissionen. Alla medlemsländer har en egen kommissarie.

Kommittéförfarande (kommittologi). Kommissionen ska höra medlemsländernas sakkunnigkommittéer som övervakar verkställigheten av EU-lagstiftningen.

Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik (COPS). Bereder EU:s utrikes- och säkerhetspolitiska beslut samt följer upp att den politik som utstakats av utrikesministrarna förverkligas. Tillsammans med den höga representanten svarar kommittén dessutom för den strategiska ledningen och övervakningen av krishanteringsoperationer.

Kvalificerad minoritet. En grupp medlemsländer som kan förhindra ett beslut i EU-rådet.

Köpenhamnskriterierna. Villkor som ska uppfyllas av länder som ansluter sig till EU: stabil förvaltningsorgan, en fungerande marknadsekonomi, förmåga att omfatta EU-reglerna och en fungerande offentlig förvaltning.

Lissabonfördraget. Ett fördrag som trädde i kraft den 1 december 2009. Ändrade EU-fördraget och fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen. Förde med sig ändringar i beslutsprocessen och ledde till att Europeiska rådet blev ett officiellt organ.

Maastrichtfördraget. Genom fördraget grundades

Europeiska unionen, och den ekonomiska och monetära unionen skapades.

Medbeslutandeförfarande. Rådets och parlamentets sätt att fatta beslut utifrån kommissionens lagförslag. Genom Lissabonfördraget ändrades förfarandets namn: ordinarie lagstiftningsförfarande.

Medling. Den sista fasen av det ordinarie lagstiftningsförfarandet mellan rådet, parlamentet och kommissionen.

Mekanismen villkor för finansiering. Ett förfarande som innebär att unionen kunde avbryta EU-finansieringen för ett medlemsland, om brister upptäcks i iakttagandet av rättsstatsprincipen.

Mellanstatlig konferens (MSK). Förhandlingar mellan medlemsländernas regeringar om ändring av ett fördrag.

Mellanstatlighet. Staternas regeringar avtalar sinsemellan om vissa frågor förbi EU-strukturerna.

Ministerrådet (rådet). Europeiska unionens råds konferens på ministernivå. Se Europeiska unionens råd.

Nicefördraget. Ett fördrag som möjliggjorde EU:s expansion på 2000-talet.

Ordinarie lagstiftningsförfarande. Rådet som representerar medlemsländerna och Europaparlamentet godkänner lagar tillsammans och utifrån kommissionens förslag. Kallas även medbeslutandeförfarande.

Parisfördraget. Inrättade Europeiska kol- och stålgemenskapen 1951.

Pelarstruktur. EU:s sätt att fatta beslut inom olika politiska sektorer som fastställs i Maastrichtfördraget. Tillämpas inte längre.

Det permanenta strukturerade försvarssamarbetet (PESCO). Ett arrangemang inom vilket hugade EU-länder kan förverkliga gemensamma försvarsprojekt, utan att alla medlemsländer deltar.

Region- och strukturpolitik (kohesionspolitik). Som mål att utjämna de regionala skillnaderna i utvecklingen och levnadsstandarden inom EU.

Romfördraget. Ett fördrag som ledde till att Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen bildades.

Rättsgrund. En juridisk norm som ligger till grund för EU:s befogenheter.

Samordningssystem. Syftet med detta är att Finland ska ha en samordnad ståndpunkt som stämmer överens med Finlands allmänna EU-politiska riktlinjer i alla frågor som är anhängiga i EU.

Schengenrådet. De länder vid vilkas inre gränser det inte finns någon kontroll för resenärer. Fördraget gällande detta ärende undertecknades ursprungligen av sex stater i Schengen 1985.

Stabilitets- och tillväxtpakten. Ett verktyg för att upprätthålla den ekonomiska disciplinen i ett medlemsland genom att övervaka bland annat underskottet i den offentliga ekonomin.

Stadga om de grundläggande rättigheterna. I denna fastställs EU-medborgarnas grundläggande rättigheter.

Subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen). Enligt denna ska ett beslut fattas nationellt, om ett EU-beslut inte leder till några särskilda tilläggsfördelar. Också känd som sekundärprincipen.

Trilog. Europaparlamentets, rådets och kommissionens trepartsförhandlingar om lagstiftningen. Inofficiell, men viktig kontaktform.

Öppenhetsregister. Kommissionens och parlamentets frivilliga register för intressebevakare som försöker påverka EU:s beslutsprocess.

Överträdelseförfarande. Kommissionen kan inleda ett överträdelseförfarande mot ett EU-land, om landet försummar att verkställa EU-lagstiftning.

Person- och faktaregister

ACER, se Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter

Adenauer, Konrad 16

Afrika 56, 140, 147, 151, 174, 180

Agenda 2030 73, 150

Amsterdamfördraget 41

andra världskriget 13–14, 15, 16, 17, 180

anmälare av missbruk 165

anslutningsfördrag 29, 83

arbetsgrupp 17, 47–48, 60, 70, 91

arbetsliv 154, 158

arbetslöshet 13, 103, 115, 158–159, 178

arbetsvillkor 138

Arktiska området 109, 130

artificiell intelligens 71, 98, 137, 158, 177, 178

artikel 5 145

artikel 7 11

asylansökan 109, 142

avgifter för nätt/webbesök (roaming-avgifter) 99, 155, 157

avskogning 131, 148

.....

Baltikum 58, 64

bankunionen 71, 104

Bech, Joseph 16

befogenheter 10, 18, 42–43, 66, 74, 81, 104, 110–112, 122, 131, 140, 142, 148, 150, 154–155, 158–159, 163, 169, 171, 177

BEREC, se Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation

beskattning 61–62, 83, 94, 96, 110, 112–113, 131, 164, 171–172

beslutsprocess 24, 40–45, 64–65, 72, 75, 81, 84–85, 103, 112, 134, 162, 171

bevakning av de yttre gränserna 140–143, 145, 147, 174

biobränsle 135

Bismarck, Otto von 12

blåa kortet 143

bolagsbeskattning 112–113

Borrell, Josep 55–56, 76

brexit 3, 35, 43, 59, 67, 73, 95, 106

brist på gemenskap 124

Bryssel 12, 22–23, 25, 31, 43, 47, 49, 53–54, 57, 59–60,

64–65, 73, 76–77, 83–89, 91, 123, 144–145, 147

budget 18, 23, 60, 63, 65–66, 75, 77, 82, 88, 90, 98, 100–101, 104, 106–107, 109, 114, 116–119, 141, 143, 145, 160, 171

Byrån för bedrägeribekämpning (OLAF) 75, 77, 164

Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (ACER) 79

.....

CAP, se gemensam jordbrukspolitik

Cassis de Dijon 95

CEDEFOP, se Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning

CEF, se programmet Ett sammanlänkat Europa

CE-märkning 156

CEPOI, se Europeiska polisakademien

CFCA, se Europeiska fiskerikontrollbyrån

Churchill, Winston 16

cirkulär ekonomi 131–133, 172

civilkrishantering 125, 145

COPS, se Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik

Coreper, se Kommittén för de ständiga representanterna

corona 3, 56

Cotonou-avtalet 151

COVID-19, se corona

CPVO, se Gemenskapens växtsortsmyndighet

cyberattacker 144–145, 176

cyberhot 63, 99

cybersäkerhet 99, 146

-
- DDR, se Tyska demokratiska republiken
- delade befogenheter 48, 150
- delegerade akter 51
- Delors, Jacques 21, 94
- demokrati 8–9, 11, 13, 17, 28, 30, 36, 65, 71–73, 121, 124–125, 170–171
- digital inre marknad 95, 98–99
- direktiv 21, 39, 44, 51, 66, 94, 96, 112, 131–132, 135, 138, 145, 165
- diskriminering 11, 99, 157, 158
- Dublins förordningspaket 174
- dumpning 149
-
- EAKR, se Europeiska regionala utvecklingsfonden
- EAKR, se Europeiska regionala utvecklingsfonden
- EASA, se Europeiska byrån för luftfartssäkerhet
- EASO, se Europeiska stödkontoret för asylfrågor
- EBA, se Europeiska bankmyndigheten
- EC, se Europeiska kommissionen
- ECB, se Europeiska centralbanken
- ECDC, se Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar
- ECHA, se Kemikalieverket
- Ecofin, se rådet för utrikesfrågor samt ekonomiska och finansiella frågor
- ECR, se Gruppen Europeiska konservativa och reformister
- EDA, se Europeiska försvarsbyrån
- EEA, se Europeiska miljöbyrån
- EEAS, se EU:s utrikestjänst
- EEC, se Europeiska ekonomiska gemenskapen
- EES, se Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
- EESK, se Europeiska ekonomiska och sociala kommittén
- EFSA, se Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet
- EFTA, se Europeiska frihandelsorganisationen
- EGSA, se Europeiska GNSS-verket
- EHEA, se Europeiska högskoleområdet
- EIB, se Europeiska investeringsbanken
- EIC, se Europeiska innovationsrådet
- EIGE, se Europeiska jämställdhetsinstitutet
- EIOPA, se Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten
- ekologisk produktion 156
- ekonomisk kris 24–25, 30–31, 75, 104, 114, 116, 124
- ekonomiska och monetära unionen (EMU), se Europeiska ekonomiska och monetära unionen
- ekonomiska och sociala kommittén, se Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)
- EKSG, se Europeiska kol- och stålgemenskapen
- EMA, se Europeiska läkemedelsmyndigheten
- EMCDDA, se Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk
- EMS, se Europeiska valutasystemet
- EMSA, se Europeiska sjösäkerhetsbyrån
- EMU, se Europeiska ekonomiska och monetära unionen
- energi 50, 54, 61, 89, 117, 126, 128, 131, 134–138, 150, 156
- energieffektivitet 117, 135, 157
- energi marknaden 134–135
- energimärke 156
- energiunionen 134–135
- enhälligt beslut 29, 34, 40, 60, 62, 87, 106, 112, 123, 134, 171, 175
- enkel majoritet 61–62
- EPP, se Europeiska folkpartiet
- EPSO, se Europeiska rekryteringsbyrån
- ERA, se Europeiska järnvägsbyrån
- Erasmus 109, 161
- ERM, se valutakursmekanism
- ESM, se Europeiska stabiliseringsmekanismen
- ESMA, se Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten
- Ett sammanlänkat Europa (CEF) 139
- EU:s armé 176
- EU:s höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik 31, 42, 54–55, 57, 62, 76, 122, 124
- EU:s president, se Europeiska rådets ordförande
- EU:s utrikestjänst, se Europeiska utrikestjänsten (EEAS, EUT)
- EU-ambassadör, se ständig representant
- EU-ministerutskottet 64, 80–81, 83
- EU-OSHA, se Europeiska arbetsmiljöbyrån
- Euratom, se Europeiska atomenergigemenskapen
- EU-representation 60, 64, 83, 87, 89, 150, 167
- Eures, se Europeiska arbetsförmedlingsnätverket
- euro 21, 35–36, 43, 75, 93, 100–102, 104–105, 166
- eurobudget 104
- Eurofound, se Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor
- eurogruppen 61
- Eurojust, se Europeiska unionens enhet för rättsligt samarbete
- euroområdet 21, 25, 50, 61, 74–75, 101, 103–104
- Europadagen 14, 166
- Europaparlamentet 11, 15–20, 23–24, 29, 39, 42–48, 51–56, 58, 60, 62, 65–70, 75, 80–81, 85, 87–88, 106–107, 112, 118, 128, 131, 138, 140, 148, 154–155, 162, 164, 167, 171
- Europaparlamentets socialistiska och demokratiska grupp (S&D) 69
- Europaparlamentsval 11, 18, 55, 63, 154, 162, 171
- europarlamentariker (mep) 19, 40, 45–46, 48, 53, 55, 65–71, 75, 90
- Europarådet 8, 15, 42
- Europas värden 8, 10–11, 33, 98, 123, 170, 177
- Europeiska arbetsförmedlingsnätverket (Eures) 159
- Europeiska arbetsmiljöbyrån EU-OSHA) 78

Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom) 15, 41
 Europeiska bankmyndigheten (EBA) 78
 Europeiska byrån för luftfartssäkerhet (EASA) 79
 Europeiska centralbanken (ECB) 54–55, 57–58, 61, 74–75, 100, 102–103
 Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk (EMCDDA) 78
 Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) 15, 16, 18, 22, 35, 41, 94, 119, 131
 Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEC) 15, 22
 Europeiska ekonomiska och monetära unionen (EMU) 59, 71, 95, 100–104
 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) 51, 76, 86
 Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) 22–23, 30, 33, 154, 157
 Europeiska enhetsakten 21, 41
 Europeiska fiskerikontrollbyrån (CFCA) 78
 Europeiska folkpartiet (EPP) 56, 69, 90
 Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (Eurofound) 78
 Europeiska frihandelsorganisationen (EFTA) 22, 33
 Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) 79
 Europeiska försvarsbyrån (EDA) 78
 europeiska försvarsfonden 145
 Europeiska gemenskapen (EC) 12, 14, 20, 22, 40, 116, 122, 134
 Europeiska gemenskapernas statistikbyrå (Eurostat) 87
 Europeiska GNSS-verket (EGSA) 79
 Europeiska gränsbevakningsväsendet (Frontex) 79, 141, 143, 147
 Europeiska högskoleområdet EHEA) 160
 Europeiska innovationsrådet (EIC) 117
 Europeiska investeringsbanken (EIB) 76, 87, 116, 173
 Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) 79
 Europeiska järnvägsbyrån (ERA) 78
 Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG) 15–16
 Europeiska kommissionen (EC) 21, 28–29, 39, 42, 44–45, 49, 52, 55, 97, 155, 163, 167, 173
 Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) 78
 Europeiska miljöbyrån (EEA) 79, 131
 Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) 79, 156
 Europeiska ombudsmannen 155, 164
 europeiska planeringsterminen 59, 104
 Europeiska polisbyrån (EUROPOL) 78
 Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) 18, 114
 Europeiska regionkommittén 51, 76
 Europeiska rekryteringsbyrån (EPSO) 76, 89, 167
 Europeiska revisionsrätten 74–75, 87
 Europeiska rådet (EU-toppmötet) 11, 24, 28–29, 34–35, 42, 44, 55, 57, 59, 61, 63–64, 81, 122, 124
 Europeiska rådets ordförande (EU:s president) 24, 42, 44, 55, 57, 122
 Europeiska sjösäkerhetsbyrån (EMSA) 78
 Europeiska socialfonden 115, 159
 Europeiska stabiliseringsmekanismen (ESM) 103
 Europeiska stödkontoret för asylfrågor (EASO) 79
 Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) 79
 Europeiska unionens domstol 10–11, 52, 66, 74, 95, 97, 112, 140, 164
 Europeiska unionens enhet för rättsligt samarbete (Eurojust) 78, 144
 Europeiska unionens råd (ministerrådet) 11, 18, 20, 28, 42–48, 51–53, 58, 60–66, 70, 75–76, 80–81, 84–85, 87–88, 91, 106, 112, 124, 134, 138, 140, 159, 171
 Europeiska utrikestjänsten (EEAS, EUT) 42, 55, 76, 122, 124, 150
 Europeiska valutasystemet (EMS) 21, 100
 Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (ESMA) 78
 Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC) 79
 Europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning (CEDEFOP) 79
 europeiskt medborgarinitiativ 42, 44, 153, 155, 163
 europeiskt sjukvårdskort 154, 157
 EUROPOL, se Europeiska polisbyrån
 Eurostat, se Europeiska gemenskapernas statistikbyrå
 EU-sekretariat 81
 exklusiva befogenheter 48, 148
 expansion 18, 20, 24, 26, 28–33, 41, 59, 66, 114, 175
 extremhöger 10, 69, 170, 177

 federalism 17
 finansieringsram 64, 106–107, 118
 fiske 50, 61, 67, 108, 119
 flyttrörelse 57, 107, 141, 143, 151, 169, 174–175, 177
 folkhälsa 50, 66
 folkomröstning 23–24, 29–30, 34–35, 40–41, 43, 83
 Fontaine, Nicole 16
 forskning 50, 61, 66, 68, 71, 77, 84, 106–109, 116–117, 130, 179
 FRA, se Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter
 framställan 153, 155, 164
 fri rörlighet för arbetskraft 10–11, 21, 29, 138, 142
 fri rörlighet för kapital 94, 112
 fri rörlighet för varor 21, 94, 113
 frihandelsavtal 22, 148, 151
 frihet 9, 11–12, 21, 28, 42, 94, 154, 160, 170

Frontex, se Europeiska gränsbevakningsväsendet
 fyra friheter (den inre marknaden) 21, 94
 förbundsstat 36, 181
 fördrag om inrättande 17
 föredragande, se rapportör
 företagsfusioner 53, 110
 förlikningskommittén 45
 förordning 39, 44, 46–47, 51, 90, 99, 131, 142, 174
 första världskriget 12–13

 Gasperi, Alcide de 16
 gemensam jordbrukspolitik (CAP) 70
 gemensam marknad 15, 93, 96, 110–111, 122, 134
 gemensam säkerhets- och försvarspolitik 43, 121, 144
 gemensam utrikes- och säkerhetspolitik 20, 29, 57, 62,
 76, 81–82, 122–123, 150, 176
 gemensamt beslut (medbeslutandeförfarande) 20, 42,
 48, 66, 106, 118, 131, 140
 Gemenskapens växtsortsmyndighet (CPVO) 78
 gemenskapsförfarande, se gemenskapsmetod
 gemenskapsmetod 43–44
 generaldirektorat 47, 127, 150
 globalisering 21, 71, 111–112, 122–123, 158, 177, 180–181
 grannskaps- och partnerskapspolitik 32–33
 Green Deal 56, 128, 173
 grundfördrag 9, 11, 17, 20–21, 24, 28, 34, 39–42, 52, 62,
 66, 74, 83, 87, 131, 155, 171
 grundlag 24, 40–41
 Gruppen De gröna/Europeiska fria alliansen 69
 Gruppen Europeiska enade vänstern/Nordisk grön
 vänster (GUE–GNL) 69
 Gruppen Europeiska konservativa och reformister
 (ECR) 69
 Gruppen identitet och demokrati (ID) 69
 GUE–GNL, se Gruppen Europeiska enade vänstern/
 Nordisk grön vänster

 Hakkarainen, Teuvo 72
 handelshinder 94, 149
 handelspolitik 50, 72, 89, 111, 123, 148, 171, 179
 Hansaländerna 104
 Hautala, Heidi 65, 73
 Heinäluoma, Eero 71
 Hirschmann, Ursula 17
 Hitler, Adolf 13
 Horisont Europa (ramprogram för forskning) 108–109,
 117
 Huhtasaari, Laura 73
 hybridhot 123, 144–145, 176–177
 hållbar utveckling 32, 56, 71–73, 118, 131–133, 149–151,
 172, 174

.....
 ID, se Gruppen identitet och demokrati
 IMF, se Internationella valutafonden
 IMO, se Internationella sjöfartsorganisationen
 indirekt beskattning 83, 112
 industripolitik 20, 111, 128, 179
 innovationskapacitet 116
 den inre marknaden 15, 21, 22, 33, 36, 50, 53–54, 58, 61,
 66, 68, 74, 93–96, 98–99, 106–107, 110–113, 116, 157,
 160, 170, 179, 180
 integration 10–11, 14, 16–17, 20, 29, 41, 43, 109, 114, 123,
 145, 170–171
 integrationspolitik 22
 integrering 109, 115, 142
 intensifierat samarbete 146, 170
 Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) 128
 Internationella valutafonden (IMF) 24, 103, 180
 intressebevakare 84–86
 intressebevakning (lobbning) 84–86, 158
 invandringskris 25, 140–141, 144, 151
 invandringspolitik 140, 142, 174
 InvestEU 117
 Island 30–31, 33, 95, 146, 154, 175
 iss, se Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier

 jordbruk 18, 23, 48, 50, 53–54, 60–61, 66, 68, 70, 76, 107,
 115, 117–119
 jordbruksstöd 106–109, 118–119
 jämlighet 9, 11, 71, 79

 kabinett 54, 85
 kapitalmarknadsunion 71, 104
 Karl den store 12
 Katainen, Elsi 72
 Kemikalieverket (ECHA) 79
 KIKY, se konkurrenskraftsrådet
 Kissinger, Henry 124
 klagomål 76, 155, 164
 klimat- och energipaketet 126
 Klimatavtalet från Paris 25, 115, 127–128, 148, 172
 klimatförändringen 25, 53, 57, 71–73, 109, 115, 118, 121,
 126–128, 130–131, 133–134, 137, 139, 151, 169, 171–172,
 174, 177
 klimatneutral, se kolneutral
 kohesion 108, 114–115
 kohesionsfonden (KF) 114–115
 kohesionsstöd 114
 kollegium 52–54, 56
 kolneutral 25, 56, 73, 128, 172–173
 kommissarie 40, 52–54, 56, 61, 65, 69, 84–85

kommissionen 15, 21, 28–29, 31, 39, 42, 44–49, 51–58,
 60, 62, 64–66, 70, 75–77, 80–81, 84–88, 94, 96–98,
 103–104, 106–107, 110–113, 115–118, 124, 127–128, 130–
 132, 134–135, 139, 141–143, 145–146, 148, 150–151, 155,
 158–159, 163–165, 167, 170–173, 175–176
 kommissionens ordförande 44, 52, 54–58, 65, 72, 171, 173
 kommittén för de ständiga representanterna (Coreper)
 60–61, 64
 Kommittén för utrikes- och säkerhetspolitik (COPS) 144
 konkurrenskraftsrådet (KIKY) 61
 konkurrenspolitik 54, 110–111, 179
 konkurrensregler 50, 110–111, 137
 konsumenträttigheter 148, 155
 korrespondent 85
 Kreativa Europa 160–161
 krishanteringsoperation 125, 144
 kultur 50, 61, 160–161
 kulturpolitik 160
 Kumpula-Natri, Miapetra 71
 kvalificerad majoritet 20, 42, 55, 60, 62, 106, 112, 131, 159,
 171
 kvalificerad minoritet 62
 Köpenhamnskriterierna 28

 Lagarde, Christine 54–55, 75
 laglig invandring 140, 142–143, 171, 174
 lagstiftning 10, 28–29, 36, 39, 42, 44, 48–54, 56, 58, 60,
 62, 65–66, 69–70, 74, 81–82, 84, 86, 95–99, 116, 122,
 126, 131, 133, 137, 155, 159–160, 163–165, 172
 Liikanen, Erkki 22
 likabehandling 9, 11, 71
 Lissabonfördraget 11, 24, 40–43, 48, 50, 57, 65–66, 85,
 122, 131, 140, 154
 lobbning, se intressebevakning
 Luxemburg 15, 26, 64–65, 68, 74–76, 87, 89, 105, 114, 128,
 143, 146
 lön 88

 Maastrichtfördraget 20, 41, 100, 122
 medborgarinitiativ 42, 44, 153, 155, 163
 medborgarnas rättigheter 9, 11, 42, 50, 153–155, 159
 medier 10, 29, 48, 85, 170, 175
 medlemsförhandlingar 24, 29
 mellanstatlig konferens (MSK) 40
 mellanstatlighet 58, 122–123, 126
 mep, se europaparlamentariker
 mervärdesskatt 106, 112
 MFF, se mångårig finansieringsram
 Michel, Charles 55
 militärstab 145
 miljömärke 157
 miljöpolitik 18, 20, 47–48, 50, 52–54, 60–61, 66, 68, 72,
 122, 127, 131–134, 137, 148–149, 172–173, 180
 miljöskydd 18, 21, 106, 118, 132–133, 154, 172
 minimilön 158, 179
 minskning av utsläpp 25, 46–47, 57, 126, 128–129, 137–138,
 172
 Modig, Silvia 73
 Monnet, Jean 14, 17, 181
 MSK, se mellanstatlig konferens
 multilateralt regelbaserat system 170, 179–180
 mångspråkighet 90
 mångårig finansieringsram (MFF) 64, 90, 106, 118
 de mänskliga rättigheterna 9–11, 15, 28, 36, 42, 68, 71, 73,
 121–122, 124, 141, 149–150, 154, 170, 178
 människans värdighet 9, 11
 människorättskonventionen 15

 namnskydd 119
 Napoleon 12
 nationalitetsidé 12, 127, 177
 nationella parlament 42, 81
 nationellt stöd 109
 Nationernas förbund 13
 Nato 14, 30, 144–147, 176–177
 naturgas 134, 136
 naturskydd 73, 118
 nettobetalar 73, 95, 106, 109
 Nicefördraget 40–41, 87
 Niinistö, Ville 72
 de nordiska länderna 22, 58, 64, 90, 98, 148
 närhetsprincipen, se subsidiaritetsprincipen

 obundna 69
 OECD, se Organisationen för ekonomiskt samarbete och
 utveckling
 OEEC, se Europeiska ekonomiska
 samarbetsorganisationen
 off-the-record 85
 OHIM, se Kontoret för harmonisering
 OLAF, se Byrån för bedrägeribekämpning
 oljekris 18
 ombudsman 76, 155, 164
 ordförandeland 23, 62–63, 128
 ordförandeskap 62
 organ 15, 18, 22, 24, 28, 42, 44, 49, 51, 57, 60, 64, 74–76,
 80, 87, 89–90, 118, 155, 164
 Organet för europeiska regleringsmyndigheter för
 elektronisk kommunikation (BEREC) 79
 Organisationen för ekonomiskt samarbete och
 utveckling (OECD) 15, 49, 113

-
- partnerskapsländer 32–33, 151, 174
- Pekkarinen, Mauri 72
- penningpolitik 50, 74–75, 100
- det permanenta strukturerade försvarssamarbetet (PESCO) 43
- PESCO, se det permanenta strukturerade försvarssamarbetet
- Pietikäinen, Sirpa 71
- plattformsekonomi 178
- politisk grupp 46, 55, 65–67, 69–70, 87–88
- programmet Ett sammanlänkat Europa (CEF) 109, 139
- protektionism 118, 123, 149
- Ptolemaios 8
- punktbeskattning 112–113
-
- ramprogram för forskning, se Horisont Europa
- rapportör (föreläggande, sammanställare av betänkande) 46, 66, 70
- ratificering 24, 29, 40–41, 65–66, 81, 83
- RE, se gruppen Renew Europe
- reciprocitetsprincipen 159
- reciprokt erkännande 95
- REFIT-programmet 49
- region- och strukturpolitik 109
- regionpolitik 18, 76, 87, 114
- regionutvecklingsstöd 106–107, 114–115
- regleringen om frihet, säkerhet och rättvisa 43, 50
- rekrytering 53, 87, 159
- Renew Europe -gruppen (RE) 69
- resenärernas rättigheter 157
- resurseffektivitet 71, 133
- riksdagen 22, 69, 81–82, 85, 162
- roaming-avgifter, se avgifter för nätt/webbesök
- Romfördraget 15, 41, 158
- rådet för allmänna frågor (YAN) 61, 64
- rådet för konsumentfrågor (TSTK) 61
- rådet för utrikesfrågor samt ekonomiska och finansiella frågor (Ecofin) 61
- rätts- och inrikesfrågor 29, 61, 68
- rättsstatsprincipen 10–11, 28, 30, 56, 63, 71, 107, 150, 170, 178
- röstningsprocent 65, 162, 171
-
- S&D, se Europaparlamentets socialistiska och demokratiska grupp
- samordningssystem 80
- samråd 54, 65
- samrådsförfarande 66
- samrådsprocess 53
- Sarvamaa, Petri 71
- Sassoli, David-Maria 54–55, 67
- Schengenavtalet 21
- Schengenområdet 33, 35, 140, 142, 146
- Schuman, Robert 14, 17, 36
- Schuman-deklaration 14, 17
- sekundärprincipen, se subsidiaritet
- skattefri försäljning 83
- skatteskalor 112–113
- skuggföreläggande, se skuggrapportör
- skuggrapportör (skuggföredragande) 46, 70
- skuldskris 103–104
- den sociala dimensionen 158
- SOLVIT-nätverket 96
- Sovjetunionen 13–14, 22, 24, 122
- Spinelli, Altiero 17
- språk 10, 29, 43, 86, 89–91
- stabilitets- och tillväxtpakten 101
- stadga om de grundläggande rättigheterna 11, 42, 153–154
- Stalin, Josif 13
- statsstöd 110, 149
- Stockholmsprogram 87
- stora utskottet 81–82
- Storbritannien 3, 18, 26, 34–35, 43, 57–58, 67, 90, 106–107, 114, 119, 123–124, 144, 146, 175
- Strasbourg 19–20, 65, 69, 73, 87
- strategisk autonomi 146, 176
- strukturpolitik 109
- ständig representant (EU-ambassadör) 60, 64
- stöd för glest befolkade områden 108
- subsidiaritetsprincipen (närhetsprincipen, sekundärprincipen) 20, 48, 81
- Sydamerika 56
- Syrien 32, 122, 140, 175
- sysselsättning 15, 18, 37, 61, 68, 108, 115, 158–159
- sysselsättnings- och socialpolitik 158
- säkerhets- och försvarspolitik 43, 121, 144, 146, 171, 176–177
- säkerhetspolitisk strategi 123
-
- talman 16–17, 54–55, 65, 67
- TEN, se De transeuropeiska näten
- terrorism 25, 32, 106, 143–146, 169, 176–177
- tjänstedirektivet 21, 96
- tolk 90, 91
- tolkning 89–91
- Torvalds, Nils 72
- trafikpolitik 48, 137
- trilog 48, 62
- trojka 62, 103
- TSTK, se rådet för konsumentfrågor
- tullunionen 15, 50, 94
- Turkiet 8, 27, 30, 32, 105, 141, 175
- Tyska demokratiska republiken (DDR, Östtyskland) 14
- Tyska förbundsrepubliken (BRD, Västtyskland) 14, 16

.....
UAN, se utrikesrådet

Ukraina 27, 31, 32, 59, 79, 105, 125, 144

ungdomsfrågor 50, 61, 115, 159

ungdomssysselsättningsinitiativ (YEI) 159

unionens regelverk 29, 170

unionens språk 10, 43, 90–91

Urpilainen, Jutta 56

ursprungsmärkning 119

utbildning 48, 50, 61, 115, 117, 151, 154–155, 158–161

utlåtanden 28–29, 66, 76, 81, 97

utrikes- och säkerhetspolitik 20, 24, 29, 42, 54, 55, 57,
62, 76, 81–82, 122–124, 134, 144, 150, 176, 181

utrikesrådet (UAN) 42, 61, 64, 76

utskott 43, 45–46, 64–68, 70, 72, 80–83, 87, 164

utsläppshandel 53, 129, 135, 180

utsläppshandelssystem 53, 129

utträde ur unionen 34, 123

utveckling av landsbygden 68, 108, 115, 118–119

utvecklingssamarbete 50, 150
.....

Veil, Simone 17

villkor för finansiering 107, 115

Virkkunen, Henna 71

Von der Leyen, Ursula 55–56, 113

Världshandelsorganisationen (WTO) 118, 149, 180

Väst-Balkan 30–31, 175

.....
WTO, se Världshandelsorganisationen
.....

YAN, se rådet för allmänna frågor

YEI, se ungdomssysselsättningsinitiativ
.....

Åland 80–81, 83, 118

årsbudget, EU:s 88, 98, 106, 119, 171
.....

öppenhet 48, 85–86, 96, 104, 113, 174

öppenhetsregister 84–86

Östersjön 133, 139

övergripande säkerhet 63, 147, 177

överträdelseförfarande 97, 164

Bildkällor

.....

s. 6 Abraham Ortelius: *Theatrum Orbis Terrarum*, Europe (1570). Science History Images / Alamy Stock Photo

s. 8 Anpassad från källan Bibi Saint-Pol. Wikimedia Commons

s. 9 Tizian: *The Rape of Europa* (1560–1562). Wikimedia Commons

s. 13 Everett Historical / Shutterstock

s. 16 Adenauer: Katherine Young. Bundesarchiv / Wikimedia Commons; Churchill: Library of Congress, Prints & Photographs Division, Farm Security Administration/Office of War Information Black-and-White Negatives; Fontaine: EU, EP Multimedia Centre; Bech: Agence Meurisse. gallica.bnf.fr / Bibliothèque nationale de France; Gasperi: INTERFOTO / Alamy Stock Photo

s. 17 Hirschmann: okänd fotograf. Historical Archives of the EU, AS-210; Schuman: EU, EP Multimedia Centre; Spinelli: EU, EP Multimedia Centre; Monnet: EU, EP Multimedia Centre; Spaak: EU, EP Multimedia Centre; Veil: EU, EP Multimedia Centre

s. 18 beyhanyazar. iStockphoto

s. 19 EU, EP Multimedia Centre

s. 20 EU, EP / Flickr

s. 23 EU, EP Multimedia Centre

s. 25 Tussitaikurit och Europainformationen

s. 28 Chalfy. iStockphoto

s. 31 Mauro Bottaro. European Union / EC – Audiovisual Service

s. 33 jarretera. 123RF

s. 34 Lukassek. iStockphoto

- s. 35 Chappatte, *The New York Times*,
www.chappatte.com
- s. 37 Unigrafia och Europainformationen
- s. 38 Sebastien Pirllet. EU, EP Multimedia Centre
- s. 41 EU, EP Multimedia Centre
- s. 44 Tussitaikurit och Europainformationen
- s. 46 Pleasureofart. iStockphoto; DmitryMo.
iStockphoto
- s. 47 Tetiana Lazunova. iStockphoto; Pleasureofart.
iStockphoto
- s. 49 olrat. iStockphoto
- s. 50 Riitta Supperi. Keksi / Team Finland
- s. 53 Mauro Bottaro. EU, EC – Audiovisual Service
- s. 55 Daina Le Lardic. EU / EC – Audiovisual Service
- s. 56 EU, EP Multimedia Centre; Jukka-Pekka Flander.
SDP / Flickr
- s. 58 EU, European Council Newsroom
- s. 59 EU, European Council Newsroom
- s. 62 eu2019.fi
- s. 63 Tussitaikurit och Europainformationen
- s. 64 Finlands ständiga EU-representation
- s. 67 Lauri Heikkinen. Prime Minister's Office,
Finland, EU2019FI
- s. 70 Genevieve Engel. EU, EP Multimedia Centre
- s. 71 EU, EP Multimedia Centre
- s. 72 EU, EP Multimedia Centre
- s. 73 EU, EP Multimedia Centre
- s. 74 VogelsP. iStockphoto
- s. 77 EU / EC – Audiovisual Service
- s. 81 Unigrafia och Europainformationen
- s. 82 Hanne Salonen. Riksdagen / Flickr
- s. 83 Joel Carillet. iStockphoto.
- s. 84 Henrik Karlsson
- s. 85 Heli Satuli
- s. 86 SKAL
- s. 89 MicroStockHub. iStockphoto
- s. 91 Laura Salo
- s. 92 calvste. iStockphoto
- s. 95 Roni Rekoma. Lehtikuva
- s. 97 ymgerman. iStockphoto (bottenkarta)
- s. 101 Marc_Osborne. iStockphoto
- s. 110 Mauro Bottaro. EU / EC – Audiovisual Service
- s. 117 skynesher. iStockphoto
- s. 120 Edward Echwalu. EU, ECHO / Flickr
- s. 123 EEAS / Flickr
- s. 125 EUMM / Flickr
- s. 127 Samuele Fischetti. EU, EC
- s. 129 izhairguns. iStockphoto
- s. 130 jrphoto6. iStockphoto
- s. 133 Fok_It / Joonas Rinta-Kanto
- s. 135 zstockphotos. iStockphoto
- s. 138 Teemu Kuusimurto. Miljöministeriets bildbank
- s. 139 Peter Vahlersvik. iStockphoto
- s. 141 EU, EP / Flickr
- s. 147 Angelos Tzortzinis. EU / EC – Audiovisual
Service
- s. 152 Adam Berry. EU / EC – Audiovisual Service
- s. 154 Europainformationen
- s. 155 Tussitaikurit och Europainformationen
- s. 156 Unigrafia och Europainformationen
- s. 161 Jarmo Piironen. iStockphoto
- s. 162 Milla Paloniemi
- s. 163 Kimmo Räsänen. Europainformationen / Flickr
- s. 165 Dominic Dudley. Shutterstock
- s. 168 imaginima. iStockphoto
- s. 173 Lukasz Kobus. EU / EC – Audiovisual Service
- s. 174 Enni Kallio. Finlands Flyktinghjälp
- s. 177 Unigrafia och Europainformationen
- s. 179 Finland Promotion Board. Utrikesministeriet /
finland.fi/emoji
- s. 180 Roni Rekoma. Lehtikuva
- s. 192 Sami Reivinen. Fotostudio Klik

Skribent

FM **Heli Satuli** (f. 1980) är kommunikationsproffs och EU-expert. För nuvarande arbetar hon som kommunikationschef för Virta (Liikennevirta) Oy. Satuli har tidigare verkat bland annat som EU-korrespondent för *Aamulehti*, *Kauppalehti*, *Nykypäivä* och *MustRead* som specialmedarbetare i Europaparlamentet, kommunikationschef för arbetsgivarorganisationen för rese- och restaurangbranschen, informatör vid Outokumpus koncernkommunikation samt assistent för riksdagsledamot i riksdagen.

”Ett varmt tack till alla finländska EU-experty som har delat med sig av sin tid och expertis när denna bok sammanställdes. Ett särskilt tack till min man Henri samt mina döttrar Silja och Stella för ert stöd och er förståelse.”

Hur blev Finland medlem i Europeiska unionen?
Hurdan makt har parlamentarikerna? Är subsidiaritets-
principen något ätbart? Hur får man arbete inom EU?
Vilka problem måste unionen inom de närmaste åren
fokusera på att lösa? Och vilken nytta har just du av EU?
I denna bok finner du svar på dessa frågor och många
andra som gäller EU:s verksamhet.

europainformationen.fi
Utrikesministeriet

Andra reviderade upplagan
978-952-281-661-0 (print)
978-952-281-662-7 (pdf)
978-952-281-663-4 (epub)

Gaudeamus